

MASTEROPPGAVE

Emnekode:

S0330S

Navn:

Tore Stengrundet

Lene Stengrundet

Hva redder verden – skogbruk eller skogvern?

En diskursanalyse om skog.

Dato: 15. mai 2020

Totalt antall sider: 113

Abstract

This thesis explores the prevailing discourses in the ongoing debate about forest resource utilisation and forest conservation in Norway. It is based/grounded on article examination where the search query “forestry” (skogbruk) and “forest protection” (skogvern) was used in three different Norwegian newspapers. The thesis systematizes the 611 results of the query. A strategic selection of four articles has been made for a thorough critical discourse analysis, and there is an additional selection of nine articles for the study of main components in the discourses. The purpose of the analysis is to reveal the principal features of the discourses, point out reasons for their content and contemplate the power relationship within the discourses.

The thesis identifies two competing discourses with an abundance of contradictory arguments and different perceptions of reality. The forestry discourse argues that the forest industry plays a vital part as industry actor as a positive influence in the climate challenge and as a safeguard for biological values. However, the arguments presented are mostly based on false assumptions and omission of significant information and facts. It is thus clear that this discourse holds a large amount of power since they emerge despite this. On the other hand, the forest protection discourse also makes some omissions when it comes to positive aspects of forestry. Nevertheless, it demonstrates an overall better-founded argumentation than its counterpart.

Contradictory and disparate research results is one reason for the large gap between the discourses, and there are indications that the two discourses also affect the research. That means that the actors may have limited knowledge on parts of the topic or intentionally choose not to present all the facts. Another reason for the different versions of the reality may be dissimilar perceptions on the reliance between nature and our existence and well-being, with emphasis on different values within the forest.

Sammendrag

Denne oppgava kartlegger rådende diskurser i debatten om bruk og vern av skog i Norge.

Den baseres på artikkelsøk med søkeordene skogbruk og skogvern i tre norske papiraviser og systematiserer de 611 artiklene søket resulterte i. Videre er det gjort et strategisk utvalg av fire artikler for en mer grundig diskursanalyse og ytterligere ni for analyse av konturer.

Formålet med analysen er å avdekke diskursenes hovedtrekk, peke på årsaker til innholdet i dem og vurdere maktforhold knyttet til dem.

Oppgava identifiserer to konkurrerende diskurser med stor grad av motstridende argumenter og virkelighetsoppfatninger. Skogbruksdiskursen argumenterer sterkt for skognæringens rolle både som næringsaktør, positiv faktor for klimautfordringen og ivaretager av biologiske verdier. Argumentene bygger i betydelig grad på falske premisser og utelatelse av betydningsfulle opplysninger og fakta. At disse vinner fram, indikerer stor makt hos denne diskursen. Skogverndiskursen utelater også til dels å opplyse om positive elementer knyttet til skogbruk, men har en gjennomgående mer holdbar argumentasjon.

Noe av motsetningene bygger på motstridende og sprikende forskningsresultater, og det er grunn til å tro at diskursene også påvirker disse. Knyttet til dette kan også aktører ha lite kunnskap om deler av emnet eller gjøre bevisste valg om ikke å legge fram kunnskapen. En annen årsak til framstilling av ulike sannheter kan være forskjellig oppfatning av avhengighetsforholdet mellom naturen og vår eksistens og velferd, med tilhørende vektlegging av skogens ulike verdier.

Forord

De første ordene i denne masteroppgava vies til vår positive, humoristiske og dyktige veileder Olle Stjernström. Tusen takk for samarbeidet! Videre må vi takke Jakob, Johanna og Julian for oppmuntrende heiarop og premiering med kake hver gang antall ord rundet et nytt tusen. Kjersti fortjener en grenseløs takk for uforbeholden positivitet og språklig dugnadsjobb fra sykesenga, og naturligvis også Rune for all støtte og oppmuntring. Og sist, men ikke minst, tusen takk til alle biblioteker som stengte i mars 2020 og ga oss muligheten til å beholde bøker til lenge etter at innleveringsfristen hadde gått ut.

Skogen er utgangspunkt for denne oppgava. Sangen om den lærte vi fra barnsben av, og etter hvert skjønnte vi at den hadde mange ulike melodier. Gjennom masterarbeidet har vi blitt kjent med enda flere av disse, men kjenner fortsatt langt fra alle. Einar Skjæråsen beskriver skogens evne til å fascinere best:

*Je har lært en sang tå skogen,
en som smyg i rot og merg
og som er i,
græt og ler i
suset over alle berg.*

(Thorseth, 2004)

Tore Stengrundet og Lene Stengrundet

Trysil, mai 2020

Innhold

1. Innledning	1
1.1. Bakgrunn og problemstilling.....	1
1.2. Avgrensing	3
1.3. Aktualitet	3
1.4. Oppgavas oppbygging.....	3
2. Historisk bakgrunn og teori.....	4
2.1. Historisk utvikling i den norske skogen	4
2.2. Landsskogtakseringen	7
2.3. Rødlista	11
2.4. Miljøsertifisering.....	14
2.5. Biologisk mangfold	17
2.6. Økosystemtjenester.....	21
2.7. Naturskog, kulturskog, urskog.....	23
2.8. Klima og det grønne skiftet	25
3. Metode og teori om metode	31
3.1. Analyse.....	31
3.2. Begrepsavklaring diskurs og diskursanalyse.....	31
3.3. Grunnleggende prinsipper for gjennomføringen av en diskursanalyse	33
3.3.2. Konkrete eksempler for gjennomføring av en diskursanalyse	37
3.4. Modalitet	43
3.5. Makt.....	44
3.6. Valg av tekster	46
3.7. Metodologiske utfordringer	51
4. Analyse.....	54
4.1. Diskurser	54

4.2.	Presentasjon av debatt.....	55
4.2.1.	Analyse av tekster	57
4.3.	Fornybar og veldrevet skog	57
4.3.2.	<i>Skogeier spurløst forsvunnet</i>	89
4.4.	Andre tekster	92
4.4.1.	Hvordan oppfattes tilstanden i skogen?	93
4.5.	Skog og klima	96
4.5.1.	Hvilke verdier framheves?.....	99
5.	Diskusjon	101
6.	Oppsummering og konklusjon	110
7.	Bibliografi	114
8.	Vedlegg.....	1

Figurer

Figur 1: Søkeordet "skog*" i Atekst i Aftenposten, Nationen og Østlendingen.	48
Figur 2: Antall tekster som inneholder ordet "skog*" i de forskjellige avisene.....	48
Figur 3: Antall tekster som inneholder ordene "skogbruk*" eller "skogvern*" i avisene Aftenposten, Nationen og Østlendingen.	49
Figur 4: Antall tekster som inneholder ordene "skogbruk*" eller "skogvern*" i de forskjellige avisene.....	49
Figur 5: Antall tekster som inneholder ordene "skog*" og "*opplevelse*" i de forskjellige avisene.....	49

1. Innledning

1.1. Bakgrunn og problemstilling

Norges skogdekte areal utgjør om lag 37 prosent av landets overflate og nyttes av mennesker til en rekke ulike formål (Statistisk sentralbyrå, 2019). I tillegg er ulike typer av skog totalt sett de mest artsrike økosystemene vi har og dermed svært viktig for et rikt biologisk mangfold. Skogen rommer altså et bredt spekter av ulike verdier, som igjen vektles ulikt fra ulike ståsteder. I spørsmålet om hvordan vi skal forvalte disse verdiene møtes uunngåelig flere ulike interesser med til dels motstridende syn på hvordan skogen skal brukes og hvilke verdier som skal veie tyngst.

På nasjonalt nivå er det en rekke vedtak som griper inn i spørsmålet om hvilke verdier i skogen som skal vektlegges. For det første har Norge forpliktet seg til å ta vare på biologisk mangfold i flere omganger. Både gjennom FNs toppmøte i Johannesburg i 2002, med en frist i 2010, og senere gjennom de såkalte Aichi-målene vedtatt under naturtoppmøtet i Nagoya i 2011. Disse målene hadde ambisjoner om at det biologiske mangfoldet skulle reddes innen 2020 og at minst 17 prosent av land- og ferskvannsarealet skal være bevart (Miljøverndepartementet, 2011). Samtidig står fortsatt 1122 skoglevende arter oppført som truet på rødlista, 87 prosent av dem har skogbruk som trusselfaktor, og naturindeksen for skog er så lav som 0,37 av maksimalt 1,0. Når det gjelder ivaretagelse av skogøkosystemer, har Stortinget også vedtatt at 10 prosent av den produktive skogen i landet skal gis varig vern (Artsdatabanken, 2015; Det kongelige klima- og miljødepartementet, 2015/2016). Et annet stortingsvedtak, som også er knyttet til skogen, er målet om at Norge skal være karbonnøytralt innen 2030 (Regjeringen, 2017). Delvis koblet til dette er også en satsing på økt skogbruksvirksomhet. Gjennom stortingsmeldingen *Verdier i vekst* er regjeringen tydelig på at de ønsker tilrettelegging for økt hogst og mer næringsvirksomhet i skogen. Blant tiltakene som nevnes er økte tilskudd til vegbygging, taubanedrift, skogkultur og miljøtiltak (Landbruks- og matdepartementet, 2018).

Sentralt i møtet mellom alle disse vedtakene ligger spørsmål som hvor godt dagens skogbruk ivaretar biologiske verdier, hvilken klimaeffekt ulike tiltak knyttet til skog og skogbruk har, hvilken nytte samfunnet har av de ulike tjenestene skogen gir. Svarene på disse spørsmålene

er alt annet enn entydige dersom en stiller dem til fagpersoner og andre som på ulike måter er knyttet til temaet. I mange tilfeller vil en kunne la seg forbause over hvor rakt disse kan motsi hverandre. Etter å ha fulgt med på disse motsetningene over flere år, anså vi en diskursanalyse av disse konfliktlinjene som et interessant tema for ei masteroppgave. De seneste årene har i tillegg aktualiteten økt, med stadig større interesse omkring et pågående grønt skifte, økende press på naturressursene og tilhørende fastslått naturkrise. I tillegg er det slik at både nevnte internasjonale forpliktelser og nasjonalt lovverk krever forvaltning på økosystemnivå uten at dette utøves etter intensjonene i praktisk forvaltning. Et nytt forskningsprosjekt, ECORAL, som så vidt har sett dagens lys, har blant annet som mål å avdekke barrierer som hindrer en slik nødvendig forvaltning og utvikle dialog mellom de mange aktørene med ulike syn på skog og skogforvaltning i Norge. At Norges forskningsråd utlyser midler til forskning på økosystemforvaltning og har gitt støtte til dette NINA-prosjektet, forteller at det er et aktuelt og viktig tema (NINA, 2020).

Den offentlige debatten omkring bruk og vern av skog i Norge og diskurser i denne, er tema for denne masteroppgava. Målet er å undersøke forskjellige diskurser i den offentlige debatten om den norske skogen og finne svar på hvordan disse diskursene preger denne debatten med utgangspunkt i et utvalg av papiraviser. Videre vil vi forsøke å finne svar på hvordan dette påvirker politikk og praksis i den norske forvaltningen av skog. Følgende problemstilling er verktøy for å finne svarene på dette:

Hvilke diskurser kan identifiseres i den offentlige debatten om bruk og vern av skog i et utvalg norske papiraviser i den senere tid, og hvordan konstrueres ulike bilder eller diskurser med utgangspunkt i samme virkelighet?

Bruk og vern av skog er som antydnet et grundig omtalt tema, og det foreligger en rekke forskningsrapporter og litteratur med mange ulike innfallsvinkler til det store og mangslungne emnet. Med økt intensitet og omfang på skogsdriften og en særlig oppmerksomhet omkring klima- og naturkrise, er aktualiteten stigende, og når det i tillegg ikke er gjort noen studier som går inn på rådende diskurser og deres rolle i temaet, er dette en aktuell problemstilling. Det som skiller denne typen diskursanalyse fra hittil utførte studier, er at den i større grad kan avdekke maktrelasjoner, hvordan sannheter konstrueres og etableres og hvordan dette styrer hvordan den norske skogen forvaltes. Vi søker derfor i denne oppgava å avdekke hvordan ulike virkelighetsoppfatninger om bruk og vern av skog

kan være en del av forklaringen på hvorfor skogen forvaltes som den gjør. Med andre ord har vi avgrenset oppgava til å handle om diskurser innen bruk og vern av skog, men dette er fortsatt et vidt tema som trenger en operasjonalisering for å bli mer håndterlig. Derfor har vi utarbeidet følgende forskningsspørsmål:

- Hvilke hovedtrekk ved diskursene kan identifiseres?
- Hvordan kan bakgrunnen for de ulike diskursene forklares?
- På hvilken måte og hvorfor er ulike maktforhold knyttet til diskursene?

1.2. Avgrensing

Det empiriske materialet i denne oppgava omfatter utvalgte tekster fra avisene Østlendingen, Nationen og Aftenposten i tidsperioden 2018-2019. Tekstene omfatter både ulike meningsytringer og artikler med relevant tema for oppgava. Emnet skog er til stede i en rekke tekster med innhold som er lite relevant, og vi har måttet gjøre en grundig utvelgesjobb for å ende opp med tekster hvor diskurser omkring bruk og vern av skog er tydelige. Denne prosessen er nærmere beskrevet i metodedelen av oppgava.

1.3. Aktualitet

Kollmorgen (2014, s. 267) hevder at diskursers, og dermed diskursanalyser, betydning har steget de siste tiårene. Han begrunner dette med økte muligheter for deltakelse i politikk, teknologisering, kommodifisering, globalisering, massekommunikasjon og refleksivitet i styringen av samfunnet. En annen grunn til at man kan hevde at betydningen har steget, handler om makt og økt bruk av styresettet governance. Dette vil det bli gått nærmere inn på i metodekapittelet.

1.4. Oppgavas oppbygging

Etter denne innledningen følger et kapittel med teori som et nødvendig grunnlag for å kunne svare utførlig på problemstillingen og forskningsspørsmålene. Dernest inneholder oppgava et kapittel om metode. En diskursanalyse kan gjennomføres på utallige måter, derfor inneholder dette kapittelet først noe teori som bakgrunn, mens siste del konsentrerer seg om å utarbeide en helt konkret framgangsmåte for vår analyse. Det påfølgende kapittelet inneholder selve analysen før oppgava avsluttes med en diskusjon og konklusjon.

2. Historisk bakgrunn og teori

2.1. Historisk utvikling i den norske skogen

Skogen i Norge har en lang kulturpåvirkningshistorikk, og allerede i jernalderen var det lokalt i myrrike områder en viss hogstaktivitet til utvinning av jernmalm. Og langs kyststripa ble skogen ryddet for beite og ved tatt ut til blant annet saltkoking enda tidligere. Etter hvert økte utnyttelse av skogen til virksomhet som beite, korndyrking og tømmerhogst for båt- og skipsbygging. Utover 1500-1600-tallet var også bergverksdriften i enkelte områder en faktor som førte til betydelig hogst. Likevel satte den lave befolkningen begrensninger for hvor hardt skogen ble påvirket. Det var først rundt 1700 at folketallet passerte en halv million, og det er på det rene at store deler av skogen var under naturlig dynamikk, med mye urskogs nær skog helt fram til denne tida. Et skifte kom med innføringen av oppgangssaga på 1500-tallet og utover 1600-1700-tallet ble tømmerdrift etter hvert en stor næring som litt etter litt spredte seg til alle landets avkroker. Sterk økning i folketallet fra 1700 og utover 1800-tallet hadde også stor betydning for skogbrukets ekspansjon (Rolstad, Framstad, Gundersen, & Storaunet, 2002, ss. 32-33).

Med stor eksport til Vest-Europa ble trelast en hovednæring i Norge. Dette skjedde naturlig nok først langs kysten i sør og spredte seg etter hvert nordover og innover i landet. Det er i denne perioden den store påvirkningen av landets skogøkosystemer skyter fart. Rolstad et al (2002) har forsøkt å beregne årlig hogstvolum helt tilbake til 1500-tallet og kommet fram til at det helt til omkring 1800 lå under halvparten av dagens nivå. Toppen i avvirket volum og bunnen i stående volum fant sted på begynnelsen av 1900-tallet (Rolstad, Framstad, Gundersen, & Storaunet, 2002, ss. 35-36). Etter to-tre århundrer med stor utnyttelsen av skogen, var skogen i Norge på et historisk bunnpunkt når det gjelder tømmermengde. I 1916 kom den kjente artikkelen «Norges skoger med stormskritt mot undergangen», ført i pennen av forstmann Agnar Barth. Artikkelen vekket debatt, og det er trolig at den overdrev tilstanden. Men like fullt var den en viktig årsak til at den første landsskogtakseringen ble satt i gang (Fageraas, 2009, ss. 11-36). Rolstad et al (2002) konkluderer også med at stående volum fram til ca. 1600 var om lag fire ganger så stort som på begynnelsen av 1900-tallet i da landsskogtakseringen startet og også større enn i dag. Den store nedgangen kom ikke før midten av 1700-tallet og særlig utover 1800-tallet. Videre peker de på at hogstaktiviteten var ujevnt fordelt og at påvirkningen i de områdene som lå lengst unna bosetting, havner og

fløtningsmuligheter ikke har blitt sterkt påvirket av hogstaktivitet før de siste 100-150 årene (Rolstad, Framstad, Gundersen, & Storaunet, 2002, ss. 35-36).

Selv om skogen på begynnelsen av 1900-tallet var glissen og hardt plukkhogd over store områder, var det likevel en del arealer som mer eller mindre hadde sluppet unna den store hogstaktiviteten, og i avsidesliggende og vanskelig tilgjengelige områder fantes fortsatt rester av den opprinnelige skogen. I kontinental furuskog, med sin ekstremt lange omløpstid, hvor rester etter trær som spirte for mer enn tusen år siden fortsatt kan finnes, er det relativt enkelt å avdekke tidligere hogst. Både forekomst av kontinuitetsavhengige arter og skogens utseende kan fortelle mye om historikken til slike skoger. Undersøkelser av kontinental furuskog i Engerdal og Femundstraktene gir sikre indikasjoner på at det først på 1900-tallet var betydelige arealer urskogsnær furuskog særlig i områdene Femundsmarka, Gutulia, Jytlingsmarka og Kviltflået. Blant annet fastslo Oscar Hagem under sine undersøkelser i Gutulia at det var langt større arealer med furuskog enn det som etter hvert ble vernet (Hofton, 2013). Det meste av dette ble etter alt å dømme hogd i etterkrigstida, da stormfelling førte til omfattende hogstaktivitet i området, mens enkelte rester ble hogd så sent som på 1980-tallet, og små partier fortsatt er intakte i dag. På Kviltflået lenger sør i Engerdal konkluderte biologer, under inventering for vern på statsgrunn, med at skogen var marginalt påvirket fram til 1950-tallet og at det har blitt hogget i store deler av denne urskogsnære skogen etter det (Hofton, 2004). I Femundsmarka ble det i to år på 50-tallet også hogget i det som delvis var urskog (Johansen & Jäggi, 1997). Dette er tydelige eksempler på at urskogarealene er betydelig redusert også gjennom de siste hundre årene, og sammenlignet med urskogtilstanden som tar anslagsvis tusen år å danne, er det i disse områdene dagens skog som må kalles uthogd, ikke skogen på begynnelsen av nittenhundretallet.

Det samme må kunne sies om skogområder i Pasvikdalen i Finnmark. Denne fikk først fast bosetning under koloniseringen første del av 1900-tallet og var før den tid dekket av marginalt påvirket furuskog. (Wikan, 1980, ss. 19-20) Den første nedskrevne undersøkelsen av skogene der stammer fra Jacob Bøckmann Barths befarings på 1850-tallet og ga konklusjonen at det ikke var noe grunnlag for skogsdrift i Pasvikdalen i noen videre avstand fra Pasvikelva. Skogene var magre, brannherjede og lite drivverdige. Den første skogsdriften i området kom likevel i gang på begynnelsen av 1900-tallet. Fram til 1960 tallet var det stor aktivitet i pasvikskogen og mye av urskogen ble hogd. På åttitallet var det lite drivverdig gammelskog igjen, og dagens urskogrester er lokalisert til Øvre Pasvik nasjonalpark, lavbonitetsområder inn mot finskegrensa og enkelte andre rester. (Fageraas, 2009, ss. 84-85) Til tross for dette er

Pasvikdalen fortsatt det området i Norge med mest urskogsner furuskog. Også den gjenværende skogen gir en indikasjon på at skogen som ble hogget utover 1900-tallet var gammel og med urskogens struktur og dynamikk (Midteng & Gaarder, 2011).

Fra Trysil, som har en lengre og mer omfattende skogbrukshistorie enn de nevnte områdene i Sør-Varanger og Engerdal, finnes også beskrivelser av hvordan den urskogsne skogen stadig minket, men likevel fantes over større områder enn i dag fram mot og utover 1900-tallet. Ifølge sogneprest Axel Christian Smiths beskrivelser av Trysil Prestegjeld startet utnyttelsen av skogen her omkring 1750, og på slutten av 1700-tallet var fortsatt store deler av kommunen dekket av urskogsner skog (Smith, 1784). Helt til 1859, da Støa kanal ble bygget og gjorde skogen tilgjengelig, var fortsatt anslagsvis fire kvadratmil med skog i Ljørdalen uberørt av skogbruksaktivitet av betydning (Kanalspillet, 2020). Senere beskrivelser av det som er skog med urskogkarakter finner en i «Austi morkom» av Ivar Mortenson Egnun fra 1897. Beskrivelse av skogen langs prestvegen mellom Trysil og Osen er gjengitt i Årbok for Trysil fra 2004 og levner liten tvil om at forfatteren ferdes gjennom et betydelig antall kvadratkilometer med skog som i dag knapt nok finnes i kommunen «Men her va de skog, på austsida gran, på vestsida furu, kjempetre som en sjelda ser dei no lenger (...) Men innpi djupaste heia der alt stend som det hev stai o trea hev vaksi so lenge til dei sjølv stupar o endå ligg eit hundra år før dei blir til mold – o du sjølv gjeng som på botnen av eit hav – der e det so du bli lyft bort frå ti o heim o in i ævur do de va troll som rådde i skogom o haugebonden jekk jamsies bonden sjølv heime på gardom.» (Strandvold, 2004). I boka «Ein fjellgard» beskriver Halvor Floden alt av gardsdrift og omgivelser på en gård nær skoggrensa i Østre Trysil. Beskrivelsen av utmarka gir inntrykk av en stor utnyttelse og mangfoldig som typisk er for tida rundt 1900-tallet. Når det gjelder skogen, forteller floden at den delen av gardens skogteig som ligger opp mot tregrensa fortsatt var urskog mot slutten av 1800-tallet. Selv om begrepet urskog i mange sammenhenger blir feilaktig brukt, er det grunn til å tro at denne beskrivelsen er rett, forfatterens store innsikt i skogen tatt i betraktning. I skog som på denne tida hadde såpass kort brukshistorikk er det også trolig at gjenværende uhogd skog skilte seg ganske tydelig ut (Floden, 2018).

Fra mer sentralt beliggende skogområder finnes også eksempler på hogst av urskogsner skog inn i sen tid. I sin nylig utgitte bok «I skogens dype, stiller ro» beskriver Mikkel Soya Bølstad hvordan det mot slutten av 1900-tallet ble hogget urskogsner skog både i Skotjernfjell og Styggedalen i Romeriksåsene og omkring Oppkuven i Nordmarka. Riktignok er dette granskog, med kortere omløpstid enn kontinental furuskog, og muligheten for påvirkning

langt tilbake i tid er derfor større (Bølstad, 2019). I en undersøkelse av skog i Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat konkluderte forskere med at det som i dag er skog med en urskogs utseende var preget av seterdrift og beite for flere hundre år siden. Den nevnte, relativt korte skogbrukshistorikken tatt i betraktning, er dette trolig sjeldent forekommende i mer avsidesliggende deler av landet. Og for furuskog, med sin lange syklus, vil dagens tilstand være merket av inngrep som ligger svært langt tilbake i tid. Samtidig viser eksempelet fra Trillemarka hvordan betydelig påvirket skog sakte, men sikkert beveger seg mot en urskogstilstand igjen når den får stå upåvirket over flere hundre år (Storaunet, Rolstad, & Toeneiet, 2005). Bølstad beskriver også denne utviklingen fra Gruveåsen ved Kongsberg, hvor tre hundre år uten hogst har gitt verneverdig skog i tidligere hardt hogde områder. Samtidig viser det eksemplet at er langt igjen til en urskogstilstand i den relativt lavtliggende furuskogen, og at det trengs flere hundre år til før død ved av alle ulike kvaliteter er på plass og kan levetilstand for et intakt artsmangfold (Bølstad, 2019, ss. 194-204).

Oppsummert kan en altså si at skogen i Norge var lite påvirket av menneskelig aktivitet fram til 1500-1600-tallet. En lang epoke med plukkhogst i ulike former medførte et glissent skogbilde ved inngangen til forrige århundre, og siden den tida har stående kubikkmasse skogen økt mye. Mengden urskogs nær skog, hvor det desidert største artsmangfoldet finnes, har minnet i hele perioden, mest i tidligere tider, men også gjennom det siste århundret. I flatehogstperioden de siste 70 årene har alderen og graden av naturlig dynamikk økt i det meste av den tidligere plukkhogde skogen som ennå ikke er flatehogd. Samtidig har utbredelsen av denne stadig minnet. I dag utgjør den om lag 25% av skogarealet, men andelen antas å bevege seg mot null utenfor vernede områder.

2.2. Landsskogtakseringen

Den norske landsskogtakseringen har som formål å kartlegge tilstand og ressursgrunnlag i landets skoger og omfatter en rekke ulike parametere. Den første takseringen ble gjennomført i perioden 1919-1930. De første andregangstakseringene ble gjennomført fra 1937 til 1956, men etter dette har hyppigheten økt, og fra og med 1994 har det pågått en kontinuerlig taksering som innebærer at hele landet er taksert i løpet av en femårsperiode. Metode har variert gjennom de hundre årene, men etter 1994 har parameterne som undersøkes vært de samme. Hva som registreres endres imidlertid etter samfunnets behov. Mens det tidligere handlet om tall som hadde betydning for skogbruket, har det etter 1994 blitt tatt inn flere parametere som kan fortelle om skogens miljøtilstand. Blant annet ble registrering av død ved

tatt inn i takseringen etter dette tidspunktet, selv om det ble gjort enkelte registreringer av dette også i den første takseringen (Statistisk sentralbyrå, 2018).

I takseringen registreres blant annet alt av ved, død og levende, inkludert stubber og hogstavfall, på til sammen ca. 12 000 faste takseringsflater, noe som tilsvarer 0,03 promille av det totale skogarealet. Det skilles blant annet mellom treslag, død og levende, stående og liggende ved, og mellom dimensjoner, høyde, og alder på disse fire parameterne samt tetthet mellom trær, utseende på krone og skader. I tillegg registreres ulike menneskelige inngrep, bonitet, markslag, osv. Utfra dette kan tall for skogareal, kubikkmasse, tilvekst, miljøtilstand med mer beregnes (Viken, 2017).

Selv om Landskogtakseringen er grundig og rik på parametere, er det viktig å poengtere at enkelte faktorer som er viktige for artsmangfoldet i skog ikke fanges opp. For det første tar den utgangspunkt i dimensjoner og ikke kvalitet på død ved. Dette innebærer blant annet at svært gammelt, hardt substrat av furu, såkalte kelo-elementer ikke skilles ut i registreringen. Dette er elementer som er sjeldne i dagens skogbilde og som bruker ekstremt lang tid på å bli dannet, i tillegg til at de er avgjørende for overlevelsen til en del kravfulle og sjeldne arter. Et annet element som er viktig for flere spesialiserte arter, men som ikke registreres i Landskogtakseringen, er brent ved. Storskala strukturer i skogbildet er heller ikke fanget opp i Landsskogtakseringens registreringer. Gammel skog og død ved kan for eksempel ha helt andre biologiske kvaliteter når den er en del av et større, sammenhengende intakt skogområde enn når den er å finne som små øyer hvor kanteffekter og mer tilfeldige endringer kan ha stor innvirkning. (Rolstad, Storaune, & Eriksen, 2015). Dette vil bli grundigere omtalt i kapittelet om biologisk mangfold.

Problematikken rundt sjablongartet registrering av død ved utdypes av Johan Nitare i boken «Skyddsvärd skog. Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning». Han framhever død ved som det som det aller viktigste substratet for mange av barnaturskogens arter og påpeker at kvaliteten på den døde veden er like viktig som volumet. Saktevoksende og gamle trær er av avgjørende betydning for artsmangfoldet, og historikken bak dannelsen av hvert enkelt døde tre har betydning for hvilke arter de kan bli levested for. Faktorer som alder, dødsårsak, hvor lenge treet blir stående dødt før det faller nedbrytingsprosess o.l., spiller inn. For eksempel gir langsomt voksende, gamle trær med grove grener liggende død ved som over lang tid ligger oppløftet på grenene. Dette danner spesielt livsmiljøer som ikke kan likestilles med raskt voksende og yngre trær med samme dimensjoner. Strukturen på

skogen har også betydning for hvordan ulike spesialiserte arter kan overleve der. Generelt er mange naturskoger mer åpne enn dagens produksjonsskoger. Naturlige glenner og åpninger gir lysforhold for mange krevende arter, og har dermed også betydning for hvilket artsmangfold den døde veden kan danne grunnlag for. Alle disse forholdene og samspillet mellom de ulike artene og organismegruppene er uhyre komplekst og kunnskapen om mange arters samspill og krav er ennå mangelfullt utredet (Nitare, 2019).

Landskogtakseringen brukes aktivt innen politikk og forvaltning av norske skogressurser. Blant annet er den en avgjørende vurderingsfaktor for å estimere bestandsnivået til mange skoglevende arter og danner i mange tilfeller hovedgrunnlaget for plassering av disse på den norske rødlista. Dette beskrives nærmere i neste delkapittel. Videre er den av betydning blant annet når det tas politiske beslutninger om hvor stort uttaket av tømmer skal være fra norske skoger, ved vurderinger av hvordan tilstanden er for skogen som økosystem og i forbindelse med klimapolitikk. Betydelige deler av det som gjøres av forskning på skogen i Norge har også Landsskogtakseringen som et viktig grunnlag, og den er også av stor betydning når det gjelder Norges rapportering til internasjonale avtaler (Granhus, Landsskogtakseringen, 2020). Oppsummerer en dette, ender en opp med at Landsskogtakseringen er av avgjørende betydning for svært mye av det som gjøres med, sies og skrives om skogen i Norge, inkludert denne oppgava. Derfor er det nødvendig med en litt grundigere gjennomgang av hva den forteller.

Landsskogtakseringen viser for det første en økning i stående tømmervolum fra 312 millioner kubikkmeter i 1925 til 964 millioner kubikkmeter i 2016, noe som antas å være ca. 70 prosent av det en finner i naturlig skog uten påvirkning av hogst (Rolstad, Storaune, & Eriksen, Mengde og utvikling av død ved i produktiv skog i Norge. Oppdragsrapport for Skog og landskap, 2015). Grunnlaget for tallene er ikke nøyaktig likt gjennom hele perioden. NIBIO oppgir at den første takseringen omfatter «omtrent all skog i Norge», takseringer fra 1950 til 2006 utelater skog i Finnmark og skog over barskoggrensen, mens takseringer etter det inkluderer disse to. Disse parameterne er imidlertid såpass små at de ikke påvirker det store bildet i betydelig grad (Nibio, 2019).

Tilveksten har også økt betydelig i den samme perioden. Mens den i 2016 var beregnet til 26,6 millioner kubikkmeter, ble den i 1925 antatt å være ca. 11 millioner kubikkmeter. Helt siden 1950-tallet har det blitt hogd mindre enn tilveksten, og i perioden 2014 – 2018 ble det

hogd ca. 53 prosent av det som årlig vokste til av skog. Dette er naturligvis også med på å forklare at tømmermengden i norske skoger har økt. Andre forklaringer er enorm innsats med skogplanting, særlig i etterkrigstida. Blant annet ble det plantet betydelige arealer med granskog langs kysten hvor mindre voluminøs lauvskog dominerte. Denne skogen har i perioden ikke nådd hogstmoden alder og dermed bare vokst og lagt på seg. Lengre vekstsesonger, med tilhørende bedre bonitet, samt gjengroing av kulturlandskapet er også ifølge NIBIO en del av forklaringen på økt tømmervolum (Nibio, 2019). Tyske forskere peker også på økt tilførsel av nitrogen og karbondioksid som mulige årsaker til økt tilvekst i europeisk skog (Pretzsch, Biber, Schütze, Uhl, & Rötzer, 2014).

Den lave relativt avvirkingen sammenlignet med tilvekst er også av betydning for parameteren død ved, som er en viktig registrering med tanke på økologisk tilstand i skogen. (Rolstad, Storaune, & Eriksen, 2015). Rolstad, Eriksen og Storaunet har, på oppdrag for Skogtiltaksfondet, beregnet denne til å ha økt med 3 prosent årlig i perioden 1996 til 2010, totalt for alle treslag og dimensjoner. Økningen har skjedd med et lavt nivå som utgangspunkt, og det er beregnet at mengden død ved i skog under naturlig dynamikk er tre til fem ganger høyere i grandominert skog og fire til seks ganger høyere i furudominert skog enn den er i norske skoger i dag. For grove dimensjoner er forskjellen enda større. Det antas at død ved av gran av store dimensjoner er under fem prosent av det en finner i en naturtilstand og at tallet for furu ligger enda lavere. Økningen av død ved i norsk skog i denne femtenårsperioden viser også at de minste dimensjonene (5-10 cm) øker mer enn de andre og at store dimensjoner i furudominert skog øker minst av alle, selv om det også her har vært en liten økning. Brent ved er også antatt å ha svært lite omfang sammen liknet med en naturtilstand, noe som har betydning for artsmangfoldet (Rolstad, Storaune, & Eriksen, 2015). I tillegg peker de samme forskerne på at stadig større arealer av skogen er flatehogd kulturskog, og en større og større andel av den døde veden finnes der. Dette betyr mer rasktvoksende ved, kortere omløpstid, mer lyseksponering og mindre dimensjoner, noe som er negativt for mange arter (Rolstad & Storaunet, 2015).

Landskogtakseringen har også kartlagt alder på skogen i Norge. Alderen beregnes som såkalt grunnflateveid bestandsalder, noe som vil si gjennomsnittlig totalalder for alle trær innenfor et avgrenset område, beregnet med trærnes grunnflate som vekt. Grunnflaten vil si arealet av stammetverrsnittet i brysthøyde (Artsdatabanken, 2020; Granhus, Hysten, &

Nilsen, Statistikk over skogforhold og skogressurser, 2012). Denne viser en økning i eldre skog. Det er særlig den eldste skogen, den over 160 år, som er viktig for artsmangfoldet. Dette har naturligvis sammenheng med at det er i denne skogen det er flest miljøelementer som ligner på det miljøet disse artene er tilpasset. I Norge økte andelen skog over 160 år økt fra 1,6 til 2,4 prosent i perioden 1996 til 2010. I granskog i et skoglandskap med naturlig dynamikk er samtidig denne andelen så høy som 60 – 80% ifølge finsk forskning. Økningen av gammel skog må også ses i sammenheng den nevnte utviklingen med stadig mer flatehogd skog og stadig mindre naturskog. Om lag 30 prosent av den skogen som var biologisk gammel i 1996 var snauhogd i 2010. Mye av denne må en regne med var under mer naturlig dynamikk enn oppvoksende kulturskog som når høy alder. Dette vil vi komme nærmere inn på i kapittelet om biologisk mangfold.

2.3. Rødlista

Norske rødliste for arter er en oversikt over arter som står i fare for å dø ut på nasjonalt nivå og den vurderes etter en forutsetning om at dagens rådende forhold vedvarer. Risikoen for å dø ut er gradert etter en skala fra livskraftig (LC, ikke en del av rødlista), via nær truet (NT), sårbar (VU), sterkt truet (EN) og kritisk truet (CR) til regionalt utdødd (RE). I tillegg er det litt på sida en kategori for datamangel (DD). I praksis omfatter denne mange arter med liten utbredelse som ved bedre kartlegging vil havne i en av de andre rødlistekategoriene (Henriksen S. o., 2019).

Artsdatabanken står som ansvarlig for utarbeidelse av rødlista. I tillegg er en rekke fagekspertter knyttet til arbeidet. Totalt er 24 ekspertkomiteer med totalt 90 medlemmer involvert for å vurdere tilstanden til 21402 kjente norske arter. I tillegg var en foreløpig utgave også åpen for innsyn i en periode før publisering, slik at både amatører og profesjonell kunne bidra med innspill og utfyllende kunnskap. I tillegg legges registreringsportalen Artskart til grunn for vurderinger. Denne inneholder både profesjonell og amatørmessig registrering av arter. En utfordring med å benytte den som grunnlag for beregninger, er dels kvalitetsspørsmålet knyttet til amatørers kunnskaper og dels at en får overvekt av registreringer der mange mennesker ferdes (Henriksen S. o., 2019).

Totalt sikrer dette likevel både en relativt bred og god faglig og objektiv vurdering av artenes tilstand etter de kunnskapene som er tilgjengelige. Samtidig peker artsdatabanken på

betydelig kunnskapsmangel for en rekke arter, noe som medfører usikre vurderinger og i tillegg til en del arter i kategorien datamangel, også mulige feilvurderinger i rødlista. Mange av disse er mangelfullt kartlagt og har mer eller mindre ukjent økologi, noe som gjør vurderingen vanskelig. En årsak til dette kan være at de har små populasjoner som krever spesifikk overvåkning av enkeltarter. Å utføre dette på landsbasis er svært ressurskrevende og er dermed i liten grad gjennomført. I tillegg til kunnskap om dagens tilstand kan det være usikkerhet knyttet til hvordan bestanden vil utvikle seg i årene som kommer (Henriksen S. o., 2019).

Foruten direkte kunnskap om artens utbredelse, er også representativ overvåkning benyttet. Dette er vurdert som valid for arter som er mer vanlig forekommende og ikke krever spesifikk overvåkning. Når det gjelder skoglevende arter, er de seneste utgavene av Landskogtakseringen (etter 1994) en slik overvåkning som er lagt til grunn for rødlistevurdering. Konkret er det her tallene for død ved som er benyttet for å vurdere tilstanden for arter som har dette som habitat (Henriksen S. o., 2019)

Den norske rødlista utarbeidet i 2015 inneholder 4438 arter, hvorav 2355 arter er vurdert som truet, 1235 som nær truet og 734 i kategorien datamangel (Henriksen S. o., 2019a). Når det gjelder skoglevende arter, omfatter disse hele 48% av de truede artene på Rødlista, noe som tilsvarer 1074 arter. Av disse er igjen 84% knyttet til skog med høy biologisk alder og liten påvirkning av hogst. Dette har sammenheng med at 75% av all naturskog i Norge er flatehogd og omdannet til kulturskog. Denne omdanningen av skog har skjedd i betydelig omfang de siste årene, og det anslås at 19% av naturskogen er gjort om til kulturskog i løpet av de siste 15 – 20 årene. For skog utenfor verneområder er denne omdanningen ventet å fortsette, noe som ytterligere reduserer leveområdene for den nevnte artsgruppen som har naturskog som leveområde (Henriksen S. o., 2019b). I sin vurdering av omfanget og betydningen av død ved i norsk skog anslår Rolstad, Storaune og Eriksen (2015) at det ville vært fra noen titalls til noen få hundre flere arter i norske skoger enn hva tilfellet er i dag.

Om artene er truet, er vurdert utfra en forutsetning om at dagens påvirkning består. Dette betyr at for eksempel endringer i avvirkning vil kunne påvirke arters bestandsutvikling uten at dette kommer fram i rødlistevurderingen. Dette får selvsagt et hypotetisk preg og det er naturligvis vanskelig å si noe om faktisk framtidig påvirkning, men det er likevel et element

en må ta i betraktning når en refererer til Rødlista som verktøy for å kunne si noe om forvaltning av skog (Henriksen S. o., 2019).

Endringer ved revidering av rødlista blir i mange sammenhenger brukt som indikator på den totale økologiske tilstanden i landets skogøkosystemer. De seneste årene har rødlista blitt revidert hvert femte år, med tilhørende endringer i klassifisering og antall av skoglevende arter. Et moment en bør merke seg her, er at endringene kan ha ulike og til dels ukjente årsaker. Dersom en nedgang i populasjonen til en art stopper opp, blir denne gjerne flyttet nedover på truethetsskalaen og kan havne utenfor rødlista, selv om arten fortsatt har like dårlige betingelser. Dette gjelder først og fremst i de lavere truethetskategoriene. En kan også tenke seg at den nevnte, mer tilfeldige registreringen i Artskart kan indikere endringer som ikke er reelle i enkelte bestander. Videre er det slik at endringer også kan framkomme med mer systematisk kartlegging som årsak, uten at bestandene i virkeligheten har endret seg. Bedre kartlegging kan avdekke nye truede arter som havner på rødlista, ofte i kategorien datamangel, eller like gjerne medføre senket rødlistekategori som følge av nye funn av arten. Endring i tolking av kunnskapene omkring ulike arter og deres status kan også spille en rolle. Dermed kan endringer i rødlista i teorien skje uten at den virkelige tilstanden i naturen faktisk har endret seg. Miljødirektoratet oppgir at de fleste endringene i siste revidering har dette som årsak og at reelle bestandsendringer bare har forårsaket endring hos en så liten andel som 20 skoglevende arter (Miljødirektoratet, 2019). Gjerde går så langt som å fraråde å bruke antall arter på rødlista som indikator på den generelle utviklingen i miljøtilstanden i skog før dokumentasjonene eventuelt blir bedre, og peker på endring i truethetskategori for hver enkelt art som en bedre indikator (Gjerde, 2017). Samtidig har avsnittene ovenfor fortalt om utfordringer også med denne metodikken, og slik sett må en ha klart for seg at tolking av rødlista kan gi ulike svar etter hvordan innhold og endring i den belyses.

Som nevnt er rødlistevurderingen også knyttet til data fra landsskogtakseringen, hvor eksempelvis økning i død ved vil kunne brukes som kriterium for. Omkring dette dukker det opp spørsmål som om takseringen fanger opp de rette kvalitetene av ved og hvor gode indikasjoner endringer i takseringsresultater faktisk gir på artsmangfoldet i skogen. Før den forrige revideringen av rødlista gjorde Rolstad og Storaunet (2015) en kritisk gjennomgang av forholdet mellom utviklingen i landsskogtakseringen og rødlistevurderinger av vedboende

sopp. De konkluderte med at takseringen enten ikke fanget opp alle egenskapene og miljøene til den døde veden eller at rødlista hadde overvurdert artenes bestandsnedgang

2.4. Miljøsertifisering

Norske skogeiendommer er i dag sertifisert gjennom to ordninger: Norsk PEFC skogstandard (Programme for the Endorsement of Forest Certification) og FSC (Forest Stewardship Council). Den første omfatter i praksis nær alle skogeiendommer i Norge med avvirkning etter år 2000, mens den siste omfatter ca. 100 eiendommer som er dobbeltsertifisert gjennom begge ordningene. Eiendommer som ikke er sertifisert vil i praksis ikke få omsatt tømmer, og ved en eventuell større avvirkning vil de derfor automatisk havne under en sertifiseringsordning (Tomter S. M., 2018).

Sertifisering av skog i Norge har sin opprinnelse på 1990-tallet da Levende skog-standarden ble innført. Utgangspunktet for dette var internasjonale krav om økte miljøhensyn i skogbruket og norsk skognærings ønske om eller like gjerne behov for å drive et mer bærekraftig skogbruk. Både myndigheter, naturvernorganisasjoner og skognæringen m.fl. var å utarbeide standarden. I 2010 ble imidlertid samarbeidet brutt etter uenigheter om innholdet, og naturvern- og friluftslivsorganisasjoner trakk seg. Sertifiseringen er bygd opp rundt en metodikk med registrering av ulike livsmiljøer (Tomter S. M., 2018). I senere tid har metodikken blitt sterkt kritisert av naturvernorganisasjoner for ikke å fange opp naturverdiene på en god måte, dels også som følge av manglende krav til fagkompetanse for de som utfører registreringen i felt.

Norsk PEFC skogstandard er altså den dominerende sertifiseringsordningen i Norge, og representerer for en stor del de miljøhensynene som skal tas i norsk skogbruk. Den norske standarden bygger på overordnede krav utarbeidet av PEFC internasjonalt og både nasjonale og internasjonale standarder blir gjennomgått hvert femte år. Standarden har en rekke kravpunkter som skogeieren må etterfølge, og i det følgende presenteres noen av de viktigste i Norsk PEFC skogstandard (PEFC Norge, 2020).

For det første skal alle skogeiendommer på 100 da eller mer registrere nøkkelbiotoper som sikrer livsmiljøer for rødlistede arter. Registreringen skal skje etter MiS-metoden (miljøregistrering i skog) og nøkkelbiotopene skal forvaltes på en måte som ikke forringer naturverdiene, noe som i de fleste tilfeller vil si fri utvikling. Når det gjelder dyrelivet, er

hensynene begrenset til hensynsområder omkring reirplasser for rovfugler og ugler samt spillplasser for storfugl. Hogst er for en stor del tillatt, men fortrinnsvis lukket hogst utenom hekkesesongen (PEFC Norge, 2016). Nøkkelbiotopene gjennomgås normalt hvert tiende til femtende år og bevares så lenge kvalitetene i livsmiljøet er til stede (Norges skogeierforbund, 2020c)

Langs vann og vassdrag skal det bevares eller etableres kantsoner med varierende, skjønnsmessig bredde etter områdets beskaffenhet. Kantsonene bør være flersjiktet og med lauvinnslag, og eldre, énsjiktet og grandominert skog kan hogges. Dette bryter med Nitares beskrivelse av trusler mot vassdragsnær skog. Han beskriver avvirkning av eldre graner ved små og store vassdrag som en alvorlig trussel mot biologisk mangfold (Nitare, 2019, s. 115). Annen énsjiktet skog kan tynnes. Mot myrer større enn to dekar skal det også spares lignende kantsoner der det er «naturlig grunnlag» for det. Enkelttrær kan plukke sut så lenge kantsonen bevarer sin funksjon. Graving av nye grøfter skal ikke utføres, men å renske gamle grøfter er tillatt (PEFC Norge, 2016).

Selve hogsten skal normalt gjennomføres som frøtrestilling for furuskog og som flatehogst for gran, men i fjellskog og mye brukte friluftsområder skal lukkede hogster etterstrebes i granskog. Mindre trær på hogstflatene skal normalt spares, og det samme gjelder døde løvtrær, stående grov furu, grove høgstubber av alle treslag og læger eldre enn fem år. I tillegg skal minimum ti livsløpstrær per hektar, normalt av de eldste trærne på stedet også spares (PEFC Norge, 2016).

Når det gjelder bygging av skogsveger er et betydningsfullt punkt at det skal søkes unngått vegbygging i større sammenhengende skogarealer som har spesielle verdier for miljøvern eller friluftsliv og lite omfang av tekniske inngrep. I begrepet «unngått» legges det at det stilles større krav til dokumentasjon av behovet for vegbygging enn i andre områder. Ved vegbygging i slike områder skal det legges spesiell stor vekt på miljøtilpasning gjennom vegstandard, trasevalg og linjeføring (PEFC Norge, 2016).

Skogstandarden har også kravpunkter med tanke på kulturminner og friluftsliv. Blant annet skal det legges vekt på å bevare opplevelseskvalitetene langs merkede stier og skiløyper. Kulturminner skal ikke ødelegges med markberedning og terrengtransport. Markberedning, gjødsling og skogreising omtales i tillegg som positive tiltak for foryngelse og karbonbinding,

og fremmede treslag som aktuelt der det er problemer med å etablere foryngelse for tilfredsstillende produksjon (PEFC Norge, 2016).

Kontroll av miljøhensyn i skogbruket gjennomføres dels av kommunene gjennom kontroll av Forskrift for bærekraftig skogbruk og dels av skogbruksnæringen selv, som kontrollerer PEFC-standarden. Dette skjer både gjennom egenkontroll for den som utfører hogsten og intern revisjon utført av skogandelslagene med personer som ikke direkte har vært involvert i den aktuelle hogsten. Til sist er det ekstern revisjon utført av et revisjonsfirma som kontrollerer at alt har foregått som det skal. I boka «I skogens dype, stille ro» gjennomgår Mikkel Soya Bølstad i hvilket omfang denne revisjonen har funnet sted og hva den har avdekket. Av 20 revisjonsrapporter av ulike skogandelslag som forfatteren har gjennomgått er det bare 12 som oppgir hvor mange hogster som er ettersatt. I disse 12 rapportene er det igjen bare 2-12 hogster som er undersøkt, bortsett fra i ett tilfelle hvor dette tallet er 18. Hvert skogandelslag har et tusentalls hogster hvert år. Eksempelvis hadde Allskog 2671 hogster i 2014, og bare fire av dem ble undersøkt. Samme år ble bare én av flere tusen hogster hos Nortømmer revidert. I de få undersøkelsene som er gjort, beskriver Bølstad hvordan en stor andel av dem har medført at avvik er avdekket. Blant annet hadde to av fire hogster avvik med tanke på livsløpstrær hos Allskog i 2013. Videre kommer det fram at det gjennom de ytterst få stikkprøvene avdekkes avvik i alle ledd. Både mangel på kurs i miljøstandarden hos entreprenører, mangelfull registrering eller utfylling av miljørapporter, kontrakter uten underskrift eller mangel på informasjon om miljøstandard før kontraktene skrives under og ikke minst manglende rutiner for internkontroll med tilhørende dokumentasjon. Noen samlet oversikt. Bølstad har også undersøkt skogbruksmyndighetens kontroll av hogster og funnet tall som at 15 prosent av hogstene ikke oppfyller kravene til livsløpstrær (2010-2016) og at om lag halvparten ikke oppfylte kravene til kantsoner i perioden (2000-2004 og 2012-2016). I tillegg oppga 40 prosent av kommunene at de ikke har kontrollert miljøhensyn de siste fem årene da Riksrevisjonen undersøkte forvaltningen av skogressurser i 2012 (Bølstad, 2019, ss. 141-147) (Riksrevisjonen, 2012).

Landskogtakseringen har også tall for kantsoner og graden av hensyn som blir tatt der. Disse registreringene ble innlemmet i registreringene i 2004 og det foreligger dermed tall for tre ulike perioder. Totalarealet er oppgitt til 6,4 prosent av den produktive skogen. For sluttavvirkning viser tallene at andelen hogster hvor hensyn ble tatt fullt ut i kantsoner langs

myr var 53 prosent i 2000-2004, 71 prosent i 2005-2009 og 54 prosent i 2012-2016. Andelen hogster der hensyn ikke er tatt i det hele tatt viser henholdsvis 15, 1 og 13 prosent. Når det gjelder hensyn langs vann, elv og bekk, er tallene 44, 58 og 54 prosent for hensyn tatt fullt ut, og andelen uten noen hensyn er 24, 10 og 17 prosent (Stokland, 2018).

De biologiske effektene av miljøhensynene er naturlig nok først og fremst knyttet til mindre krevende arter, særlig med tanke på areal og kontinuitet. Men dersom kravene etterleves er det gjort studier som viser at blant annet enkelttrær på hogstflater kan ha en positiv virkning på det biologiske mangfoldet. Jacobsen, Birkemoe og Sverdrup-Thygeson gjorde i 2001 en studie på effekten av gjensatte høgstubber av osp. Rapporten er ennå ikke publisert, men er oppsummert i en artikkel i magasinet *Ecology and Evolution*. Resultatene viste at dette gir en lys- og varmeeeksponert dødvednisje som er gunstig for en del insekter som igjen har betydning for sopparter i senere suksesjonsstadier. Dette er nisjer som typisk oppstår etter skogbrann, og som følgelig er mangelvare i dagens norske skoger, også i verneområder (Jacobsen, Birkemoe, & Sverdrup-Thygeson, 2015). Samtidig gir gjensetting av døde trær på hogstflater ikke alle de andre viktige økologiske effektene en skogbrann medfører, og som vist over er det både diffuse krav og mangel på etterlevelse på dette i praksis. En tilfeldig undersøkelse vi gjorde i arbeidsperioden med denne oppgave av en nylig utført hogst på 17 da, viste at 14 av de 15 største døde bartrærne og sju av åtte løvtrær var hogd. I tillegg var det hogd ti meter nærmere et hønsehaukreden enn det skogstandarden tillater. Dette er på ingen måte et forskningsresultat eller en datainnsamling til denne oppgava, men viser, sammen med forskning presentert tidligere i delkapittelet, at den praktiske verdien av miljøtiltak i skogbruket kan være langt unna den teoretiske.

2.5. Biologisk mangfold

Summen av mangfoldet i naturen, bestående av mangfoldet av arter, gener og økosystemer, kan beskrives som biologisk mangfold, naturmangfold eller biodiversitet (SABIMA, 2019).

Når det gjelder artsmangfoldet, kan dette på rimelig nøyaktig måte tallfestes gjennom ulike registreringer. I 2016 var antall kjente arter i Norge 43 705. Som følge av økt kartlegging, blant annet gjennom Regjeringens artsprosjekt, er tallet imidlertid stadig i økning, og det er beregnet at det virkelige antallet arter i landet er hele 59843. Skog er den mest artsrike

naturtypen med omkring 60% av artene (Artsdatabanken, Hvor mange arter finnes i Norge?, 2016).

Tap av biologisk mangfold er ifølge Stockholm Resilience Centre den av planetens grenser som er sterkest overskredet. Sammenlignet med for eksempel menneskeskapte klimaendringer, er det et langt mer framskredet problem. Den alvorlige tilstanden understrekes også av FNs naturpanel sin nye rapport. Problemet omfatter hele planeten, og med det nevnte store antallet arter på rødlista, er Norge ikke noe unntak. Når vi vet at over 1100 skoglevende arter er utrydningstruet, er det åpenbart at tilstanden i den norske skogen ikke har en god nok tilstand. Indekser for ulike økosystemer er utarbeidet for å si noe om tilstanden der. Disse bygger på forekomst av rødlistearter, men også av andre arter og strukturer i skogen. Av ni hovedtyper av økosystemer er det skogen som kommer dårligst ut i Norge. Indeksen for skog er beregnet til 0,37 av et maksimumstall på 1,0 som indikerer et intakt skogøkosystem. Dette betyr at totalbildet av den norske skogen er et sterkt påvirket økosystem. Et økosystem i ubalanse hvor en kan forvente å finne et sterkt utarmet artsmangfold. I praksis viser den at det drives intensivt skogbruk på størsteparten av arealet med de konsekvenser det har. Samtidig er det slik at selv om halvparten av skogarealet i Norge bestod av urskog, ville ikke indeksen nådd opp til 1. Kanskje heller ikke om all skog var uberørt av hogst ettersom for eksempel harde branner ville kunnet fjernet noen av indikatorartene som benyttes for utarbeidelse av indeksen.

Et viktig spørsmål i forbindelse med bevaring av biologisk mangfold, er i hvor stor grad vi kan påvirke økosystemer og samtidig bevare artene som lever der. På dette feltet er det gjort en god del forskning. Viktor Säfve (2017) oppsummerer i en sammenfatning av denne forskningen at ingen forskere har havnet på et lavere nivå enn 20% opprinnelig habitat som terskel for å kunne bevare artsmangfoldet. I et landskap må det altså finnes minst en femtedel skog med naturlig dynamikk for at økosystemet fungere noenlunde naturlig. Dette innebærer altså at 20 representative prosent av den produktive skogen må inneha urskogs kvalitet og være unntatt fra all hogstaktivitet. Ved vern av mer kulturpåvirket skog, må andelen være større for å beholde artsmangfold og fungerende økosystemer på landskapsnivå. Dette anses som et minimumsnivå, og enkelte krevende arter kan påvirkes negativt allerede når andelen intakt skog undergår 40-50 prosent. Mange forskere mener derfor at 20%-nivået er for lavt for at en skal kunne være trygg på at artsmangfoldet skal

kunne bevares (Säfve, 2017). Ifølge den anerkjente finske forskeren Ilkka Hanski, som har gjort omfattende studier innen emnene øybiogeografi og metapopulasjonsøkologi, er antallet krevende sopper dobbelt så stort i Vodlaregionen i Russland som i et område på den finske siden av grensen. I det første området består 40% av skogen av naturskog, mens det i det finske området er 9-19% naturskog (Hanski, 2000)

Generelt handler det biologiske mangfoldet i skog om historikk og dynamikk i et helhetlig og komplekst økosystem. Å betrakte enkelte mindre deler eller kortere tidsrom isolert gir bare bruddstykker i fortellingen om skogen. Det biologiske mangfoldet kan heller ikke alene forklares utfra forholdene på ett enkelt sted eller skogens nåværende utseende. En langvarig historisk bakgrunn over større områder har hatt betydning for dagens tilstand, samtidig som dagens forhold vil ha betydning for artsmangfoldets utvikling langt fram i tid. Menneskelig påvirkning langt tilbake i tid kan ha medført brutt kontinuitet og bortfall av krevende arter, samtidig som disse artene kan leve som relikte forekomster i små, isolerte skogområder og være dødsdømte på sikt som følge av manglende muligheter til spredning og nyetablering. For en del arter med lang levetid kan slik utdøelsesgjeld særlig forekomme. I et større skoglandskap under naturlig dynamikk er det slik at forstyrrelser som branner, stormer og lignende medfører at mange av de spesielle livsmiljøene som krevende arter er avhengige av kan flytter seg rundt i landskapet over tid. Dersom et bestemt livsmiljø forsvinner på ett sted, er det alltid egnede habitater like i nærheten. I tillegg er det slik at de naturlige suksesjonsforstyrrelser er helt nødvendige for mange arter gjennom for eksempel danning av død ved, brent ved og lys, og ofte er så små at de ikke medfører dramatiske endringer i økosystemet. Samtidig finnes svært stabile skogøkosystemer som i liten grad påvirkes av større suksesjonsforstyrrelser, slik som fuktige og beskyttede granskoger som svært sjelden påvirkes av brann eller stormfelling (Nitare, 2019, ss. 13-14).

Knyttet til disse forholdene finner en de nevnte begrepene øybiogeografi og metapopulasjonsbiologi. Øybiogeografi handler om arters tilstedeværelse, overlevelse og spredningsevne i større og mindre isolerte leveområder. Teorien har framkommet av studier av øyer med ulik størrelse og avstand til fastlandet. Resultatet av disse studiene viser at jo større øyene er og jo kortere avstanden er til fastlandet, jo større er artsmangfoldet. Kortere avstand er gunstig for spredning av arter, og dersom en art skulle dø ut, er muligheten for nyetablering til stede. Økt størrelse er gunstig fordi populasjonene er større, flere og mer

robuste som følge av økt størrelse og variasjon i livsmiljøer (Hanski, 2016). Teorien har overføringsverdi til skoglandskapet, hvor livsmiljøer for spesialiserte arter ligger spredt som øyer i et hav av ulevelige skogtyper. Skogbruket har gjort disse øyene svært små og få for en rekke arter. Hanski har gjennom sitt arbeid med øybiogeografi og metapopulasjoner funnet at små leveområder med stor avstand mellom hverandre ikke nødvendigvis beholder små populasjoner av en bestemt art. I stedet vil arten dø ut når flekkene med egnede habitater blir for små og isolerte. Slik får en utdøelsesgjeld og slik må det biologiske mangfoldet betraktes utfra et langt tidsperspektiv og utfra et helhetlig landskapsperspektiv (Hanski & Waslich, 2004; Hanski, Metapopulation dynamics, 1998)

Disse tallene harmonerer også med FNs konvensjon om biologisk mangfold sine målsetninger. Norge, sammen med de andre medlemslandene i FN har forpliktet seg til å jobbe mot 20 mål for bevaring av biologisk mangfold og økosystemtjenester. I disse såkalte Aichi-målene for biologisk mangfold står det i punkt nummer 11 at «Innen 2020 er minst 17 prosent av land- og ferskvannsarealer og ti prosent av kyst- og havområder, spesielt områder som er særlig viktig for biologisk mangfold og økosystemtjenester, bevart gjennom effektivt og hensiktsmessig forvaltede, økologisk representative og godt sammenhengende systemer av verneområder og andre effektive bevaringstiltak, og er en integrert del av landskapet». Det står også at arealer som benyttes til jordbruk, akvakultur og skogbruk skal være forvaltet bærekraftig for å sikre bevaring av biologisk mangfold og at subsidier som er skadelige for det biologiske mangfoldet skal være faset ut, fjernet eller minimert. Videre skal tap av naturlige habitater minst være minst halvert, hvis mulig reduseres ned mot null, og forringelse og fragmentering være betydelig redusert. Når det gjelder artene i seg selv, er det satt mål om at utryddelsen av truede arter skal være forhindret og at rødlistestatus, særlig for de sterkest truede artene skal være redusert eller opprettholdt (Miljøverndepartementet, 2011).

Viktigheten av å ta vare på det biologiske mangfoldet og ikke minst hastverket med å gjøre det, understrekes av arbeidet Stockholm Resilience Centre har gjort med å definere planetære grenser og vurdere tilstanden til disse. De kom fram til ni prosesser som regulerer stabilitet og resiliens på jorda, og blant disse ble biologisk mangfold, sammen med nitrogenkretsløpet, utpekt som den faktoren som lengst har overskredet planetens grenser. Endringene i økosystemene som følge av menneskelig påvirkning har gått så langt at det er

stor fare for at det kommer til å medføre varige endringer i økosystemtjenester som vi er avhengige av. Overskridelse av de to prosessene biologisk mangfold og klimaendringer kan medføre at jordas system kan drives inn i en annen tilstand, noe som vil gi alvorlige følger for levevilkårene (Rockström, 2009).

2.6. Økosystemtjenester

Nært knyttet til biologisk mangfold er begrepet økosystemtjenester. I dette ligger det at hver enkelt art har sin rolle i det å skape levelige forhold for alle de andre artene, oss mennesker inkludert. Disse kan deles i støttende, regulerende, kulturelle og produserende tjenester. Tradisjonelt har de åpenbare produserende tjenestene i form av mat, klær, byggemateriale osv. vært de mest verdsette økosystemtjenestene, men med økte kunnskaper har det vist seg at mer unnselige arter også er viktige brikker i alt fra pollinering til medisiner og vannrensing. I tillegg kommer den nytten hver enkelt av dem gir andre arter enn oss mennesker. I det store og det hele er det økosystemene selv, velfungerende, varierte og artsrike, med alle iboende tjenester og all nytteverdi, som gir oss og andre arter det vi trenger for vår eksistens. Dermed kan en ikke bare se på enkeltarter, men hele naturmangfoldet som viktig for å levere økosystemtjenester. Og i tillegg kommer kulturelle tjenester som har stor betydning for blant annet mental og fysisk helse, kunst utdanning og identitet (SABIMA, 2019; Lindhjem & Magnussen, 2012). Samtidig som at disse komplekse sammenhengene er åpenbare, er det også slik at enkelte økosystemtjenester ikke er like enkle å koble direkte til biologisk mangfold og at enkelte arter, i alle fall sett ut fra dagens kunnskap, har en mindre avgjørende rolle i tjenester vi henter ulike verdier fra.

Den økonomiske verdien av disse tjenestene kan være interessant å fastsette for å gjøre samfunnsøkonomiske beregninger og prioriteringer. Dette er naturlig nok svært vanskelig, for ikke å si umulig. Et ekspertutvalg gjorde likevel på oppdrag for regjeringen et forsøk på dette i 2013. Rapporten er grundig, men likevel langt fra grundig nok til å dekke alle elementer i dette svært komplekse regnestykket. For skogøkosystemets del ble det sett på verdier skapt gjennom blant annet skogbruk og tømmerdrift; jakt, fangst og sanking; friluftsliv og rekreasjon. Et av funnene som trekkes fram i rapporten er at folk er villige til å betale for et mer skånsomt skogbruk. Utfra dette ble det beregnet at en dobling av skogvernet ville ha en årlig verdi på mellom 5,2 og 7,05 mrd. kr. Verdien i karbonbinding ble

satt til 7,5 – 9 mrd. kr og den årlige omsetningen av skogprodukter i form av tømmer og treverk fra skogindustrien lå samme år på snaut 6,2 mrd. Kr. Tilleggsnæringer som salg av jakt- og fiskerettigheter, juletreproduksjon, hytteutleie mm. hadde en verdi på om lag 900 mill. og verdien av jakt som rekreasjon ca. 1 mrd. Verdien på annen skogbasert rekreasjon ble anslått å være mellom 10 og 20 mrd. Kr. Med så mange, til dels motstridende parametere, må det naturligvis gjøres en rekke avveininger, og gode konklusjoner kan være vanskelige å trekke. I rapporten ble det blant hovedkonklusjonene likevel trukket fram et konkret punkt som er direkte koblet til skogens økosystemtjenester, nemlig at tilskudd til hogst i bratt og ulendt terreng ikke er samfunnsøkonomisk forsvarlig og bør fjernes (NOU 2013:2010, 2013).

Den vanskelige beregningen av verdien av fungerende økosystemer og biologisk mangfold er også gjort i global sammenheng. Riktignok gjelder disse tallene for alle økosystemer og ikke bare for skog, men de store summene viser hvor viktige økosystemtjenestene er også økonomisk. World Economic Forum har beregnet at naturen gir oss tjenester for 120-145 tusen milliarder dollar årlig og at over halvparten av verdensøkonomien er moderat eller svært avhengig av naturens økosystemtjenester (World Economic Forum, 2020). I en annen rapport, utarbeidet gjennom prosjektet Global Futures, tegnes prognoser for hvordan verdensøkonomien vil rammes dersom vi fortsetter dagens lite bærekraftige bruk av økosystemene. Konklusjonen er at globalt BNP årlig vil synke med 0,67 % som følge av forringelse av ulike økosystemtjenester. (Johnson, et al., 2020).

Rapporten *Verdier av økosystemtjenester i skog i Norge* framhever også kompleksiteten i slike beregninger og påpeker at det mangler mye kunnskap på området. Den beskriver at det er gjort mest beregninger på verdier knyttet til skogbruksnæringen og at det bør framskaffes mer kunnskap om øvrige tjenester. For samfunnsøkonomisk nytte trekker den fram fem hovedområder som de mest sentrale: Karbondeponering og -lagring, tømmer og trevarer, utmarksressurser og rekreasjonsverdi forbundet med jakt, rekreasjonsverdier forbundet med «hverdagsaktiviteter» som skogsturer, trening og ikke-bruksverdier knyttet til bevaring av naturmangfold. Den påpeker også at støttende tjenester, som primærproduksjon og vedlikehold av næringsnettdynamikk, biologisk mangfold, habitat og økologisk motstandskraft mot forandring danner et svært viktig grunnlag for alle økosystemtjenester, uten at de er direkte verdisatt i denne omgangen. Rapporten peker videre på hvordan

avveiningen mellom ulike tjenester er viktig og at den produserende tjenesten skogsdrift har blitt prioritert over lang tid, samtidig som verdien av den med tanke på arbeidsplasser og andel av bruttonasjonalprodukt har vært sterkt synkende. Den viser til at antall sysselsatte i sektoren er mer enn halvert på 30 år og at verdiskapingen i 2009 utgjorde 0,55 prosent av BNP. I framtida kan det være viktig å legge større vekt på de andre tjenestene for å få en større total samfunnsøkonomisk nytte ut av skogens alle tjenester, konkluderes det med (Lindhjem & Magnussen, 2012).

2.7. Naturskog, kulturskog, urskog

Begreper som er hyppig brukt når en omtaler skog i ulike sammenhenger er urskog, urskogsnær skog, naturskog, kulturskog og gammelskog. Flere begreper er også vanlig brukt, men i denne oppgaven vil vi forsøke å holde oss til disse. Klare og tydelige definisjoner som skiller dem fra hverandre er vanskelig å bestemme da de til dels flyter inn i hverandre og dels har diffuse grenser som i praksis er vanskelig å bestemme.

En streng definisjon av urskogsbegrepet vil ikke gi rom for noen form for menneskelige inngrep, slik som uttak av ved eller annen svak påvirkning som beite av husdyr eller menneskepåvirket brannhistorikk. Luftforurensning og storskala påvirkning av økosystemet som fragmentering, klimaendringer og forvaltning av dyrearter vil også ha en innvirkning. Å legge de nevnte storskalaeffektene til grunn ville også bety at ingen skogområder vil kunne defineres som urskog. Å operere med så snevre grenser er derfor ikke særlig hensiktsmessig. Skog med svært små eller ingen spor etter menneskelig aktivitet blir derfor i de fleste tilfeller definert som urskog. Med bare sparsomt mer påvirkning, som forsiktig plukkhogst langt tilbake i tid, brukes også gjerne begrepet urskogsnær skog. Slik skog vil i stor grad ha det samme artsmangfoldet og de samme økologiske elementene og dynamikken som en urskog på samme sted hadde hatt, og det vil være død ved i alle nedbrytningsstadier og levende trær av meget høy alder (Rolstad, Framstad, Gundersen, & Storaunet, 2002).

Urskog og urskogsnær skog kan også gjerne dekkes av begrepet naturskog. Men dette omfatter også betydelig mer påvirket skog enn de to førstnevnte, og som oftest er det denne skogtypen begrepet brukes om. I sin gjennomgang av naturskogsbegrepet tydeliggjør Rolstad m.fl. hvordan det er gjenstand for mange ulike tolkninger, både nasjonalt og fra nasjon til nasjon. Fra skogbrukssynspunkt er gjerne det viktigste kriteriet at skogen er etablert

gjennom naturlig foryngelse. Friluftslivsorganisasjoner legger større vekt på et variert skogbilde og naturvernet har artsmangfold og naturlig dynamikk som viktige forutsetninger for at naturskogbegrepet skal kunne brukes. En årsak til at det er vanskelig å avgjøre om skog kan kalles naturskog eller ikke, er lang skogbrukshistorikk i Norge. Skog som var hardt hogd lang tid tilbake kan etter hvert nærme seg mange av kriteriene som brukes for å avgjøre om det er naturskog (Rolstad, Framstad, Gundersen, & Storaunet, 2002). Noe alle kan være enige om er at dersom en beveger seg langs en påvirkningsgradient fra urskog til sterkt påvirket kulturskog vil en på et eller annet sted passere naturskogbegrepet. Hvor grensene skal gå blir et spørsmål om hvilke kriterier en skal legge til grunn og i praksis også gjerne skjønn. Rolstad m.fl. har forsøkt å komme fram til en definisjon som ligger nær opptil definisjoner som er mye brukt i nordisk sammenheng og som lettfattelig og praktisk anvendbar forklaring. Den tar også høyde for at naturskog kan være yngre skog framkommet etter naturlige forstyrrelser som storm eller brann. De definerer naturskog som «skog framkommet ved naturlig foryngelse av stedegent genmateriale der menneskelig påvirkning har funnet sted i så liten utstrekning, for så lang tid tilbake, eller er utført på en slik måte, at skogens naturlige struktur, sammensetning, og økologiske prosesser ikke er endret i vesentlig grad» (Rolstad, Framstad, Gundersen, & Storaunet, 2002).

Mens beskrivelsene ovenfor har en relativt pragmatisk og enkel forklaring på de ulike begrepene, har Artsdatabanken har gått grundigere til verks i det å nøyaktig kunne definere hva naturskog er. De peker på vanskeligheten med å skille naturskog fra kulturskog eller «normalskog» som ikke kan kalles plantasjer eller kulturskog, men likevel er drevet for intensivt til å kunne kalles naturskog. De mener at det å dele opp skogsmark i kategorier ideelt sett burde bygge på multivariate analyser av samvariasjon mellom ulike skogstrukturegenskaper, gjerne også i kombinasjon med artssammensetning. Da slike ikke finnes har de en definisjon av naturskogbegrepet som bygger på ekspertvurderinger sammenfattet i seks kriterier (Artsdatabanken, 2020). En slik systematisk tilnærming er imidlertid lite brukt i det meste av det som finnes av litteratur, og begrepene vil i de fleste tilfeller være brukt med mer flytende grenser.

Det er altså en relativt bred og veletablert oppfatning av at de grove trekkene i skogens naturlige dynamikk må være til stede for at skog skal kunne kalles naturskog. Gjødsling, grøfting eller planting kan ikke ha foregått, og tidligere flatehogd eller hardt plukkhogd skog

vil ikke kunne kalles naturskog. Her vil for mange av elementene som er viktige i et skogøkosystem være fjernet. For eksempel vil det være liten aldersspredning, mangel på gamle trær og ensidig utvalg og liten mengde av død ved. Slik skog havner i stedet under begrepet kulturskog, skog som er så sterkt påvirket av menneskelig aktivitet at mye av den naturlige dynamikken er borte.

Begrepet gammelskog brukes oftest om skog som er eldre enn hogstmoden alder, noe som vil si skog over 80-120 år, avhengig av treslag og bonitet. Biologisk kan en derimot ikke si at barskog på denne alderen er gammel. Begrepet sier heller ikke noe om skogens opprinnelse eller biologiske kvaliteter og kan omfatte både urskog, naturskog og kulturskog. (Hågvar, Hva er urskog?, 2011b, s. 39).

2.8. Klima og det grønne skiftet

Det foreligger en rekke forskningsrapporter som omhandler skogens evne til å binde karbondioksid og hvilken forvaltning av skogen som er best med tanke på å bremse klimaendringer. Et springende punkt her er om det er best å hogge skogen eller la den stå og vokse. Det første er åpenbart best for skognæringen, mens det siste vil være en fordel for det biologiske mangfoldet. Det åpenbare, som alle er enige om, er at skogen binder karbondioksid når den vokser og at dette frigis igjen når trevirke av ulike typer brennes. I mange tilfeller skjer dette relativt raskt etter hogst, mens det i noen tilfeller blir til mer langlivede produkter. Levetiden til de fleste produkter i dag er imidlertid ikke særlig lang, og selv utendørs trevirke på bygninger, som gjerne blir omtalt som et langlivet produkt, har en beregnet levetid 60 år, noe som er relativt kort i denne sammenhengen (Gobakken, Alfredsen, Brischke, & Flæte, 2014). Det er dermed stor enighet om at hogst har negativ innvirkning på klimaet på kort sikt, men at mye karbon igjen bindes til ny, oppvoksende skog. Hvor lang tid det tar før det frigitte karbonet er tatt opp og hvordan balansen mellom frigitt og opptatt karbon egentlig blir til slutt, er det vanskeligere å si. I en forenklet verden kan en tenke seg at balansen er gjenopptatt når det oppvokste volumet er like stort som det hogde volumet, i de fleste tilfeller såkalt hogstmoden alder og 80-120 år. Men da får en ikke med eventuelle langlivede produkters lagervirkning eller de utslippene som skjer ved hogst og foredling av trevirket. Beregninger av dette lar seg gjøre med en viss grad av sikkerhet

(Flugsrud, et al., 2016; Miljødirektoratet, 2020; Aarø, Skog en viktig del av klimaløsningen, 2018; Bølstad, 2019; Haugen, Kull og grønne skoger? Om karbonbinding i norsk skog, 2001).

En del andre faktorer, som ikke er like lette å beregne, virker imidlertid også inn. For det første er det slik at mye av karbonet i boreal skog bindes i torv og humus i skogbunnen eller i myr. Mye av dette frigis også ved skogsdrift først og fremst gjennom flatehogst med tilhørende tiltak som markberedning, vegbygging, kjøreskader og rensking av grøfter. Hvor mye som frigis, hvor lang tid det tar å bygge det opp igjen og hvor lenge gammel skog fortsetter å lagre karbon kan det være vanskelig finne sikre tall på. Den østerrikske botanikeren Christian Körner har gjort inngående studier av det totale karbonregnskapet i skogbestand med omgivelser og anses som en av de fremste ekspertene på dette. Han konkluderer med at næringstilgang og fuktighet på vekstplassen er de mest avgjørende faktorene for karbonlagring. I tillegg er han tydelig på at det er avgjørende hvor lenge karbonet lagres i systemet, og at gammel skog har større karbonlagringsegenskaper enn plantet, hurtigvoksende skog. At trærne vokser raskt sier ingenting om hvor mye karbon som er bundet i skogen, poengterer Körner. Dette kan illustreres med at forskjellen på omsetning og kapital i økonomien (Körner, 2017). Utveksling av karbon mellom trær i naturlige skoger peker forskningsgruppen hans også på som en viktig del av karbonlagringen. Dette skjer gjennom mycorrhizasoppenes hyfer i skogbunnen (Klein, Siegwolf, & Christian, 2016)

Den såkalte substitusjonseffekten virker også inn på det totale karbonregnskapet. Dersom skogprodukter erstatter produkter med høye utslipp, kan det ha en positiv effekt å bruke dem. Dette er også vanskelige beregninger hvor en både må ta høyde for at det kan finnes muligheter for å minske utslippene ved produksjon av produktene som erstattes og usikkerheten ved beregning av utslipp fra treprodukter. Dersom en skal ha nullutslipp som mål, må en også lege til grunn at produkter fra skogen faktisk har karbonutslipp av ulik grad. Et eksempel som viser at ensidig positivt blick på treprodukters klimaeffekt kan bli feil, er bruk av ulike former for bioenergi fra skogprodukter. En internasjonal studie utført av åtte forskere viser at utslippene av klimagasser blir betydelig høyere dersom en erstatter fossile energikilder med slik bioenergi. Ettersom restprodukter allerede er i bruk, skriver forskergruppen, må en hogge ny skog for å få mer råvarer til produksjon av bioenergi. Dette virkesuttaket er i seg selv negativt for klimaregnskapet og vil åpenbart medføre økt mengde karbondioksid i atmosfæren på kort sikt. I tillegg er det slik at karbondioksidutslipp per

energiutbytte er høyere for treprodukter enn for kull. Forskjellen mellom biodiesel og fossil diesel er enda større, og dersom energien skal hentes ut gjennom biodrivstoff, blir regnskapet enda dårligere på grunn av at halvparten av energien går med til å omforme treverk til biodrivstoff og en dermed får byttet ut lite fossil diesel per mengde biodiesel som tas i bruk (Searchinger, et al., 20018). Samme forskergruppe leverte et opprop underskrevet av totalt 784 forskere tilsendt EU-parlamentet med anmodning om å redusere bruken av bioenergi. De slo fast at dersom 3 prosent av verdens energibehov skal dekkes av biomasse fra skogen, må dagens hogstkvantum fordobles. Dette vil få store konsekvenser for biologisk mangfold og medføre økt klimagassutslipp. For Europa sin del medfører også økt bruk av bioenergi at det må importeres biomasse (Beddington & et.al., 2018).

I en masteroppgave ved Universitetet i Bergen har Esten Persvinglen gjort beregninger av tilbakebetalingstid av karbondjeld etter norske forhold. Ved å ta hensyn til planlagt økt hogst og økt bruk av bioenergi kom han fram til at det vil ta mellom 89 og 362 år før karbondjelden er tilbakebetalt. Den store spriket henger i første rekke sammen med usikkerhet knyttet til, hvor mye fossilt brennstoff biomassen vil erstatte. Tilbakebetalingstiden ved å bare bruke avfall fra dagens hogst til bioenergi beregner han til mellom 24 og 86 år (Persvingelen, 2019).

I en artikkel publisert på forskning.no påpeker Bård Amundsen (2019) hvordan synet på biobrensel som klimatiltak i EU ble påvirket av sterkt press fra skogindustrien i utarbeidelsen av det gjeldende fornybardirektivet i 2018. Bioenergi blir derfor regnet som klimanøytralt, men bruken er underlagt enkelte bærekraftskriterier.

Klimakur 2030, som fortsatt er på høring, men som en må regne med vil ha stor innvirkning på hva som gjøres av klimatiltak i årene som kommer, har lagt stor vekt på skogbruk og biobrensel som virkemidler. Her blir både bioenergi med biodrivstoff fra skogen og intensiv skogsdrift, med planting, gjødsling, skogreising osv. lagt fram som klimatiltak. Bruk av mulige miljøtiltak, som gjensetting av evighetstrær, mindre og mer uregelmessige bestander og lukkede hogster blir blant annet frarådet på grunn av mulig stormfelling. Grepene for intensiv drift er tiltak som i en viss grad allerede gjøres for å få størst mulig lønnsomhet i skogbruket. For større effekt skisseres større bruk av dem og i tillegg økt hogst på landsbasis. Det påpekes at dette kan gå utover andre verdier som blant annet biologisk mangfold og friluftsliv. Det fremheves at ensidig fokus på de få treslagene som gir tømmerproduksjon, vil ha betydelig og innvirkning på andre arter i økosystemene. Effekten er usikker, men for at

arts mangfoldet skal kunne ivaretas, er det nødvendig med tiltak på landskapsnivå som sikrer store nok bestander og arealer. Dette kan føre til begrensinger på omfanget av tiltakene nevnt i klimakuren (Miljødirektoratet, 2020, ss. 457-458).

Noen drøfting av forskning som peker på bevaring av skog som et godt klimatiltak, blir ikke gjort i klimakuren. I grove trekk er diskusjonen redusert til intensiv skogsdrift som det eneste klimatiltaket og bevaring av skogøkosystemer som et nødvendig tiltak for å bevare andre verdier. Dette betyr at for eksempel Körners forskning ikke er lagt til grunn for vurdering av klimatiltak i skog (Miljødirektoratet, 2020). Knyttet til dette er også manglende diskusjon omkring spørsmålet om bruk av lukkede hogster, som eliminerer problemet med karbonlekkasje fra hogstflater, men samtidig gir mindre virke og etter manges oppfatning lavere inntekter til skogeier (Norges skogeierforbund, 2020b).

Når det gjelder bioenergi, peker *Klimakur 2030* på at det må produseres på bærekraftig måte, at det må innføres bærekraftskrav for alle produkter og den nevner endringer i arealbruk som et mulig problem. Dette er det ikke tatt høyde for i dagens kriterier for bærekraft. I Norge stilles det i dag heller ikke bærekraftskrav til annet enn flytende biodrivstoff og biobrensel og biodrivstoff i kvotepliktig sektor. Den peker også på den begrensede tilgangen til biomasse i Norge. Dersom en skal øke bruken av norskprodusert biodrivstoff, vil det lett gå utover andre formål skogen kan brukes til. At bruken av bioenergi i dette tilfellet vil kunne gi betydelig økning i utslipp av klimagasser, nevnes ikke (Miljødirektoratet, 2020, ss. 382-391).

Et annet element det også må tas høyde for i den totale beregningen av karbonregnskapet i skog, er albedoeffekt. Mørk granskog vil ha en langt større absorpsjon av varme fra sollyset enn lys løvskog og blandingskog. Intensivt skogbruk vil i de aller fleste tilfeller bety tett og kompakt barskog med liten albedoeffekt, mens skog under mer naturlig dynamikk vil ha betydelig større løvtreinnslag. Forskrift om bærekraftig skogbruk i Norge har riktignok en setning om at det skal etterstrebes et løvtreinnslag på ti prosent ved foryngelseshogst i barskog (Lovdata, 2006). NIBIO oppgir at andelen hogster hvor det ligger til rette for at dette kan oppnås, ligger i nærheten av 80 prosent. Kontrollen er imidlertid utført tre år etter hogst, og forholdene kan dermed endre seg betydelig videre i bestandens livsløp (Granhus, Miljøhensyn ved hogst og skogkultur, 2018). Beregninger av albedoeffekten er naturlig nok også krevende, men en kan ikke utelate effekten hvis en skal kunne si noe sikkert om

klimaregnskapet i skogen og hvilken effekt det har å ta skogressursen i bruk på ulike måter. *Klimakur 2030* nevner økt løvtreinnslag som mulig tiltak for å hindre brann, men ikke som mulighet til økt albedoeffekt (Miljødirektoratet, 2020, s. 454). Det samme gjelder løvtrær som tiltak for å unngå stormfelling. Andre risikobegrensende tiltak, som skal begrense problemer med brann, stormfelling, råteskader osv. dreier seg utelukkende om skogbruksmessige grep i et intensivt drevet skoglandskap. At mange av disse problemene også løses ved mest mulig intakte skogøkosystemer nevnes ikke. Effekten av å fremme mest mulig naturlige økosystemer blir kun koblet til biologisk mangfold, friluftsliv og så videre og ikke nevnt som mulig klimatiltak.

Felles for mange av forskningsrapportene som framhever intensivt skogbruk som et godt og sikkert klimatiltak, er at de dels opererer i den mest positive delen av skalaen for de nevnte vanskelig beregnelige effektene og dels utelater viktige elementer i regnskapet. I disse tilfellene er det derfor liten grunn til å tro at beregningene stemmer. Å gjøre beregninger som ensidig fokuserer på klimagasser vil også være av liten verdi dersom en ikke kobler dem sammen med andre faktorer som er viktige i et større perspektiv. For skogen sin del er det helt avgjørende at hele bildet med andre økosystemtjenester tas med i beregningene. Dette omfatter naturligvis både nyttige produkter og fungerende økosystemer (Flugsrud, et al., 2016; Miljødirektoratet, 2020; Miljødirektoratet, 2013; Sjøgaard, et al., 2015; Haugen, 2001; Bartlett, Kyrkjeeide, Rusch, Sandvik, & Nordén, 2020).

Et viktig punkt er ivaretagelse av det biologiske mangfoldet, og å gjøre klimaberegninger uten å ta hensyn til dette, vil være mangelfullt. Dette handler både om at tap av biologisk mangfold og fungerende økosystemer som nevnt er den kanskje største utfordringen vi står overfor og om at intakte økosystemer er mer robuste og bedre kan stå imot og bremse klimaendringer.

Den ferske NINA-rapporten *Karbonlagring i norske økosystemer* framhever effektene av å ha mest mulig intakte økosystemer og nødvendigheten av å se klima- og naturkrise som en sammenkoblet og ikke to adskilte utfordringer. Her beskrives vern av skog og annen forvaltningspraksis som gode klimatiltak. Forvaltningen bør i stedet for intensivert hogst og enda sterkere kultiveringstiltak, inneholde tiltak som mer skånsomme hogstmetoder, gjenlegging av mer hogstavfall, å la skogen bli eldre før den hogges og restaurering av hardt dreven skog. Den peker på at skogen, før intensiveringen av skogbruket, antagelig hadde

dobbelt så stort karbonlager i jordsmonnet som i dag og at jordsmonn i skog som er over 200 år har dobbelt så stort karbonlager som skog på 71-120 år. Samtidig understreker den utfordringen med å gjøre sikre beregninger av karbonregnskapet i skog, men framhever at flatehogst, i et tidsperspektiv på 89 til 362 år, vil gi negativt regnskap. Dette betyr, ifølge NINA, at vi i det tidsperspektivet vi har på å bremse klimaendringene ikke bør bruke intensivering av skogbruket som et klimatiltak. Rapporten peker også på svakheter ved *Klimakur 2030*, som at karbonlagring på økosystemnivå ikke er vektlagt og at økte inngrep gjennom vegbygging og annen infrastruktur vil gi reduserte muligheter til karbonlagring. Et viktig poeng som omhandler skogen, er risikoen med å etablere monokulturer som er mer utsatte for insektangrep og naturkatastrofer, og det påpekes at det er kunnskapsmangler når det gjelder hvilken effekt et rikt artsmangfold har på karbonlagringen. At nyere studier indikerer dette som en viktig faktor, viser betydningen av å ta hensyn til usikker og manglende kunnskap, sier rapporten. For å dekke de samlede utfordringene med både klima og miljøkrise, foreslår rapporten at det i tillegg til klimakur bør utredes en naturkur hvor norsk handlingsplan for naturmangfold (Meld. St. 14 (2015–2016)) bør inngå, og funn og anbefalinger fra naturpanelet og de nye globale målene som skal vedtas av konvensjonen om biologisk mangfold bør følges opp. Her bør tiltak som er bra for både natur og klima tydelig komme fram, konkluderes det med (Bartlett, Kyrkjeide, Rusch, Sandvik, & Nordén, 2020).

NINA utga i 2011 også rapporten *Skogvern som klimatiltak – verdifulle skogtyper for biologisk mangfold og karbonlagring*, hvor de utreder hvilke skogtyper som ved vern kan gi effekt både for klima og biologisk mangfold. Med utgangspunkt i landskogtakseringen ble biologisk verdifulle skogområder skilt ut og vurdert med tanke på verdi som karbonlager og verdi for biomangfold og videre koblet til hvilke interessekonflikter som kan oppstå mellom vern og skogsdrift på de ulike arealene. Rapporten konkluderer med at biologiske verdier sammenfaller temmelig bra med karbonlager og årlig CO₂-opptak og at vern av skog gir gode muligheter for å både ta vare på biomangfoldet og sikre karbonlagrene. På betydelige arealer kan dette skje uten store interessekonflikter. Denne innfallsvinkelen kobler de to naturverdiene sammen framfor å sette dem opp mot hverandre. I tillegg viser den at den del av skogen bare er økonomisk drivverdig med økonomiske støtteordninger og at en annen del

er så økonomisk interessant for skogbruket at det vil være mer konfliktylt å verne den (Framstad, Stokland, & Hysten, Skogvern som klimatiltak, 2011).

3. Metode og teori om metode

Dette kapittelet inneholder både teori om metode og metode. Grunnen til at vi har valgt denne inndelingen er at man på mange måter kan si at teori og metode går inn i hverandre i en diskursiv analyse og for å få en klarere struktur med et skille mellom teoretiske betraktninger om skog og den historiske bakgrunnen og dette kapittelet.

Med begrepet *diskursanalyse* forstås ikke én entydig metode, det kan snarere ses som et samlebegrep. Dermed er det nødvendig å definere og knytte dette begrepet opp mot vår oppgave samt si noe om hvordan vi konkret har gått fram for å analysere tekstene og finne svaret på problemstillingen og forskningsspørsmålene. Den første delen av dette kapittelet inneholder et teoretisk grunnlag for metodevalget og den andre delen beskriver hvordan vi har gått fram både når det gjelder valg av tekster og selve analysen. Her finnes også en liste med spørsmål som vi har utarbeidet med bakgrunn i teorier om diskursanalyse og som har vært grunnlaget for analysen av tekstene.

3.1. Analyse

Et nødvendig utgangspunkt for enhver analyse er å ha spørsmål som man vil finne ut av. Dette må naturligvis også gjelde for denne oppgaven. Johannessen, Rafoss og Rasmussen (2018, ss. 22-23) beskriver det å analysere som å lete i data etter svar på spørsmål. Med andre ord må man stille spørsmål som utgangspunkt for en analyse. Ellers kan man ikke finne noen ting. Dermed kan gode data beskrives som data hvor man kan finne svar på spørsmålene. Samtidig er naturligvis selve svaret bare godt hvis det faktisk svarer på spørsmålene. Man kan si at uten disse spørsmålene er alt og ingenting relevant, man kan ikke si noe fornuftig om noen ting. Men når man leter etter svar på et (eller flere) spørsmål, får man et helt annet fokus.

3.2. Begrepsavklaring diskurs og diskursanalyse

Ordene våre, eller språket, er et viktig utgangspunkt for å gjennomføre en diskursanalyse. Vi vil bruke forskjellige typer tekster fra aviser i vår diskursanalyse, og mer om disse tekstene

følger mot slutten av kapittelet. Disse består selvsagt av ord og språk. Gjennom bruk av språk skapes mening. Likevel ligger store deler av meningen ikke i språket selv. Man kan si at ordene først gir mening når de blir brukt i kommunikasjonssituasjoner. Konteksten rundt ordene er avgjørende for betydningen (Svennevig, 2020, ss. 11-12).

Neumann (2001, ss. 15-18) tar for seg begrepet diskurs. Han viser til at ordet kan bety både samtale, drøfting, disputt eller diskusjon. Også ordbøker som for eksempel Bokmålsordboka (Språkrådet, 2020) eller Ordnett (Kunnskapsforlaget, 2020) oppgir disse synonymene. Videre gjør Neumann (2001, ss. 15-18) det klart at dette ikke kan være ordets hele og fulle betydning når det er brukt i forbindelse med diskursanalyse. Han viser til at begrepet også kan defineres som et system som kan frembringe utsagn eller som metoder som systematisk former objektene som de omhandler. Han velger å konkludere med følgende forklaring:

En diskurs er et system for frembringelse av et sett utsagn og praksiser som, ved å innskrive seg i institusjoner og fremstå som mer eller mindre normale, er virkelighetskonstituerende for sine bærere og har en viss grad av regularitet i et sett sosiale relasjoner. (Neumann, 2001, s. 18)

Dette kan leses som å produsere sosial mening, og nettopp dette er måten Traue, Pfahl og Schürmann (2014, s. 493) definerer begrepet på. Videre beskriver de begrepet diskursanalyse som empirisk forskning på forholdet mellom kunnskap og sosialstruktur eller kunnskap og makt, det vil si at det ikke først og fremst er det språkvitenskapelige som står i fokus slik som i en konversasjonsanalyse. En diskursanalyse tar for seg praksis, normer, strukturer og sosiale roller, altså kan man også trekke paralleller til funksjonalistiske perspektiver innenfor sosiologi. Dog skiller diskursanalysen seg fra disse perspektivene ettersom diskurser alltid består av diskursive praksiser, det vil si lokalt situerte handlinger og materialiteter, og dermed er årsaken til transformasjonsprosesser. Dette igjen betyr at diskurser har aspekter som heterogenitet, ambivalens, tidsmessig begrensing og meningsinnhold. Diskursanalysen ser altså på diskurser i et visst historisk perspektiv, eller med en viss varighet. Dette er logisk da analysen ikke tar for seg en enkelt ytring der og da, men undersøker vekselvirkninger mellom uttalelsen og de samfunnsmessige betingelsene og følgene. Når det gjelder samfunnsmessige aspekter, er det spesielt maktforhold som det er interessant å se på i forbindelse med en diskursanalyse. Mer om makt følger i et eget underkapittel.

Tereicks (2016, s. 22) definisjon har mange likheter med Neumanns. Hun beskriver en diskurs som en mengde utsagn og praksiser som innenfor et formasjonssystem bestemmer hva som er sant, riktig, gjennomførbart og mulig å uttale. Videre poengterer hun at forskjellige diskurser konkurrerer med hverandre og at slike motstridende diskurser kan eksistere ved siden av hverandre. Diskursdeltakere kan danne mekanismer og institusjoner for å beskytte, styrke og opprettholde den ledende rollen. En diskurs kan bidra til å befeste og konstituere maktforhold på den ene siden, og på den andre siden kan det dannes motstand og undergravende diskurser.

Johannessen, Rafoss og Rasmussen (2018, s. 17) definerer begrepet diskursanalyse som å undersøke språkbruk med et kritisk blikk. Målet med en slik analyse beskrives som å finne ut hva slags konsekvenser språkbruken har eller kan tenkes å ha, samt hva slags forståelser av verden den på den ene siden medfører og på den andre siden utelukker. Videre understreker de at en diskursanalyse har et kritisk utgangspunkt ved at den problematiserer framstillinger av verden, nærmere bestemt etablerte formuleringsmåter og antakelser om hvordan verden er eller burde være som er såkalt tatt for gitt. Et viktig utgangspunkt i forbindelse med en diskursanalyse er at måtene verden og vår tilstedeværelse framstilles på, har konsekvenser for både samfunnet og enkeltmennesker.

3.3. Grunnleggende prinsipper for gjennomføringen av en diskursanalyse

Traue, Pfahl og Schürmann (2014, ss. 498-500) definerer med utgangspunkt i Foucaults arbeid noen grunnleggende begreper som grunnlag for å gjennomføre en diskursanalyse, nemlig gjenstand, uttrykksmåter, begreper og strategier. Med gjenstand menes fenomenet som diskursen viser til eller konstruerer, og dette kan være både konkrete og abstrakte elementer. Uttrykksmåter eller uttrykksformer dreier seg om på hvilket vis gjenstanden konstrueres; gjennom beskrivelser, historiefortelling, klassifisering, illustrasjoner og modeller samt gjennom forbindelser mellom disse. Begrepenes oppgave i en diskurs er å knytte sammen gjenstandene og sette dem i forhold til hverandre. Det vil si at man undersøker i hvilken tematisk og strategisk sammenheng et begrep dukker opp, hvordan bruken av begrepet endrer seg og hva som er innholdet i begrepet. Strategi i forbindelse med diskursanalysen dreier seg om hvilken hensikt eller hvilket mål aktørene forfølger gjennom utsagnene sine. Det handler altså om alt som aktørene eller aktørgruppene forsettlig eller

uforsettlig strever etter. Å finne diskontinuitet eller vendepunkt i en diskurs, kan bidra til å oppdage aktørens hensikt. Schochow (2014, ss. 221-223) problematiserer akkurat dette: Hvordan kan man finne disse vendepunktene? Et av kritikkpunktene som diskursanalysen ofte møter, er anklagen om at vendepunktet er vilkårlig og subjektivt definert. Mer om utfordringer ved gjennomføring av en diskursanalyse følger mot slutten av dette kapitlet.

Videre kan en diskursanalyse undersøke hvilke sosialstrukturelle, økonomiske eller profesjonelle krefteforhold diskursen er en del av. For å gjøre dette, kan man se nærmere på hva slags funksjon diskursen har i samfunnet. Det kan for eksempel dreie seg om å legitimere eksistensen til institusjoner. En diskursanalyse kan også se nærmere på diskursens såkalte sannhetseffekt. Man kan si at diskursens «regler» definerer hvilke utsagn som er akseptable eller sanne. Dette betyr at utsagn kan befinne seg enten innenfor eller utenfor hva som er definert som sant, og dersom de befinner seg utenfor denne grensen, kan de bli sett på som radikale, forskrudde, tullete eller gammeldagse og dermed irrelevante (Traue, Pfahl, & Schürmann, 2014, ss. 498-500). Tereick (2016, s. 11) understreker også sammenhengen mellom diskurser og sannhet. Hun forklarer sannhet som et konstrukt av diskursfellesskapet. En diskursanalyse vil da ikke bare handle om hva som er sant, men i minst like stor grad hvordan vi ender opp med å kalle noe sant. Og dette spørsmålet henger igjen sammen med hvordan det «andre» eller det usanne blir definert eller kategorisert.

For å gjennomføre en diskursanalyse må man først gå gjennom en prosess som før andre kvalitative eller også kvantitative analyser. Man må skaffe et egnet utvalg av data, som på den ene siden er egnet for forskning på temaet og på den andre siden muliggjør falsifiserbare utsagn. Dataene er som regel såkalte naturlige data, altså ikke produsert av forskeren gjennom intervjuer eller lignende, men finnes i feltet, for eksempel i arkiver eller lignende. Gjennom valg av data fastlegges innholdet i og rekkevidden til analysen. Dette betyr at denne prosessen er svært viktig og utslagsgivende. Man kan for eksempel bruke alle utgaver av et bestemt tidsskrift innenfor en viss tid, nevning av et bestemt tema i bestemte massemedier, rådgiver- og managementlitteratur, reklame og videoblogger for å nevne noen muligheter. Uansett hva man velger, bør man unngå en såkalt «armchair discourse analysis», altså en diskursanalyse som ene og alene utføres fra skrivebordet. Med dette menes at å gjennomføre en diskursanalyse krever en fortrolighet med det undersøkte området. Dersom

man mangler dette, står man i fare for å ende opp med en tekst om begreps- og idéhistorie, rene beskrivelser eller innholdsanalyser (Traue, Pfahl, & Schürmann, 2014, ss. 500-501).

Metoden diskursanalyse har ikke noe fast skjema over nødvendige analyse-skritt. Man kan på mange måter si at byggesteinene ikke er kjent før dataanalysen, men må gjøres tilgjengelig med utgangspunkt i de empiriske dataene. Det er vanlig å starte med å kode begreper, gjenstandsbeskrivelser, problematiseringer, argumentasjon, tolkninger og metaforer som man finner i datamaterialet før man gjennomfører en mer detaljert analyse.

Når man analyserer, er det sentralt å se på hvordan institusjonelle og kollektive prosesser omgjør spesifikk kunnskap til virkelighet i samfunnet (Traue, Pfahl, & Schürmann, 2014, s. 502). Også Kollmorgen (2014, ss. 265-266) beskriver dette aspektet ved diskursanalysen og tilordner denne framgangsmåten den kritiske diskursanalysen. Her er, understreker Kollmorgen, sammenhengen mellom samfunnet og diskursen sentral. I denne forbindelsen er det et poeng at diskurser ikke bare transporterer ideer og kunnskap, men produserer det. Og på samme måte viser diskursene ikke bare institusjonelle normer og makt(kamper), men realiserer og forandrer dem. Felles for disse framgangsmåtene er at på den ene siden sammenhengen mellom kunnskap og makt, og på den andre siden det sosiolingvistiske aspektet står i sentrum.

Kollmorgen (2014, ss. 270-271) foreslår en detaljert og systematisk framgangsmåte for å gjennomføre en diskursanalyse. Innledningsvis må man skaffe seg teoretisk kunnskap om temaet, og deretter, på bakgrunn av relevant litteratur, formulere en generell problemstilling. Deretter følger forskjellige typer datainnsamling og gjennomgang av disse kildene før en avgrensing av temaet og formulering av en hypotese. Neste skritt foreslås å være en pilotanalyse for å operasjonalisere begreper og utarbeide analysekategorier før man gir seg i kast med den detaljerte analysen og interpretasjoner av resultater i lys av sosial, politisk og historisk kontekst. Videre skisseres en mulig framgangsmåte for selve analysen: Diskursen kan først avgrenses, altså for eksempel skilles ut fra andre diskurser, og deles opp i faser. Her hører det også med å finne ut hvilket forhold diskursen har til andre områder i samfunnet og andre diskurser. Deretter kan språklige handlingsmønstre bestemmes og mønstre i argumentasjon, forklaringer, beskrivelser, instruksjon og historiefortelling samt retoriske mønstre som for eksempel metaforer, metonymier og synekroker analyseres. Neste skritt kan være å analysere for eksempel ordfrekvenser og semantiske isotopianalyser.

På et enda mer detaljert nivå, av Kollmorgen (2014, s. 271) kalt mikronivå, kan man analysere hvordan sosiale aktører, både individer og grupper, blir kalt eller språklig konstruert, hvilke positive eller negative egenskaper som tilskrives disse aktørene, hvilke handlinger som forbindes med aktørene og hvilke prosesser som blir fremstilt. Man kan også se på ved hjelp av hvilke argumenter diskursens teser blir begrunnet eller stilt spørsmål ved, hva slags standpunkt forfatteren/taleren med tanke på hendelser, ytringer, argumentasjon eller lignende og hvorvidt språklige fremstillinger blir forsøkt minsket eller forsterket.

Johannessen, Rafoss og Rasmussen (2018, ss. 72-85) skisserer en lignende framgangsmåte. Kort forklart må man først finne tekster å analysere, gjøre seg kjent med feltet og deretter ta på seg det de kaller kritisk-analytiske briller. Det innebærer at man må tenke på fenomenet som man undersøker som sosialt konstruert og studere hvilke roller tekstene spiller i denne konstruksjonsprosessen. Deretter må man gjøre seg kjent med tekstene og konteksten. Det dreier seg for eksempel om å se på sjanger, stil, språklige virkemidler og adressater. Tekstens kontekst handler om hvor og i hvilke sammenhenger teksten brukes. Neste skritt beskrives som å undersøke hva teksten gjør og hvordan den gjør det, altså se på hvilket tankesett og hvilke handle- og væremåter som fremmes og hvilke samfunnsmessige konsekvenser dette kan få. De foreslår også noen analytiske spørsmål som utgangspunkt for analysen:

Hva krever teksten av oss? Hva er tekstens påstander? Hvilke identiteter [sosiale merkelapper] er med, og hva slags rolle får de spille? Hvem tjener på denne fremstillingen, og hvem taper på den? Hva er utelatt? (Johannessen, Rafoss, & Rasmussen, 2018)

3.3.1.1. Faircloughs modell

Den aller mest kjente og brukte teoretikeren når det gjelder å gjennomføre en diskursanalyse er Norman Fairclough. En rekke andre forskere viser til Faircloughs modell i sine metodebøker om diskursanalyse, for eksempel Joar Skrede i boka *Kritisk diskursanalyse* (2017), Marianne Winther Jørgensen og Louise Phillips i *Diskursanalyse som teori og metode* (2013) og Lars E. F. Johannessen, Tore Witsø Rafoss og Erik Børve Rasmussen (2018) i *Hvordan bruke teori*. Sistnevnte bruker Faircloughs modell som utgangspunkt og beskriver hvordan diskurser fremmer tankesett, væremåter og handlemåter. De unngår dog bevisst å bruke Faircloughs modell direkte siden de mener at den stiller så høye krav til analytikeren at ikke engang den mest erfarne diskursanalytikere kan oppfylle dem. Skrede (2017, s. 33) bruker Faircloughs begreper mer direkte oversatt og kaller det sosiale begivenheter, sosial

praksis og sosial struktur. Nivået som kalles sosiale begivenheter dreier seg om det tekstuelle, med andre ord innholdet som formidles og hvilke sosiale implikasjoner språkbruken kan tenkes å ha. I en diskursanalyse er man gjerne ikke interessert i å studere språket i seg selv, men språket som en del av sosiale fenomener. Sosial praksis handler om prosessen rundt selve tekstproduksjonen, det vil si distribusjon og konsumpsjon, og på dette nivået i modellen analyserer Fairclough tekster for å finne ut hvilke diskurser som aktiviseres og hvilke interesser de muligens kan tjene, det vil også si hvilke politiske ideologier som fremmes og hvilke ikke. Nivået som kalles sosiale begivenheter innebærer å undersøke forholdet mellom diskurs, makt og ideologi. Mer konkret kan dette være økonomiske strukturer, maktforhold og byråkrati, altså rimelig stabile strukturer som påvirker dagliglivet (Skrede, 2017, ss. 30-33).

3.3.2. Konkrete eksempler for gjennomføring av en diskursanalyse

Hvordan kan så en diskursanalyse gjennomføres i praksis? Jan Svennevig (2020) beskriver en rekke helt konkrete eksempler når det gjelder mediering, dialog og intertekstualitet samt virkelighetsbilder som perspektiv, kategorisering, metaforer, verdiladning, eufemisme, dysfemisme og prosesser og deltakere. Han tar også for seg argumentasjon og holdbarhet samt sjanger og stil.

3.3.2.1. *Mediering*

Mediene, i vårt tilfelle avisene Østlendingen, Aftenposten og Nationen, kan ses på som en slags type budbringer. Siden vi har valgt å se på papiraviser, er disse uforanderlige, de kan ikke oppdateres og endres, men det er selvsagt en mulighet for at en artikkel har vært publisert i avisens nettutgave først og så blitt endret, før papirversjonen har blitt publisert. Man kan kanskje tenke at mediene kun er budbringere, men avisene velger for eksempel hvem de lar få spalteplass og hvem de intervjuer (Svennevig, 2020, ss. 169-170).

Et annet aspekt innenfor temaet mediering er det Svennevig kaller modellesere. Vi har altså valgt å analysere artikler fra papiraviser, hvilket naturligvis innebærer at alt analyse materialet vårt er skriftlig og skrevet med utgangspunkt i at en stor gruppe mennesker skal lese det. Dette igjen betyr at konteksten er fattigere som informasjonskilde og teksten i seg selv må bli mer eksplisitt og utførlig. Når man som forfatter ikke kjenner leseren, kjenner man heller ikke leserens bakgrunnskunnskap og kan ikke ta denne for gitt. Og på samme måte, når man ikke får umiddelbar respons, må man i større grad kalkulere inn

dette i teksten for eksempel på den måten at man foregriper innvendinger og spørsmål. For å nå fram til leseren, må også ord og uttrykk standardiseres, siden som nevnt, lesernes referanserammer er ulike. Med andre ord må språkbruken formes etter det man tror er felles for leserne. Likevel kan man henvende seg til en viss type adressat. I teksten ser man dette gjennom å studere hvilke ting som tas for gitt, sammenlignet med hva som sies eksplisitt. Teksten kan også forutsette spesielle interesser eller holdninger hos leseren. Man kan også studere hvilke reaksjoner eller tolkninger teksten foregriper, hvilke den fremmer og hvilke den forsøker å unngå (Svennevig, 2020, ss. 178-179). I våre tekster kan man for eksempel tenke seg at kjennskap til enkelte rapporter eller lignende, slik som regjeringsplattformen, eller institusjoner som FNs klimapanel enten tas for gitt eller regnes som ukjent for leseren. Utfra dette kan man si noe om hvem tekstens modelleser er, med det menes det iboende bildet av adressaten.

3.3.2.2. Dialog og intertekstualitet

Alle tekster inngår i en eller annen form for interaksjon med andre tekster eller situasjoner. Man kan se på en tekst som en respons på andre tekster eller handlinger. Samtidig betyr dette at alle tekster også er et initiativ som på en eller annen måte skaper nye reaksjoner hos leserne eller adressatene. Noen ganger er denne intertekstualiteten enkel å se, for eksempel i vårt tilfelle når en kronikk eller annen type meningsytring er et svar på en forutgående tekst gjerne i samme avis, mens andre ganger er en tekst et svar på et uutalt spørsmål eller et informasjonsbehov i en gitt situasjon. Ved noen anledninger viser dette seg gjennom at det refereres til andre tekster, eller at det siteres, parodieres eller hermes. Intertekstualiteten kan bestå av ord og uttrykksmåter, men også stil, tematikk og komposisjon (Svennevig, 2020, ss. 182-183).

3.3.2.3. Virkelighetsbilder

Hvilke ord og uttrykk som brukes når man snakker om et saksforhold er aldri helt tilfeldig og kan bidra til å skape ulike virkelighetsbilder. Når to parter med ulikt perspektiv framstiller en sak, kan disse beskrivelsene være så ulike at det kan være vanskelig å kjenne saken igjen. Grunnen til dette er sjeldent så enkel som at den ene parten framstiller sannheten mens den andre forvrenger virkeligheten. Det er snarere slik at verden ser forskjellig ut fra ulike synsvinkler. Dette har for eksempel med det å gjøre at en persons forståelse er summen av ikke bare det som presenteres for denne personen gjennom sansene, men også personens

forutsetninger for å forstå, slik som kunnskap, erfaringsbakgrunn og interesser. Med andre ord er den subjektive bakgrunnen en stor del av virkelighetsoppfatningen og bidrar til å danne vårt perspektiv. Dette igjen betyr at en ren objektiv beskrivelse faktisk er umulig, dog er vi selvsagt i stand til å se verden gjennom andres øyne eller å skape et felles perspektiv i samarbeid med andre. I noen ord finner man allerede et etablert perspektiv (Svennevig, 2020, s. 184.196). Når det gjelder skog, kan man for eksempel snakke om hogst eller avskoging når man vil si at trærne i et område har blitt fjernet. Disse ordene har ganske ulik verdiladning.

Videre har vi mennesker et slags ordensbehov som fører til at vi til stadighet grupperer ting sammen med utgangspunkt i visse likhetstrekk for å dele inn virkeligheten. Det er fort gjort å tenke at disse kategoriene er naturgitte. Svennevig (2020, ss. 199-200) eksemplifiserer dette gjennom å bruke trær. Vi har for eksempel gran, furu, bjørk og eik, og alt dette kaller vi trær. Samtidig har vi syrin, spirea, tuja og bøk som vi kaller busker. Men vi kunne ha delt inn dette på en annen måte, for eksempel med en kategori for alt som har blader. Det er dermed slik at denne typen kategorisering gjenspeiler vår kultur og dens interesser og perspektiver. Kanskje er for eksempel årsaken til kategoriene busker og trær vår interesse for ved og materialer.

Ofte er virkeligheten både kompleks og abstrakt og dermed vanskelig å formidle. Da brukes hyppig metaforer, eller språklige bilder, for å sammenligne og illustrere dette og gjøre det mer forståelig. De bidrar til at vi kan forstå det nye ved hjelp av å se det som noe vi kjenner fra før. Samtidig som de hjelper oss å forstå, styrer også disse bildene i stor grad vår forståelse av fenomenet fordi de synliggjør og understreker noen sider av det mens andre skjules eller nedtones. Vi kan tenke oss metaforer som at en skogeier har inngått en *gullkantet* avtale eller kanskje at naturvernere gir trær menneskelige egenskaper og kanskje *snapper etter luft* idet de hogges. En annen form for billedlig uttryksmåte er metonymi. Det innebærer at man erstatter et begrep med en karakteristisk del av fenomenet eller også noe som er forbundet med det, for eksempel kan man bytte ut aktøren med en institusjon: *Skogeierforbundet* jobber mye med å få bedret infrastrukturen.

Ord, betegnelser og grammatiske konstruksjoner kan gi uttrykk for skribentenes holdninger til det de snakker om i tillegg til det som står svart på hvitt. Det er lett å se at mange adjektiv og adverb inneholder holdninger, det gjelder for eksempel ordparene stygg og pen, god og

dårlig samt riktig og galt, men det kan også dreie seg om substantiv og verb. Et typisk eksempel fra skogbruket er substantivet *pøbelgran*, et ord som er skapt for å uttrykke en negativ holdning til fenomenet planting av fremmede treslag. I noen tilfeller kan konteksten ordet står i være avgjørende for om et ord oppfattes som negativt eller positivt (Svennevig, 2020, ss. 204-206). Dersom "vern" listes opp sammen med typiske problemer for skogbrukere som insektangrep og skogbrann, får det automatisk en negativ ladning, mens satt i sammenheng med positive ord om naturvern, får det positiv ladning.

I noen sammenhenger kan det være problematisk å formulere seg direkte på grunn av ulike tabuer eller fordi det er sosialt uakseptabelt å si det som det er. En løsning på dette er å være mindre presis eller direkte, og dette kalles eufemisme. Det motsatte, å bruke forverrende omskrivninger, kalles dysfemisme. Typiske eksempler på dette er skjellsord og banning (Svennevig, 2020, ss. 207-208).

Ikke bare enkeltord, men også grammatiske konstruksjoner bidrar til å skape virkelighetsbilder. For å beskrive en situasjon eller hendelse, må man alltid ta flere grammatiske og leksikalske valg, og for hvert av disse valgene må man også velge bort andre mulige formuleringer (Svennevig, 2020, s. 208). I forbindelse med skogbruk og skogvern, kan man tenke seg for eksempel følgende formuleringer: "Skogeierne verner frivillig ti prosent" Eller: "Skogeierne går under tvil med på å verne ti prosent" Eller: "Naturvernerne har fått skogeierne til å verne ti prosent" Her blir prosessen og hvem som utfører handlingen (agens) fremstilt på forskjellig måte. Når en handling blir framstilt, kan man undersøke om den ytre utøveren (agens) eller årsaken er representert i setningen: "Skogbrukeren hogger skogen", "Skogen blir hogd" eller "Hogsten skjer i en plantet skog". Kanskje unngår man å nevne den som utfører handlingen fordi det ikke er interessant, men det kan også være fordi forfatteren vil skjule hvem som har ansvaret.

3.3.2.4. Argumentasjon og holdbarhet

Ofte kan det å skape et virkelighetsbilde gjennom tekst være et forsøk på å overbevise leseren, eller adressaten. Argumentasjon kan gjennomføres ved å vise til forhold rundt selve saken (logos), gjennom å styrke sin egen troverdighet eller autoritet (etos) eller ved hjelp av å appellere til leserens følelser (patos). Videre medfører all form for argumentasjon først formulering av et standpunkt og dernest argumenter som bygger opp under standpunktet. Dette kan være formulert både eksplisitt og implisitt, men som regel er i hvert fall deler av

argumentasjonen implisitt. Ved hjelp av disse prinsippene kan argumentasjonen beskrives, men i en analyse er det også relevant å vurdere holdbarheten til argumentasjonen. Dette kan man gjøre gjennom å se nærmere på premissene. Premisser er mindre kontroversielle påstander som brukes til å underbygge konklusjonen eller standpunktet i en argumentasjon. Det er vanlig å stille krav om premissenes akseptabilitet, relevans for konklusjonen og tilstrekkelighet og vesentlighet sammenlignet med motargumenter. Når det gjelder akseptabilitet, kan man undersøke hvorvidt påstandene er sanne eller usanne, velfunderte eller dårlig funderte. Hypoteser som det vises til kan være sannsynlige eller usannsynlige, normer kan ha stor eller liten betydning og regler kan være absolutte eller relative, korrekte eller feilaktige. Noen argumenter er relevante for konklusjonen, andre ikke. Men selv irrelevante argumenter kan være effektfulle. Satt på spissen, hvis en skogbruker sier "Jeg skal hogge all denne skogen og ikke verne noe, ellers tenner jeg på den", så er det muligens et veldig effektivt, men svært lite relevant argument. Tilstrekkelighet og vesentlighet henger sammen med argumentenes styrke sammenlignet med motargumenter og mulige innvendinger. Det handler om å se på flest mulig forhold som kan være potensielle argumenter for eller mot standpunktet og vurdere hva som er viktig og mindre viktig (Svennevig, 2020, ss. 217-22). Det kan også være interessant å undersøke argumentasjonsfeil i en tekst. Det kan dreie seg om personangrep eller at man for eksempel karikerer motstanderens standpunkt og deretter angriper noe som diskusjonspartneren faktisk ikke mener. En annen type argumentasjonsfeil er å framstille noe som et faktum uten å begrunne det. Man kan også slippe å argumentere for sine egne standpunkter gjennom å skifte bevisbyrden, altså la motstanderen argumentere mot et standpunkt i stedet for å selv gjøre jobben med å argumentere for det. Feilslutninger er en annen type uholdbar argumentasjon. Det oppstår hvis man kan slutte fra årsak til virkning, men ikke omvendt. Ytterligere en type argumentasjonsfeil kan oppstå når man bruker det såkalte flertallsknepet eller autoritetsknepet. Dersom det ikke er en sammenheng mellom autoriteten eller flertallet og selve standpunktet, dreier det seg om en argumentasjonsfeil. Man kan for eksempel ikke si at FN vil verne all skog og bruke det som et argument dersom det ikke er tilfelle.

3.3.2.5. *Sjanger og stil*

Sjanger og stil bidrar til å både forme og reflektere konteksten. Man kan si at sjangeren er knyttet til den kommunikative aktiviteten som deltakerne er engasjert i, det vil si *hva* de gjør, mens stilen henger sammen med variasjonsmulighetene innenfor eller på tvers av aktiviteten, det vil si *hvordan* de gjør det (Svennevig, 2020, s. 255). I denne oppgaven analyserer vi som kjent tekster fra aviser. Alle disse tekstene har en viss mengde med sjangerkonvensjoner som man kan si at gir forfatteren både ressurser og begrensinger. Når det gjelder ressursene, er det snakk om standardiserte løsninger på kommunikative oppgaver, mens begrensningene dreier seg om hva man kan og bør skrive om samt hvordan man skal gjøre det. Helt konkret kan det dreie seg om språkhandlingstyper, emne, idiomatiske uttrykk og stilnivå. Et intervju har for eksempel en rekke spørsmål og svar som den sentrale handlingsstrukturen og det er intervjueren som stiller spørsmålene mens intervjuobjektet svarer, samtidig som det også finnes muligheter for å bruke andre språkhandlingene. Sjangerkonvensjonene avgjør hva som er et gyldig og kompetent bidrag til en bestemt kommunikativ aktivitet i en gitt situasjon. Med andre ord vil for eksempel ikke enhver tekst kunne stå som en meningsytring i en avis. Men det er også mulig å til en viss grad krysse sjangergrensene. Dette kan ha ulike effekter og kan være et virkemiddel for å oppnå noe (Svennevig, 2020, ss. 258-265).

Svennevig (2020, ss. 265-266) beskriver videre hvordan stiltrekk kan gå på tvers av sjangere, og man kan også finne stilvariasjon innenfor en sjanger. Når man skal analysere ulike typer tekster fra aviser, kan man for eksempel se på i hvor stor grad forfatteren trer fram som person. Er det en subjektiv eller objektiv stil? Generelt kan man si at personlig engasjement vises gjennom en subjektiv og involvert stil, mens en objektiv stil er mer saksorientert. Det personlige trer fram gjennom for eksempel uttrykk av følelser, bruk av ordene "jeg" eller "vi", det å ta stilling til noe gjennom å for eksempel bruke vurderende uttrykk som "det blir helt håpløst å diskutere" og bruke forsterkende uttrykk for kritikk i stedet for formildende. Et annet trekk ved personlig stil kan være at konklusjonen formuleres som personlige konsekvenser i stedet for generaliseringer. Ofte brukes også retoriske figurer, som for eksempel overdrivelse og underdrivelse, eller i større grad metafor, sammenligning og metonymi.

Et annet stiltrekk handler om hvorvidt man bruker teknisk eller hverdagslig språk. En teknisk stil inkluderer abstrakte, generaliserte fenomener og et faglig språk, mens en hverdagslig stil er mer konkret og med et mer allmennmenneskelig perspektiv. Syntaktisk finner man ofte nominalfraser ("hogst av skog") og relativt få prosesser som er uttrykt som handlinger med konkrete og levende aktører ("vern av skog skal sikres gjennom ..."). Målet er ofte en objektiv framstilling av saken, og det er få referanser til forfatteren og følelser i teksten. Motsatt finner man mange helt vanlige og høyfrekvente ord i en hverdagslig stil, samtidig som språket har et mer aktivt preg og er mer verbalt med konkrete og levende aktører. Man finner også referanser til tid, sted og deltakere i et hverdagslig språk (Svennevig, 2020, ss. 270-271).

Videre er det vanlig å skille mellom en formell og en uformell stil. Den formelle stilen kommer gjerne til anvendelse i institusjonelle sammenhenger, mens den uformelle brukes i det private. En formell stil inneholder standardiserte uttrykk som "Vi viser til henvendelse fra ovennevnte ..." og enkeltord som man ikke bruker i dagligtalen. Når det er sagt, kan også en mer uformell stil benyttes for eksempel i massemedier for å oppnå nærhet til publikum (Svennevig, 2020, ss. 272-274). Det siste stiltrekket Svennevig (2020, ss. 275-276) går inn på er hvorvidt stilen er verbal eller nominal. En verbal stil inneholder som regel et nytt verb for hver ny informasjonsbit, og setningene er oftest korte. En nominal stil derimot har mye informasjon i hver setning og nominalfraser, og mye av informasjonen ofte kommer i starten av setningen.

3.4. Modalitet

Begrepet modalitet er synonym med det mer dagligdagse begrepet «måte» og handler om måten et budskap blir framlagt på. Modaliteten kommer helst fram i forbindelse med påstander eller spørsmål, krav eller tilbud i teksten. Dersom man ser for seg en skala fra sterk til svak modalitet, vil det i den sterke enden være budskap som er framstilt med stor visshet og i den svake enden med stor tvil. For å avdekke dette kan man se på modale verb som for eksempel kan, vil, bør, skal og må. Når det er snakk om hvilken kunnskap som framstilles som sann og gyldig, kan man snakke om epistemisk modalitet og når det er snakk om hvordan man bør handle utfra gjeldende sosiale omstendigheter deontisk modalitet (Skrede, 2017, ss. 49-51).

3.5. Makt

Makt kan forklares ganske enkelt som at en person (A), organisasjon eller lignende påvirker en annen person (B), organisasjon eller lignende på en måte som står i motsetning til den andre personens interesser. Dermed kan man i en analyse undersøke hvordan A handler for å få B til å gjøre, mene eller tenke noe han ellers ikke ville ha gjort, og hvilken rolle konteksten spiller. Konteksten kan i mange tilfeller bidra til å muliggjøre og forenkle maktutøvelsen. Det kan også dreie seg om tilfeller hvor B ikke vet eller har noe ønske i utgangspunktet om at noe kunne eller burde være annerledes (Neumann, 2001, ss. 166-167). Kanskje er det også mer sammensatt enn som så. Neumann (2001, ss. 168-169) tar utgangspunkt i Foucaults fire-dimensjonale diskursanalyse og understreker hvordan diskurser kan ha innvirkning på maktprosesser. Verken A eller Bs handlingsmønstre er nødvendigvis kun et resultat av deres bevisste ønsker eller at de har klart for seg hva som skjer, diskursen kan også ha en effekt. Man kan også se på Bs interesser eller motstand på en annen måte, i Foucaults analyse er motstand noe som oppstår innen den generelle diskursen og ikke i noe utenfor. Motstand kan også opptre som en motstand mot diskursens hegemoniske representasjoner, altså for eksempel på den måten at man bekrefter alternative eller kreerer nye representasjoner eller at man unnlater å bekrefte for eksempel gjennom taushet eller passivitet. Slik sett må ikke makt utelukkende forstås som undertrykkende, men også som noe produktivt, for da er det gjennom makt at vår sosiale omverden konstrueres, at objekter får ulike egenskaper og relasjoner til hverandre (Traue, Pfahl, & Schürmann, 2014, ss. 494-495). Makt kan for eksempel også være usynlig, blant annet er det å få folk til å tro at de blir lykkelige av å kjøpe bestemte produkter, om det nå er treprodukter eller noe helt annet, også en form for maktutøvelse (Skrede, 2017, s. 28). Et poeng som Jørgensen og Phillips (2013, s. 23) understreker er også at makt alltid har sammenheng med viten. Dermed vil det være nødvendig å undersøke hva slags viten det er snakk om når det gjelder temaet skog og hva slags betydning dette har for makt.

Disse forskjellige strategiene kan kategoriseres som exit, voice eller loyalty – altså at man trekker seg ut, protesterer eller går inn i en ferdigsydd rolle. I noen tilfeller kan et subjekt kanskje ikke melde seg ut, nærmere bestemt dersom man identifiserer seg med den (loyalty) eller hvis man har en slags mot-identifikasjon, altså går inn i en subjektposisjon som er diametralt motsatt den som er satt opp for en. Her kan man som utenforstående si at det er

lite motmakt i denne typen protest som kun nekter og ikke skaper noe annet. Dersom man protesterer og skaper noe annet, kan man snakke om en desidentifikasjon, eller en slags kreativ protest. Det vil si at man identifiserer seg med noe som står i en relasjon til diskursen, men som ikke står i direkte motsats på alle områder (Neumann, 2001, ss. 169-170). I vårt tilfelle kan det være svært interessant å undersøke dette nærmere da det er stor motstand mellom skogbruksdiskursen og skogverndiskursen. Er de bare fullstendig motstridende eller tilføres noe nytt i motstanden mot den andre diskursen?

Et annet interessant aspekt hva makt angår, er spørsmålet om bemyndigelse. Dette dreier seg om hvem som har en plass i diskursen og har retten til å tale med tyngde. Videre vil det også være hensiktsmessig å undersøke kampen om hvilken diskurs som skal være den gjeldende (Neumann, 2001, ss. 171-172), i vårt tilfelle når det gjelder skog. Ofte kan man se at en rekke aktører gjør et forsøk på å bringe en sak inn i den diskursen som de selv er bærere av eller har legitimitet i. Dersom dette lykkes, vil andre aktører kunne miste sin legitimitet i saken. Med andre ord kan parter som egentlig er berørte på den måten få problemer med å komme til orde fordi det ikke finnes subjektposisjoner for dem i diskursen. Et annet relevant perspektiv her er at diskurser i større eller mindre grad er innvevde i hverandre (Neumann, 2001, s. 172). Diskurser om skog kan for eksempel være en del av en by-land-diskurs, rovdryrdiskursen og forskjellige typer næringslivsdiskurser. Det vil være interessant å undersøke våre utvalgte tekster med bakgrunn i dette.

Skrede (2017, s. 29) konkluderer med at det mest relevante å studere i en diskursanalyse når det gjelder makt, er hvordan visse ideologier naturaliseres og framstår som det beste alternativet, eller til og med som det eneste alternativet vi har. I sammenheng med dette kan det også være interessant å vise hvordan enkelte ting holdes helt utenfor den politiske dagsordenen ved hjelp av å bruke noen meningsskapende ressurser i stedet for andre. Med andre ord kan man analysere tekster med mål om å finne ut hvordan alternativer reduseres ved hjelp av synlige eller mer usynlige språklige virkemidler. Svennevig (2020, ss. 146-152) definerer tre ulike måter som man kan dominere på i kommunikasjon og dermed kanskje oppnå å framstå som det beste eller eneste alternativet. Det er snakk om kvantitativ, interaksjonell og tematisk dominans. Kvantitativ dominans dreier seg om at man prinsipielt må komme til orde for å kunne utøve innflytelse. Også Traue, Pfahl og Schürmann understreker dette (2014, s. 494). Det vil altså være interessant å undersøke hvem som får

spalteplass i avisene, for avisene kan både velge ut meningsytringer og temaer som kommer på trykk og ikke minst velge bort andre. Man må for eksempel i utgangspunktet kjenne til sjangerkonvensjonene og være i stand til å uttrykke seg skriftlig for å bli hørt i avisenes debattfelte. Interaksjonell dominans vil si å utføre dominerende handlinger. Man kan for eksempel studere hvem som tar initiativ og styrer den offentlige debatten om skog og på hvilken måte. Kanskje finnes det eksempler på at det stilles spørsmål eller at noen kommer med anmodninger og på den måten krever handling fra andre og dermed innskrenker deres rett til selvbestemmelse. Å gi respons er et svakere bidrag enn å stille spørsmålene, særlig hvis man ikke samtidig kommer med noe eget bidrag til framdriften i meningsutvekslingen. Dette finner man naturligvis særlig tydelig i intervjuer. Tematisk dominans er en tredje måte å dominere på. Som det ligger i begrepet, søker man da å bestemme emnet for diskursen. Når det gjelder medier, er det de institusjonelle representantene som i utgangspunktet har rett til å innlede, avslutte og skifte emner. Likevel kan andre ta initiativ til nye emner og få gjennomslag for dem. Dette gjelder særlig ressurssterke organisasjoner eller selskaper med dyktige informasjonsmedarbeidere. Det er ellers mange eksempler på at politikere, forretningsfolk eller andre har blitt presset til å handle fordi en sak har fått stor oppmerksomhet i media. I noen tilfeller kan man se at enkeltpersoner får særbehandling fordi de er blitt gjenstand for nyhetsoppslag.

Fenomenet makt i en diskurskontekst kan sies å ha fått økt aktualitet og betydning de senere årene i forbindelse med at, som for eksempel Vabo og Røiseland (2008) poengterer, offentlig styring har endret karakter i retning en styringsform som kalles flernivåstyring, samstyring eller governance, og hvor stat og marked har blitt vevd tettere sammen. Det vil si at man kan nå lengre og har mer å vinne på å få gjennomslag for en diskurs nå enn man hadde før. Nå kan det gi politisk gjennomslag, det er ikke lenger myndighetene som styrer på egen hånd og har all makt. Man kan si at politisk makt overføres til ikke-statlige aktører, i vårt tilfelle kanskje skogeierforeninger eller naturvernorganisasjoner. Også utfra dette perspektivet vil det være interessant å undersøke hvilke maktforhold som opprettholdes eller utfordres.

3.6. Valg av tekster

Vi kunne selvsagt ikke undersøke tekster fra alle norske aviser over en svært lang tidsperiode. Valget falt på å konsentrere seg om avisene Aftenposten, Nationen og

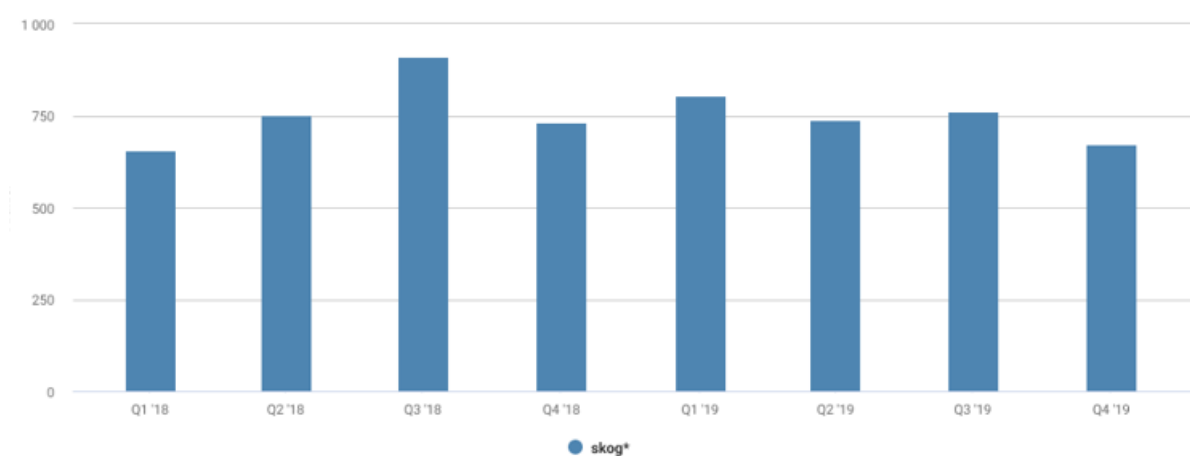

Østlendingen. Til sammen har de tre avisene en bredde av ulike egenarter som fanger opp de aktuelle diskursene på en god måte. Aftenposten er riksavis med faglig tyngde, Østlendingen regionalavis i et distrikt med sterke skogbrukstradisjoner og Nationen distriktenes næringsavis med stor vekt på landbruk. Med dette utvalget antar vi å fange opp et bredt spekter av lesere, skribenter og journalistisk arbeid omkring det aktuelle temaet. Disse avisene har i svært stor grad også tekstene fra sine papiraviser tilgjengelig i sine nettutgaver og når derfor enda flere lesere og trolig flere grupper enn papirutgavene alene ville gjort.

Vi måtte naturligvis også avgrense tidsperioden. Vi endte opp med to år, 2018 og 2019. En viktig årsak til dette valget er selvsagt å redusere datamaterialet ned til et håndterlig nivå. Man kan si at det er en ulempe å velge kun to år, fordi det da ikke er mulig i særlig stor grad å analysere diskursene over tid og undersøke utviklingen. Samtidig ville vi ha stått i fare for å ende opp med en mer grovmasket analyse dersom tidsrommet hadde vært langt og antallet tekster svært høyt.

Søker man etter ordet skog eller ord som starter med skog i de tre avisene Østlendingen, Nationen og Aftenposten i databasen Atekst, får man til sammen 6033 treff (tekster) for de to årene 2018 og 2019 (se Figur 2). Det er flest treff i Østlendingen med 2455 og omtrent like mange i Nationen og Aftenposten med henholdsvis 1800 og 1778. Dette er et høyt antall tekster, og i tillegg inneholder utvalget selvsagt for denne oppgaven ikke-relevante tekster om for eksempel personer som heter Skog til etternavn eller om barn som har lekt i skogen. Et relativt stort antall dreier seg om rovdyr, uten at skog eller ofte skogbruk er nevnt i noe mer enn en liten setning. Atter andre tar for seg skogbranner, er nyhetsartikler skrevet i forbindelse med tørkesommeren 2018 eller rapporterer om statistikk over ulykker innen jord- og skogbruk de siste årene. Uansett innhold fant vi fort ut at over 6000 tekster ville være for mange til at vi skulle kunne håndtere dem på en systematisk og god måte, og at vi derfor måtte avgrense søket. Vi har fulgt med på medieoppslag som omhandler skog de siste årene og leste noen av de over 6000 tekstene vi fant og med dette som utgangspunkt bestemte vi oss for å avgrense søket til tekster som inneholder enten ordet skogbruk eller skogvern eller begge disse ordene eller ord som starter med skogbruk- eller skogvern-. Med andre ord valgte vi å sette søkelys på disse to diskursene – som vi beskriver mer inngående i følgende underkapitler. Vi kunne også ha valgt å gjøre en analyse av skog i sammenheng

med opplevelsesnæringen, eller å ta med ord som inneholder "opplevelse" i søket vårt. Söker man etter tekster med disse ordene i de omtalte avisene og den nevnte perioden, får man til sammen 465 treff (se Figur 5). Delvis for å igjen begrense antallet tekster, men også avgrense selve temaet for oppgava, og ikke minst fordi vi syntes det skulle være interessant å undersøke hvordan skogbrukere og naturvernere kan omtale i utgangspunkt det samme temaet på nærmest fullstendig forskjellig måte, falt valget på å søke etter tekster som inneholder enten ord som starter med skogbruk- eller skogvern-. Da ble antallet tekster mer håndterbart med 611. Dette søket gir klart flest treff i Nationen, med 334, mens det er 191 treff i Østlendingen og 86 i Aftenposten (se Figur 4).

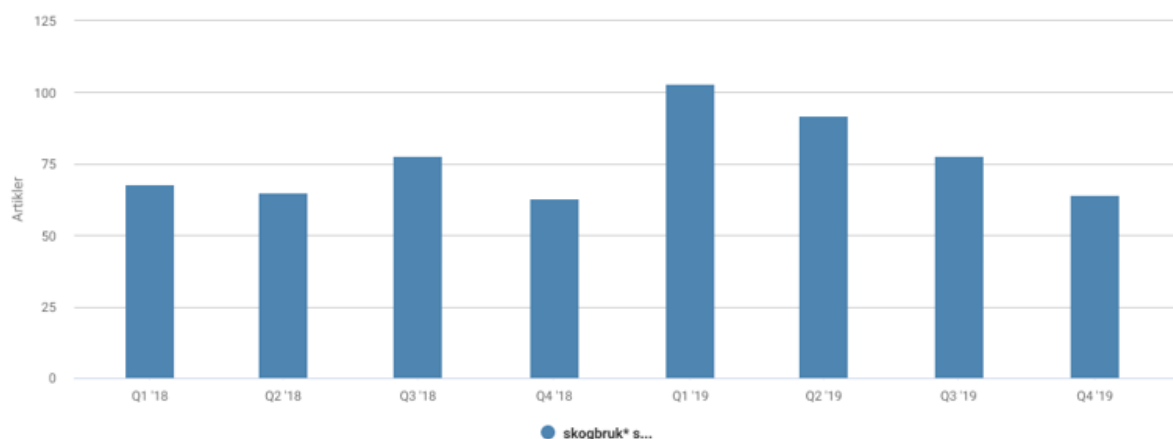
Figur 1: Søkeordet "skog*" i Atekst i Aftenposten, Nationen og Østlendingen.

Dekning per kilde

skog* 01.01.2018 - 31.12.2019

Kilde	01/18	02/18	03/18	04/18	01/19	02/19	03/19	04/19	Totalt
Østlendingen	280	334	392	285	284	308	308	264	2 455
Nationen	172	213	275	199	263	245	244	189	1 800
Aftenposten	204	206	243	248	259	187	211	220	1 778

Figur 2: Antall tekster som inneholder ordet "skog*" i de forskjellige avisene.

Figur 3: Antall tekster som inneholder ordene "skogbruk*" eller "skogvern*" i avisene Aftenposten, Nationen og Østlendingen.

Dekning per kilde

skogbruk* s... 01.01.2018 - 31.12.2019

Kilde	skogbruk* s...	Totalt
☐ Nationen	334	334
☐ Østlendingen	191	191
☐ Aftenposten	86	86

Figur 4: Antall tekster som inneholder ordene "skogbruk*" eller "skogvern*" i de forskjellige avisene.

Dekning per kilde skog* *opple...

Kilde	01/18	02/18	03/18	04/18	01/19	02/19	03/19	04/19	Total
☐ Østlendingen	20	25	42	28	20	14	28	20	197
☐ Aftenposten	26	29	16	29	32	19	13	19	183
☐ Nationen	9	13	14	12	13	8	13	3	85
Total	55	67	72	69	65	41	54	42	465

Figur 5: Antall tekster som inneholder ordene "skog*" og "*opplevelse*" i de forskjellige avisene.

Etter at det endelige søket var gjennomført og tekstene funnet, leste vi gjennom alle sammen, skrev et kort handlingsreferat fra hver tekst og kategoriserte dem etter avis, sjanger, relevans og diskurs. Vi undersøkte også intertekstualitet i form av referanser til andre tekster i utvalget og sorterte tekstene i kronologisk rekkefølge (se vedlegg). Som et

resultat av denne prosessen fant vi 102 tekster som vi tilordnet skogbrukdiskursen, 54 i skogverndiskursen og 17 nøytrale (se Tabell 1).

Diskurs	Antall
Skogbruk	102
Skogvern	54
Nøytral	17
Totalt	173

Tabell 1: Antall relevante tekster per diskurs. Grensene er ikke absolutte.

Gjennom å gjennomføre et såpass bredt søk, fikk vi oversikt over spekteret av mulig relevante tekster i perioden. I forbindelse med kategoriseringen av de 611 tekstene gjorde vi en grov utsiling av tekster som definitivt ikke var relevante, slik som for eksempel gratulasjoner til skogbrukere med runde bursdager eller gjensyn med historiske nyheter fra tidligere årtier. Også en del andre tekster anså vi som ikke relevante. Noen av disse tekstene handlet om fusjon mellom forskjellige skogselskaper, andre om salg av skogeiendommer og noen handlet om rekruttering av ungdom til skognæringen, for å nevne noen eksempler. Også etter denne prosessen hadde vi et stort antall tekster, hele 173 – for mange til at vi skulle kunne analysere dem alle. Dermed ble neste skritt å gjøre et strategisk utvalg. Her var vi først og fremst ute etter tekster som bidrar substansielt til debatten, men vi ville også finne tekster av forskjellig sjanger, fra forskjellige aviser og med forskjellige forfattere for å få størst mulig bredde i analysen vår. I denne prosessen hadde vi to valg angående antallet tekster som vi ville bruke. Enten kunne vi velge ut så mange tekster som mulig for å få en oversikt, eller vi kunne velge få tekster for å kunne gå i dybden. Valget falt på et kompromiss. Vi valgte ut noen få tekster, fire stykker, som representanter for de to diskursene og for forskjellige sjangere. Disse tekstene er strategisk valgt ut etter å ha lest alle relevante tekster i utvalget, og vi mener at vi fanger opp mye av essensen i de forskjellige diskursene gjennom å analysere akkurat disse tekstene. I tillegg, for å få en større bredde og kunne generalisere i større grad i diskusjonen av resultatet, har vi valgt ut ni andre tekster som vi har delvis analysert. Dersom vi skulle ha analysert disse like grundig som de

førstnevnte tekstene, ville det sannsynligvis på mange måter ha blitt å gjenta seg selv, kun med utgangspunkt i andre eksempler og sitater fra tekstene.

Sist, men ikke minst, før selve analysen kunne starte, utarbeidet vi en framgangsmåte bestående av forskjellige spørsmål til tekstene med utgangspunkt i dette kapittelet og teorien det bygger på samt vår kjennskap til feltet som grunnlag for selve analysen. Disse er:

- Hvilke diskurser fremmes?
- Hvem er modelleseren, og hva krever teksten av leseren?
- Hvilken sjanger og hvilken stil har teksten?
- Hvilken intertekstualitet finnes i teksten?
- Hvilke standpunkt og argumenter presenteres?
- Hvilke identiteter beskrives, og i hvilke sammenhenger settes de?
- Hvilke maktforhold opprettholdes eller utfordres?
- Hvem tjener på framstillingen, og hvem taper?
- Hvilke virkelighetsbilder skapes?
- Hva utelates?

I tekstene som vi har analysert grundig har vi i stor grad fulgt tekstens kronologi. Det betyr at vi ikke går gjennom denne lista spørsmål for spørsmål i rekkefølgen over, men kommer inn på spørsmålene ettersom teksten gir anledning til det. Forhåpentligvis er dette en ryddig måte å gjøre det på også for leseren, i hvert fall om man også har den analyserte teksten for hånden.

3.7. Metodologiske utfordringer

Diskursanalyse som metode er naturligvis ikke uten utfordringer. Som andre metoder blir den kritisert fra flere hold. Jørgensen og Phillip (2013, ss. 101-102) kritiserer for eksempel Faircloughs modell og mener at den inneholder uklarheter om konsekvensene av skillet mellom det diskursive og det ikke-diskursive, altså når det gjelder grensen mellom selve diskursanalysen og analysen av den sosiale praksis. Den mangler retningslinjer om hvor mye sosiologisk teori og kulturteori som skal dras inn i analysen. De poengterer videre at man vanskelig kan vite hvor og hvordan det ikke-diskursive påvirker det diskursive, og omvendt. Hva er egentlig den objektive sosiale virkelighet? Et annet poeng de trekker fram er at det

kan være vanskelig å oppnå noen ny viten om hvordan diskursen påvirker samfunnsmessige strukturer. For å kunne gjøre dette ville man måtte analysere reproduksjon og transformasjon av diskurser på tvers av et stort antall tekster.

Skrede (2017, s. 151) beskriver et annet kritikkpunkt. Det er først og fremst tekster som blir analysert, i liten grad hvordan de er produsert eller hvordan de blir mottatt. Man vet for lite om intensjonen bak teksten. Skrede antyder at det med dette som utgangspunkt kan være relevant å spørre forfatteren om intensjonen og også leserne om deres måte å lese, reproducere eller rekontekstualisere budskapet på. Dog poengterer han også at det er viktig å ikke redusere en tekst til folks fortolkning av den. Dersom man skulle gå veldig hermeneutisk til verks, ville det ikke eksistere noe annet enn aktørens fortolkning av tekstene. Det er også et poeng at effekten teksten har på leserne ikke er avhengig av intensjonen. Skrede illustrerer dette på følgende måte: Man gifter seg ikke for å reproducere kjernefamilien og jobber ikke for å bidra til å opprettholde den kapitalistiske økonomien, men dette er de uintenderte konsekvensene av disse handlingene. Det er også et poeng at denne typen forskning er like interessert i de mulige utilsiktede virkningene som i motivene. Diskurser har potensial til å skape sosial endring, og denne effekten kan oppstå uavhengig av intensjonene bak og måten en tekst blir lest på. Med andre ord, hvis man kan si seg enig i Skredes resonnementer, er det kanskje ikke et stort problem at man i en diskursanalyse ser bort fra intensjon og lese måte.

Skrede (2017, ss. 155-156) tar også for seg temaene validitet og reliabilitet. Han viser til at det generelt ofte kan observeres en litt negativ holdning mot å bruke tekster som empiri i stedet for intervjuer. For mange framstår intervjuer som mer autentisk og med større sannhetsverdi. Men Skrede poengterer at forskeren påvirker informantens adferd og svar, og det kan oppstå empati mellom intervjueren og den som intervjues. Kanskje viser resultatet av intervjuet dermed delvis et resultat av intervjusituasjonen selv. Men dette er selvsagt bare et argument mot metoden intervju, og ikke nødvendigvis et argument for å bruke tekster som empiri. En diskursanalyse kan også by på validitetsutfordringer, altså usikkerhet rundt spørsmålet om man måler det man faktisk vil måle. Dersom man analyserer tekster som inneholder intervjuer, kan man for eksempel risikere å analysere medias framstilling av en sak framfor informantens. Vi vil si at dette ikke er et problem i vår analyse, da vi har lagt like mye vekt på nettopp medias framstilling som informantens. For å kunne

analysere "folkets stemme" mener Skrede at leserinnlegg er en på mange måter trygg kilde, men også her har man en validitetsutfordring ettersom hvilke innlegg som kommer på trykk velges av avisene. Mange aviser synes å favorisere bidrag skrevet av kjente personer eller personer som representerer kjente organisasjoner. Vi har tatt hensyn til dette gjennom å også analysere for eksempel maktforhold og hvorfor noe har kommet på trykk, samt å velge ut både et leserinnlegg fra en privatperson samt et debattinnlegg og en kronikk med kjente personer og organisasjoner som forfattere som tekster for den utførlige delen av analysen vår.

Reliabilitet dreier seg om etterprøvbarehet, med andre ord hvorvidt en gjentakelse av studien gjennomført av andre vil føre til de samme resultatene, eller om studiet er reproduserbart. Man kan påstå at en diskursanalyse generelt sett er lite etterprøvbare ettersom den fortolker sosiale fenomener. Men på den andre siden er det vanskelig å se for seg samfunnsvitenskap uten noen form for fortolkning. Et aspekt ved diskursanalysen som kan etterprøves og reproduseres er den kvantitative innholdsanalysen (se vedlegg 1). Vi har gjennomført en slik analyse som utgangspunkt for masteroppgaven vår og slik sett bidratt til å øke reliabiliteten. Likevel er selvsagt slutningene som har blitt trukket i neste skritt det mest interessante når det gjelder reliabilitet. Sammenlignet med andre kilder kan det å bruke naturlig forekommende data, som altså tekster fra aviser, bidra til å minske reliabilitetsutfordringen. Dersom man studerer menneskelig handling eller andre sosiale fenomener, er det jo et poeng at ting sjelden er statisk og uendret over tid da sosiokulturell endring faktisk går veldig fort. Og dersom man for eksempel skulle gjenta et intervju, ville det andre intervjuet være påvirket av det første. Mens tekstene fra avisene eksisterer videre uavhengig av hva vi har brukt dem til, og de er også offentlig tilgjengelig for eksempel via databasen Atekst. Likevel er det ikke nødvendigvis like relevant å ta for seg reliabilitet i kvalitative studier, der er jo per definisjon forskeren mye mer aktivt involvert i prosessen enn det som gjelder for kvantitative undersøkelser. Samtidig kan reliabiliteten økes gjennom en detaljert presentasjon av datamateriale, og vi har tatt med en god del direkte sitater for å oppfylle dette. Også en eksplisitt og transparent framstilling av arbeidet og resultatene kan bidra til å øke reliabiliteten (Skrede, 2017, ss. 158-160). Vi har tatt utgangspunkt i helt konkrete spørsmål som er tilgjengelig for leseren når vi har analysert tekstene, og slik sett kan man si at analysen vår på den måten er presis og etterprøvbare. Kanskje vil ikke alle være enige i

konklusjonene og funnene, men analysen kan etterprøves ettersom man som leser kan se hvilke begreper og verktøy som har blitt brukt, og til hva de har blitt brukt.

4. Analyse

4.1. Diskurser

I tekstene vi har jobbet med, har vi identifisert to hoveddiskurser, skogbruksdiskursen og skogverndiskursen. Naturligvis er det ikke slik at en kan adskille all offentlig omtale og debatt om dette temaet i to ikke-overlappende kategorisk forskjellige diskurser. Der noen skribenter er tydelige representanter for en av dem, er andre mer nøytralt plassert og atter andre farget av begge disse hoveddiskursene, dog ser vi dette i liten grad i våre tekster.

Diskursene kan begge være til stede i samme tekst, men samtidig er det vanlig at den ene diskursen er sterkt dominerende. Det er heller ikke slik at det er disse to og ingen andre diskurser som utgjør all formidling omkring temaet skog i Norge. Blant annet kan det skilles ut en gren med vekt på opplevelser og sosiale verdier, som beskrevet i metodedelen. En fullt dekkende gjennomgang av alle diskurser er ikke et mål i seg selv i denne oppgava. Målet er snarere å gå i dybden på de utvalgte diskursene, som man må kunne si dominerer i media og preger debatten.

Skogbruksdiskursen trer naturlig nok massivt fram i tekster skrevet av representanter for skognæringa, men også hos politikere, og den bygger på bildet om at dagens miljøhensyn i skogbruket er meget gode og at intensiv hogst har overveiende positive konsekvenser, slik som næringsutvikling, karbonbinding og forhindring av gjengroing. Den maler også et bilde av at skogbruket er eller står i fare for å bli for sterkt begrenset gjennom vern og diverse miljøhensyn, og at eiendomsretten er presset.

Skogverndiskursen er gjerne synlig hos representanter for ulike miljø- og friluftslivsorganisasjoner. Men like gjerne er fagpersoner innen biologi og økologi tydelige representanter for denne diskursen. Idealistisk orienterte personer, med stor interesse for friluftsliv, og enkelte politikere har også gjerne stort innslag av denne diskursen i det de formidler. Skogverndiskursen har bevissthet rundt tap av biologisk mangfold i seg. Den ser skogvern som en nødvendighet for å kunne ha fungerende økosystemer med et rikt mangfold av arter, og den er kritisk til skogbrukets store frihet til forvaltning av en ressurs som har langt flere verdier enn tømmerprodukter målt i penger.

4.2. Presentasjon av debatt

Debatten omkring bruk og vern av skog har røtter tilbake gjennom det meste av 1900-tallet da tankene om vern av skog vokste fram. Den gjennomgående og viktigste kimen til konflikt har vært økonomiske verdier med salg av tømmer på den ene siden og biologiske og opplevelsesmessige verdier på den andre. Første del av 1900-tallet var det snakk om svært små verneområder og et lite industrielt skogbruk, begge deler mindre konfliktskapende. I tillegg var referanseområder blant annet for innblikk i skogens naturlige foryngelsesprosesser en del av argumentasjonen for å opprette verneområder. Mot slutten av århundret hardnet derimot debatten til parallelt med stadig mer industrialisert skogbruk og større krav om vern. Det siste må en kunne kalle en reaksjon på det første. Med opprettelse av Barskogutvalget i 1986 og påfølgende verneplan for barskog gikk det mot det en må kunne kalle et toppunkt for konfliktnivået omkring vern av skog. I 1990 måtte Aftenpostens debattredaktør, Stein Kagge, begrense leserinnleggene i denne saken til et «skjønnsomt utvalg» og uttrykte at det var høy temperatur i debatten, og at få enkeltsaker hadde utløst flere leserbrev det siste halve året. Parallelt med dette tvang det seg fram et behov for å innføre generelle miljøhensyn i industripregede driftsformer. Markedet godtok ikke lenger hogst uten krav til å bevare viktige økologiske elementer (Berntsen, 2011; Hågvar, 2011a).

De første tjue åra av totusentallet har gitt nye faser og strukturer i debatten. Innføring av miljøsertifisering på 1990-tallet var i første omgang et steg mot mindre konflikt, men med svake sanksjoner og utallige brudd er det i dag en betydelig del av debatten. Sterkest debattering omkring temaet har det vært tilknyttet spørsmålet om registreringsmetoder, hvor næringens metoder har blitt beskyldt for ikke å fange opp viktige biologiske verdier. Innføringen av frivillig vern har utvilsomt virket konfliktdepende når det gjelder verneprosesser. Den siste store konfliktsaken med private grunneiere involvert må kunne sies å være vern av Trillemarka i Buskerud i 2008. Etter den tid har nye verneområder vært mer eller mindre konfliktfrie vedtak gjennom vern på frivillig basis og vern av statsgrunn. Samtidig har unnvikelse av konflikter i vernearbeidet, og for stort ansvar til næringen selv, blitt kritisert av naturvernorganisasjoner ettersom det vil kunne føre til at vernet styres av økonomiske motiver hos grunneiere og mange biologiske viktige områder ikke blir vernet (Andersen, 2011; 2011a).

Den senere tidas debatt har, tross den konfliktdempende ordningen med frivillig vern, vært temmelig omfattende. Den dreier seg om hvorvidt skogbruket som drives er bærekraftig og miljøvennlig, om det øker eller reduserer artsmangfoldet og den økologiske tilstanden i norske skoger. Grunnleggende spørsmål som nødvendigheten av å ta vare på artsmangfoldet og om vern av særlig omfatning er nødvendig, er også fortsatt til stede i debatten. I tillegg har en ny og stor diskusjon vokst fram gjennom erkjennelsen av at vi må løse en menneskeskapt klimautfordring. Det store spørsmålet her er om det er best for klimaet å la skogen vokse seg gammel eller å drive den intensivt og erstatte flest mulig oljebaserte produkter med produkter fra treindustrien. I skrivende stund står vi midt i denne debatten. Den er vevd inn i en rekke ulike økologiske, samfunnsmessige og politiske spørsmål, og gjeldende kunnskap springer ut fra til dels motstridende forskningsrapporter og et mangelfullt utredet og svært komplekst kunnskapsfelt. I mange tilfeller framheves ønskede budskap på grunnlag av de enkeltelementene som passer best i den gjeldende forskningen. Et dokument som trolig vil ha betydelig innvirkning er *Klimakur 2030*. Denne har nærstående høringsfrist og er i sin første versjon omfavnet av skogbruksnæringen med sine mange skogbruksvennlige tiltak.

Til sist synes den gjennomgående uenigheten om hvilke av skogens alle verdier som skal veie tyngst fortsatt å være et grunnleggende spørsmål i debatten. På den ene siden står grunneierinteresser, tømmerprodukter og trevirke og på den andre siden fellesinteresser, økosystemer og deres øvrige tjenester. Når skogbruksnæringen skyver fram mulige klimagevinster ved hogst eller taler varmt om egne miljøhensyn, ligger samtidig tunge økonomiske motiver innbakt, og det grønne skiftet presenteres gjerne som en viktig del av næringsutviklingen. Som motsvar til dette formidles gjerne helhetsbildet om global og også nasjonal overutnyttelse av naturen og vårt ansvar for å stanse en pågående naturkrise med artsutryddelse og reduksjon av intakte økosystemer, med tilhørende tjenester til oss mennesker. Opplevelsesverdi og andre mykere verdier ser samtidig ut til å være argumenter som ikke veier like tungt i debatten, og argumentasjonen dreier seg i større grad om hvordan vi skal løse de to store krisene knyttet til klima og natur, og hvilken økonomisk og samfunnsmessig nytte en kan oppnå.

4.2.1. Analyse av tekster

I underkapitlene som følger er fire tekster analysert med utgangspunkt i spørsmålene nevnt i forrige kapittel. Analysen er gjort med hensyn på både mål, argumentasjon, virkemidler og rolle i diskursenes maktforhold. Deretter følger en enklere analyse av ni andre tekster, hvor først og fremst hovedbudskap er vektlagt.

4.3. Fornybar og veldrevet skog

Den første teksten vi har valgt å gjøre en grundig analyse av, er *Fornybar og veldrevet skog* (Bergum & Gundersen, 2019). Analysen følger i de neste underkapitlene.

4.3.1.1.1. Sjanger

I teksten *Fornybar og veldrevet skog* (2019, s. 8) presenterer Johannes Bergum og Gunnar A. Gundersen tolv korte avsnitt som i hovedsak beskriver det de ser på som positive konsekvenser og resultater av det moderne skogbruket i Norge slik det har blitt og blir drevet. Samtidig berører de temaet kritikk fra andre samfunnsinteresser og hvordan de forholder seg til det. Skribentene er henholdsvis skogsjef og næringspolitisk sjef i Glommen Mjøsen skog, men her uttaler de seg for en stor del for det norske skogbruket som helhet. Naturligvis er norske skogbrukere langt fra noen homogen gruppe, og en kan ikke regne med at samtlige i skognæringen står samlet om det som skrives her, men i analysen som følger gjør vi som kronikkforfatterne og bruker samlebegrep som «norsk skogbruk» og «skogbruksnæringen» som enheter for det som uttrykkes i kronikken. Norges skogeierforbund, som står for omtrent 80 prosent av skogproduksjonen i Norge, og deres standpunkter brukes også som representant for hva norsk skogbruk står for (Norges skogeierforbund, 2019).

4.3.1.1.2. Argumentasjon

Første avsnitt er kort, men likevel tydelig på én ting, nemlig at skogene i Norge var «uthogd» for hundre år siden. Dette er et begrep som ofte brukes for å fremheve hvor bra utviklingen har vært etter at representanter og for skogbruksnæringa og norske myndigheter tok tak i problemet og sørget for større tilvekst enn uttak av tømmer. Begrepet må kunne sies å skape en effektiv kontrast og et bilde på at det sto svært dårlig til med den norske skogen for hundre år siden.

Begrepet uthogd er imidlertid lite nyansert, og som vi har sett i kapittelet om skogens historie i Norge, er det på det rene at skogbildet på den tida var mer variert enn som så. Fram til begynnelsen av 1900-tallet ble så å si utelukkende plukkhogst benyttet, intenst og over lang

tid i noen områder og mer forsiktig i andre. Utvilsomt ga dette for en stor del mer variasjon i trealder og veksthastighet enn i dagens industrielt pregede skog, noe som er positivt for skogøkosystemet. Atter andre områder var så lite berørt av hogst at det kunne kategoriseres som urskognær skog. I den perioden Bergum og Gundersen framhever som overmåte positiv, har plukkhogd skog, naturnær skog og urskognær skog minnet betydelig. Rett nok har den gjenværende plukkhogde skogen som ennå ikke har rukket å bli flatehogd, vokst seg eldre og i mange tilfeller blitt bedre egnet for et stort artsmangfold, men den har samtidig minnet i omfang. Når det gjelder den urskognære skogen som må ha klart seg gjennom hele den flerhundreårige perioden med intensiv hogst, har arealene definitivt minnet. Og det er disse skogene som virkelig har stort artsmangfold og huser de mest spesialiserte og krevende artene. Vilkårene for disse har trolig blitt svekket gjennom hele perioden fra 1920-tallet og fram til i dag, selv om det i enkelte områder kan ha oppstått nye egnede leveområder i plukkhogd skog som har fått stå urørt lenge. Når de snakker om uthogde skoger, er det altså grunn til å stille spørsmål ved akseptabiliteten i forfatterens argumentasjon. Premissene må kunne sies å være relativt lite velfunderte når de tegner et såpass unyansert bilde av den norske skogen (1980; Hofton, 2013; Hofton, Kvisleflået, 2004; Hofton & Reiso, Vordaberget, 2004; Johansen & Jäggi, 1997; Bølstad, 2019; Kanalspillet, 2020; Strandvold, 2004).

Landsskogtakseringen gir sikre tall på at volumet av tømmer totalt i Norges skoger var lavere i 1900 enn i dag, og at det har økt jevnt og trutt siden den gang. Et element som ikke nevnes, er at tilveksten i skogen, som følge av mildere klima og økt tilførsel av nitrogen, har økt uavhengig av avvirkningen. Dette legger hele æren for økt tilvekst på skogbruket og gir et mer positivt inntrykk enn om dette faktumet hadde vært nevnt. I tillegg er det plantet gran i tidligere åpne kystområder, og det har skjedd en gjengroing av kulturlandskap, samtidig som arealendringer fra skog til for eksempel boligområder også har skjedd. Alle disse elementene er med på å forklare hvorfor stående volum i norske skoger har økt. Samtidig er det på det rene at mange hardt hogde skogområder i dag har vokst til med tettere bestander av trær, og at dette er en viktig grunn til at Landsskogtakseringen viser nær en tredobling av stående tømmervolum i norske skoger (Statistisk sentralbyrå, 2018).

En viktig forskjell på hardt plukkhogde skoger og dagens flatehogde skog er det kontinuitetsbruddet som skjer ved flatehogst. Mange kontinuitetskrevede arter kan miste livsbetingelser ved flatehogst som de ikke gjorde gjennom de hogstmetodene som gjorde skogen «uthogd» i perioden det vises til i kronikken. Tidligere plukkhogde skoger som har stått urørt gjennom hele flatehogstperioden på 1900- og 2000-tallet er i dag artsrike og

naturlige sammenlignet med den skogen som er flatehogd og som igjen vil bli det før den når en trealder på mer enn omkring 80 – 100 år. I dag utgjør dette bare om lag 25 prosent av den norske skogen, og det er antatt at det om 50 år ikke vil være igjen slik skog utenfor verneområder. Dette er et viktig element som må tas med i betraktningen når en skal vurdere om det er skogen for 100 år siden eller dagens skog som er uthogd. Det er også viktig når en skal vurdere hvorvidt dagens skogbruk tar vare på artsmangfoldet i norske skoger. Rolstad, Eriksen og Storaunet peker i sin gjennomgang på at økt hogst i framtida vil føre til at de gjenværende naturskogarealene må hogges, noe som vil påvirke et stort antall vedlevende arter betydelig i negativ retning (Rolstad, Storaune, & Eriksen, 2015). Igjen må en kunne si at forfatterne har svak akseptabilitet i premissene for sin argumentasjon.

Et annet poeng når en snakker om uthogd skog, er at tømmermengden i Norges skoger var på et historisk bunnpunkt rundt 1900. Å bruke dette som et utgangspunkt for hvordan det er i dag, kan kategoriseres som en tvilsom sammenligning. Ved å unnlate å nevne de lange linjene i skogens historie og skogøkosystemets opprinnelige tilstand, tegnes et uriktig positivt bilde. Dersom en i stedet sammenligner med naturskog, som er mye nærmere en naturlig tilstand i økosystemet skog, finner en både lavere kubikkmasseinnhold og langt lavere andel død ved enn i dagens norske skog. Tømmermengden anslås å være omkring 70 prosent og andelen død ved ca. 15 prosent av det en finner i naturlige skogøkosystemer i Skandinavia (Rolstad, Storaune, & Eriksen, 2015).

Gundersen og Bergum (2019) følger videre opp med flere positive effekter av skogsdrift tydet utfra Landsskogtakseringen. De framhever hvordan såkalte livsmiljøer som død ved, grove trær, gamle trær og lauvskog har økt. Deretter drar de slutningen om at dette er positivt for artsmangfoldet og at mange rødlistede arter har fått bedre livsbetingelser som følge av dette: «Ett eksempel er at alle hakkespettarter nå er ute av rødlista. Dette er en suksesshistorie for det private eierskap, rotfestet i skoglov og miljøsertifisering» (Bergum & Gundersen, 2019). De bruker det utelukkende positivt ladde ordet suksesshistorie, noe som må kunne sies å være karakteristisk for skogbruksdiskursens framstilling av skogbruket i en miljøsammenheng.

Å vurdere rødlistearters livsvilkår er en vanskelig øvelse som selv artsdatabanken, som utarbeider rødlista, finner krevende. I dette spørsmålet har Gundersen og Bergum ikke vært særlig velfunderte i sin argumentasjon. Det er store kunnskapsmangler omkring mange av de ulike artenes faktiske bestander og utbredelse. Derfor er nettopp tall fra Landsskogtakseringen brukt til å vurdere rødlistestatus for flere av dem, uten at en egentlig vet noe sikkert om

bestandene. Det en vet er at mange av de mest truede artene på rødlista er avhengige av helt spesielle livsmiljøer som krever andre substrater og vedkvaliteter enn de som dannes på kort tid, som noen tiår er å anse som i biologisk sammenheng i skog. Og i plantet kulturskog, som har fått stor utbredelse i denne perioden, er livsbetingelsene for de fleste av de spesialiserte artene etter alt å dømme dårlige (Sverdrup-Thygeson & Framstsd, 2015).

Landsskogtakseringens definisjon av stubber og hogstavfall som død ved er også med på å svekke påstanden om at mer død ved automatisk gir økt artsmangfold, da disse i nærmest fraværende grad kan tjene som levested for truede arter. Landsskogtakseringen registrerer heller ikke brent ved og kelo-elementer (eldgammel død furuved), som er levesteder for en rekke krevende arter (Rolstad, Storaune, & Eriksen, 2015).

Her kommer en også inn på et viktig poeng med tanke på begrepet uthogd skog, et begrep en noe forenklet må kunne forstå som skog hogd ned til lav stående biomasse. Mange av de nevnte artene er nemlig avhengige av kontinuitet i skogbildet eller sagt på en annen måte, skog som ikke har vært utsatt for moderne bestandsskogbruk. En del av den «uthogde» skogen som fram til 1900-tallet bare hadde vært utsatt for plukkhogst, har derfor, som nevnt, et annet grunnlag for å bli livsmiljø for truede arter enn den skogen som er berørt av moderne skogbruk (Nitare, 2019).

Et viktig aspekt knyttet til økningen i de nevnte livsmiljøene er innføring av verneområder i skog. Samtlige av disse har blitt etablert etter at Landsskogtakseringen ble innført og flertallet i de senere årtiene. Det er her den største økningen i parameterne som kan anses som positive for artsmangfoldet har skjedd. Det er derfor ikke nødvendigvis korrekt å si at skogbrukets driftsformer har vært hovedgrunn til disse mulig positive effektene, og forfatterne viser dermed igjen svak akseptabilitet i premissene for argumentasjonen sin. Dersom en ser nærmere på hvordan den døde veden er fordelt i landskapet, får en også et tydelig inntrykk av en skjevfordeling. Ved forrige Landsskogtaksering var 40 prosent av mengden død ved i «naturskog» samlet på 8 prosent av arealet, og 27 prosent av mengden død ved i naturskog av furu var samlet på 4 prosent av arealet. Fravær av drift over større områder er utvilsomt en viktig årsak, noe som har sammenheng med de nevnte verneområdene, men også kan være en følge av at avvirkningen har vært godt under tilveksten i lengre tid og at nye driftsformer enn så lenge bare har berørt de lettest tilgjengelige områdene. Med økt avvirkning i framtida og det nevnte faktumet at de gjenværende naturskogene vil bli erstattet med kulturskog og bestandsskogbruk, vil denne effekten trolig forsvinne (Rolstad, Storaune, & Eriksen, 2015).

Noe av økningen av disse parameterne i Landsskogtakseringen kan også ha sammenheng med skogbrukets miljøsertifisering, særlig i form av nøkkelbiotoper og arealer som unntas fra hogst. Men naturligvis gjør også sparing av livsløpstrær og det at døde trær i mindre grad tas med under hogst at det blir noe mer død ved og gamle trær enn om de hadde blitt fjernet. Slik sett kan en ikke si at forfatterne gjør en direkte feilslutning, men samtidig at de bygger argumentasjonen på temmelig svake premisser.

4.3.1.1.2.1. Miljølhensyn - ære, ansvar og samarbeidsvilje

De to skribentene framhever miljøhensynene som noe skogbruket selv har pålagt seg. Dette må kunne sies å være en god formulering for å skape et positivt inntrykk av egen næring eller et ønsket virkelighetsbilde. Det å selv begrense seg og avse egne inntektsmuligheter til andre samfunnsinteressers beste virker overmåte storsinnet. Det var miljøvernorganisasjoner som først startet jobben med å etablere sertifiseringsordninger, slik at tømmer fra sterkt miljøskadelig hogst ikke skulle ha mulighet til å komme ut på markedet. Prosjektet Levende skog dannet utgangspunktet for miljøhensyn i norsk skogbruk. Det ble etablert som følge av økt internasjonal oppmerksomhet på området og et ønske fra norsk skogbruk om å drive bærekraftig. Viktige punkter var å skaffe norsk og internasjonal tillit og vise vilje til å arbeide med miljøspørsmål i norsk skogbruk. Videre munnet dette ut i dagens sertifiseringsordninger, PEFC og FCS. Uten å være en del av slike sertifiseringsordninger er det på det rene at norsk skogbruk ikke hadde hatt mulighet til å selge tømmeret sitt. Markedet krever rett og slett miljøsertifisering. Slik sett kan en stille spørsmålet om det er skogbruket selv som har æren for at miljøhensynene har blitt betydelig bedre enn tidligere. Samtidig har skogbruksnæringa selv vært delaktig og i forkant av myndighetene når det gjelder å utarbeide miljøhensynene, noe blant annet Riksrevisjonen påpeker i sin undersøkelse av bærekraftig forvaltning i norsk skogbruk (Riksrevisjonen, 2012).

Det at næringen selv, både når det gjelder utforming av kravpunkter og registrering av hensynsområder, har ansvar for dagens dominerende sertifiseringsordning, PEFC, blir sterkt kritisert av naturvernorganisasjoner. Blant annet har BioFokus i sin rapport *Sviktende kunnskapsgrunnlag i skog* beskrevet hvordan skogbrukets egen MiS-registrering ikke fanger opp de viktigste områdene for biologisk mangfold og i tillegg inneholder betydelige feilregistreringer også etter egen metodikk. Rapporten konkluderer med at skogbrukets metoder bare fanger opp 14 prosent av de områdene som biologer anser som særs viktige for biologisk mangfold (Blindheim, Thylén, & Reiso, 2019). At forhandlingsklimaet har vært dårlig, viser det at alle norske miljø- og friluftsansjoner har trukket seg fra samarbeidet

om sertifiseringsordninger. Dette skjedde som følge av liten vilje i skogbruksnæringa til å tilpasse sin egendefinerte sertifisering etter andre interesser. Disse problemene bekreftes også av Riksrevisjonens ettersyn. De påpeker at det i fravær av dynamikk mellom partene har blitt umulig å videreutvikle bedre løsninger med tanke på miljø. Videre bekrefter Riksrevisjonen at MiS-metodikken ikke alltid fungerer tilfredsstillende, noe som gjør at det er vanskelig å oppfylle sentrale miljøkrav og videre konkluderes det med at det trengs en mer helhetlig vurdering av miljøverdiene (Riksrevisjonen, 2012).

4.3.1.1.2.2. Lydhør og samarbeidsvillig skognæring

Allerede i ingressen omtales det norske skogbruket med positive ordelag: «Norsk skogbruk har vist seg svært lydhøre og tilpasningsdyktige til endringer i samfunnets krav til næringen» (Bergum & Gundersen, 2019). Med «lydhøre og tilpasningsdyktige» skapes et bilde av en næring som ikke tar mye plass i konkurranse med andre samfunnsinteresser og som lett tilpasser seg etter andre. Slike egenskaper er noe som gjerne gir et sympatisk inntrykk enten det er snakk om personer eller bedrifter og næringer. Det kan være gunstig for å oppnå aksept fra omverdenen og et godt omdømme.

Selv om skognæringen har vært i forkant når det gjelder å utarbeide egne miljøhensyn, er det liten vilje til å rette seg etter kritikk av denne og ønske om et mer uavhengig registreringssystem. Dette kommer blant annet fram på Norges skogeierforbund sine nettsider. På nettsidene legger de fram sine standpunkt til miljøhensyn og sertifisering. De forteller at skogbruket selv tar et stort ansvar med å utforme og håndheve standarder for god skogsdrift inkludert sertifiseringsordninger, noe som igjen gir en bedre miljøstandard, bedre avveining mellom ulike hensyn, ansvarliggjøring av næringen og utvikling av kompetanse og holdninger, ifølge dem selv. Videre påpeker de hvor viktig det er at myndighetene ikke undergraver dette med annen regulering og rapportering. De avviser også at det er nødvendig med annen registrering enn den de selv har utformet. Myndighetenes kartlegging beskrives ikke bare som unødvendige for å drive miljøbasert skogbruk, men også stemplet som arbeid av lavere kvalitet. Dagens uakseptable kartlegging må erstattes med deres egen metodikk, fastslår de. Naturmangfoldloven nevnes også, og det presiseres at denne ikke bør gjelde i særlig grad for skogbruket. Blant annet mener det at hensynet til prioriterte arter og naturtyper ikke bør gjelde for skogbruket på en slik måte at arealer båndlegges. Slike hensyn i skog skal begrenses til arter og naturtyper som krever aktiv skjøtsel. Utover dette skal skogbrukets egne hensyn være det eneste som sikrer hensyn med tanke på naturmangfoldloven (Norges skogeierforbund, 2020d). Dette må kunne sies å være et dårlig utgangspunkt for felles

arealplanlegging og flernivåstyring. En svensk undersøkelse peker på en åpen holdning til samarbeid som avgjørende for å kunne forvalte skogen i et samfunnsperspektiv (Stjernström, Pettersson, & Karlsson, 2018).

Enda et eksempel på at skogeierforbundet er negative til annen registrering enn sin egen, framkommer i omtalen av inngrepsfri natur, såkalte INON-områder. De mener at den nylig gjeninnførte subsidieringen av skogsbilvegbygging i slike områder ikke er nok oppmyking av reglementet, men at registreringen av slike områder bør opphøre i sin helhet (Norges skogeierforbund, 2020d). Dette må kunne sies å være en lite lydhør og tilpasningsrettet holdning samt være et forsøk på å framstille et virkelighetsbilde som harmonerer med deres syn. Nettopp INON- områder er utpekt som spesielt viktige arealer for bevaring av biologisk mangfold. Dette er områder som ligger mer enn én kilometer fra tyngre tekniske inngrep som vegger kraftlinjer og lignende, og områder mer enn fem kilometer fra veg omtales som villmarkspregede områder. I disse villmarksområdene har NINA gjort en studie på naturverdiene. Denne bygger på landsskogtakseringen og er slik sett ingen grundig artsregistrering, men avdekker at viktige livsmiljøer for arter har om lag like stor utbredelse som i naturreservater og nasjonalparker (Sverdrup-Thygeson, Søgaard, Bart, & Rusch, 2014). Disse kvalitetene og beskyttelsen av dem ønsker skogeierforbundet ikke å ta noen hensyn til. Det er altså lite samsvar mellom karakteristikken «lydhør og tilpasningsdyktig» og de holdningene som kommer til syne i disse praktiske eksemplene. Å bruke en rekke positive utsagn omkring egne miljøhensyn og lydhørhet som kvalitetsbevis skaper derfor et virkelighetsbilde som ikke kan sies å være helt reelt.

I det store og det hele må skognæringen kunne sies å framstå som lite villig til å rette seg etter krav fra samfunnet for øvrig, noe som harmonerer dårlig med Bergum og Gundersens rosenrøde påstand om at skognæringen selv kan takkes for at det tas gode miljøhensyn, og at de vil bære fanen høyt med hensyn på å ta vare på biologisk mangfold. Her er vi også tilbake til ingressen, hvor de som nevnt framhever norsk skogbruk som lydhøre og tilpasningsdyktige. De nevnte forholdene omkring utvikling av miljøkrav bryter temmelig skarpt med en slik påstand og har snarere tydelig preg av grønnvasking.

Årsaken til dette kan ha sammenheng med et syn på deres egne metoder som gode nok for å ta vare på det biologiske mangfoldet, og at de slik skaper en egen virkelighetsoppfatning hvor innspill bygget på andre oppfatninger framstår som uriktige. I tillegg ligger tall fra Landsskogtakseringen og rødlista til grunn for deres tolkning av virkeligheten. Disse indikerer jo bedre forhold for biologisk mangfold i skogen enn det var for noen tiår siden. En del av

uenigheten mellom de to diskursene henger trolig sammen med ulik tolkning av tallene. Skogbruket må kunne sies å tolke med en dårlig tilstand som utgangspunkt. Små forbedringer i forhold til denne tilstanden betyr ikke det samme som at forholdene i dag er bra.

Til tross for manglende vilje til å rette seg etter ønske om andre former for miljøregistrering og restriksjoner, er skogeierforbundet på sine nettsider åpne for å gjøre endringer dersom rødlista og landsskogtakseringen viser at det er behov for det, noe som harmonerer med kronikkens uttale om å bære fanen høyt for å sikre artsmangfoldet i norske skoger. I tillegg er de positive til frivillig vern, en ordning som på mange måter gagnar alle. De var også initiativtagere til å få etablere denne ordningen i 2000. Samtidig er de tydelige på at frivillig vern bør rettes mot områder med liten økonomisk betydning for skogbruket (Norges skogeierforbund, 2020).

En viktig årsak til skogbruksdiskursens form kan altså se ut til å være frivillighet og muligheten til selv å bestemme over egen eiendom. Dersom de miljøhensyn som skal tas og verneområder som skal opprettes kan bygge på egne vurderinger, er det mye enklere å akseptere dem. Bergum og Gundersens (2019) kronikk bærer preg av dette. Deres påstander bygger på egen tolkning av skogbrukets rolle i så vel bevaring av biologisk mangfold som andre samfunnsinteresser.

4.3.1.1.2.3. Miljøhensyn likestilles med vern

Videre likestiller Gundersen og Bergum (2019) skogbrukets miljøhensyn ved hogst med formelt vern av større skogområder. De drar slutningen at disse hensynene utgjør 10-12 prosent som ikke berøres av hogst. I virkeligheten er dette ukorrekt og må kunne kalles en feilslutning og brist i argumentasjonen. Av skogbrukets hensyn er det bare nøkkelbiotoper (omtrent én prosent av produktivt areal) som til en viss grad er underlagt et relativt langsiktig vern, selv om også disse kan skiftes ut i en del tilfeller og også har blitt feilaktig hogd (Norges skogeierforbund, 2020c; Christensen, 2012). Kantsoner langs myr og vassdrag, som de nevner som områder uten hogst, berøres for en stor del ganske sterkt av skogsdrift.

Landsskogtakseringen viser at omkring halvparten av avvirkningen som er foretatt de siste fem årene har tatt hensyn fullt ut (Stokland, 2018). Disse arealene utgjør mellom seks og sju prosent av det produktive skogarealet. Reglementet for hvordan disse skal behandles ved hogst gir stor frihet både med tanke på hvor brede kantsonene skal være og hvordan de skal skjøttes. I mange tilfeller blir gjerne den eldre barskogen hogget, mens de settes igjen undertrykte trær og lauvskog, som blant annet skal tåle økende vindpåvirkning som følge av

at skogen rundt er hogd bedre enn de større trærne. Når tall omkring ti prosent benyttes er også andre mindre hensyn som enkelttrær gjensatt på hogstflater, hensyn til kulturelementer, vilt og lignende tatt med i beregningene.

Det er gjort kontroll av de praktisk utførte miljøhensynene som viser at de ikke etterfølges i en god del av tilfellene. I en masterstudie ved Høgskolen i Sørøst-Norge ble det i et område i Midt-Telemark registrert total mangel av kantsoner langs 40 bekker på 20 av 23 kontrollerte hogstfelt (Stener & Restad, 2016, s. 35). På begynnelsen av 2000-tallet avdekket NIBIO manglende kantsoner på 1,0 til 2,6 prosent av foryngelsesarealet, noe som også må kunne sies å være betydelig med tanke på at arealet hvor kantsoner ikke er aktuelt, utgjør en majoritet i og med at det omfatter alt areal mer enn et titalls meter fra vassdrag og større myrer (Granhus, Eriksen, & Moum, 2012). Ekstern revisjon av hogsten som gjennomføres gir også et tydelig bilde av at miljøhensynene i stor grad ikke følges, men også at de i svært begrenset grad etterses. Av 2671 hogster utført av Allskog i 2014, ble kun fire kontrollert av deres revisjonsfirma Intertek, og to av dem hadde avvik fra miljøkravene. Andre revisjoner viser også stor andel avvik og samtidig svært lav kontrollfrekvens (Bølstad, 2019, ss. 142-144). På bakgrunn av disse forholdene er det å påstå at 10-12 prosent av skogarealet er unntatt hogst som følge av disse miljøhensynene derfor direkte feil og gir ingen holdbar argumentasjon.

4.3.1.1.2.4. Skogbruk som redning for biologisk mangfold

Bergum og Gundersen kommer også inn på det store temaet tap av artsmangfold og FNs naturpanel sin rapport om dette globale problemet. Denne rapporten er utarbeidet av 150 eksperter og bygger på mer enn 15 000 vitenskapelige rapporter. Den slår fast at menneskers arealbruk er den aller viktigste årsaken til en dramatisk, menneskeskapt artsutryddelse (IPBES, 2019). I tilknytning til dette nevner de også den norske rødlista og faktorer som virker inn på artene der. De konstaterer at de hensyn de tar i skogbruket er viktige for alle arter som lever der og at de vil sikre deres overlevelse. Videre slår de fast at det er i tropiske strøk vi har de store utfordringene med tap av artsmangfold. En kan se en kobling til begrepet «not in my backyard» ved at det skapes et bilde av at problemene med tap av biologisk mangfold ikke i hovedsak omfatter våre hjemlige områder, men andre deler av jorda. Og i den grad de er det, gjør skogbruket sitt beste for å redde oss fra dem. De framhever tap av artsmangfold i Norge som et problem vi trenger aktivt skogbruk for å løse og peker på gjengroing som en av årsakene til det. Å overbevise folk om dette vil naturligvis være gunstig for omdømmet til næringa. Det skaper en behagelig avstand til problemene og mindre behov for å bekymre seg. Det at det befinner seg langt unna deg som enkeltperson er betryggende på

mange måter, og det kjenns godt å vite at skogbruket har kontroll på dette og på det å ta vare på den norske naturen.

Det er ikke til å undres over at dette brukes som virkemidler i tekster som kan plasseres i skogbruksdiskursen. Samtidig er det virkemidler som lett kan forkastes som usannheter i alle fall blant deler av leserne. For det første framhever FNs naturpanel at det er en global naturkrise med reduksjon av artenes leveområder som den store årsaken til tap av biologisk mangfold (IPBES, 2019). Dette trenger ikke å bety at reduksjon i artsmangfoldet er like stort i alle deler av verden. Blant annet er antall arter naturlig langt større i tropiske strøk enn på våre breddegrader. Dermed vil reduksjon av leveområder automatisk være kritisk for flere arter der enn her. Samtidig er det slik at artene som lever i Norge ikke kan tas vare på gjennom tiltak i tropisk regnskog. Dermed må en kunne si at bevaring av artsmangfoldet er av stor betydning i alle jordas ulike økosystemer. Arealbruk og artsmangfold er altså ikke mindre viktig i boreale skoger selv om tilstanden er kritisk i andre økosystemer på andre siden av jordkloden. Dette understrekes av FN-sambandets generalsekretær Anne Cathrine da Silva, som fastslår at det ikke er nok å bevilge penger til bevaring av regnskog, men at vi må sikre artsmangfoldet også i Norge (Tvedt, 2019).

Så står en altså igjen med spørsmålet om hvordan det står til i den norske skogen. Svaret på dette er det ikke FN selv som finner, men blant annet stortingsmeldingen «Natur for livet» utarbeidet av Klima- og miljødepartementet. Denne har dannet grunnlaget for en nasjonal rapport gitt til FNs biomangfoldkonvensjon. Denne stortingsmeldingen bygger, når det gjelder temaet skog, igjen for en stor del på Landsskogtakseringen og rødlista (Det kongelige klima- og miljødepartementet, 2015/2016).

Den norske rapporten har blitt utsatt for omfattende kritikk fra organisasjoner som Sabima og Naturvernforbundet, som mener at den er en skjønmmaling av tilstanden i norsk natur. Sabima peker blant annet på at det ikke nevnes at det vil ta mange tiår å nå målet om ti prosent skogvern, at vernet har kvalitetsmangler og ikke fanger opp verdifull skog på en tilfredsstillende måte. De mener også at det ikke nevnes noen tiltak for å ta vare på viktige verdier utenfor verneområder og at myndighetene lener seg på skogbrukets egne sertifiseringsordninger (Steel, 2020). Samtidig presenteres tall som indikerer en svekket økologisk tilstand, slik som naturindeksen på 0,37, antall rødlistede arter i, mengde død ved osv. Dette tatt i betraktning, og til tross for den nevnte kritikken, er det ingen tvil om at arealbruken også i Norge griper sterkt inn i skogen som økosystem og at vi er en del av naturkrise som FNs naturpanel beskriver. Gundersen og Bergums påstand om at dette er et

problem vi ikke trenger å bekymre oss nevneverdig for her hjemme, og at skogbruket ordner dette på en god måte, må derfor kunne kalles en argumentasjonsfeil som følge av uriktige slutninger (Det kongelige klima- og miljødepartementet, 2015/2016).

Når det gjelder artsmangfold og rødlista, må kronikkforfatterne sies å forvrengre virkeligheten enda mer enn angående hvorvidt det globale tapet av artsmangfold har betydning for oss i Norge. De skyver raskt temaet over mot arter i kulturlandskapet og framhever skogbruk som en viktig faktor for å ta vare på dem. De forteller at 700 truede arter er knyttet til kulturlandskap, og at disse er avhengige av hogstaktivitet, beiting og bruk av skogen. Med dette skaper de et bilde av at deres skogbruk er en viktig faktor for å berge disse truede artene, noe som virker beroligende for lesere som er bekymret for kulturlandskapsartene.

Artsdatabanken slår derimot fast at det er endrede driftsformer i landbruket som er den desidert største trusselen for disse artene. Problemet finner sted på helt andre arealer enn der det drives skogbruk (Artsdatabanken, 2015). Dersom disse artene i noen grad kan påvirkes av skogbruk, er det som følge av tresetting av arealer som myr og beiteområder for å utnytte dem til skogbruksvirksomhet. Dette vil virke sterkt negativt og ikke positivt for artene. Forfatterne legger altså usanne premisser til grunn for sin argumentasjon for skogbruket som positiv miljøfaktor og blander i tillegg inn faktorer som har lite med den aktuelle saken å gjøre.

4.3.1.1.2.5. Skogbruket redder oss fra klimautfordringen

I tilknytning til sitt ansvar for å ta vare på artsmangfoldet trekker Gundersen og Bergum (2019) også inn klimaendringer. Et virkemiddel som brukes er å antyde at klimaendringer kan gjøre det umulig for oss å ha kontroll på hvordan artsmangfoldet endrer seg. De drar det så langt som til å si at norsk skogbruk ikke kan påvirke hvilke arter som kommer inn eller forsvinner når klimaet blir varmere og skriver: «Men, vi har ikke kontroll med hva som skjer om temperaturen stiger med 20C eller sågar 4-5 som enkelte spår. Hva slags mangfold får vi da? Hvilke arter kommer inn og hvilke forsvinner uten at norsk skogbruk kan påvirke utviklingen den ene eller andre retningen?»

Med dette fraskriver de seg mye ansvar og skaper et bilde av at de selv knapt kan ha noen negativ innvirkning på artsmangfoldet i norske skogøkosystemer. Etter dette «opptrekket» kommer de med løsningen, en slags frelse utført av nettopp skogbruket selv. Skogbruket skal selvsagt redde oss fra dette uføret. For å få til dette kreves en aktiv bruk av skogen, slår de fast:

«Vi tilbyr oss å være med på den store omstillingen til et fornybarsamfunn basert på bærekraftig bruk av skogressursene for å bidra til at vi begrenser temperaturstigningen. Det betyr i klare ordelag at vi må ha en aktiv bruk av lagerressurser i skogen og omdanne dem til fornybarressurser som overfører lagringen til langsiktig lagring i bygg og andre produkter» (Bergum & Gundersen, 2019).

Hvilken rolle skog og skogbruk spiller for klimaet på jorda er et svært komplekst og mye omdiskutert spørsmål. Ulike studier gir ulike svar på dette. Skogbruket fremmer argumenter for intensiv hogst og naturvernorganisasjoner taler for karbonlagring i intakte skoger. Det sikreste punktet, som de aller fleste synes å være enige om, er at det tar minimum flere tiår før karbondioksidmengden som slippes ut ved hogst igjen er bundet i ny skog (Bartlett, Kyrkjeeide, Rusch, Sandvik, & Nordén, 2020). Dette betyr at økt hogst, i det tidsperspektivet klimaforskere antyder som avgjørende for å bremse klimaendringen, høyst sannsynlig medfører større utslipp av klimagasser (Persvingelen, 2019). Dette utelater kronikkforfatterne å nevne. De fokuserer på aktiv bruk av skogen med produksjon av «uunnværlige» og karbonlagrende produkter og planting av nye trær.

At vi har behov for mange ulike produkter med tre som opprinnelse, er de aller fleste enige om. Bergum og Gundersen framhever dette behovet og nevner flere dagligdagse og mye brukte produkter som de forteller at «alle vil ha». Denne nærheten til folks dagligliv og især koblingen til faktorer som har betydning for folks lykke og livskvalitet er neppe uten virkning når det gjelder å skape et positivt inntrykk av skogbruket. De nevner produkter som skoler og helsehus, godteri, klær, toalettpapir, tannkrem og kosmetikk. Med dette kommer de tett på folks følelser, og ved å koble dette til uttrykket «det grønne skiftet», skapes ytterligere positive assosiasjoner til hele skogbruksnæringens virksomhet. Ved å ramse opp produkter som folk ikke klarer seg uten utøves en form for makt som kan få selv skeptikere til å tenke at dette er noe de må ha selv om det koster litt tap av naturmangfold eller reduserer mulighetene for ønskede naturopplevelser.

I klimasammenheng er det et ganske klart skille mellom langlivede og kortlivede produkter. Ved bruk av kortlivede produkter havner karbonet raskt i atmosfæren, mens det kan lagres i andre former enn gassformen når en bruker langlivede. Dette berører Bergum og Gundersen (2019) ved at de nevner tre som langsiktig lagringsressurs for karbon gjennom bruk i bygninger og andre produkter. Dette er et viktig poeng når det gjelder skogbrukets rolle i

arbeidet med å motvirke klimaendringer og også øvrig miljøbelastning, og må kunne sies å være en akseptabel premiss i argumentasjonen. Slik det er i dag, må en imidlertid ta med i beregningen at om lag halvparten av den totale avvirkingen i Norge ender opp som massevirke og i praksis kortlivede produkter (Statistisk sentralbyrå, 2020). I tillegg må en regne stor variasjon i levetid på potensielt langlivede produkter som for eksempel møbler og bygninger. Utvendig trevirke i bygninger har for eksempel en antatt levetid på omkring 60 år, noe som ikke er spesielt lenge når det er snakk om lagring av karbon.

4.3.1.1.3. Svar på kritikk

Bergum og Gundersen (2019) beskriver skogbruket som en næring som mottar kritikk fra andre samfunnsinteresser. Dette gir oss en pekepinn på holdningene deres, det er mye som taler for at de føler seg urettferdig behandlet, selv om det ikke står svart på hvitt. Som et grep for å gjøre de andre samfunnsinteressene mindre betydningsfulle og kritikken mer uberettiget, omtaler de dem med det noe negativt ladde ordet særinteresser. Videre fokuserer de på enkeltpersoners nærområde og miljøvernere som mener at naturen ikke skal røres. Bildet som tegnes er altså ikke særlig nyansert og de setter sosiale merkelapper på dem og gir dem identiteter som «miljøvernere» og «turgåere». Den første identiteten kommer til uttrykk i utsagnet «Miljøvernere som ikke vil at skogen skal røres» og kan i stor grad kobles til organisasjoner som WWF, Naturvernforbundet og Sabima. Disse tre har ganske likelydende standpunkt når det gjelder bruk og vern av skog. De stiller seg alle bak stortingsvedtaket om ti prosent vern av norsk skog, og det pekes på at det er bred faglig enighet om at dette må til for å bevare skog som økosystem. Det nevnes også at økte miljøhensyn må til på øvrige arealer, men at disse også er viktige til skogbruk og produksjon av samfunnsnyttige produkter (Naturvernforbundet, 2018; Sabima, 2020; WWF, 2020). I det store og det hele er det altså ikke blant de fleste «miljøvernere» ønske om at mer enn en brøkdel av skogen «ikke skal røres». De aktuelle tallene for vern ligger, som vi har sett, nær den absolutte minimumsgrensen for det forskere mener må til for å ta vare på det biologiske mangfoldet over tid.

Beskrivelsene som benyttes kan være med å skape oppfatning av en urettferdighet overfor skogbruket, hvor små og ubetydelige enheter eller ytterliggående meninger stikker kjepper i hjulene for deres store samfunnsnytte. At de presenterer de to nevnte identitetene er antagelig ikke tilfeldig, da de lett kan oppfattes som uviktige med tanke på økonomiske bidrag til samfunnet. Dersom de hadde skrevet at naturvernerne kjemper for at mest mulig intakte økosystemer skal få spille sin avgjørende rolle for verdensøkonomien, hadde bildet sett helt

annerledes ut. Eller at det finnes enorme sosiale og kulturelle verdier ved at folk har tilgang til gammel og opplevelsesrik skog å gå tur i. Slike betraktninger er utelatt, og de gruppene som skogbruket må tåle kritikk fra er redusert til særinteresser uten noen økonomisk nytte. Dette er et bilde som stemmer dårlig med virkeligheten. NOUs beregninger fra 2013 viser at mer skånsom hogst, som trolig kan sies å være en fellesnevner i kritikken skogbruket mottar, var noe folk var villige til å betale for. Blant annet ble det beregnet en årlig samfunnsøkonomisk gevinst på mellom 5,2 og 7,05 milliarder kroner dersom skogvernet ble fordoblet. Årlig omsetning av skogprodukter ble samtidig beregnet til 6,2 milliarder kroner. Andre, mer opplevelsesbaserte opplevelser ble antatt å ha enda større total verdi. At dette dreier seg om særinteresser blir altså en sterk undervurdering (NOU 2013:2010, 2013). Sett i sammenheng med dette er det også grunn til å poengtere at skogbruksnæringen har hatt en sterk nedgang i både antall ansatte og andel av BNP. Det siste har blitt redusert fra over sju prosent i etterkrigstida, via tre prosent på 1970-tallet til 0,3 prosent i 2015 (Rognstad, Løvberget, & Steinset, 2016, ss. 198-201).

Å sette disse mykere verdiene opp mot økonomi og industri kan også ses på som en del av et dypere syn på hva som er mest verdt og hva som må prioriteres i samfunnet. I en tid der kampen om ressursene øker og mantraet om en evig økonomisk vekst klinger høyt, er det ikke til å undre seg over at forfatterne setter «ubetydelige» verdier som turgåing opp mot det overordnede målet om å holde hjulene i økonomien i gang. Med dette som virkemiddel sier de at selv om du er aldri så glad i å gå på tur, må du huske at det er viktigere med økonomisk vekst og utnyttelse av de materielle ressursene skogen gir oss.

Selv om kronikkforfatterne generaliserer rundt begrepet miljøvernere og bruker begrepet særinteresser om forhold som er viktige samfunns-elementer, forteller de med rette at samfunnet trenger og vil ha produkter fra skogen. At de skal kunne tåle kritikk er også en realitet de legger fram på en real måte. Avveiningen av hva som tjener samfunnet som helhet best, er samtidig krevende.

4.3.1.1.4. Språklige virkemidler

I den hittil utførte gjennomgangen av teksten har vi vist hvordan den har en tydelig strategi, et mål med utsagnene. Denne går ut på å bygge opp skogbrukets omdømme og styrke skogbruksdiskursens ønskede sannheter om at skogbruket tjener samfunnet på nær sagt alle måter. Dette gjør de både gjennom å framheve egne oppfatninger og ved å avvise sannheter lagt fram av den motstridende diskursen. Argumentasjonen bygger i stor grad på til dels

feilaktige slutninger og unyanserte vurderinger og harmonerer dårlig med tilgjengelig kunnskap. Dersom vi ser nærmere på det språklige innholdet i teksten, kan vi få en bedre oversikt over hvilke virkemidler som brukes og hva som oppnås med dem.

Tekstens sjanger, stil og krav til leseren indikerer at forfatterne forsøker å rette seg mot et bredt lag av befolkningen. Den forutsetter bare enkle forkunnskaper, indikerer for eksempel hva landskogtakseringen innebærer og bruker enkle begreper knyttet til skog og skognæring. Blant annet presenteres produkter som alle kjenner til, slik som bruer, bøker, drikkekartong og tannkrem. Et komplekst tema som klima og karbonlagring er også svært forenklet og redusert til en forklaring om at aktiv bruk av skog til karbonlagring i langlivede produkter vil redde klimaet. Denne forenklingen sammen med den tidligere nevnte mangelen på holdbar argumentasjon, gjør at de mer opplyste delene av befolkningen ikke kan sies å være inkludert som modelleser. Videre er det et uformelt språk, med formuleringer som: «Det eneste sikre er vel at endringer får vi enten vi vil eller ikke» og bruk av aktiv verbform: «FNs naturpanel slår fast at det er i tropene vi har de store utfordringene med tap av artsmangfold», «Men, vi har ikke kontroll med hva som skjer om temperaturen stiger med 2 grader Celsius eller sågar fire-fem som enkelte spår». Stilen har it tillegg verbale trekk med relativt korte og ukompliserte setninger: «Da skogene var uthogde for 100 år siden etablerte man Landsskogtakseringen.», «Det er ikke mange land som har tilsvarende», «Vi Driver vår næring utendørs og vi driver den på arealer der interessekonfliktene i særlig tettbygde strøk er store. Vi kommer ikke unna at hogst kan oppleves som et stort inngrep.» (Bergum & Gundersen, 2019). Alle disse momentene indikerer at forfatterne ønsker å presentere en tekst som alle skal kunne forstå. I tillegg forsøker de å komme nærmere leseren ved å bruke en temmelig personlig stil. For eksempel bruker de hyppig pronomenet «vi» om det norske skogbruket. En setning som «Men, er du turgår og ditt nærområde berøres, kan vi lett kritiseres», knytter leseren tett til skogbruket og unngår å skape et bilde av det som stort, fremmed og industrielt.

4.3.1.2. Maktforhold og virkelighetsbilder

En må kunne si at skogbruket som entydig positivt, er et fenomen teksten er med på å konstruere og altså må kunne kalles gjenstand for teksten og diskursen den representerer. Dette omfatter både miljøhensyn som tas og deres egenuttalte initiativ til å gjøre disse, skogbruket som viktig brikke i å stoppe klimaendringer, deres evne til å forvalte diverse økosystemtjenester i skogen på en sikker og samfunnstjenlig måte og ikke minst deres rolle som kunnskapsledende innen forvaltning av skog. Dette kommer til syne gjennom utsagn som «Dette er en suksesshistorie for det private eierskap, rotfestet i skoglov og miljøsertifisering»

og «Glommen Mjøsen Skog ønsker å gå inn i fornybarsamfunnet med kunnskap som våpen og fanen høyt mht. å bevare artsmangfoldet» (Bergum & Gundersen, 2019).

En kan trygt si at denne teksten, som en del av skogbrukdiskursen, forsøker å legge føringer for hvordan verden skal forstås. Med en del skråsikre uttalelser som avviser andre måter å oppfatte virkeligheten på, vil forfatterne tydelig spre sin oppfatning av hvordan forhold mellom skogøkologi, skogbruk og samfunnsmessige spørsmål fungerer. Den har et tydelig mål om å befeste skogbrukdiskursens posisjon og viser gjentatte ganger, direkte eller indirekte til motsetninger som den motstridende diskursen gjerne legger fram. Med såpass klare ordelag og unyanserte formuleringer, er det trolig at den i tillegg til å bygge opp egen maktposisjon også vekker motstand. Som vi har sett, er det imidlertid utbredt svikt i argumentasjonen, og en rekke av slutningene deres gjøres på ukorrekt grunnlag. I tillegg utelates mange av de mindre positive sidene ved dagens norske skogbruk. Virkelighetsbildet de skaper er derfor avvikende fra det en finner iblant annet en rekke ulike forskningsprosjekter. Resultatet av dette kan være utfordrende å forutsi. Det er liten tvil om at forfatterne ønsker å styrke skogbrukets omdømme ved å spre et rosenrødt budskap til befolkningen. Sannsynligvis vil de også oppnå dette i et betydelig omfang. Samtidig er en del av den sviktende argumentasjonen relativt enkel å avsløre for opplyste lesere. Selv om disse trolig utgjør et mindretall, er det grunn til å tro at en del av dette mindretallet ender opp med en mer negativ oppfatning av skogbruket og i stedet bygger opp en mistillit til det diskursen står for og dens måte å se verden på. Riktignok har de vendinger som forsøker å skape en noe drøftende og balansert nøytral rolle, slik som at de må tåle kritikk og at de kan gjøre feil, men disse har meget stor motvekt i den massive positive egenomtalen. Dermed kan en tenke seg at teksten tjener den motstridende diskursen når det gjelder disse leserne. Som følge av dette kan en også tenke seg at teksten styrker motsetningene mellom de to diskursene.

Teksten til Bergum og Gundersen (2019) passer godt inn i de økonomiske og profesjonelle kreftene skogbruksnæringen innehar. Det norske skogbruket satser stort på omdømme og spredning av positiv informasjon om egen næring. I 2019 ble kampanjen *Tenk tre* igangsatt med en økonomisk ramme på omtrent sju millioner årlig over tre år. Både skogeierlag og industriaktører er sentrale i finansieringen, og målet er å styrke næringens omdømme hos allmennheten og å bygge stolthet for eget yrke innad i næringen. Tre hovedtrekk i formidlingen er at Norge driver et av verdens mest bærekraftige skogbruk, at tre er en del av et fornybart kretsløp og at alt som kan lages av olje også kan lages av tre (Venn, 2019). Aktørene i skogbruksnæringen ar store økonomiske interesser i det å kunne drive skogbruk

uten for mange begrensninger. Samtidig er de avhengige av at markedet vil ha produktene deres. Et mer eller mindre planlagt element i dette store omdømmeprojektet må en kunne si at alle slike skjønmalte tekster fra næringens representanter er. Med tanke på de nevnte svakhetene i argumentasjonen i denne jobben med å overbevise om skogbrukets fortreffeligheter er det vanskelig å se på dette som annet enn grønnvasking. Kronikken kan ses som et ledd i arbeidet med å styrke omdømmet og synes å både ville fremme bildet av miljøvennlig drift som kan omfavnes av markedet og mange andre egenskaper som er positive for omdømmet. De store økonomiske enhetene i næringen kan ha en betydelig nytte av totaleffekten av alle slike omdømmerelaterte tekster presentert for allmennheten og slik sett være blant dem som virkelig sitter igjen med gevinsten av det.

Det er liten tvil om at skogbruksdiskursen og Bergum og Gundersens tekst er involvert i maktprosesser. Dels kan forfatterne være strykt av andres makt og dels kan de være med å utøve makten selv. I alle tilfeller er de med på å fremme en ideologi der en den rekke positive forestillinger om skogbruket er det eneste rette. Dette dyrkes til dels fram gjennom å gjenta usanne ytringer knyttet til skogbruk, slik som påstanden om at skogøkosystemet er i veldig bra forfatning takket være skogbruket, at det eneste rette klimatiltaket i skogen er intensiv drift, at artsmangfoldet er presset i andre deler av verden, men ikke i Norge osv. Ved å gjenta dette og unnlate å nevne andre aspekter ved disse sakene utøver de en form for interaksjonell dominans og er med å forme innholdet i diskursen (Svennevig, 2020). Med tanke på den nevnte endringen mot mer innflytelse av markedskrefter i den politiske styringen, altså governance, og skogbruksnæringens store økonomiske interesser i det å få gjennomslag for sin virkelighetsoppfatning i den offentlige forvaltningen, må en se maktutøvelse og maktrelasjoner som en viktig del av teksten til Bergum og Gundersen og skogbruksdiskursen for øvrig. De vil tydelig opprettholde sin maktposisjon og forsvare eller forbedre skogbrukets omdømme vel vitende om at dette er et viktig grep, ikke bare med tanke på salg og markedsføring, men trolig også gjennomslag i offentlig forvaltning (Vabo & Røiseland, 2008).

4.3.1.3. *Derfor er skogvern bra*

De følgende underkapitlene inneholder en analyse av teksten *Derfor er skogvern bra* (Håpnes, 2018).

4.3.1.3.1. Sjanger intertekstualitet

Arnodd Håpnes sin kronikk *Derfor er skogvern bra*, publisert i *Nationen* 24. august 2018, har positive konsekvenser av skogvern som hovedtema. Han forsvarer Stortingets vedtak om ti prosent vern av produktiv skog i Norge og legger fram en rekke argumenter for hvorfor det er viktig å verne biologisk verdifull skog. Håpnes skriver som leder i Naturvernforbundet og er en tydelig representant for skogverndiskursen. Deler av kronikken er til dels svar på en tidligere diskusjon mellom Håpnes og Skogeierforbundet, som omhandler vern av skog på statsgrunn i Nordland og hvorvidt dette truer den lokale treindustrien. Denne intertekstualiteten kommer til syne gjennom temaene vern som tiltak for klima og biologisk mangfold og trussel mot skognæringen. Håpnes bruker disse punktene som konkrete eksempler på argumentasjonsfeil hos den motstridende diskursens og får slik framhevet det han ser på som konkrete svakheter ved den.

4.3.1.3.2. Argumentasjon for skogvern

Håpnes (2018) innleder med å slå fast at skogvern er den viktigste metoden for å bevare artsmangfoldet i skog, at skogbruk er den største trusselen mot dette og at i skrivende stund tre prosent av den produktive skogen i landet er vernet. Dette kobles igjen til et senere avsnitt hvor det fastslås at vi har internasjonale forpliktelser til å ta vare på det biologiske mangfoldet, og at skogen er viktig som evolusjonskilde, genbank, referanseområde og karbonlager. For mange skogtyper er det viktig at skogen får utvikle seg fritt dersom vi skal kunne ivareta alle disse verdiene, påpeker Håpnes (2018). Med dette får han, med en godt etterprøvet og holdbar argumentasjon, fastslått at skogvern er tvingende nødvendig for ivaretagelse av en rekke viktige verdier. Det levnes ingen tvil om at dette er noe vi må ha for at forpliktelser og viktige økosystemtjenester skal kunne ivaretas. I denne sammenhengen støtter han seg også på Stortingsvedtaket om ti prosent vern og roser politikerne for innsikt i viktigheten av intakte skogøkosystemer. Denne intertekstualiteten kobler Håpnes (2018) argumentasjon for skogvern til nasjonalpolitiske vedtak, og ved å rose politikerne for et kunnskapsbasert og klokt vedtak viser han at han ikke står alene i sitt syn på vern som et viktig tiltak.

Der den motstående diskursen ofte omtaler dette vedtaket som tilfeldig og uten grunnlag i eksisterende fagkunnskap, sier Håpnes tvert om at det er et kunnskapsbasert og klokt vedtak. Dersom en ser på forskningen omtalt i kapitlet om biologisk mangfold, er det liten

tvil om at Håpnes (2018) har sitt på det tørre med denne påstanden. Ti prosent vern ser ut til å være et minimum for at en over tid skal kunne ha noenlunde naturlig fungerende økosystemer. Hvor nøye utredet dette er i forbindelse med Stortingets forslag, er en annen sak, men at tallet ikke framstår som et skudd i blinde, og ei heller som et skudd høyt over mål, må en kunne si med bakgrunn i den omfattende forskningen som er gjort av utenlandske forskere. Selv om Håpnes (2018) ikke utdyper dette i kronikken, har det likevel en effekt å ta tak i alle disse nevnte punktene. Dette danner et solid grunnlag for argumentasjonen hans.

4.3.1.3.3. Sterk modalitet

Noe han oppnår gjennom dette er å vise at tittelen på kronikken ikke er basert på synsing og følelser, men på ufravelige sannheter om det å ta vare på skogøkosystemer, og at vi må gjøre det i et visst omfang for å ivareta viktige verdier. Den klare og tydelige tonen vises kanskje aller best i utsagnene om at «skogbruket var og er den største trusselen mot det fantastiske artsmangfoldet i skogene våre» og deloverskriften som sier at skogvern er en nødvendighet. Med dette oppnår han en formidling som, gjennom forankring i kunnskap, feier andre påstander til side og fastslår at slik er det. Håpnes (2018) viser med dette en sterk modalitet, med styrke og autoritet i utsagnene sine. Dette vises også gjennom bruk av modalitetsmarkører. Han skriver blant annet at skogvern «er» viktig, virkeligheten «er» annerledes enn det Skogeierforbundet ytrer og at det beste «må» vernes først. Videre slår han fast at vi «skal» stanse tap av biologisk mangfold, at skognæringens miljøsertifisering ikke «er» god nok og at miljøkrav «må» styrkes.

4.3.1.3.4. Slakt av motstanderens argumenter med mindre velfunderte egne argumenter

Forankringen i fagkunnskap videreføres i et kort avsnitt som tar opp en konflikt i Nordland, tidligere omtalt i Nationen, hvor Skogeierforbundet hevder at vern truer skogbruksnæringen der. Som svar på dette trekker Håpnes (2018) fram at Landbruksdirektoratets tall viser at hogsten i fylket har økt, og til og med vært historisk høy, samtidig som vernet areal har økt de siste årene. Dette brukes som begrunnelse for at Skogeierforbundets påstand er feilaktig og bygger på argumentasjonsfeil. «Virkeligheten er annerledes», fastslår Håpnes (2018). Med det forsøker han på ny å spenne bein under skogbrukets påstander og selv stå igjen som eieren av sannheten. Dette viser på mange måter Håpnes (2018) sitt perspektiv. Han

anser skognæringen som en trussel mot biologisk mangfold og samtidig en aktør som ikke er helt til å stole på, men legger fram usannheter og maler sin egen kake.

Mens de tidligere nevnte poengene er solide og velharmonerende med grundig forskning som bakgrunn, er dette noe mindre gjennomdrøftet og faglig forankret. At det hogges mer i Nordland enn noen gang tidligere kan ha sammenheng med økt tilvekst og langvarig hogstaktivitet godt under tilveksten, slik landsskogtakseringen viser. Ved å ta ut mer av denne oppsamlede og tidligere uutnyttede tilveksten kan avvirkningen være høy selv om mindre arealer enn tidligere benyttes. Slik sett kan hogstaktiviteten øke selv om arealene som kan drives er mindre. Samtidig kan det også være slik at avvirkningen av hogstmoden skog er så høy at tilgangen vil minke over tid. Tall fra SSB og landsskogtakseringen gir ingen indikasjon på at det siste er tilfelle. Tilveksten er fortsatt høy, og stående kubikkmasse for gran, (står for den klart største avvirkningsandelen i Nordland og har små arealer i Troms, som også er med i statistikken) har økt jevnt fra omtrent 11 millioner kubikkmeter i 2000 til omtrent 20 millioner kubikkmeter i 2018, med en økning på rundt 2 millioner kubikkmeter de fire siste årene (Statistisk sentralbyrå, 2020). Avvirkningen i Nordland har samtidig økt fra omkring 30 000 kubikkmeter i perioden fram til 2013 til omtrent 45 000 kubikkmeter omkring 2018 (Statistisk sentralbyrå, 2020). Dette må en kunne si at til en viss grad harmonerer med Håpnes sitt utsagn. I denne argumentasjonen kan en likevel kanskje ikke si at premissene er like velfunderte som tidligere i teksten, og akseptabiliteten er dermed ikke like høy.

Et grunnleggende prinsipp i denne saken er også at jo mer areal som vernes jo mindre areal er det igjen som kan hogges. I teorien er det ufravikelig at store vernearealer fører til mindre skog tilgjengelig for skogbruksnæringen, selv om endre faktorer som etterspørsel, økonomi og subsidier også spiller inn. Om næringen er truet blir dermed på mange måter et spørsmål om hvor store de skal være. Stort areal å ta ut tømmer fra vil nødvendigvis kunne gjøre dem større, og mindre arealer vil flytte grensen for hvor stor næringen kan bli noe ned. Skal en dømme utfra landsskogtakseringen, er det liten grunn til å tro at næringen presses ned til et mindre nivå som følge av skogvern ettersom et vern på ti prosent langt fra spiser opp dagens avvik mellom tilvekst og avvirkning. Samtidig er det naturligvis flere faktorer som spiller inn for næringens tilstand. Samfunnsbehov, priser, etterspørsel m.m. og ikke bare tilgjengelig driftsareal vil også ha avgjørende betydning. På grunnlag av den forskningen som er gjort, må en kunne si at det er i overkant storforlangende å mene at ti prosent vern går så mye

utover skogbruksnæringa at det vil ødelegge denne. Med tanke på alle andre veldokumenterte verdier i skogøkosystemet, må det kunne sies å være en samfunnsmessig stor skjevhet dersom under ti prosent skal settes av til alle andre verdier skogen har for samfunnet. Om skogbruksnæringa rent markedsmessig er tjent med å presse vern og hensyn ned til et minimum er også et spørsmål en kan knytte til deres påstand om at verneomfanget ødelegger for næringa. En ensporet kamp om å ha mest mulig skog å hogge og å presse vernearealet ned i et minimum, trenger ikke nødvendigvis å være det mest økonomisk lønnsomme for skognæringa på sikt, dersom markedet stiller større krav om ivaretagelse av biologiske verdier. Disse forholdene gjør det komplekst å kunne peke på hvilken argumentasjon som bygger på premisser med størst akseptabilitet når det gjelder hvorvidt skognæringa er truet som følge av økt vern.

4.3.1.3.5. Nedlatende framstilling av motstanderen

Knyttet til spørsmålet om hvorvidt alle verdier i skogen i Norge ivaretas, trekker Håpnes også fram skogbrukets miljøhensyn og sertifiseringsordning. Dette er altså hensyn som kommer i tillegg til strengt vernet skog som omfattes av det nevnte ti prosent-vernet. Dette innledes med å slå fast at skogbrukets utsagn om bærekraftig drift med tilstrekkelige miljøhensyn er konstruert av næringa selv og har liten rot i virkeligheten. Setningene «Skogbruket blir ikke bedre selv om næringa påstår at de driver bærekraftig. Kanskje tror de på det selv, kanskje ønsker de at politikere og andre skal tro på det, men sant er det ikke», har preg av latterliggjøring og en tilhørende lettere nedlatende holdning. Ved å følge opp med «Skognæringa har alt å tjene på å bli bedre på miljøtiltak og det er helt nødvendig om de skal få aksept og troverdighet i samfunnet», viser han enda tydeligere at han vet bedre enn skogbruket selv hvordan de bør handle. Dette må kunne sies å være maktutøvelse både gjennom den nevnte latterliggjøringen og gjennom å fastslå sannheter som så direkte går inn på skogbrukets eget virke. Videre slår han fast at de utfører selvsertifisering og har miljøstandarder som ikke er gode nok og har blitt svekket de siste årene. Dette harmonerer med revisjonsrapporter, mangel på slike og andre undersøkelser som fastslår at miljøhensynene bare følges i en viss grad (Stener & Restad, 2016; Riksrevisjonen, 2012). Håpnes underbygger det med flere eksempler og må kunne sies å ha holdbar argumentasjon selv om rapportene ikke nevnes. Når det gjelder svekkede miljøkrav indikerer han blant annet at det dreier seg om hogst i kantsoner langs myrer og vassdrag. Videre er det et

faktum at bortfallet av restriksjoner på vegbygging i inngrepsfrie områder og nye tilskuddsordninger til eksempelvis gjødsling også er en del av denne dokumenterte svekkingen. Selv om Håpnnes bare delvis begrunner påstanden sin, stemmer påstandene når en undersøker faktiske endringer (Nordrum, 2018).

Kronikkforfatteren slår også fast at næringen må bli kunnskapsbasert og bedre til å ta vare på biologisk mangfold og at miljøkravene må styrkes. Dette er poenger som den motstridende diskursen framhever som noe som allerede er til stede i rikt monn og arbeidet fram av næringen selv. Som framlagt i teoridelen er dette på mange måter et spørsmål om hvordan en definerer det og hvilken side en ser saken fra. Skogbruket var definitivt delaktige i innføring og utarbeidelse av miljøkrav, men det skjedde utvilsomt med en erkjennelse av at dette var helt nødvendig som følge av press fra marked og andre samfunnsinteresser. Ved å delta selv, øker også muligheten for å styre føringene dit en ønsker. Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt miljøkravene er gode eller dårlige, må en ha i tankene at de springer ut fra et nullnivå. Sammenlignet med tiden fram til 1990-tallet, hvor krav for å ta vare på miljøet ikke eksisterte, er dagens krav langt bedre. Samtidig viser forskning at de hensynene som tas, bare i liten grad kan være med på å løse problemene med tap av biologisk mangfold i skogen (Hanski, 2000; Hanski & Waslch, 2004). Til det er hensynsområdene for små og for mye berørt av skogbruksaktiviteter. Sett fra den gjennomsnittlig opplyste leserens side, kan Håpnnes i stor grad berettigete slakt av skogbrukets miljøhensyn like gjerne oppfattes som et ytterliggående utspill fjernt fra den virkeligheten skogbruksnæringa tegner et bilde av, som korrekt og kunnskapsbasert argumentasjon. Strategien må kunne antas å være å tegne et negativt bilde av skogbruket for å fremme virkelighetsbildet til Naturvernforbundet og skogverndiskursen, noe som kan være effektivt dersom leseren overbevises av Håpnnes (2018) sine argumenter.

Samme type virkemiddel brukes i omtalen av ordningen med frivillig vern. Håpnnes viser tydelig at han ser saken fra et biologisk og skogøkologisk perspektiv. «Det beste må vernes først, og det er kvaliteten på områdene som må være førende for skogvernet, ikke hva som måtte være økonomisk mest lønnsomt for skogeier». Med utgangspunkt i at det står dårlig til med disse verdiene i den norske skogen, kan de virkemidlene han bruker være effektfulle og på mange måter helt korrekte. Med denne virkelighetsoppfatningen som utgangspunkt er artsmangfoldet og økosystemet utarmet, og da er det ingen tvil om at vi må ta vare på de

biologisk mest verdifulle områdene fortest mulig og unngå at de blir hogd. Håpnes slår fast at det beste må vernes først og at kvalitet må gå foran økonomisk vinning for skogeier. Slik det er i dag, er det en tendens til at mindre drivverdig skog med lave verneverdier heller vernes enn skog med høyt biologisk mangfold som samtidig gir stor økonomisk gevinst ved skogsdrift. Slik ender en opp med svakere biologisk effekt ved vern enn det som er optimalt for ivaretagelse av artsmangfoldet. I en evaluering av skogvernet i 2016 pekes det på mangler som biologisk verdifull lavlandsskog, store sammenhengende områder, skog på produktiv mark uten tekniske inngrep og generelt kjente områder med høy naturverdi (Framstad, Blindheim, Granhus, Nowell, & Sverdrup-Thygeson, 2017). Og i sin evaluering av frivillig vern konkluderer Framstad og Blindheim (2010) med at det er betydelig mangler når det gjelder skog på god bonitet og at flere viktige naturtyper er mangelfullt dekket. De foreslår målrettet innsats med alle tilgjengelige kilder til informasjon som hjelpemiddel og videre et godt samarbeid mellom skogeierorganisasjoner, miljøorganisasjoner og miljøvernmyndigheter. Som nevnt bruker kronikkforfatteren det å sette skogbruksnæringa i negativt lys som virkemiddel også i denne sammenhengen. Avsnittet har slektskap med det han skriver om miljøhensyn, men når det gjelder frivillig vern, er det kanskje større grunn til å peke på de positive sidene ved ordningen. Før den trådte i kraft var det ofte store konflikter og følelse av tvang og frarøving knyttet til verneprosesser, men dette utelater han. Og selv om frivilligheten åpenbart har noen svakheter, har den samtidig virket konfliktdempende og satt fart i grunneieres interesse for å verne skog. De mange positive resultatene av ordningen kommer fram i en evaluering fra 2010. Her pekes det på store framskritt fra tidligere verneformer både når det gjelder konfliktnivå, erstatningsordning, verneomfang og hastighet i verneprosessen (Skjeggedal, Gundersen, Harvold, & Vistad, 2010). Håpnes unnlater å nevne dette, noe som styrker det negative bildet han maler av skogbruksnæringa.

4.3.1.3.6. Balansert argumentasjon om skog og klima

Det siste, men kanskje mest omfattende temaet Håpnes trekker fram, er skogens rolle som klimaregulator. Som beskrevet i teoridelen er dette et komplekst tema med sprikende forskning og etter alt å dømme manglende kunnskap. Samtidig peker flere ting i retning av at det som legges fram om temaet i stor grad er mer skogbruksvennlig enn det som faktisk er virkeligheten (Bartlett, Kyrkjeeide, Rusch, Sandvik, & Nordén, 2020; Beddington & et.al.,

2018; Klein, Siegwolf, & Christian, 2016; Sjøgaard, et al., 2020). Håpnes tar naturlig nok tak i flere elementer som taler mot stor skogbruksaktivitet som virkemiddel for å bremse menneskeskapte klimaendringer. Han er samtidig noe nyansert og skriver:

«Skogeierforbundet gjentar påstanden om at 'vern av skog ikke er et klimatiltak'». I dette utsagnet og i det påfølgende avsnittet, hvor han skriver at det «kan» ta 90-150 år før karbonet som frigjøres fra ei hogstflate igjen er bundet, viser han svakere modalitet enn i resten av teksten. En slik ordlyd kan være med å overbevise opplyste lesere om at han ikke bare øser ut de mest negative påstandene han kan tenke seg om skogbruk, men tar innover seg det faktumet at det er ulik forskning på området. Dette kan gjøre at andre påstander, som riktignok er faktabaserte, men som kan oppfattes som ytterliggående, får styrket troverdighet.

I neste avsnitt bygges inntrykket av et nyansert syn, og mangel på det samme hos den motstridende diskursen, på en måte ytterligere opp, med setninger som:

«Skogeierforbundet ser ikke skogen som økosystem, de ser bare trærne.» og «Vanlige metoder som flatehogst, grøfting og markberedning medfører store karbonutslipp fra hogstflata...». Han påpeker videre at det er hele skogøkosystemet som fungerer som klimaregulator, med lagring av karbon i jorda og gamle trær som fortsetter langt utover hogstmoden alder. Med dette tas det tak i nettopp det ofte mangelfulle perspektivet presentert i skogbruksvennlig klimaforskning. Håpnes presenterer det Körner (2017) og NINA (2020) har kommet fram til uten å nevne denne forskningen direkte. Han tar også tak i det at noe lengre omløpstid vil gi stor økning i karbonlagringen også over bakken og sikre at utslippene ved hogst tas opp igjen før skogen hogges. Det at han ikke trekker inn elementer som substitusjonseffekt og de mer materielle økosystemtjenestene som skogen gir i form av for eksempel bygningsmaterialer, er også med på å unngå å stille skogbruket i et positivt lys. Slik sett bygger også teksten som omhandler klima opp under bildet av skogbruket som negativt og ødeleggende, noe som må kunne sies å være et mål for kronikken i sin helhet. I siste avsnitt bruker han som et ekstra virkemiddel for å slå fast dette, et utsagn som skogbruksnæringen selv ofte bruker for å framheve seg selv som nettopp det motsatte: «Skognæringen må bli klimasmart og kunnskapsbasert». Brukt av den motstående diskursen er dette selve trylleformelen for hvordan skogbruket skal redde oss fra en rekke problemer og et gullkantet kvalitetsstempel. Framtida ser lys ut fordi vi har et kunnskapsbasert og

klimasmart skogbruk som tar alle mulige miljøhensyn og samtidig vil redde oss fra klimaproblematikken. Håpnes vrir dette til at skogbruket må ha nettopp disse egenskapene fordi vern av skog er viktig både som klimatiltak og for artsbevaring. Med dette sier han på mange måter det motsatte av skogbruksnæringa og slår i enda større grad fast at de er på feil spor og at det er hans diskurs som har rett. Denne bruken av intertekstualiteten kan indikere at han ønsker å nær latterliggjøre skogbruket, noe som vil sette det i enda dårligere lys enn det han har oppnådd i teksten ellers.

4.3.1.3.7. Mål og strategi

Strategien til Håpnes er på den ene siden, slik overskriften indikerer, å framheve de positive effektene av å verne skog. Dette gjøres ved å trekke fram internasjonal enighet og forpliktelser om å bevare artsmangfoldet på jorda og er et av flere eksempler på intertekstualitet som kobler skribentens tekst direkte eller indirekte til andre tekster. Med denne store og altomfattende saken gis en tydelig beskjed om at dette er noe vi ikke kommer utenom. Ved å legge til skogens klimarolle, gjøres dette bildet enda tydeligere, og han får det til å synes helt krystallklart at mest mulig naturlig skog er avgjørende for at levetilstandene på jorda skal kunne opprettholdes for både mennesker og dyr. På samme måte, og i minst like sterk grad, framhever han de negative sider ved den norske skogbruksnæringen. Disse to strategiene går hånd i hånd gjennom teksten, og skaper et bilde av at dette er det som har rot i virkeligheten. Skogbrukets virkelighetsoppfatning og argumenter mot vern av skog blir tydelig stemplet som feilaktige og som et samfunnsmessig feil spor å følge. Det ser altså i stor grad ut til at Håpnes forsøker å gjøre det så tydelig som mulig at skogbruksdiskursen og hans meningsmotstandere i debatten legger fram ukorrekte påstander og at det ikke er noen tvil om at skogvern er bra og at det han presenterer er korrekt. På samme måte, og med den samme modaliteten som Håpnes selv bruker, legges motstridende argumenter fram i den nevnte teksten til Skogeierforbundet, som Håpnes sin tekst svarer på. De to tekstene har tydelige likheter når det gjelder ordbruk og måte å argumentere på.

Det må legges til at Håpnes' temmelig tydelige tegning av skogbrukets negative og skogverns positive sider ikke har som utgangspunkt at en enorm andel skal vernes og at skogbruket skal begrenses mest mulig. Han forholder seg til stortingets vedtak om ti prosent vern og beskriver det som et klokt og kunnskapsbasert vedtak. Som nevnt er dette i nærheten av det

som antas som et minimum for å ta vare på artsmangfoldet, og å ved å omtale dette som et klokt vedtak, må en ved å snu litt på det, kunne si at Håpnes taler for omfattende skogbruksvirksomhet i landet. En må kunne anta at den korte historikken med skogvern gjør at det på mange måter er nullnivået for vern som er grunnlinjen i forståelsen av skogforvaltningen, og at alle prosenter av vern som kommer til, oppfattes som en endring fra det normale. Dersom en snur om på det og ser for seg at skogen i Norge var uberørte urskoger som en besluttet å ta i bruk til tømmerproduksjon, ville et vedtak om å spare ti prosent av arealet sett annerledes ut. Dette må en ha med i tankene når en betrakter Håpnes og andres framheving av skogvern som viktig, og hvordan deres argumenter oppfattes i samfunnet. Det som i bunn og grunn er et beskjedent minimumsnivå for å ivareta økologiske funksjoner, ses gjerne på som ekstremt omfattende vernetiltak som følge av historiske forutsetninger. Som sammenligning kan vi se for oss en tenkt situasjon der en fant dyrking av én eller noen få bestemte plantearter i snaufjellet interessant og trengte inngrep som vegbygging, harving, planting og gjødsling for å gjøre dyrkingen mest mulig effektiv. En krevde videre at dette skulle foregå på så mye som mulig av høyfjellsarealet i Norge og at monokulturer skulle dominere på 90 prosent av arealet. De ti prosentene som skulle bli vernet ble sett på som et stort hinder for næringen. Dette gir et annet perspektiv på ti prosent skogvern enn det de fleste bygger sine oppfatninger av dagens gjeldende forhold på.

4.3.1.3.8. Modelleseren, stil og språklige virkemidler

Som nevnt er altså teksten et tydelig forsøk på å avdekke svakheter og usannheter ved skogbruket og skogbruksdiskursen. Argumentasjonen er gjennomgående holdbar selv om forfatteren ved noen tilfeller utelater elementer for å svekke bildet av skogbruket. På mange måter er teksten et svar til skogbruksnæringen på meninger og standpunkter de i ulike sammenhenger har ytret. Men trolig er det like gjerne bredere lag i befolkningen som er modelleseren til Håpnes. Det tydelige målet om å kle av skogbruket kan være gjort med et mål om at folk flest skal tro på hans budskap i stedet for skogbrukets. Med den sterke modaliteten og nedsablingen av skogbrukets standpunkter kan det tenkes at målet ikke først og fremst er å få sterkt overbeviste representanter for den motstridende diskursen til å skifte mening, men heller brede masser av befolkningen som ikke er like opplyste innen emnet. At Håpnes presenterer et kort avsnitt hvor han roser politikernes vedtak om ti prosent vern, og i tillegg nevner at skogbruket kanskje ønsker at de skal tro på deres

usannheter, kan være et tegn på at politikere også er en viktig målgruppe. Med tanke på deres rolle er de selvsagt en viktig gruppe å overbevise. Noen motsetning mellom dem og en bred befolkningsgruppe som modellesere trenger det imidlertid ikke å være.

Disse gruppene som modellesere kommer på flere måter til syne også gjennom språket Håpnos bruker. For det første har teksten en relativt verbal form med korte og lettfattelige setninger uten noe faglig tungt innhold. Riktignok bruker han en del relativt vanlige fagbegreper, som miljøstandard, lukket hogst, omløpstid, flatehogst og lignende. Han forutsetter altså enkelte forkunnskaper, men ikke mer avanserte enn at de fleste vil kunne henge med på tekstens innhold. En annen side ved tekstens stil er at den er relativt uformell, noe som blant annet kommer til uttrykk gjennom utsagn som at artene «bor» i skogen, «skogeierne ser ikke skogen som økosystem, de ser bare trærne» og «Skogeierforbundet gjentar påstanden om at 'vern av skog ikke er et klimatiltak'». En noe mer formell setning, med blant annet passiv form på verbet, er: «I tillegg må mange miljøkrav styrkes, inkludert hensyn mot vann og vassdrag, der ødeleggende hogst skjer for ofte i de artsrike og frodige kantsonene.» Et totalblikk på tekstens stil kan oppsummeres med at forfatteren oppnår en balanse mellom å treffe folk flest og å vise kunnskap og seriøsitet.

4.3.1.3.9. Makt

Artikkelen må kunne kategoriseres som en utfordring til skogbruksnæringens makt innen forvaltning av naturressursen skog og tilhørende verdier. Som vi har sett, er det en vedvarende konflikt om hvilke verdier i skogen som skal veie tyngst og hvem som eier ulike sannheten omkring dette temaet. I denne konflikten må skogbruksnæringen kunne sies å ha temmelig stor makt gjennom sin dominerende rolle innen alt fra bestemmelse og etterlevelse av miljøhensyn til ulike subsidier og innflytelse på politiske avgjørelser som for eksempel tilskudd til planting og bygging av skogsbilveger og fjerning av restriksjoner som vegbygging i INON-områder. Hele teksten er et mer eller mindre sammenhengende angrep på det forfatteren anser som negative sider ved skognæringen og det skogbruket som drives i Norge. Samtidig må man kunne si at den er et forsøk på å flytte noe av denne makten over mot representanter for skogverndiskursen ved å spre kunnskaper om forholdene i skogen og sette skogbruket i et dårlig lys. Henvendelsen forfatterne gjør til landets politikere er på mange måter også en del av forsøket på å redusere skognæringens makt over forvaltningen

av den norske skogen. I denne maktflyttingen ligger også et forsøk på å flytte makt fra kalde, økonomiske verdier mot et mykere og mer idealistisk verdigrunnlag.

4.3.1.3.10. [Lite nytt til debatten – polarisering?](#)

Håpnes skriver altså i klare ordelag i sitt angrep på mye av det skogbruksdiskursen representerer. På mange måter forsøker han å framstille skogbruket som løgnaktig og en formidler av falske og fordreide fakta. Slik sett er det i liten grad noe forsøk på å nærme seg deres synspunkter og finne en middelveg som personer med oppfatninger i utkanten av skogbruksdiskursen vil kunne kjøpe. Samtidig begår han heller ikke argumentasjonsfeil og gir derfor et solid og faglig inntrykk i alle fall for opplyste lesere. Det kan være vanskelig å avgjøre effekten av dette. I utgangspunktet må en kunne anta at skogbruket og den tilhørende diskursen taper på slik dårlig omtale. Og Håpnes har utvilsomt et mål om at naturen, artene i skogen og økosystemet som helhet skal tjene på det. Samtidig kan det tenkes at sterk modalitet, ensidig vinkling mot skogbrukets negative sider og antydning til latterliggjøring av skogbruket kan øke motsetningene mellom de to diskursene mer enn det skaper forståelse blant dem som heller mot å tro mest på skogbruksdiskursen. Dersom det medvirker økt polarisering, kan en spørre seg om noen i det hele tatt tjener på det. Med relativt velbegrunnet og holdbar argumentasjon, er det likevel grunn til å tro at Håpnes oppnår noe av den effekten han ønsker og får noen av leserne til å tro mer på hans budskap.

4.3.1.4. [Regjeringen betaler for planting av den samme typen trær som de bruker millioner på å fjerne](#)

De neste delkapitlene tar for seg og analyserer teksten *Regjeringen betaler for planting av den samme typen trær som de bruker millioner på å fjerne* (Mathismoen, 2018).

4.3.1.4.1. [Argumenter og virkemidler – negativt bilde av fremmede treslag](#)

Som innenriksnyhet i Aftenposten 27.09.2018 skriver Ole Mathismoen om statens pengestøtte til både planting og fjerning av de samme fremmede treslagene. Innledningsvis presenteres Klima- og miljøminister Ola Elvestuens utsagn om at dette er et paradoks. Dette knyttes til fakta omkring både dagens og tidligere tiders omfang på planting av fremmede treslag, samt historiske forutsetninger for dette tiltaket og dagens subsidier knyttet til det. Denne innledningen danner et alt annet enn positivt bilde av sitkagran og de andre artene som er plantet. Bildet tegnes ved å legge fram tall i dekar og bruke sammenligningen med antall fotballbaner. Arealene kan med dette bli oppfattet som mer

overveldende enn om de ble presentert i større målenheter. Videre trekkes de store arbeidet med skogreising i etterkrigstida fram og danner en kontrast mellom det gammeldagse og det moderne, noe som styrker bildet av at dette er noe avleggs som hører fortida til. Som et enda tydeligere svar på hvorfor planting av fremmede treslag er en dårlig idé, kommer til slutt det faktum at de er sett på som en stor trussel mot naturlig forekommende arter, at de sprer seg raskt og at det koster svært mye å få fjernet dem. Artsdatabanken (2018) har plassert de to fremmede granartene sitka og lutz i kategorien svært høy risiko når det gjelder invasjonspotensiale og økologisk effekt, og argumentasjonen i artikkelen må kunne sies å være holdbar.

Det er altså ingen tvil om at artikkelforfatteren har et mål om å legge fram negative fakta om planting av fremmede treslag. Som kontrast til det negative framhever han det positive i å arbeide for å fjerne de fremmede treslagene. Særlig positivt blir det når han nevner at grunneiere på Stokkøya i Trøndelag har fått Regjeringens kulturlandskapspris for dette arbeidet og tilhørende ivaretagelse av kystlyngheiene. Han referer også til naturvernorganisasjonenes «pøbelgrandugnad» og tar med det i bruk et temmelig entydig negativt ladd begrep. Når det i tillegg er noe så positivt som dugnadsvilje for å fjerne disse, blir det en ekstra stor kontrast til det negative både knyttet til ordet pøbel og til de framlagte negative faktaopplysningene. Dette bygges videre opp av flere kommentarer fra Ola Elvestuen, som forteller om de 26 millioner kronene som ble brukt i 2018 på fjerning av fremmede arter og om trusselen de utgjør. Hele denne rekken av negative egenskaper ved sitkagran og positive tiltak mot den tegner til sammen en svært tydelig virkelighetsoppfatning av denne arten som en pest og en plage i norsk natur.

I tillegg til Elvestuen, blir to andre personer sitert i artikkelen. Begge disse er fra naturvernorganisasjoner. Trude Myhre fra WWF og Germund Andersen fra Naturvernforbundet. De bygger naturlig nok opp det negative bildet av fremmede treslag ytterligere. Myhre trekker fram spredningsevne og forringelse av biologiske verdier i naturreservater og Andersen blir sitert på at det snart bare er skognæringen selv som ønsker disse innførte artene. Dette styrker ytterligere det negative bildet av dem. Med uttalelser fra fagpersoner som skogbiolog Myhre, må en kunne si at den faglige tyngden økes og at artikkelforfatteren får bredere dekning for den negative presentasjonen av landets skogplantingspolitikk. Samtidig er det en skjevhet når det gjelder hvem som får uttale seg i

artikkelen og ingen synspunkter fra skognæringen er presentert, bortsett fra at Andersen nevner at de har et mer positivt syn på slik skogplanting. På mange måter må en dermed kunne si at artikkelen representerer skogverndiskursen.

4.3.1.4.2. Hvem er teksten tilpasset og tiltenkt?

Teksten er i stor grad tilpasset en bred lesergruppe. Den inneholder få faguttrykk og krever lite forkunnskaper. For eksempel er det gitt plass til å forklare historien bak planting av fremmede treslag i stedet for å ta for gitt at leseren kjenner til både navnet på disse og hvordan de har blitt benyttet. Og forklaring av omfanget forenkles ved å bruke sammenligninger med antall fotballbaner. Lettfattelige virkemidler finnes også ellers i teksten. Det er en relativt verbal stil, med korte setninger og i stor grad en uformelle vendinger: «Sist helg arrangerte flere miljøorganisasjoner 'pøbelgrandugnad' flere steder rundt i landet.», «Derfor bruker Regjeringen i år mange millioner kroner på å fjerne disse treslagene». Særlig uformelt og muntlig blir det med ufullstendige setninger som «De vokser raskt. Perfekt for effektiv skogreisning». Med tanke på dette kan en se for seg at artikkelen er skrevet for at folk flest skal kunne lese og forstå innholdet. I tillegg har teksten flere tydelige henvendelser til ledende politikere og har åpenbart en intensjon om å være et ledd i jobben med å overbevise dem om at det må gjøres noe med reglene knyttet til planting av skog.

4.3.1.4.3. Intertekstualitet og kontekst

Aftenpostens dekning av temaet fremmede treslag kan langt fra oppsummeres i denne ene artikkelen. Tvert imot er den plassert i en kontekst med omfattende og interessant historikk. I 2014 ble nemlig avisen felt i Pressens Faglige Utvalg, PFU, for brudd på god presseetikk, etter å ha publisert tre artikler som nettopp omhandlet dette temaet. Miljødirektoratet, Direktoratet for naturforvaltning, Statens landbruksforvaltning og Norsk institutt for skog og landskap utarbeidet og ga i 2013 ut rapporten *Planting av skog på nye arealer som klimatiltak*. Her skisseres en plan om å bruke to milliarder kroner på skogplanting på nye arealer, fortrinnsvis langs kysten (Miljødirektoratet, 2013). Aftenposten ble beskyldt av Allskog for å ha gitt et feilaktig inntrykk av at det var sitkagran som ifølge denne rapporten skulle plantes, mens dette treslaget ikke var konkret nevnt. Dette fikk de medhold i, og Aftenposten ble som nevnt felt (Borrevik, et al., 2014). I etterkant ble dommen sterkt kritisert av blant annet Sabima og WWF, som mente at det var PFU som burde bli dømt for

ikke å bygge beslutningene sine på fakta. De begrunnet det med at den nevnte rapporten er tydelig på at sitkagran er det eneste realistiske alternativet for treplanting over store arealer og at nettopp denne arten var benyttet i omkring en fjerdedel av de foregående årenes granplanting. I tillegg anser de også vanlig norsk gran som en stor trussel mot naturmangfoldet (Steel & Jensen, 2014).

Sett i lys av denne konteksten er Mathismoens (Mathismoen, 2018) tydelige negative vinkling mot planting av fremmede treslag interessant. Det er som om han vil vise at Aftenposten likevel hadde rett og ikke lar seg affisere av Allskogs klage og PFUs dom i 2014. Dermed blir det på en måte et bidrag til polarisering snarere enn en løsning på hvordan spørsmålet om granplanting kan oppnås. Men med utsagnet til Gjermund Andersen om at skognæringen snart er de eneste som ønsker planting av fremmede treslag og i tillegg uttalelser fra tre ulike betydningsfulle personer i debatten om skog, bygger artikkelen opp et inntrykk av at skognæringen står alene. Det kan tenkes at artikkelen har til hensikt å forsøke å påvirke debatten og politiske avgjørelser, særlig med tanke på at et forbud mot planting av fremmede treslag var under utredning. Utredningen førte imidlertid til at planting av fremmede treslag ikke ble forbudt, men fortsatt kan utføres som klima- og næringstiltak. Plantingen reguleres etter skogbrukets miljøstandard, Naturmangfoldloven og Skogbruksloven og krever søknad og naturfaglig utredning for større områder (Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet, 2019).

Lingvistisk er det en tydelig endring å se fra artiklene som førte til klagen fra Allskog og til aktuelle artikkelen i 2018. Mens de førstnevnte artiklene har et lettere humoristisk og til tider satirisk tilsnitt, har den siste et langt mer saklig og avmålt språk (Ekern, 2013). I den første finner vi setninger som: «Hvor slem og håpløs kan et grantre bli? Veldig slem i følge miljøvernere.» og «Et inni granskauen dårlig forslag...». Etter dommen dominerer mer avmålte setninger som «Når det gis tillatelse til å plante, får ofte skogeieren økonomisk støtte til treplantingen – uavhengig av om det er norsk gran eller utenlandsk gran».

Muligens kan dette være et resultat av dommen i PFU. Denne tatt i betraktning vil en slik lingvistisk tilnærming trolig også være den beste måten å på nytt forsøke å slå fast det som ble forsøkt i første omgang, nemlig et klart og utvetydig budskap om at planting av fremmede treslag ikke bør skje. På samme måte som de to første tekstene vi har analysert, er det også her en sterk modalitet, og det skrives i klare ordelag om hva som er rett og galt:

«Fremmede arter er et stort problem som truer vårt arts mangfold», «Det må bli slutt på statens sponning av pøbelgran...» Riktignok er det i størst grad intervjuobjektene som uttaler seg om dette, men deres replikker har konsekvent en sterk modalitet, med konsekvent bruk av ord som «er» og «må».

4.3.1.4.4. Makt

Emnet skogplanting skjuler en langvarig og omfattende dragkamp i maktforholdet mellom skogvern- og skogbruksdiskursen og deres representanter. Saken inneholder så grunnleggende sterke uenigheter at de var den avgjørende årsaken til at forhandlingene mellom skogbruksorganisasjoner og miljøorganisasjoner ble brutt i arbeidet med dagens gjeldende PEFC skogstandard. Resultatet ble at miljøorganisasjonene trakk seg og skognæringen ble stående bak standarden alene (Andresen, 2013). En vurdering av hvordan maktforholdet kommer til syne og utvikles gjennom denne artikkelen kan gjøres ut fra de nevnte forholdene med kampen om forbudet mot planting og Aftenpostens dom i PFU med publisering av denne avisartikkelen i etterkant. Som vi har sett, er det temmelig tydelig at Aftenposten og de siterte personene i artikkelen ønsket å utfordre skognæringas store spillerom når det gjelder økonomisk gunstige og økologisk mindre gunstige ordninger. Som nevnt viser historien at den ønskede endringen ikke ble gjort, men at skogplanting med til dels fremmede treslag er både tillatt og foreslått i stort omfang som klimatiltak. Både dommen i PFU, som ble beskyldt for å være på tynt og feilaktig grunnlag, og de nevnte planene om storstilt planting indikerer at skognæringa har en solid maktposisjon. I denne sammenhengen bør det også nevnes at den nevnte rapporten om skogplanting som klimabidrag ble finansiert av Utviklingsfondet for skogbruk, Skogtiltaksfondet, ALLSKOG, Vestskog og Skognæringa Kyst og utarbeidet av Norsk institutt for bioøkonomi (Miljødirektoratet, 2013). At Aftenposten ønsker å utfordre denne rapporten gjennom sine kritiske artikler, er det all grunn til å tro. Samtidig er det i gjeldende statsbudsjett foreslått å utredes nøyere før nye vedtak med tanke på støtte til planting eventuelt kan innføres (Klima- og miljødepartementet, 2018). Slik sett kan en ikke si at utfordringen av dette maktforholdet førte til noen vesentlig forandring, og det er trolig et tema som vil føre til debatt også i årene som kommer. Likevel har debatten utvilsomt gjort temaet mer kjent blant større deler av befolkningen også gjennom å ha blitt satt søkelys på i flere medieinnslag enn bare Aftenpostens. Å se artikkelen som reaksjon på dommen i PFU kan gi en indikasjon på at

målet om å endre maktforholdet langt fra blir lagt dødt av et nederlag eller to, men at skogverndiskursen har klokkertro på at det som i deres virkelighetsoppfatning er sannheten, vil vinne fram dersom den spres nok og den motstridende diskursens usannheter kommer nok fram i lyset.

4.3.2. *Skogeier sporløst forsvunnet*

I et leserinnlegg kalt *Skogeier sporløst forsvunnet* i Østlendingen 25. oktober 2018 tar Rune Øygarden for seg landbruket som både forvalter og bruker av naturressursene. Teksten er rettet mot forhold i den gang Hedmark fylke og beskriver både nåtid og historisk utvikling (Øygarden, 2018).

4.3.2.1.1. Utelatelse og forenkling

Skribenten innleder med å fastslå at Hedmarken er velegnet for kornproduksjon og Trysil for skogbruk og produksjon av trevirke. Verken dette eller påfølgende setning om at begge de to landbruksnæringene handler om at mennesket tar kontroll over naturen, er uriktig eller vanskelig å forstå. Han serverer på en måte leseren noen logiske og velkjente fakta som en inngang til videre slutninger om at det er slik det skal være, at ettersom dette er historien og faktisk har skjedd, er det det beste og mest riktige. Særlig gode premisser for argumentasjon kan ikke denne slutningen ikke sies å gi. Som oppfølging til den nevnte innledningen fastslår han at de store opplevelsesverdiene i skogene i Engerdal, Trysil og på Finnskogen går hånd i hånd med historisk og nåværende tømmerdrift, og at mange samtidig opplever dette kulturpåvirkede landskapet som uberørt natur. Hele denne rekken av opplysninger må kunne sies å være en strategi for å fremme budskapet om at skogbruk er en vinn-vinn-aktivitet. Som en ekstra bekreftelse på hvor bra effekter det har gitt, slår han fast at «kommersiell drift og forvaltning har vært så god at man godt kan si at sporene etter skogeieren er forsvunnet».

I en slik framstilling er det selvsagt mye som utelates. Den rosenrøde harmonien mellom skogbruk og friluftsliv er et eksempel. Som vi har sett i kapittelet om økosystemtjenester, ligger det store opplevelsesmessige og tilhørende økonomiske verdier i å drive et mindre intensivt skogbruk. En kan tenke seg at dette særlig tydelig i det omtalte distriktet, som for en stor del har svært berørt av stor skogbruksaktivitet. Øygarden nevner heller ikke at disse landbruksaktivitetene, med dagens metoder, i stor grad handler om å produsere monokulturer, sterkt ødeleggende for ivaretagelse av det naturlige artsmangfoldet. Dette

temaet berører han imidlertid gjennom utsagnet om at dagens urbane mennesker mener at kultivering av naturen er et overgrep, og at dette bekymrer han. Det følges opp med å fortelle at kontakten urbane mennesker har med landbruket er redusert til å plukke varer i butikkhylla. Noen antydning om negative økologiske konsekvenser av dagens landbruksmetoder nevnes altså ikke utover at urbane mennesker kritiserer dem. Å legge fram det på denne måten må kunne sies å forsterke det positive bildet av landbruket: Det er bare urbane personer uten den minste kjennskap til hva som foregår i norsk mat- og tømmerproduksjon som kan komme med slik uberettiget kritikk.

4.3.2.1.2. By-land-konflikt som virkemiddel

Med dette kan det også tenkes at han ønsker å spille på en økende by-land-konflikt, hvor aldri så saklig argumentasjon kan bli avfeid som kunnskapsløst bare fordi det er framlagt av en urban person om aktiviteter som foregår på landsbygda. I *Cry Wolf!: Narratives of Wolf Recovery in France and Norway* konkluderes det med at konflikter knyttet til ulv i Norge og Frankrike er tett koblet til forholdet mellom samfunnsklasser. Personer i rurale strøk føler seg overkjørt av den urbane akademiske middelklassen når det gjelder hvem som skal bestemme over den norske utmarka (Skogen, Mauz, & Krange, 2008). Vern av natur kan i mange tilfeller, på samme måte som med ulv, bli sett på som en overkjøring av lokale rettigheter fra akademisk og sentralt hold. En underliggende irritasjonspreget oppfatning av at storsamfunnet bestemmer for mye i distriktene kan gjerne skape forakt for både vern av skog og kunnskapsbaserte, biologiske krav i forvaltningen. Ved å skrive at «Enkelte ganger kan man lure på om det moderne mennesket vet hvor strømmen, kjøttet, eggene, melken, kornet, grønnsakene og materialene kommer ifra», kobler han på en måte de som ikke er knyttet til det rurale livet til kunnskapsløshet. Slik bygger han opp forakten for kunnskapene urbane akademikere måtte legge fram.

At skogbruk nevnes i samme ordelag som jordbruk kan gi flere mulige virkninger. For det første vil en kunne nå flere og treffe flere deler av befolkningen både når det gjelder geografiske områder og interesser. I deler av landet hvor skogbruksnæringen er mindre etablert, som for eksempel Vestlandet, kan en tenke seg at positive holdninger til jordbruk og matproduksjon lett kan overføres til skogbruk når en leser artikkelen. Å likestille de to næringene i såpass stor grad som Øygarden gjør, må også kunne sies å være en forenkling av virkeligheten da det dreier seg om vidt forskjellige økosystemer. Ved å framstille dem

temmelig unyansert og udelt positivt, kan leseren lett sitte igjen med et forskjønnert og forenklet bilde av skogbruket.

Avslutningsvis indikerer forfatteren at mye av folks kunnskap om norsk landbruk er basert på myter. Han innleder med å vise til misoppfatninger omkring matproduksjon og overfører dette til det å bruke naturen og skape et grønt skifte. På same måte som Bergum og Gundersen (2019) i sin kronikk, slår Øygarden fast at det er denne teknologien som vil løse mange av dagens utfordringer. I tillegg vil det skape næring og arbeidsplasser. Det å bruke naturen og ikke verne den og la den gro igjen, er den rette vegen framover og løser massevis av problemer. Samtidig som det ikke gir et eneste nytt problem etter Øygardens informasjon å dømmе. Som vi har sett, er dette en sterkt forenklet virkelighetsoppfatning. Med dette overser han problemet med tap av naturmangfold og alle verdier knyttet til fungerende økosystemer og kan ikke sies å bruke holdbar argumentasjon.

4.3.2.1.3. [Modelleser, språk, følelser og intertekstualitet](#)

Med et stort oppmerksomhet rundt lokale forhold og også en lettere nedlatende omtale av urbane deler av befolkningen, må en kunne si at modelleseren først og fremst er personer bosatt på landsbygda og særlig de som kjenner de lokale forholdene i Hedmark. Som vi har sett, spiller skribenten på flere forhold som kan styrke stoltheten til alle som har vært delaktige i lokale landbruksnæringer. Både næringenes betydning i dag og stolte tradisjoner trekkes fram, og en kan anta at han med dette berører følelsene til flere av leserne. Blant annet skriver han «Slik jeg kjenner landbruket i Hedmark, er fokuset på dyrevelferd sterkt», «Skogene i Hedmark er et resultat av fornuftig forvaltning» og «I generasjoner har mennesker forvaltet skogen og tatt ut tømmer i store mengder.» En hverdagslighet og enkelhet som passer godt til dette, ses også i språket. Det er kun brukt uttrykk som de aller fleste kan forstå og et uformelt og verbalt språk med korte setninger. For eksempel: «I Trysils skoger har mennesker i generasjoner høstet av naturen.» og «Hedmarkskogene har en stor produksjon av tømmer, vilt og turistopplevelser».

4.3.2.1.4. [Intertekstualitet](#)

Dette, og øvrige deler av teksten, må kunne ses på som et middel for at disse næringene skal opprettholde sin posisjon og at «kunnskapsløshet» fra utenforstående ikke skal få lov til å utfordre den eller svekke deres makt og mulighet til å forvalte naturen etter sine metoder. I denne framstillingen brukes intertekstualitet som et virkemiddel. Øygarden framhever NRK-

programmet *Folkeopplysningen* og hvordan dette avliver myter som de nevnte utenforstående ifølge Øygarden gjerne har tatt for god fisk. Selv om det i første rekke er rettet mot temaet jordbruk, må det kunne sies å tydeliggjøre Øygardens budskap om at både jord- og skogbruksnæringen ikke har noe behov for å styres av andre enn de lokale som kjenner næringene godt.

4.4. Andre tekster

I det følgende skal vi, gjennom ni utvalgte tekster, se nærmere på hvordan en del av de mest tydelige motsetningene mellom de to diskursene kommer fram. Vi vil ikke gjøre noen grundig analyse, tekst for tekst, slik vi har gjort hittil, men trekke ut enkeltelementer fra tekstene. Tekstene er hentet fra alle de tre avisene og inneholder typiske elementer i begge de to diskursenes virkelighetsoppfatninger. Følgende tekster blir brukt i analysen:

- *Hva flatehogsten kan koste*. Kommentar i Nationen 05.12.2018 av Ragna Kronstad, Agronom i økologisk landbruk og senior kommunikasjonsrådgiver i miljøorganisasjonen Sabima.
- *Snakker om klima*. Kommentar i Nationen 08.10.18 av Hans Bårdsgård, Journalist i Nationen
- *Verner vi for mye skog, skyter vi oss selv i foten*. Debattinnlegg i Nationen 29.10.2018 av Maja Aas, Bygdepolitisk nestleder i Akershus bygdeungdomslag
- *Ta skogindustrien på alvor*. Kronikk i Nationen 12.07.2018 av Hans Asbjørn Sørli og Ida Aarø, begge rådgivere i Norges skogeierforbund
- *Bærekraftig skogbruk og veger*. Leserinnlegg i Østlendingen 19.10 2018 av Mari Quiller, Hedmark Natur og ungdom
- *Avhengige av økt avvirkning*. Nyhetsartikkel i Østlendingen 17.01.2019 av journalist Gunnar Østmoe
- *Det er bra for klimaet å bruke skogen*. Debattinnlegg i Aftenposten 31.01.2018 av Erik Lahnstein, Administrerende direktør i Norges skogeierforbund
- *Ny rapport: - Tar vare på uinteressant skog, mens verneverdig skog hugges*. Nyhetsartikkel i Aftenposten 07.07.2019 av journalist Ole Mathismoen
- *Skogbruket: Kjøp tre, dropp plast, redd verden!* Nyhetsartikkel i Aftenposten 23.05.2019 av journalist Ole Mathismoen

4.4.1. Hvordan oppfattes tilstanden i skogen?

Som vi allerede har sett i analysen av de foregående tekstene, er det en temmelig ulik oppfatning av tilstanden i den norske skogen. Mens skogbruksdiskursen tegner et rosenrødt bilde av et økosystem i balanse, og hvor skognæringen har æren for at det står så bra til, peker skogverndiskursen gjerne på at over 1100 skoglevende arter er rødlistede og at det moderne skogbruket omdanner økosystemet. Dersom vi ser nærmere på de utvalgte artiklene, finner vi flere eksempler på hvordan disse oppfatningene legges fram.

I kronikken *Ta skogindustrien på alvor* berører de to rådgiverne i Norges skogeierforbund, Ida Aarø og Hans Asbjørn Sørli (2018) dette temaet. De trekker fram miljøhensyn og norsk PEFC skogstandard, og forteller at denne har en rekke krav som skogeierne må forholde seg til. «Skogbrukets miljøarbeid er en viktig årsak til at artsmangfoldet i norske skoger er i positiv utvikling», skriver de videre. På samme måte som vi så i kronikken til Bergum og Gundersen (2019), overdriver de skogbrukets bidrag til en mulig svak bedring i økosystemet skog. De unnlater å nevne at bedringen dreier seg om svært små endringer og at sammenligningsgrunnlaget ikke er en økologisk god tilstand i skogen. At skogbruk er den enkeltfaktoren som er årsak til flest arter på rødlista, nevnes naturligvis heller ikke i deres skjønnmaling av tilstanden (Aarø & Sørli, 2018).

Enda mindre økologisk forståelse for tilstanden i skogen legges fram av Maja Aas (2018) fra Akershus bygdeungdomslag gjennom hennes beskrivelse av utviklingen i gammel skog i Nationen 29.20.2018: «Trærne blir mindre motstandsdyktige mot sopp og insekter, og blir mer utsatt for at vinden river dem over ende. Fortetning fører til at sollys ikke slipper til i skogbunnen, og flere arter dør ut». Trolig kan dette feilaktige utsagnet også henge sammen med det å ikke se de lange linjene, men også være et resultat av det i Norge finnes så lite gammel skog. Da blir gjerne den eldre kulturskogen oppfattet som «urskog», og i en slik skog er utviklingen med at «sollyset ikke slipper til, og flere arter dør ut» et helt vanlig bilde, særlig i granskog.

Temmelig nøyaktig samme argumentasjon som Aarø og Sørli (2018) presenteres av Skogeierforbundets daværende administrerende direktør, Erik Lahnstein (2018), i Aftenposten i januar samme år. Han omtaler utviklingen i skogen som svært positiv og vektlegger skogbrukets miljøhensyn som viktig for å ta vare på artsmangfoldet. I denne sammenhengen trekker han fram 70 000 nøkkelbiotoper og at 8 -10 prosent av skogen

settes igjen til ulike miljøhensyn under hogst. At nøkkelbiotopene er svært små og ikke utgjør mer enn om lag én prosent av det produktive skogarealet (Miljøstatus, 2020) nevnes ikke. I tillegg unnlater han å nevne både svekkede krav når det gjelder hensyn til kantsoner langs myr og vassdrag og det faktumet at det foregår svært mange brudd på et reglement som allerede i utgangspunktet innebærer stor frihet (Lahnstein, 2018). Administrerende direktør i Norges skogeierforbund, Per Skorge, blir av Aftenpostens journalist Ole Mathismoen (2019b) også sitert på at skogbrukets miljøhensyn er meget gode: «Det legges stor vekt på å ivareta naturmangfoldet i det moderne skogbruket. Det er blant annet satt av 90.000 nøkkelbiotoper for viktige sjeldne og truede arter i norske skoger». I tillegg sier han at «Det er mye viktigere for artene hvordan skogen drives, enn hvor stor andel av skogen som er vernet...». Som vi har sett, er dette på flere måter en uholdbar argumentasjon med tanke på hva som trengs for å ta vare på artsmangfoldet (Säfve, 2017). Samtidig er det opplagt at det er av større betydning hva som skjer på 90 prosent av skogarealet enn på ti. At de vernede områdene har så stor betydning for artsmangfoldet forteller bare at skogbruksaktiviteten, miljøhensyn til tross, har sterkt negativ innvirkning på dette. Vern må altså ses på som et resultat av skogbruksvirksomhet og en nødvendighet bare fordi denne er så omfattende. Slik sett er utsagnet til Skorge et dårlig argument for at skogbruket tar gode miljøhensyn. I disse eksemplene framstiller altså alle representantene for skogbruksdiskursen skogbruket i en skjønnet tilstand som stemmer dårlig med eksisterende kunnskap og fakta og dermed har liten akseptabilitet i premisene for argumentasjonen.

I den motstridende diskursen møter vi et ganske annet syn på virkeligheten. Ragna Kronstad (2018) stiller spørsmålet: «Skal vi virkelig flatehogge vår eldste skog?». Hun forteller det bare er igjen 2,6 prosent skog som er over 160 år, og at denne er svært viktig for artsmangfoldet. Begrepet «er igjen» er en noe unyansert måte å se det på ettersom tallet potensielt også kan øke og i en liten grad har gjort det de siste årene. Samtidig må 2,6 prosent kunne sies å være en liten rest av det som en gang var før skog ble påvirket av host i stort omfang. Hun påpeker også de små bedringene som ifølge landsskogtakseringen har skjedd de siste tiårene, men ser samtidig de lange linjene som forteller at dette bare er en bedring hvis en sammenligner med det siste århundrets sterkt påvirkede skoger. Hun trekker også linjene videre inn i framtida og viser til beregninger som sier at den gamle skogen som ligger utenfor

verneområder, vil være hogd om femti år. Alt dette er velfunderte argumenter som skogbruksdiskursen unngår å trekke fram når de presenterer sin virkelighetsoppfatning.

Når det gjelder spørsmålet om hvordan de nevnte miljøhensynene fungerer, kommer det også fram tydelig ulike oppfatninger i de to diskursene. Dette temaet tas opp i Mathismoens artikkel *Regjeringen betaler for planting av den samme typen trær som de bruker millioner på å fjerne* (2018). Her presenteres en rapport utarbeidet av den uavhengige stiftelsen Biofokus. Denne avdekker det som anses som systematisk feilaktig bruk av miljøregistreringer i skog, såkalt MiS-registrering, som alle skogeiere er pålagt å utføre som en del av miljøsertifiseringen og lovverket for hogstaktivitet. Den peker på at det er dårlig kunnskapsgrunnlag om biologisk mangfold i skog, og at dette kan medføre hogst av skog med verdifulle livsmiljøer for truede arter og vern av mindre verdifulle områder (Blindheim, Thylén, & Reiso, 2019). Artikkelforfatteren lar tre personer komme til orde i saken: Terje Blindheim fra Biofokus, Gjermund Andersen fra Naturvernforbundet og Per Skorge fra Norges skogeierforbund. Det er slik sett en noe skjev balanse mellom de to diskursene, men motsetningene mellom dem kommer likevel tydelig fram.

Den korte innledningen er med på å sette et noe negativt anstrøk på bildet som tegnes av forvaltningen av biologiske verdier i den norske skogen. En setning om at ti prosent må vernes for å sikre artsmangfoldet, men at under halvparten er det og videre at skogbruket selv har ansvaret for både vern og registrering av naturverdier, antyder at artikkelen ser på dette som problematisk. Dette kommer samtidig enda tydeligere fram i overskriften og ingressen hvor Mathismoen skriver at «Skogbruket har fått ansvaret for både å finne, registrere og ta vare på verneverdig skog. En ny rapport fastslår at dette ikke skjer». En riktig stempling av skogbruket som dårlig forvalter av biologiske verdier blir det når Terje Blindheim viser både til den nevnte rapporten til Biofokus og to konkrete tilfeller av hvordan forholdene rundt skogbrukets manglende ivaretagelse av artsmangfold og naturverdier slår uheldig ut. Det ene eksemplet omhandler frivillig vern av ikke-verneverdig skog, med tilhørende erstatningssum til grunneieren på 48 millioner kroner. Det andre viser til skog i Telemark, hvor skogbrukets miljøregistreringer kun fant små verneverdier mens biologer fant internasjonalt verneverdig skog.

Når Skorge får muligheten til å svare på denne kritikken, synliggjøres det hvordan de to diskursene skaper ulike sannheter. «Skogeierforbundet mener skogbrukets registrering av

miljøverdier er mer enn gode nok selv om ikke alt utføres av biologer, men folk med skogbruksutdannelse» og «Norske skogeiere har satt av ca. 90 000 områder med nøkkelbiotoper hvor de mest verdifulle områdene for biologisk mangfold bevares», uttaler han. På bakgrunn av både Biofokus sin rapport og en lignende rapport fra NINA (2015) er det vanskelig å finne holdbarhet i Skorges utsagn. Det må snarere kunne anses som en repetisjon av de konstruerte sannhetene nevnt tidligere i dette delkapittelet, om at skogbrukets egne miljøhensyn er så bra at de fører til økt artsmangfold. Dette bryter med de faktiske registreringene av svært stort artsmangfold i områder som fritt kan snauhogges. Også når det gjelder vern, mener Skorge at skogbruket gjør en god jobb: «Skogeierne tilbyr skog med høy verneverdi, men som samtidig er mindre interessant å bruke til ordinær skogsdrift.» Dersom vi knytter dette til utredninger av hvilke skogtyper som bør prioriteres for vern, gir Skorges utsagn en indikasjon på nettopp det at verneverdige områder på høy bonitet nedprioriteres (Framstad, Blindheim, Granhus, Nowell, & Sverdrup-Thygeson, 2017).

4.5. Skog og klima

Som tidligere beskrevet, både i analysen av de andre artiklene og i teoridelen, er skogens rolle når det gjelder klima et svært aktuelt tema med store uenigheter. Et vanlig virkemiddel er, som vi har sett, å bare ta med deler av sannheten i beregningen av hvilke effekter økt omfang og intensitet på skogsdriften vil gi. Dette finner vi også igjen i flere av de utvalgte artiklene i denne delen av analysen.

For det første uttales det gjentatte ganger at intensivt skogbruk er bra for miljøet uten å anse økosystemet og biologisk mangfold som en del av det og uten å nevne nødvendigheten av å se på helheten både når det gjelder selve karbonkretsløpet og andre effekter som omfatter hele økosystemer. Kommentator Bårdsgård (2018) skriver at «For skogbruket er det en mager trøst at regjeringen kutter litt i skogvern. Vern av skog er ikke et klimatiltak, ifølge Miljødirektoratet». Nevnte Maja As (2018) fra Akershus bygdeungdomslag nevner heller ikke et ord om hvilke effekter økt hogst vil ha utover å skaffe treprodukter og gi karbonopptak i den oppvoksende skogen. I tillegg uttaler hun at vern av Østmarka vil gi «negative miljøkonsekvenser». Til Østlendingen sier Arnfinn Uthus at «Mer og mer bruk av tre som erstatning for oljebaserte produkter gir en miljøgevinst» som argument for å øke hogsten fra 11 til 15 millioner kubikkmeter årlig. Dette uten å nevne noe om andre effekter

enn at treprodukter kan erstatte olje og at CO₂ bindes i trærne (Østmoe, 2019). Erik Lahnstein (2018) supplerer også sin positive omtale av miljøhensynene i skogen med å fastslå: «Det vil i praksis ikke være mulig å nå globale og nasjonale klimamål uten å plante mer, hugge mer og bruke skogen til å lage produkter som erstatter dagens fossile løsninger». Med dette er altså Lahnstein innom viktigheten av å ta vare på de biologiske verdiene, selv om han anser tiltakene til skogbruket som mer enn bra nok. Samme tilnærming finner vi hos Aarø og Sørli (2018), som sier at vern av skog er viktig for å ivareta det biologiske mangfoldet. Likevel avviser de at det, på de områdene hvor skogbruk skal drives, kan være bra også klimamessig å drive annen form for skogsdrift enn intensiv hogst og støtter seg blant annet til FN's klimapanel. De argumenterer også for at vern av skog ikke er bra for klimaet og går så langt som å si at «for den boreale barskogen vi har i Norge er dette helt feil». De avviser også et tidligere utsagn fra Arnodd Håpnes om at det finnes mye forskning som sier noe annet. De fastslår i stedet at gammel skog ikke er noe sikkert klimalager. I denne påstanden viser de til hvordan stormer, insektangrep og branner kan omdanne levende ved til død ved i stort omfang, men nevner ikke at det i boreal skog er i jordsmonnet det største karbonlageret finnes, og at dette er svært stabilt (Bartlett, Kyrkjeeide, Rusch, Sandvik, & Nordén, 2020).

Et særlig omstridt tema når det gjelder klima og skog, er bruk av biodrivstoff fra skogen. Som presentert i teoridelen, foreligger det bred og anerkjent forskning på effekten, som indikerer at det er svært negativt for klimaet på kort sikt, men gradvis mindre negativt. Hvor lenge denne negative effekten varer og hvor stor den er, avhenger av flere faktorer, men en avgjørende forutsetning for å holde den lavest mulig, er at drivstoffet lages av restprodukter som er tilgjengelige med dagens avvirking (Persvingelen, 2019; Searchinger, et al., 20018). Dette er opplysninger som skogbruksdiskursen nær konsekvent unnlater å trekke fram. I vårt utvalg av artikler kommer dette til syne flere steder. Både Lahnstein (2018) og Aarø og Sørli (2018) nevner biodrivstoff som en del av produktene som gir oss klimagevinst. De to sistnevnte slår fast at «Det beste klimatiltaket er uten tvil å la oljen bli liggende under jorda ...» og sier videre at det beste er å hogge mer skog for å erstatte fossile ressurser. Blant de produktene som kan erstatte olje, nevnes biodrivstoff i første rekke (Aarø & Sørli, 2018). Aas (2018) kommer enda mer direkte inn på biodrivstoff som et viktig produkt for å bremse klimaendringene. Hun skriver at «Biomasse laget av trevirke kan erstatte bruken av olje.

Biomasse kan blant annet brukes til å lage en mer miljøvennlig variant av biodrivstoff». I Mathismoens (2019b) ene artikkel uttaler også direktør i Per Skorge seg og slår fast at «Når trevirke blir til biodrivstoff, er utslippene en del av det naturlige CO₂-kretsløpet», og sier videre at biodrivstoff er bra. Å bytte ut fossilt drivstoff med biodrivstoff blir altså i alle disse eksemplene framhevet som utelukkende positivt til tross for sine beviselig negative effekter.

Felles for all denne argumentasjonen for skogbruk som klimavennlig er at de ikke omtaler klima- og miljøkrise som et samlet problem, men snarere motsetninger, særlig når det gjelder tiltak for å løse dem. Dette blir svært tydelig i utsagn om at vern av skog ødelegger for muligheten til å bremse klimaendringene (Bårdsgård, 2018; Aas, 2018; Aarø & Sørli, 2018). Med dette utøver de på en måte en makt ved å gjøre de som taler for vern til skurker i klimakampen.

Når det gjelder den motstående diskursen, finner vi naturlig nok flere eksempler på en annen virkelighetsoppfatning. Quiller (2018) er relativt nøytral i sin innledning til temaet og skriver at «Miljødirektoratet mener at skogbruk er bedre for miljøet enn skogvern, dette fordi det kan senke behovet for ikke-fornybare og miljøskadelige materialer og industrier». Deretter påpeker hun at dette må skje i kombinasjon med et skogbruk hvor de biologiske verdiene ivaretas, noe hun ikke mener at er tilfelle med dagens skogbruk. Å øke intensiteten i skogsdriften kan skape et nytt vanskelig problem, påpeker hun. I Mathismoens (2019b) artikkel om skog- og trenæringens storsatsing for å fremme egen næring finner vi også innspill som må kunne sies å representere skogverndiskursen. Forfatteren nevner at det meste av karbonet i boreale skoger er lagret i bakken og at mye av det slippes ut ved hogst. Mengden som ligger i jordsmonnet er forskerne fortsatt usikre på, skriver han. Videre trekker han inn problemet med at svært mange arter er avhengige av gammel skog og at økt hogstintensitet gjør forholdene vanskeligere for disse. Dette følges opp med en kommentar fra Anders Lindroth, professor ved universitetet i Lund. Han mener at plukkhogst er et bra tiltak som både hjelper artsmangfoldet og nær eliminerer karbonlekkasjen, altså en metode for å møte både natur- og klimakrise. I tillegg har han inkludert det økonomiske aspektet og mener at det er mulig å gjøre det mer lønnsomt enn flatehogst. At dette er aktuelt for skogbruket avvises av direktør Per Skorge. Reduksjon i karbonlekkasje er kjent, skriver han, men det gir ikke nok lønnsomhet for næringen. Med dette er vi inne på et annet tema hvor

store motsetninger i de to diskursenes virkelighetsoppfatning kommer til syne, nemlig hvor høyt ulike verdier i skogen skal prioriteres.

4.5.1. Hvilke verdier framheves?

Som vi allerede har sett i de to foregående delkapitlene, fremmer skogbruksdiskursen ofte en virkelighetsoppfatning hvor en kan få inntrykk av at skogens ressurser er nær ubegrensede. Dette kommer tydelig fram i utsagnet om at alt som kan lages av olje kan lages av tre, og at vi i tillegg skal bruke det til bygninger, dyrefor, kosmetikk og lignende. Sørli og Aarø (2018) viser dette tydelig ved å slå fast at «Skog kan brukes til å lage mange produkter som i dag lages av olje. For eksempel biodrivstoff, bioplast og klær. Trevirke kan også erstatte materialer som gir store klimagassutslipp når de produseres, for eksempel stål og betong. Begrenser vi mulighetene for å ta ut tømmer fra skogen, begrenser vi dermed også muligheten til å kunne redusere de fossile klimagassutslippene». Lignende utsagn finner vi også i Lahnsteins (2018) kronikk: «Økt bruk av tre i bygg som erstatter stål og betong er et eksempel. Sagflis, mindreverdige virke og hugstavfall kan bli til biodrivstoff, dyrefôr, tekstiler, plast og andre produkter som kan erstatte utslippsintensive løsninger». Samtidig legger, som nevnt, de samme forfatterne fram at visse hensyn må tas for at biologiske verdier skal ivaretas, men at dette i stor grad allerede er gjort.

Skogverndiskursen snur ofte om på argumentasjonen og tegner et bilde av at vi nærmer oss en grense for hvor stor mengde materielle ressurser vi kan hente ut av skogen før det går for mye utover andre verdier. I mange tilfeller tegnes et bilde av at denne grensen allerede er passert. Ragna Kronstad (2018) skriver: «Men uerstattelige arter går tapt om vi ikke kartlegger den. Jeg vil ikke være en av de siste som så huldrestry. I resten av Europa er den så å si utryddet allerede» og videre «Jeg var forrige uke i et naturreservat med skikkelig gammelskog, eldre enn 160 år. Slik skog er det bare 2,6 prosent igjen av i Norge».

Mathismoen (2019b) beskriver også biologisk verdifull skog som sterkt presset og skriver blant annet: «Hundrevis av truede arter trenger nemlig mer gammel skog for å overleve. FNs naturpanel mener hundretusener av arter er i ferd med å dø ut fordi vi bruker naturen for hardt». Samtidig poengteres det ofte at vi trenger produkter fra skogen, men at det ikke må gå for sterkt utover særlig biologiske verdier. De to diskursenes virkelighetsoppfatning har altså fellestrekk ved at de berører verdier både av bruk og vern, men er på hver sin side

opptatt av at deres hovedinteresse ikke skal bli skadelidende og at den er presset av den andre interessen.

Fra skogbruksdiskursens side blir argumenter for mest mulig bruk og minst mulig vern ofte knyttet til vanskelige tider i distriktsnorge, by-land-konflikt, muligheter for næringsutvikling osv. Som nevnt kommer dette til syne i Håpnos sin kronikk som vi allerede har vært innom, hvor skognæringen i Nordland føler seg truet av vern. Dette følges opp i Aarø og Sørliens tekst med at «Vern av skog vil redusere råstofftilgangen for lokal industri. I Nordland vil økt vern svekke råstofftilgangen til den eneste gjenlevende treforedlingsfabrikken i fylket». I forrige delkapittel har vi også sett at Per Skorge avviser plukkhogst med lavere lønnsomhet som argument. De to elverumspolitikere Uthus og Sætre har også næringsutvikling som et hovedargument for økt avvirkning og uttaler blant annet: «Perspektivene i Skog 22, med skifte fra sorte til grønne karboner, gir Elverum store vekstmuligheter framover, men altså ikke uten økt avvirkning». De framstiller i tillegg det å ikke få lov til å øke avvirkningen fra 11 til 15 millioner kubikkmeter som noe som «ødelegger framtidsmulighetene for regionen» (Østmoe, 2019). Et hint om svekkede muligheter i skogkommuner gir også Aas (2018), som skriver at «De indirekte konsekvensene av en nasjonalpark i Østmarka vil ramme flere enn de berørte kommunene. Vern av skog stopper muligheten til å utvinne tømmer fra området. Dette fører blant annet til tap av arbeidsplasser ...». Det er altså ofte en framstilling av at selv mindre begrensninger er fatalt for næringsutvikling og ikke snakk om noen moderasjon for å gi plass til andre verdier. Økt hensyn til slike blir beskrevet som unødvendig og noe som allerede er gjort et mer enn stort nok omfang.

Et trekk i hele debatten er at framstillingen av muligheter for næringsutvikling dreier seg om hogst av skog med tilhørende aktiviteter. I vår gjennomgang av litteratur og avisartikler finner vi ingen uttalelser fra andre næringsinteresser som føler seg truet av skogbruk. Dette står i motsetning til for eksempel Sverige, hvor 56 reise-, økoturisme-, og guidebedrifter i et åpent brev til skogindustrifirmaene Stora Enso, Sveaskog og SCA skriver at deres utarming av skogøkosystemet truer reiselivsnæringen i tillegg til det biologiske mangfoldet (Alltinget, 2018). På samme måte står 1200 fotografer fra både Sverige og andre land bak et opprop mot skogindustrien og deres forringelse av både naturverdier og muligheter for naturfotografering. De krever blant annet vern av 20 prosent av skogen og stopp i avvirkning i skog med høye naturverdier (Back, 2017). I den delen av den norske skogverndiskursen som

kommer til syne i papiravisene vi har analysert, finner vi lite av rent økonomiske argumenter for å ta vare på biologiske verdier. På samme måte blir det ikke gjort så mange vurderinger av det økonomiske aspektet når det gjelder eventuelle tap for skogbruksnæringa. I stedet pekes det gjerne på det som anses som i overkant gunstige betingelser for skogbruket. Dette har vi blant annet sett i analysen av artikkelen om granplanting (Mathismoen, 2018). I artikkelen *Ny rapport: - Tar vare på uinteressant skog, mens verneverdig skog hugges*, trekkes det fram at det er gitt 48 millioner i erstatning for ikke-verneverdig skog (Mathismoen, 2019a), mens Quiller (2018) viser til at statsbudsjettet begunstiger skogbruket med store summer gjennom å gi 300 millioner kroner til samferdsel. Kronstad slår fast at biologisk viktige områder er truet som følge av at skogbruket er tungt subsidiert: «Det er skrekkelig at til og med hogst i den den bratte og mest utilgjengelige skogen er tungt subsidiert for å fjerne biologisk verdifull gammelskog».

5. Diskusjon

De to motstående diskursene, skogbruksdiskursen og skogverndiskursen, har på mange måter konstruert to distinkt forskjellige virkelighetsoppfatninger. Dette til tross for at aktørene naturligvis lever i den samme virkeligheten og også har den samme kunnskapen tilgjengelig. Ikke overraskende er ulik tolkning av denne kunnskapen og utvelgelse av den kunnskapen som passer best en utbredt praksis som er avgjørende for hvordan de to diskursene opererer med hver sine sannheter.

Et grunnleggende spørsmål er hvordan den økologiske tilstanden i den norske skogen er og har vært. På flere måter er dette avgjørende for hvordan skogen drives og forvaltes og en avgjørende faktor både for hvor mye det skal hogges og hvilke grep som må gjøres for å nå mål knyttet til økologiske bærekraft. I dette spørsmålet er skogbruksdiskursen temmelig konsekvent på å hente ut deler av historien og konkludere med at dagens tilstand er svært bra og i fortsatt bedring. I denne oppfatningen er intenst plukkhogde skoger på begynnelsen av 1900-tallet med påfølgende bestandsskogbruk uten miljøhensyn utgangspunktet, og alt av forbedringer blir målt utfra dette. Reduksjon av den tilnærmet upåvirkede skogen i samme periode blir ikke hensyntatt. I tillegg er det i denne virkelighetsoppfatningen ikke tatt opp elementær forskning som omhandler øybiogeografi og metapopulasjonsdynamikk. Dette er teorier som er avgjørende for å forstå tilstanden i alle økosystemer, skog inkludert.

Skogverndiskursen har i disse spørsmålene i større grad intakte økosystemer som grunnlag for sine uttalelser, noe som gir en virkelighetsoppfatning som skiller seg tydelig fra skogbruksdiskursens. Dette medfører at tilstanden i dagens norske skoger gjerne betraktes som svært mye dårligere enn det den motstående diskursen formidler. Den industrielt utnyttede delen av skogen blir sammenlignet med naturskogen og i mindre grad sterkt plukkhogd skog som dominerte for hundre år siden.

Et vesentlig skille synes også i de nevnte teoriene om øybiogeografi og metapopulasjoner, og i tilknytning til dette artenes langsiktige livsbetingelser. Her bygger skogverndiskursens oppfatning på et mer helhetlig økologisk bilde, mens skogbruksdiskursen gjerne viser en kortere tidshorison hvor artenes langsiktige overlevelse ikke blir vektlagt på samme måte. Dersom vi bare klarer å vise at vi har en liten rest av hver art for øyeblikket, er dette nok til å kunne dokumentere at vi har tatt vare på den. I noen tilfeller kan det innenfor dette synet også argumenteres for at vi, ytterst mot Atlanterhavskysten, er i utkanten av taigaartenes utbredelse og at det derfor holder at disse tas vare på lenger inn på det eurasiske kontinentet, og at arter vandrer inn og dør ut uten at vi påvirker dette. Dette kan ha sammenheng med et syn på artene som enkeltarter som tas vare på mer som en forpliktelse for å hindre utdøing på kort sikt enn som brikker i fungerende økosystemer og langsiktig bevaring av dem.

Knyttet til dette er også oppfatningen av hvordan skogbrukets miljøhensyn fungerer. Egne miljøhensyn som faktor for bedring av skogens økologiske tilstand blir sterkt framhevet av skogbruksdiskursen. Dette til tross for at både forskning på de nevnte temaene metapopulasjonsdynamikk og øybiogeografi samt revisjonsrapporter, landskogtakseringen og andre studier peker tydelig i retning av at disse, slik de blir praktisert i dag, bare har en svak positiv virkning for mindre pressede deler av økosystemene. Både på grunn av hensynenes kvaliteter og manglende oppfølging av dem, har de liten betydning sammenlignet med vern av større områder. Likevel har det bred omtale som et viktig virkemiddel for ivaretagelse av artsmangfold og økologiske kvaliteter. Dette kommer blant annet til syne ved at de omtales som en del av de 17 prosentene av skogøkosystemet som Aichi-målene krever at skal ivaretas. Det skal legges til at WWF i sin rapport *Skogkur* imøtekommer skognæringen ved å ta med disse arealene som en del av løsningen på 17 prosent-målet. Men ordlyden er samtidig at det kanskje kan tjene denne rollen og at det må

skje i kombinasjon med hensyn til prioriterte arter og utvalgte naturtyper (Myhre, 2012). Skogverndiskursens syn på hensynene som mindre gode bygger gjerne på en forvisning om stadige brudd på sertifiseringen og at dette ikke gir særlige konsekvenser. En vesentlig grunn til skepsisen til miljøhensynene har trolig også sammenheng med at biologer har funnet store biologiske verdier i områder der skogbrukets miljøregistreringer ikke har gjort det, og at biologisk verdifull skog dermed kan hogges og samtidig gis merkelappen miljøsertifisert virke. En avgjørende faktor for hvordan dette kan forekomme, kan være de nevnte ulike synene på hva som er målet med miljøhensyn og bevaring av artsmangfold. Sett fra skogbrukets perspektiv kan en anta at ikke biologisk rik skog i seg selv, men mer det å faktisk følge forpliktende arealkrav, er det vesentlige når det handler om hva som skal unntas fra hogst. Noe som igjen kan henge sammen med et mindre helhetlig og langsiktig syn på hvordan skogen som økosystem fungerer. Sett fra den andre siden er den mest urørte og artsrike skogen en uerstattelig verdi som ikke kan byttes ut med andre arealer ved sjablongpregede avsetninger bygd på tall i en sertifiseringsordning. En må også anta at det faktum at skognæringen selv står for registrering av biologiske verdier gir et sterkt bidrag til skogverndiskursens negative syn på kvaliteten på dette arbeidet og hele sertifiseringsordningen.

Når det gjelder spørsmålet om skogbruk og klimaeffekt, er de konstruerte sannhetene i de to diskursene også temmelig ulike. Mens skogbruksdiskursen framhever gunstig klimaeffekt som et av sterkeste argumentene for å drive et intensivt skogbruk, sier skogverndiskursen i mange tilfeller det motsatte. Det kan imidlertid virke som det er en tendens til at den sistnevnte i større grad legger vekt på tvetydighet i forskningen, mens skogbruket mer konsekvent bruker den mest skogbruksvennlige forskningen på området. Den store utfordringen på dette forskningsfeltet er å kunne favne helheten i skogens evne til karbonbinding. Et slikt enormt stort og komplekst emne er det naturlig nok svært krevende å utrede på en fullstendig måte, noe som gir seg utslag i sprikende forskningsresultater. Dette gir også gode muligheter til å skyve fram den forskningen som passer ens egen diskurs best, og følgelig skapes ulike virkelighetsoppfatninger. Blant den hittil mest helhetlige forskningen er Körners studier som forsøker å fange opp hele bildet av karbonbinding i trær og skogsjord. Det samme kan sies om det brede oppropet fra internasjonale forskere om at økt bruk av biodrivstoff fra annet enn restprodukter fra dagens skogbruk vil ha sterk negativ effekt både

med tanke på utslipp av klimagasser og på biologisk mangfold. Dette er synspunkter som ikke vektlegges i skogbruksdiskursens virkelighetskonstruksjon.

Et avgjørende poeng, som det synes å være bred enighet om blant verdensledende forskere, er at naturkrise og klimakrise må løses som en sammenkoblet utfordring. Å redusere klimagassutslippene med metoder som samtidig er ødeleggende for artsmangfoldet, vil dermed ikke være noen løsning på problemene. Denne helhetstanken ser i større grad ut til å være til stede i skogverndiskursen enn i skogbruksdiskursen. Dette er også koblet til det nevnte spørsmålet om hvorvidt dagens skogbruk ivaretar økologiske verdier. Dette er gjerne den sistnevnte diskursens svar på hvordan begge krisene kan løses. De motstridende virkelighetsoppfatningene er altså her koblet både til ulik bruk av det tvetydige forskningsmaterialet og et grunnleggende ulikt syn på tilstanden i den norske skogen.

Knyttet til det siste framheves ofte kraftig økning i avvirkning som et godt og mulig tiltak for å redusere utslippene av klimagasser. Dette er samtidig en del av skogverndiskursens pessimistiske syn på framtidsskogen i Norge. Mye av den den målte bedringen i elementer som død ved og alder på skogen har sammenheng med relativ lav hogstaktivitet og det faktumet at bestandsskogbruket fra etterkrigstida og fram til i dag fortsatt bare er drevet på omtrent 75 prosent av arealet. Ved å ta i bruk de siste arealene som ennå ikke er flatehogd, bortsett fra ti prosent vern, vil dette bildet trolig endre seg. I tillegg er det vanskelig å komme bort fra at over tusen skoglevende arter er regnet som truet og at skogbruk er den enkeltfaktoren som antas å ha størst negativ innvirkning på biologisk mangfold. En vesentlig årsak til ulike syn på skogens rolle i arbeidet mot klimaendringer kan også ligge i dette elementet. Mens skogbruket anser bekymringene for svekket biologisk mangfold som ubegrunnede, ser motstridende diskurs dette som det kanskje største problemet med å intensivere skogbruket som et grep for reduserte klimagassutslipp.

Mens skogbruksdiskursen legger lite vekt på biologiske verdier, kan en på samme måte si at skogverndiskursen ofte tar lett på økonomiske interesser i skogindustrien. Som i andre næringer er effektivitet, jevn tilgang på råvarer og forutsigbarhet i inntjeningen viktige mål for å være konkurransedyktig og skape verdier og en god, sikker og framtidsrettet økonomisk drift. Dette blir sjelden vektlagt i særlig stor grad når helhetsbildet av den norske skogen skal tegnes. For eksempel uttaler Håpnes (2018) i en av tekstene som er grundigere analysert i denne oppgava, at skognæringen ikke vil bli påvirket av økt vern uten å legge til

grunn at jo større tilgangen til virke er, desto større kan næringen potensielt bli. Samtidig er de økonomiske verdiene langt fra avgrenset av verdiene av treforedlingsprodukter. Som vi har sett, ligger det store også økonomiske verdier i en rekke andre økosystemtjenester, og velfungerende økosystemer kan gi oss enorm nytte som vi i dag ikke engang kjenner til. Dette må en også legge til grunn når en peker på at skogverndiskursen ofte i begrenset grad trekker inn økonomiske aspekter i debatten. At denne ulikheten er en grunnleggende årsak til forskjellig syn på økonomiske verdier, er det grunn til å tro. I tillegg kan det ha sammenheng med skogbrukets allerede gunstige stilling, hvor subsidier blir gitt til en rekke skogbrukstiltak, til og med drift i vanskelig terreng og vegbygging i inngrepsfrie områder, hvor en gjerne finner store biologiske verdier. Med denne bakgrunnen kan tanken om at denne næringen allerede har fått nok gjøre det mindre aktuelt å se på den som økonomisk offer for andre viktige hensyn.

En må også anta at ulike oppfatninger av skognæringens betydning samfunnsøkonomisk kan være koblet til historiske forutsetninger. Norge har stolte tradisjoner som trelastnasjon og eksportør til det Europeiske markedet, og tidligere var det en næring som utgjorde en betydelig andel av BNP. Før innføringen av moderne og effektive metoder ga også næringen svært mange arbeidsplasser. Dette kan trolig påvirke dagens forestilling av næringens samfunnsmessige betydning. Med bakgrunn i dette kan det være lett å framheve skogbruksnæringen som i overkant viktig, noe skogbruksdiskursen ofte må kunne sies å gjøre. Den sterke reduksjonen i både antall arbeidsplasser og betydning for BNP de seneste årene kan i større grad ha blitt tatt inn av skogverndiskursen, mens skogbruket tviholder på fordums storhet. Dette kan gi ulike virkelighetsoppfatninger og skape motsetninger mellom diskursene. En annen side av denne saken er selvsagt hva en kan forvente seg i årene som kommer. En del av skogbruksdiskursens sterke vektlegging av skogbruk som viktig næringsveg, henger naturligvis sammen med utsikter til økt verdiskaping og bruk av treprodukter gjennom et grønt skifte og utfasing av olje. En kan tenke seg at de to diskursene vektlegger dette ulikt og at dette også er med på å skape motstridende syn.

I tillegg må en kunne anta at blikket på de store linjene gjør at skogverndiskursen i liten grad vektlegger skognæringens rolle lokalt. Selv om nedgang i arbeidsplasser og verdiskaping relativt sett har vært stor totalt, kan næringen likevel være viktig lokalt. Om en vektlegger det lokale eller det nasjonale, kan derfor ha stor betydning for hvilken virkelighetsoppfatning

som dannes. Lindhjem og Magnussen (2012) gir en indikasjon på dette ved å slå fast at synet på skogbrukets forming av landskap og skognatur er ulikt mellom urbane og rurale strøk. I utkantstrøk dominerer et mindre negativt syn på dette, noe som kan ha sammenheng med at næringen har en viktigere rolle i flere bygdesamfunn enn den har i større byer, antyder de to. Samtidig kan det ha sammenheng med en tilvenning til et skogbrukspreget landskap og at de færreste har kjennskap til urskogpregede skogbilder.

Knyttet til dette kan en også undres over om andre, sosiale krefter påvirker ulike konstruksjoner av virkeligheten. I *Cry Wolf!: Narratives of Wolf Recovery in France and Norway* beskrives konflikten knyttet til ulv som tett koblet til forholdet mellom samfunnsklasser, hvor folk i rurale strøk føler seg overkjørt av den urbane akademiske middelklassen. I denne konflikten står blant annet jegere og store grunneiere sammen i en kamp om hvem som skal bestemme over den norske utmarka (Skogen, Mauz, & Krange, 2008). At allianser og konfliktnivå er like tydelige når det gjelder forvaltningen av skog, er det kanskje ikke grunn til å tro, men vern av natur kan i mange tilfeller, på samme måte som med ulv, bli sett på som en overkjøring av lokale rettigheter fra akademisk og sentralt hold. Dette kan være en del av forklaringen på grunnleggende, men gjerne lite konkret begrunnede oppfatninger av skogvern og skogbruk som bra eller dårlig. En underliggende irritasjonspreget oppfatning av at storsamfunnet bestemmer for mye i distriktene kan gjerne skape forakt for både vern av skog og kunnskapsbasert, biologiske krav i forvaltningen. Dette kan muligens virke inn på motstridende oppfatninger av for eksempel kvaliteten på skogbrukets eget miljøarbeid, behovet for vern av skog og skogbrukets påvirkning på biologisk mangfold. En skal heller ikke se bort fra at dette er et fenomen det spilles bevisst på blant så vel representanter for skognæringa som politikere.

Som vi har sett gir skogbruksdiskursen hyppig framstillinger av en forenklet virkelighet til tross for at det foreligger store mengder forskningsbasert kunnskap som taler mot en slik forenkling. En del av motsetningene kan altså komme av bevisst kunnskapsneglisjering snarere enn mangel på kunnskap. Det kan handle om politikere som vil sanke stemmer ved å spille på enkeltmenneskets manglende frihet eller by-land-konflikten og behovet for lokalt selvstyre. Eller det kan være økonomiske interesser hos grunneiere, eller næringsinteresser høyere opp som tjener mest på å framstille kunnskap som uvesentlig eller legge fram mangelfulle og feilaktige argumenter. Det trenger altså ikke nødvendigvis å være feil

oppfatning av hvordan virkeligheten egentlig er, men et kynisk mål om å spre usanne sannheter.

I denne sammenhengen må det også nevnes at synet på grunneierretten kan virke inn på de to diskursene. Norges Skogeierforbund (2020a) framhever den private eiendomsretten og prinsippet «frihet under ansvar», som er nedfelt i skogbruksloven, som grunnleggende verdier for norske skogeiere. Dette skaper en klar motsetning til en tanke om skogen som en av allmennhetens goder, noe som kommer til syne som argument for bevaring av skog gjennom blant annet de kulturelle økosystemtjenestene. På mange måter er det en grunnleggende forskjellig oppfatning av hvilke verdier i skogen som skal vektlegges. Mens vektlegging av grunneierretten henger sammen med næringsutbytte til enkeltpersoner, har mer bevarings- og flerbruksmessige verdier tettere bånd til allmennheten, fellesgoder og ikke-produserende økosystemtjenester. Forholdet til grunneierretten kan også være en del av årsaken til skogbruksdiskursens svært positive syn på skogbrukets egne miljøtiltak og evne til å kombinere forvaltning av biologiske og økonomiske verdier.

I møtet mellom grunneierrett, lokal forvaltning og bevaring av naturverdier kan det oppstå utfordringer. FN (IPBES, 2019) slår fast at arealbruk er den store årsaken til tap av naturmangfold, og en snikende fare i den sammenhengen er gradvis utbygging, hvor bit for bit av naturen utsettes for arealendringer. Hver for seg kan disse ha små konsekvenser, men samlet kan de over tid gi store negative konsekvenser. Skogbruk er en aktivitet som i stor grad har vært og er en del av denne negative påvirkningen. Den samlede påvirkningen av alle skogbruksaktiviteter over tid kommer blant annet til syne gjennom ei lang rødliste og stor reduksjon i inngrepsfri natur. For hver enkelt skogeier eller hver enkelt hogst planlagt av skogandelslaget er det gjerne enklere å legge vekt på at inngrepet er en liten bagatell i det store bildet enn at det er en del av en stor samlet negativ effekt. Selv om den motstridende diskursen gjerne også peker på de negative effektene av enkeltinngrep i verdifull skog, er det grunn til å tro at den legger større vekt på den nevnte bit for bit-problematikken.

Kunnskap og erfaringer må en også kunne anta at virker inn på de to diskursenes virkelighetsoppfatning. Det er enklere å legge vekt på skogbrukets positive sider dersom kunnskapene er store innen skogbruksfaglige emner, og en har vært involvert i arbeid med skogkultur eller vært knyttet til faget på andre måter. Dersom kunnskapen om artsmangfold og økologiske prosesser i skogen i tillegg er lav, er det kort veg til å omfavne

skogbruksdiskursens konstruksjoner. Motsatt er det enklere å avvise skogbrukets betydning for samfunnet dersom en selv har lite kunnskaper om fagfeltet. Samtidig som det åpenbart er enklere å se de biologiske verdiene og opplevelser knyttet til det dersom en har stor artskunnskap og kjennskap til skogøkosystemets økologiske dynamikk. Knyttet til dette kan en også se for seg at erfaringer og opplevelser i ulike typer skog har innvirkning på hvilken diskurs det er mest nærliggende å la seg overbevise av. De fleste er i dag vant til kulturskog, og urskog er noe svært mange aldri har sett. Med denne bakgrunnen kan det være enklere å la seg overbevise om skogbruksdiskursens bilde av dagens drevne skoger som naturlige og artsrike. Parolen om at alt er bra, at ivaretagelsen av naturverdier er i de beste hender gjennom skogbrukets egne tiltak og at det norske skogbruket er det mest miljøvennlige i verden, kan være lettere å selge under disse forutsetningene.

I fenomenet motstridende diskurser er det å legge fram til dels usann eller halvsann kunnskap mer eller mindre en nødvendighet for å skape motsetningene. Vi har allerede pekt på en del mulige årsaker til skogbruksdiskursens relativt betydelige omfang av denne handlingen. Enda et moment som kan ha betydning i denne sammenhengen er maktforskjeller mellom de to diskursene. En del omstendigheter gir indikasjoner på at skogbruksdiskursen har stor makt og omfattende innflytelse på politikk og regelverk som omfatter skogbruksnæringens virke. En slik posisjon, med betydelig grad av governance, kan trolig gjøre det enklere å servere sine egne sannheter. Et påfallende eksempel er næringens nær enerådende rolle når det gjelder utarbeidelse, praktisk utføring og kontroll av miljøhensyn. Videre er det påfallende hvordan subsidier til drift i vanskelig terreng, fri bruk av INON-områder, støtte til planting av fremmede treslag osv. er beholdt eller gjeninnført til tross for sterke miljøfaglige anbefalinger om det motsatte. I politiske dokumenter som *Klimakur 2030* er det også vanskelig å tolke de skogbruksvennlige tiltakene som annet enn at skogbruksdiskursen har hatt stor innflytelse på innholdet. Med en slik posisjon er det grunn til å tro at det er enklere å fremme sin virkelighetsoppfatning og vinne fram med sine påstander selv om det skulle finnes sterke indikasjoner på at det ikke nødvendigvis er korrekt. Vår gjennomgang av tekstene i Nationen, Østlendingen og Aftenposten gir også en indikasjon på maktforholdet mellom diskursene. Av 173 relevante tekster tilhørte 102 skogbruksdiskursen, 54 skogverndiskursen og 17 var nøytrale. Det må legges til at skillelinjene her er noe diffuse, men tallene gir likevel enkelte indikasjoner. For det første

kan få nøytrale tekster være et tegn på polarisering og stor motsetning mellom diskursene, slik vi også har sett i analysen av enkelte tekster. Når det gjelder bemyndigelse, er det tydelig at skogbruksdiskursen i større grad kommer til orde. Trolig henger dette sammen med større ressurser, med flere ansatte og mer penger til markedsføring, noe som for eksempel synes gjennom den nevnte kampanjen Tenk Tre. Dette gir igjen større makt i det offentlige rom.

I arbeidet med oppgava har vi også sett at en god del av forskningsrapportene er finansiert av skognæringen. Noen av dem må kunne sies å ha påfallende skogbruksvennlige slutninger, slik som *Vedlevende rødliste-sopper og norsk skogbruk. En kritisk gjennomgang av rødliste for arter* (Rolstad & Storaunet, 2015) som er skrevet på oppdrag for Skogtiltaksfondet og Utviklingsfondet for skogbruket. Her konkluderes det med følgende: «Hvor mange vedlevende sopper vi skal ha i de norske skoger i framtiden er til syvende og sist et politisk valg der "verdien" av sjeldne arter må veies opp mot de næringsmessige kostnadene ved å la trærne "råtne på rot"». Med det forenkles virkeligheten til at arter skal tas vare på som en kuriositet og ikke som en del av og indikasjon på fungerende økosystemer. Tiltakene i den nevnte *Klimakur 2030* bygger også på NIBIOs utredninger (Søgaard, et al., 2020). Noen systematisk gjennomgang eller grundig drøfting av dette har vi ikke funnet plass til i oppgava, men at ulike forskningsmiljøer produserer ulik kunnskap og at denne kunnskapen kan gagne ulike interesser er det grunn til å antyde. Dette kan ha sammenheng om det vi har skrevet om diskursenes makt.

Det kan altså være en rekke ulike årsaker til at de to diskursene har konstruert så ulike virkelighetsoppfatninger. En overgripende årsak, som kan skjule røttene til mange av dem, er det faktum at menneskelig ressursutnyttelse har så stor innvirkning på planetens naturlige økosystemer. I vårt samfunn har vi vendt oss til en måte å leve på hvor naturen verdsettes utfra produksjon av råvarer og relativt kortsiktig økonomisk gevinst. Sett fra dette ståstedet er det naturlig å sette slike verdier først og forme sin virkelighetsoppfatning derfra.

Naturverndiskursen søker i større grad å vektlegge andre verdier og til en viss grad gi naturen egenverdi. Selv om denne diskursen også er preget av de nevnte verdiene å bygge samfunnet på, blant annet for å kunne nå fram med argumentasjonen sin, har den i større grad en mer naturnær tenkemåte. Den har i seg en erkjennelse av at mennesket som art er tett knyttet til øvrige arter og er avhengig av alle jordas økosystemer. De to diskursene står ikke for totalt ulike syn og er begge koblet til den samme måten å anordne samfunnet på.

Som sagt presenterer skogverndiskursen skogbruk og økonomisk gevinst som en naturlig del av samfunnet, og den motstående diskursen erkjenner at det må tas miljøhensyn i skogbruket. Likevel har de såpass ulikt syn på disse verdiene, og motsetningene mellom dagens arealbruk, skogbruket inkludert og økosystemenes naturlige dynamikk, er såpass store at dette må kunne sies å være en årsak til at to ulike sannheter konstrueres. En distinkt forskjell en kan ane konturene av, er synet på mykere naturverdier som henholdsvis viktig ressurs, som vi må ta vare på mest mulig av, på den ene siden og et hinder for økonomisk utvikling, som vi bare må ta vare på et minimum av, på den andre siden.

Knyttet til dette er også spørsmålet om hvor langt skogens ressurser rekker.

Skogverndiskursen viser en tydeligere oppfatning av at ressursene er begrenset, og at vi med det store antallet rødlistede arter og svak naturindeks allerede er nær grensen for hvor mye vi kan og bør utnytte den. Skogbruksdiskursen presenterer i større grad et bilde som overser denne begrensningen og indikerer at skogen i tillegg til dagens bruk skal kunne erstatte det meste av oljebaserte produkter og samtidig fungere som økosystem. Dette kan også være noe av grunnlaget for de to diskursenes ulike virkelighetsoppfatning.

6. Oppsummering og konklusjon

Den norske skogen innehar en rekke verdier som samfunnet på ulike måter vet å sette pris på. En mengde ulike samfunnsinteresser tatt i betraktning, er det ikke til å undres over at det er mange ulike syn på hvordan skogens verdier skal nyttes eller ivaretas på best mulig måte. Mens det langt tilbake i tid var lite press på disse ressursene, har dette økt som følge av større befolkning, industrialisering og stort forbruk. Parallelt med dette har også kunnskapsnivået om verdien av å ta vare på det biologiske mangfoldet i skogen og hele dens funksjon som økosystem økt. Disse to faktorene har sammen ført fram tanken om å verne skog for hogst. Gjennom denne utviklingen har det oppstått uenigheter om hvor tungt ulike verdier i skogen skal vektlegges. Videre har det, utfra disse uenighetene vokst fram ulike sannheter om skogen og vår bruk av den. I de seneste årene har nasjonale planer om økt hogst og mer intensiv drift av skogen ført til store diskusjoner om hvordan ressursene i den norske skogen best forvaltes. I denne oppgava har vi forsøkt å tydeliggjøre disse ulike virkelighetsoppfatningene, hva som kan ligge bak dem og hvilken rolle de har i samfunnsdebatten.

Med kritisk diskursanalyse som metode har vi analysert tekster fra avisene Nationen, Østlendingen og Aftenposten. Vi har brukt «skogvern» og «skogbruk» som søkeord i A-tekst og skilt ut to hoveddiskurser som vi har valgt å kalle skogverndiskursen og skogbruksdiskursen. Ved å skille ut en tredje diskurs kunne vi kanskje fått inn mer av opplevelsesrettede argumenter og kulturelle verdier, men for å begrense mengden tekst og avgrense temaet, valgte vi å konsentrere oss om de to førstnevnte diskursene. Det har vist seg at disse to diskursene har temmelig motstridende syn på flere forhold tilknyttet den norske skogen og at de står for ulike sannheter om det samme temaet.

De to diskursene framstår som svært ulike på flere områder. Når det gjelder hvordan den økologiske tilstanden i den norske skogen egentlig er, framstiller skogbruksdiskursen en virkelig positiv historie om hvordan skogbruket selv har gjort uthogde skoger på begynnelsen av nittenhundretallet til skoger med langt mer både levende og død ved og bedre livsvilkår for artsmangfoldet i dag. Ørsmå positive endringer på rødlista og i naturindeksen for skog blir framstilt som at det i dag står svært bra til med skogen som økosystem.

Skogverndiskursen derimot skaper sitt virkelighetsbilde gjennom å se de lange linjene og sammenligne dagens tilstand med skogen som intakt og fungerende økosystem.

Knyttet til dette er også synet på hva som skal til for å ta vare på alle de biologiske verdiene i skogen. Her er det ulik oppfatning av hvordan dagens miljøhensyn fungerer.

Skogbruksdiskursen legger fram dem som svært velfungerende til tross for at det som er gjort av ettersyn og undersøkelser på området viser dårlig fungerende sertifiseringsordninger med svakheter i kartlegging, mange regelbrudd og manglende konsekvenser av dette. Skogverndiskursen peker naturlig nok på disse svakhetene og i tillegg et regelverk preget av stor frihet og muligheter for bruk av skjønn og hvor kravene til hensyn har blitt oppmyket.

Skogens rolle i klimautfordringen framstilles også med flere motstridende sannheter. Skogbruksdiskursen er opptatt av å fortelle at den ikke kan løses uten aktiv skogsdrift og at vi kommer nærmere løsningen jo mer intensivt vi bruker skogen og jo flere ulike produkter vi kan skape av den. Den tegner i tillegg gjerne et bilde av at vern av skog er en motsetning til det å bremse klimaendringer og at det derfor bør begrenses til et minimum for å ta vare på artsmangfoldet. Skogverndiskursen på sin side forteller oss tvert om at vern av skog er bra for klimaet, men poengterer samtidig at vi trenger produkter fra skogen. Både i de to

diskursene generelt og i forskning på området finner vi forenklinger av virkeligheten, noe som naturligvis har sammenheng med at det er et svært komplekst tema. Forenklingene kan dreie seg om adskillelsen av klima og natur, slik skogbruksdiskursen som nevnt gjør, men også ved å utelate deler av karbonkretsløpet. Generelt kan det se ut som at skogbruksdiskursen utelater det meste som kan tale for at andre driftsformer og mer skånsomme hogstmetoder er gunstig for klimaet og ensidig legger fram intensiv drift som løsning.

Skogbruksdiskursen tegner også et tydelig bilde av at verdien av tømmerdrift er svært viktig, og at mest mulig av dette må utnyttes for å skape næringsvirksomhet. Vern er ofte å oppfatte som et nødvendig onde for å ta vare på mer eller mindre ubetydelige arter. Verdisynet som kommer fram i skogverndiskursen er ganske annerledes og gir biologisk rik skog store verdier enten det kan måles i penger eller ikke.

Som årsaker til disse ulike virkelighetsoppfatningene har vi drøftet flere ulike forhold. Noen av de mer åpenbare kan naturligvis være at det bevisst velges ut deler av forskning som grunnlag for argumenter, slik det typisk gjøres når det gjelder skog og klima eller den økologiske tilstanden i skogen. Vi har også sett at ulike forskningsmiljøer produserer forskningsresultater som mer eller mindre motsier hverandre, og at denne kunnskapen kan gagne ulike interesser. At skogbruksdiskursen og tilhørende skognæring har stor makt, synes gjennom stor frihet, gunstig subsidiering og lovverk og ikke minst at de vinner fram med sin virkelighetsoppfatning tross betydelig innslag av sviktende argumentasjon. Å legge fram «sannheter» som mer eller mindre beviselig ikke stemmer, kan også være en del av det å skape ulike virkelighetsoppfatninger. I denne sammenhengen kan en også tenke seg at mangel på kunnskaper og kjennskap til forskningsresultater kan være med å drive fram slike «sannheter». Ulikt syn på hvorfor vi skal ta vare på skogen og i hvor stort omfang det skal skje, kan for eksempel henge sammen med dette. Det er stor forskjell på om motivasjonen er å møte krav og forpliktelser, eller om den bygger på inngående kjennskap til økosystemet. Et negativt syn på det urbane med tilhørende kunnskap og påprakking av regler og begrensinger, kan føre til en form for forakt for tilhørende elementer som naturvern og kunnskap. Her kommer også grunneierretten inn og redsel for å miste deler av denne. Knyttet til dette har vi også pekt på ulik vektlegging av skogens verdier som årsak til forskjellige virkelighetsoppfatninger. Fremheving av økonomiske verdier fra

skogbruksdiskursen kan både henge sammen med tradisjoner og mindre perspektiv når det gjelder framtidige problemer som følge av overutnyttelse av økosystemer. Samtidig kan skogverndiskursens mindre vektlegging av økonomien i skogbruket henge sammen både med at skogbruksnæringa allerede har gunstige ordninger og at næringen er liten i nasjonal målestokk. Et svakt søkelys på lokale forhold og sterkere på de store linjene, kan også føre til at næringsutvikling lokalt blir mer eller mindre oversett.

Som grunnlag for mange av de nevnte årsakene til ulike virkelighetsoppfatning kan en tenke seg at forståelse av vår rolle i naturen og en sterk utnyttelse av naturressursene ligger. Med stor utnyttelse av skogressursene blir det større kamp om hvilke verdier som skal veie tyngst. Vårt samfunn, skogbruksnæringen inkludert, setter økonomisk vekst høyt, mens skogverndiskursen i større grad utfordrer denne tankegangen.

Avslutningsvis ser vi flere forhold det kan være verdt å ta tak i for videre forskning. Flere av dem er under planlegging i det nevnte forskningsprosjektet ECOREAL, hvor målet er å identifisere kunnskapshull og kartlegge institusjonelle, sosiale, juridiske og økonomiske barrierer som gjør det vanskelig å forvalte skogen på økosystemnivå (NINA, 2020). Dette dekker mange av spørsmålene vi gjerne skulle hatt flere svar på. Vi har gjort noen funn og drøftinger omkring hvorfor polariseringen er så sterk, men det er åpenbart at det er mye mer å ta tak i her. Vi har bare en verden, og det nytter ikke å dra i to ganske forskjellige retninger for å løse utfordringene vi har og som ser ut til å bli enda større i de kommende årene.

7. Bibliografi

- Aarø, I. (2018, Mai). *Skog en viktig del av klimaløsningen*. Oslo: Norges skogeierforbund, Norskog, Statskog. Hentet fra <https://www.allskog.no/upload/2018/05/31/skog-en-viktig-del-av-klimalosningen.pdf>
- Aarø, I., & Sørli, H. A. (2018, 7 12). Ta skogindustrien på alvor. *Nationen*, s. 18.
- Aas, M. (2018, 10 29). Verner vi for mye skog, skyter vi oss selv i foten. *Nationen*.
- Alltinget. (2018, juni 25). *Naturfotografer stiller skogskrav*. Hentet fra Alltinget: <https://www.altinget.se/miljo/artikel/naturfotografer-staller-skogskrav>
- Amundsen, B. (2019, 9 17). *Ekspertpanel av forskere advarer om bioenergi*. Hentet fra Forskning: <https://forskning.no/energi-klima-skog/ekspertpanel-av-forskere-advarer-om-bioenergi/1562319?fbclid=IwAR1pWv0ujfFi-opyfnuhUm9W9Lldv3524cZHM2DrGeOPY6Xuy5fscob0ms8>
- Andersen, G. (2011). Skogbruket som trusselfaktor. I S. Hågvar, & B. Berntsen, *Norsk urskog og gammelskog* (ss. 223-237). Otta: Unipub.
- Andresen, L. (2013). *Levend skog - forhandlinger og årsaker til brudd*. Ås: Universitetet for miljø- og biovitenskap.
- Artsdatabanken. (2015, oktober 2). *Rødliste for arter. Påvirkningsfaktorer*. Hentet fra Artsdatabanken: <https://www.artsdatabanken.no/Rodliste/Pavirkningsfaktorer>
- Artsdatabanken. (2016, juni 30). *Hvor mange arter finnes i Norge?* Hentet fra Artsdatabanken: <https://artsdatabanken.no/Pages/205713>
- Artsdatabanken. (2018). *Sitkagran Picea sitchensis*. Hentet fra Artsdatabanken: <https://artsdatabanken.no/fremmedarter/2018/N/537>
- Artsdatabanken. (2020, 3 30). *Definisjon av begrepene «normalskog» og «naturskog»*. Hentet fra Artsdatabanken: <https://artsdatabanken.no/Pages/182818>
- Artsdatabanken. (2020, august 5). *Forklaring av begreper*. Hentet fra Artsdatabanken: <https://artsdatabanken.no/Pages/182820>

- Back, K. (2017, 12 6). *56 naturturismföretag: Sluta avverka skogar med höga naturvärden*. Hentet fra Natursidan: <https://www.natursidan.se/nyheter/56-naturturismforetag-sluta-avverka-skogar-med-hoga-naturvarden/>
- Bartlett, J., Kyrkjeeide, M. O., Rusch, G. M., Sandvik, H., & Nordén, J. (2020). *Karbonlagring i norske økosystemer*. Trondheim: NINA.
- Beddington, J., & et.al. (2018, 1 14). *LETTER FROM SCIENTISTS TO THE EU PARLIAMENT REGARDING*. Hentet fra PFPI: http://www.pfpi.net/wp-content/uploads/2018/04/UPDATE-800-signatures_Scientist-Letter-on-EU-Forest-Biomass.pdf
- Bergum, J., & Gundersen, G. A. (2019, november 7). Fornybar og veldrevet skog. *Østlendingen*, s. 8.
- Berntsen, B. (2011). Første fase - det langsomme pionerarbeidet. I S. Hågvær, & B. Berntsen, *Norsk urskog og gammelskog* (ss. 247-250). Otta: Unipub.
- Blindheim, T., Thylén, A., & Reiso, S. (2019). *Sviktende kunnskapsgrunnlag i skog*. Oslo: BioFokus.
- Borrevik, L. N., Rein, M., Brigg, Ø., Syse, H., Lile, H. S., Beverfjord, A., & Sannum, E. (2014, 01 28). *Pressens faglige utvalg*. Hentet fra Allskog SA ved næringspolitisk sjef Jarle E. Holberg mot Aftenposten: https://presse.no/pfusak/33513/?fbclid=IwAR31HkW5umC-U-AsUovBUvSZhKJxTwnW_Jg48qqe1T3-2VuJrW9XjwgtgJno
- Bølstad, M. S. (2019). *I skogens dype, stille ro. Jakten på den norske urskogen*. Oslo: J. M. Stenersens Forlag.
- Bårdsgård, H. (2018, 10 9). Snakker om klima. *Nationen*, s. 13.
- Christensen, T. B. (2012, 4 10). *Har hogd skog de lovet å verne*. Hentet fra Naturvernforbundet: <https://naturvernforbundet.no/naturogmiljo/har-hogd-skog-de-lovet-a-verne-article26837-1024.html>

- Det kongelige klima- og miljødepartementet. (2015/2016). *Natur for livet. Norsk handlingsplan for naturmangfold. Mld. St. 14 (2015/2016)*. Oslo: Det kongelige klima- og miljødepartementet.
- Ekern, Y. (2013, 10 29). *Pøbelgran irttesettes*. Hentet fra Aftenposten: <https://www.aftenposten.no/norge/i/7lrlo/pobelgran-irttesettes?#.UukIEifsTqQ>
- Fageraas, K. (2009). *Mellom næring og samfunnsoppdrag. Skog- og utmarksforvaltning på statens grunn gjennom 150 år*. Namsos: Statskog SF.
- Floden, H. (2018). *Ein fjellgard*. Trysil: Fregn forlag.
- Flugsrud, K., Økstad, E., Kvissel, O.-K., Bruzelius, E. B., Søgård, G., Granhus, A., . . . Grønningsæter, G. (2016). *Vern eller bruk av skog som klimatiltak*. Oslo: Miljødirektoratet, Landbruksdirektoratet, Norsk institutt for bioøkonomi.
- Framstad, E., & Blindheim, T. (2010). *Naturfaglig evaluering av Frivillig-områder*. Oslo: NINA.
- Framstad, E., Blindheim, T., Granhus, A., Nowell, M., & Sverdrup-Thygeson, A. (2017). *Evaluering av norsk skogvern i 2016. Dekning av mål for skogvernet og behov for supplerende vern*. Oslo: NINA.
- Framstad, E., Stokland, J. N., & Hysten, G. (2011). *Skogvern som klimatiltak*. Trondheim: NINA.
- Gjerde, I. (2017, September 25.). *Skoglevende arter på rødlista*. Hentet fra NIBIO: <http://www.skogbruk.nibio.no/skoglevende-arter-p-rdlista>
- Gobakken, L. R., Alfredsen, G., Brischke, C., & Flæte, P. O. (2014). *Levetid for tre i utendørs konstruksjoner i Norge*. Ås: Norsk institutt for skog og landskap.
- Granhus, A. (2018, 4 10). *Miljøhensyn ved hogst og skogkultur*. Hentet fra NIBIO: <http://www.skogbruk.nibio.no/miljhensyn-ved-hogst-og-skogkultur>
- Granhus, A. (2020, 2 22). *Landsskogtakseringen*. Hentet fra NIBIO: <https://www.nibio.no/om-nibio/vare-fagdivisjoner/divisjon-for-skog-og-utmark/landsskogtakseringen>
- Granhus, A., Eriksen, R., & Moum, S. (2012). *Resultatkontroll skogbruk/miljø*. Ås: NIBIO.

- Granhus, A., Hysten, G., & Nilsen, J.-E. Ø. (2012). *Statistikk over skogforhold og skogressurser*. Ås: Norks institutt for skog og landskap.
- Hagem, O. (1916). Fredning av urørt furuskog. *Tidsskrift for Skogbruk*, no. 2, 1916.
- Hanski, I. (1998). Metapopulation dynamics. *Nature*, 41-49.
- Hanski, I. (2000). Extinction debt and species credit in boreal forests: modelling the consequences of different approaches to biodiversity conservation. *Annales Zoologici Fennici*, 271-280.
- Hanski, I. (2016). *Messages from islands: a global biodiversity tour*. Chicago: University of Chicago press.
- Hanski, I., & Wasch, M. (2004). *How much, how to? Practical tools for forest conservation*. Helseinki: BirdLife European Forest Task Force c/o BirdLife Finland.
- Haugen, J. M. (2001). *Kull og grønne skoger. Om karbonbinding i skog som klimatiltak*. Oslo: Framtiden i våre hender.
- Haugen, J. M. (2001). *Kull og grønne skoger? Om karbonbinding i norsk skog*. Oslo: Framtiden i våre hender.
- Henriksen, S. o. (2019, 01 24). *Rødlista - hva, hvem, hvorfor? Norsk rødliste for arter 2015*. Hentet fra Artsdatabanken: <http://www.artsdatabanken.no/Rodliste/HvaHvemHvorfor>
- Henriksen, S. o. (2019a, 01 24). *Antall arter på Rødlista. Norsk rødliste for arter 2015*. Hentet fra Artsdatabanken: <http://www.artsdatabanken.no/Rodliste/AntallFastland>
- Henriksen, S. o. (2019b, 01 24). *Status for truede arter i skog*. Hentet fra Artsdatabanken: <http://www.artsdatabanken.no/Rodliste/StatusSkog>
- Hofton, T. H. (2004). *Kvisleflået*. Hentet fra Biofokus: http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Statskog2004_DP1_Kvisleflaaet.pdf
- Hofton, T. H. (2013). *Naturverdier for lokalitet Stygglandet, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2012*. Trondheim: NINA.

- Hofton, T. H., & Reiso, S. (2004). *Vordaberget*. Hentet fra Biofokus: [http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Statskog2004_DP2_Vordaberget\(tidl.Kvemsjoelen\).pdf](http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Statskog2004_DP2_Vordaberget(tidl.Kvemsjoelen).pdf)
- Hågvar, S. (2011a). Andre fase - det systematiske vernearbeidet. I S. Hågvar, & B. Berntsen, *Norsk urskog og gammelskog* (ss. 251-274). Otta: Unipub.
- Hågvar, S. (2011b). Hva er urskog? I S. Hågvar, & B. Berntsen, *Norsk urskog og gammelskog* (ss. 39-56). Oslo: Unipub.
- Håpnes, A. (2018, august 24). Derfor er skogvern bra. *Nationen*, s. 27.
- IPBES. (2019, 4). *The global assessment report on BIODIVERSITY AND ECOSYSTEM SERVICES. Summary for policymakers*. Bonn: IPBES. Hentet fra IPBES: https://ipbes.net/sites/default/files/2020-02/ipbes_global_assessment_report_summary_for_policymakers_en.pdf
- Jacobsen, R. M., Birkemoe, T., & Sverdrup-Thygeson, A. (2015). Priority effects of early successional insects influence late successional fungi in dead wood. *Ecology and Evolution*, 4896-4905.
- Johannessen, L. E., Rafoss, T. W., & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Johansen, T., & Jäggi, S. (1997). *Fløtingshistorie i Femundsmarka. Med fløtterne og tømmerstokkene fra Rogen til Gjøsvika*. Røros: Røros kommune.
- Johnson, J. A., Uris, B. L., Hertel, T., Nootenboom, C., Polasky, S., & Roxburgh, T. (2020). *Global Futures: Modelling the global economic impacts of environmental change to support policy-making*. WWF UK.
- Jørgensen, M. W., & Phillips, L. (2013). *Dikursanalyse som teori og metode*. Fredriksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Kanalspillet. (2020, 03 02). *Historia om Støa kanal*. Hentet fra Kanalen - et spill om Støa kanal: <http://www.kanalspillet.no/historia-om-stoa-kanal/>
- Klein, T., Siegwolf, R. T., & Christian, K. (2016, 4 15). Belowground carbon trade among tall trees in a temperate forest. *Science*, ss. 342-344.

Klima- og miljødepartementet. (2018). *Statsbudsjettet 2019*. Hentet fra Klima- og miljødepartementet (KLD) Prop. 1 S. (2018-2019):
<https://www.statsbudsjettet.no/Statsbudsjettet-2019/Dokumenter1/Fagdepartementenes-proposisjoner/klima-Miljo/Prop-1-S-/Del-1-Innleiing-/4-Klima--og-miljoprofilen-i-statsbudsjettet/>

Kollmorgen, R. (2014). Diskursanalyse. I W. Kollmorgen, W. Merkel, & H.-J. Wagener, *Handbuch Transformationsforschung* (ss. 265-277). Wiesbaden: Springer.

Kronstad, R. (2018, 12 5). Hva flatehogsten kan koste. *Nationen*, s. 17.

Kunnskapsforlaget. (2020). *Ordnett*. Hentet fra Kunnskapsforlaget: <https://www.ordnett.no/>

Körner, C. (2017, 1 13). A matter of tree longevity. *Science*, ss. 130-131.

Lahnstein, E. (2018, 1 31). Det er bra for klimaet å bruke skogen. *Aftenposten*, s. 23.

Landbruks- og matdepartementet. (2018). *Økt satsing på skogkultur og infrastruktur*. Hentet fra Regjeringen.no: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/okt-satsing-pa-skogkultur-og-infrastruktur/id2621427/>

Lindhjem, H., & Magnussen, K. (2012). *Verdier av økosystemtjenester i skog*. Oslo: NINA.

Lovdata. (2006, juni 9). *Forskrift om bærekraftig skogbruk*. Hentet fra Lovdata:
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-07-593>

Mathismoen, O. (2018, september 27). Regjeringen betaler for planting av den samme typen trær som de bruker millioner på å fjerne. *Aftenposten*, s. 28.

Mathismoen, O. (2019a, juli 7). Ny rapport: - Tar vare på uinteressant skog, mens verneverdig skog hugges. *Aftenposten*, s. 4.

Mathismoen, O. (2019b, mai 23). Skogbruket: Kjøp tre, dropp plast, redd verden!
Aftenposten, s. 34.

Midteng, R., & Gaarder, G. (2011, 08 31). *Registrering av naturtypelokaliteter i Sør-Varanger*. Hentet fra Fylkesmannen:
<https://www.fylkesmannen.no/contentassets/04c93deb84e0417ea55d8ce2e021f9ac/2011---registrering-naturtyper-sor-varanger.pdf>

- Miljødirektoratet. (2013). *Planting av skog på nye arealer som klimatiltak. Egnede arealer og miljøkriterier*. Oslo: Miljødirektoratet. Hentet fra <http://tema.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M26/m26.pdf>
- Miljødirektoratet. (2019, juni 22.). *Truede arter*. Hentet fra Miljøstatus: <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/Truede-arter/>
- Miljødirektoratet. (2020). *Klimakur 2030. Tiltak og virkemidler mot 2030*. Oslo: Miljødirektoratet.
- Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet. (2019). *Utredning av forbud mot utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål*. Oslo: Miljødirektoratet og Landgrunnsdirektoratet.
- Miljøstatus. (2020, 1 7). *Vernet areal i skog*. Hentet fra Miljøstatus: <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/miljomal-1.3/miljoindikator-1.3.5/>
- Miljøverndepartementet. (2011). *Internasjonale mål for biologisk mangfold 2011-2020*. Hentet fra Regjeringen: <https://www.regjeringen.no/contentassets/2395e3d57fce400ab42e4aeb4417732c/t-1526.pdf>
- Myhre, T. (2012). *Skogkur 2020. Redningsplan for Norges unike skoger*. Oslo: WWF-Norge.
- Naturvernforbundet. (2018, 06 12). *Skogvern*. Hentet fra Naturvernforbundet: https://naturvernforbundet.no/naturvern/vern_av_naturomrader/skog/
- Neumann, I. B. (2001). *Mening, materialitet, makt: En innføring i diskursanalyse*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Nibio. (2019, 7 5). *Volum og tilvekst gjennom 100 år*. Hentet fra NIBIO: <https://www.nibio.no/tema/skog/skog-og-miljoinformasjon-frac-landsskogtakseringen/N%C3%B8kkeltall/volum-og-tilvekst-gjennom-100-ar>
- NINA. (2020, mai 14). *ECOREAL: Samfunnsmessige barrierer for forvaltning av skog på økosystemnivå*. Hentet fra NINA: <https://www.nina.no/V%C3%A5refagomr%C3%A5der/Prosjekter/ECOREAL>

- NINA. (2020, mai 8). *Hva hindrer oss i å forvalte skogen på økosystemnivå?* Hentet fra NINA: <https://www.nina.no/Aktuelt/Nyhetsartikkel/ArticleId/4973/Hva-hindrer-oss-i-229-forvalte-skogen-p-229-248-kosystemniv-229?fbclid=IwAR19nUrRRltjWMrIVPoNPTBaQmMgoNcKnxia6GBfwrAZbU8vFZ4C4baF4A>
- Nitare, J. (2019). *Skyddsvärd skog. Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning*. Jönköping: Skogsstyrelsen.
- Nordrum, R. (2018, 4 3). *Tilskudd til aktiviteter i skogbruket*. Hentet fra NIBIO: <http://www.skogbruk.nibio.no/skogfond-1>
- Norges skogeierforbund. (2019, 10 3). *Skogeierforbundet i dag*. Hentet fra Norges skogeierforbund: <https://www.skog.no/om-oss/forbundet-i-dag/>
- Norges skogeierforbund. (2020, 02 21). *Vrivillig vern av skog*. Hentet fra Norges skogeierforbund: <https://www.skog.no/skogfaglig/skog-og-biologisk-mangfold/frivillig-vern-av-skog/>
- Norges Skogeierforbund. (2020a, mai 3). *Grunneierrett*. Hentet fra Norges Skogeierforbund: <https://www.skog.no/vi-mener/grunneierrett/>
- Norges skogeierforbund. (2020b, mai 4). *Hogstformer*. Hentet fra Norges skogeierforbund: <https://www.skog.no/skogfaglig/skogbruk/hogstformer/>
- Norges skogeierforbund. (2020c, 4 1). *Miljøhensyn i skogbruket*. Hentet fra Norges skogeierforbund: <https://www.skog.no/skogfaglig/skog-og-biologisk-mangfold/hensyn-i-skogbruket/>
- Norges skogeierforbund. (2020d, 02 21). *Skog og biologisk mangfold*. Hentet fra Norges skogeierforbund: <https://www.skog.no/skogfaglig/skog-og-biologisk-mangfold/>
- Norges skogeierforbund. (2020d, 02 19). *Skogbruk og sertifisering*. Hentet fra Norges skogeierforbund: [skog.no/vi-mener/skogbruk-og-sertifisering/](https://www.skog.no/vi-mener/skogbruk-og-sertifisering/)
- NOU 2013:2010. (2013). *Naturens goder - om verdier av økosystemtjenester*. Oslo: Miljøverndepartementet.

- PEFC Norge. (2016, juni 22). *Norsk PEFC skogstandard*. Hentet fra PEFC:
https://www.pefc.no/system/resources/W1siZiIsIjIwMTgvMDYvMjkvbHRoaDdmaHpkX1BFRkNfTI8wMI9Ob3Jza19QRUZDX1Nrb2dzdGFuZGFyZFY9KdW5pXzlwMTZfLnBkZiJdXQ/PEFC%20N%2002_Norsk%20PEFC%20Skogstandard_Juni%202016_.pdf
- PEFC Norge. (2020, 5 8). *Vår standard*. Hentet fra PEFC Norge: <https://www.pefc.no/var-standard/hvordan-standarden-blir-til>
- Persvingelen, E. (2019). *Master thesis in Energy. Environmental impacts of renewable energy*. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Pretzsch, H., Biber, P., Schütze, G., Uhl, E., & Rötzer, T. (2014, 9 12). *Forest stand growth dynamics in Central Europe have accelerated since 1870*. Hentet fra Nature:
<https://www.nature.com/articles/ncomms5967>
- Quiller, M. (2018, 19 10). Bærekraftig skogbruk og veger. *Østlendingen*, s. 6.
- Regjeringen. (2017, mars 31). *Prop. 77 L (2016–2017)*. Hentet fra Regjeringen:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-77-l-20162017/id2546463/>
- Riksrevisjonen. (2012). *Riksrevisjonens undersøkelse av*. Oslo: Riksrevisjonen.
- Rockström, J. (2009). Planetary Boundaries: Exploring the Safe Operating Space for Humanity. *Ecology & Society*, vol.14, no. 2, art. 32. , s. 33.
- Rognstad, O., Løvberget, A. I., & Steinset, T. A. (2016). *Landbruket i Norge 5015. Jordbruk - skogbruk - jakt*. Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.
- Rolstad, J., & Storaunet, O. K. (2015). *Vedlevende rødliste-sopper og norsk skogbruk. en kritisk gjennomgang av rødliste for arter 2010*. Ås: Norsk institutt for skog og landskap. Hentet fra <https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2436831/SOL-Oppdragsrapport-2015-05.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Rolstad, J., Framstad, E., Gundersen, V., & Storaunet, K. (2002). *Naturskog i Norge. Definisjoner, økologi og brik i norsk skog- og miljøforvaltning*. Ås: Norsk institutt for skogforskning.

- Rolstad, J., Storaune, K. O., & Eriksen, R. (2015). *Mengde og utvikling av død ved i produktiv skog i Norge. Oppdragsrapport for Skog og landskap*. Ås: Skog og landskap.
- SABIMA. (2019). *Naturmangfold*. Hentet fra Sabima: <https://www.sabima.no/hva-er-naturmangfold/>
- Sabima. (2020, 02 21). *Våre saker*. Hentet fra Sabima: <https://www.sabima.no/om-sabima/sabima-mener/>
- Schochow, M. (2014). Krisenfiguren und Brüche: Methodische Anmerkungen zur Diskursanalyse. I R. Feustel, & M. Schochow, *Zwischen Sprachspiel und Methode: Perspektiven der Diskursanalyse* (ss. 221-246). Bielefeld: Transcript Verlag.
- Searchinger, T. D., Bearinger, T., Hotlsmark, B., Kammen, D. M., Lambin, E. F., Lucht, W., . . . Ypersele, J.-P. v. (20018). Europe's renewable energy directive poised to harm global forests. *Nature Communications*.
- Skjeggedal, T., Gundersen, V., Harvold, K. A., & Vistad, O. I. (2010). *Frivillig vern av skog. Evaluering av arbeidsform*. Oslo: NIBR/NINA.
- Skogen, K., Mauz, I., & Krange, O. (2008). *Cry Wolf!: Narratives of Wolf Recovery in France and Norway*. Wiley: Rural Sociology.
- Skrede, J. (2017). *Kritisk diskursanalyse*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Smith, A. C. (1784). Om Tømmerbruget. Dets slette følger paa nærværende Fod. Udkast til en fordelaktigere Brugsmaade. I A. C. Smith, *Beskrivelse over Trysild Præstegjeld i Agershuus Stift i Norge* (ss. 221-248).
- Språkrådet. (2020). *Bokmålsordboka*. Hentet fra Universitetet i Bergen og Språkrådet: <https://ordbok.uib.no/>
- Statistisk sentralbyrå. (2018, august 31). *Landskogtakseringen*. Hentet fra SSB: <https://www.ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/statistikker/1st>
- Statistisk sentralbyrå. (2019). *Arealbruk og arealressurser*. Hentet fra Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/natur-og-miljo/statistikker/arealstat>

- Statistisk sentralbyrå. (2020, mai 10). *Landsskogtakseringen. 06290: Stående kubikkmasse under bark (1 000 m³), etter region, treslag, statistikkvariabel og intervall (år)*. Hentet fra Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/statbank/table/06290/chartViewLine/>
- Statistisk sentralbyrå. (2020, januar 28). *Skogavvirkning for salg*. Hentet fra Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/skogav>
- Steel, C. (2020, 02 18). *Hullene i norsk naturpolitikk sparkles og skjønnales*. Hentet fra Sabima: <https://www.sabima.no/hullene-i-norsk-naturpolitikk-sparkles-og-skjonmales/>
- Steel, C., & Jensen, N. (2014, 2 5). *PFU går i baret om sitkagran*. Hentet fra Aftenposten: <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/ka5aL/pfu-gaar-i-baret-om-sitkagran>
- Stener, M. M., & Restad, J. R. (2016). *Hvordan etterfølges kravpunktene i Levende Skog standard? - En studie fra hogstfelt i Midt-Telemark*. Kongsberg: Høgskolen i Sørøst-Norge.
- Stjernström, O., Pettersson, Ö., & Karlsson, S. (2018). How can Sweden deal with forest management and municipal planning in the system of ongoing land-use and multilevel planning? *European countryside. Vol 10.*, 23-37.
- Stokland, J. (2018, 6 13). *Kantsoner langs vann og myr*. Hentet fra NIBIO: <http://www.skogbruk.nibio.no/verneomrder-1-1>
- Storaunet, K. O., & Rolstad, J. (2015). *Mengde og utvikling av død ved i produktiv skog i Norge*. Ås: Norsk institutt for skog og landskap.
- Storaunet, K. O., Rolstad, J., & Toeneiet, M. (2005). Urskog eller kulturskog skogshistorikk i Gamlevolltjønnen i Trillemarka. *Aktuelt fra skogforskningen*, 27-33.
- Strandvold, P. O. (2004). Den gamle prestvegen mellom Innbygda og Nordre Osen. I T. kommune, *Årbok for Trysil 2004* (ss. 53-71). Trysil: Trysil kommune.
- Svennevig, J. (2020). *Språklig samhandling. Innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

- Sverdrup-Thygeson, A., Sjøgaard, G., Bart, D. N., & Rusch, G. M. (2014, 12 11). *Plos*. Hentet fra Spatial Overlap between Environmental Policy Instruments and Areas of High Conservation Value in Forest: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0115001>
- Sverdrup-Thygeson, A., & Framstsd, E. (2015). *Økt hogst av skog i Norge - effekter på biologisk mangfold. NINA-rapport 1149*. Oslo: NINA.
- Säfve, V. (2017). 20%... eller hur mycket är nog? I B. Oldhammer, & K. r. Hedmark, *Skogslandskap farväl. 16 naturskyddare om 65 år i Dalaskogen*. (ss. 289-354). S.p.a, Italia: STIDE.
- Sjøgaard, G., Alfredssen, G., Antón Fernández, C., Astrup, R., Blom, H., Clarke, N., . . . Steffe. (2020). *Klimakur 2030 – beskrivelse av utvalgte klimatiltak knyttet til skog*. Ås: NIBIO.
- Sjøgaard, G., Granhus, A., Gizachew, B., Clarce, N., Andreassen, K., & Eriksen, R. (2015). *Evaluering av utvalgte skogtiltak. Innspill på veien mot Lavutslipssamfunnet 2050*. Ås: Norsk institutt for skog og landskap.
- Tereick, J. (2016). *Klimawandel im Diskurs: Multimodale Diskursanalyse crossmedialer Korpora*. Berlin: De Gruyter.
- Thorseth, L. (2004). *De trødde veg*. Trysil: Halvorseth interbok.
- Tomter, S. M. (2018). *Bærekraftig skogbruk i Norge*. Hentet fra NIBIO: <http://www.skogbruk.nibio.no/sertifisering-av-skog/>
- Tomter, S. M. (2018, 1 6). *Sertifisering av skog*. Hentet fra Nibio: <http://www.skogbruk.nibio.no/sertifisering-av-skog>
- Traue, B., Pfahl, L., & Schürmann, L. (2014). Diskursanalyse. I N. Baur, & J. Blasius, *Handbuch Methoden der Empirischen Sozialforschung* (ss. 493-508). Wiesbaden: Springer VS.
- Tvedt, K. (2019, 5 8). *FNs naturpanel: Menneskelig aktivitet truer eksistensen til én million arter*. Hentet fra FN-sambandet: <https://www.fn.no/Nyheter/fns-naturpanel-menneskelig-aktivitet-truer-eksistensen-til-en-million-arter>
- Vabo, S. I., & Røiseland, A. (2008). Governance på norsk. Samstyring som empirisk og analytisk fenomen. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 86-107.

- Venn, L. (2019, 5 10). *Tenk tre - norsk tre er fremtiden*. Hentet fra Norskog: <https://norskog.no/nytt-fra-norskog-forsiden-og-egen-side/tenk-tre-norsk-tre-er-fremtiden/>
- Viken, K. O. (2017). *Landsskogtakseringens feltinstruks*. NIBIO.
- Wikan, S. (1980). *Kolinisering og bureising i Pasvikdalen*. Oslo: Tiden.
- World Economic Forum. (2020). *Nature Risk Rising: Why the Crisis Engulfing Nature Matters for Business and the Economy*. Genève: World Economic Forum.
- WWF. (2020, 02 21). *Den fantastiske skogen*. Hentet fra WWF: <https://www.wwf.no/dyr-og-natur/skog-og-regnskog/skog>
- Østmoe, G. (2019, 1 17). Avhengige av økt avvirkning. *Østlendingen*, s. 9.
- Øygarden, R. (2018, 10 25). Skogeier forsvunnet. *Østlendingen*, s. 7.

8. Vedlegg

Vedlegg 1: Kategorisering av tekster

Tabell 1: Tabellen viser alle tekstene fra søket i Atekst.

Forkortelser:

Avis: A = Aftenposten, N = Nationen, Ø = Østlendingen

Diskurs: N = nøytral, S = skogbrukdiskursen, V = skogverndiskursen, '-' = ikke relevant

	Tittel	Avis	Teksttype	Innhold/budskap	Diskurs
1	Minneord 02.01.18	Ø	ikke relevant		-
2	Nationen mener 03.01.18	N	leder	Regjeringskabal, grønn økonomi må bli lønnsomt for Norge.	-
3	Fjernvarmeanlegg dropper norsk flis 04.01.18	N	nyhetsartikkel	Svensk flis billigere, må kjøres 20 mil, ønsker å finne løsninger som gjør lokal flis konkurransedyktig.	-
4	Forsker på elg og ulv 04.01.18	N	nyhetsartikkel	forskes på hvor mye av nedgang i elgstammen som skyldes og hvor mye som skyldes mennesker, bevisst nedskyting for å minske beiteskader i skog, 27 % færre elger skutt i Hedmark fra 2013 til 2016	-
5	Er det mulig å erstatte torv? 10.01.18	N	kronikk	Torv uovertruffen til vekstmedium for profesjonelle gartnere, lite torv brukes i planteproduksjon sammenlignet med den som dreneres bort i forbindelse med ny infrastruktur og skogbruk, rapport konkluderer med at det ikke finnes	-

				produkter som kan erstatte torv.	
6	Aktivt skogbruk er en del av klimaløsningen 11.01.18	A	leserinlegg	Skog er ikke et sikkert karbonlager, kan fort bli utslippskilde ved skogbrann, insektutbrudd og stormer, altså vern av skog ikke noe klimatiltak, sikkert klimatiltak å slutte med oljebruk, men da må den erstattes av noe, for eksempel skog, øke produksjon og etablere skog på nye områder.	S
7	Dødsulykkene i landbruket kraftig redusert 11.01.18	N	nyhetsartikkel	Ikke om skog.	-
8	Nationen mener 12.01.18	N	leder	Ikke om skog.	-
9	Signalene fra Jeløy radio 12.01.18	N	kommentar	regjeringsforhandlinger	-
10	Minneord, Sveinung Nersten 13.01.18	A	minneord	ikke relevant	-
11	Skogeiernes omsorg for klimaet 15.01.18	A	leserinlegg	Svar til nr 6, for eksempel om at tilveksten i Norge er mer enn 140 ganger så stor som tapet, skogeierne trenger ikke hogge skogen av frykt for at den skal brenne ned og skade klimaet.	V
12	Rekordpriser for tømmer 16.01.18	Ø	nyhetsartikkel	Skogbruk lønnsomt om dagen pga stor etterspørsel og prøveordning med enklere kvalitetskrav, tømmeret i Hedmark går i stor grad til sagbruk i fylket, mer planker betyr en lengre binding av	-

				karbonet enn når tre brukes til for eksempel papir og kartong.	
13	Strid om skogvern kan bidra til Polen-exit 16.01.18	N	nyhetsartikkel	Hogger ned Europas eneste gjenlevende lavlandsurskog pga barkebilleangrep, EU krever at dette stoppes.	V
14	Slik vil dei blågrønne endre landbruket 16.01.18	N	nyhetsartikkel	ny regjeringsplattform: avvikling av odelslov, pelsdyrnæring, styrket konkurranse på melk, avvikle konsesjon og boplikt på skogeiendommer, verne 10 % av skogen	-
15	Prosentmål og krav 17.01.18	N	kommentar	ny regjering vil ha 40 % bioinnblanding på drivstoff i 2030, kun tekniske begrensninger setter tak for hvor stor andel som skal dekkes fra skogen, regjeringserklæringen nevner skogbruk, gjødsling og skogreising som klimatiltak	S
16	Ulykker i landbruket 20.01.18	N	nyhetsartikkel	Om ulykker i landbruket.	
17	Skog må drives aktivt 24.01.18	A	leserinnlegg	svar til nr 11, påstanden om at skogen bør være et karbonlager holder ikke, gammel skog må hugges og ny skog plantes, ny skog på områder som ligger brakk, nå altfor mye gammel, hogstmoden skog, tilvekst vil gå ned uten aktivt skogbruk	S
18	Gjenåpner terminalen 26.01.18	Ø	nyhetsartikkel	tatt i bruk igjen tømmerterminal på Tynset, sender tømmer nordover til Norske Skog	-

19	Bedre vilkår for selvstending næringsdrivende 29.01.18	N	leserinnlegg	om regjeringsplattformen, høyt skattetrykk for små enkeltpersonforetak, dette rammer skogbruksbedrifter ekstra hardt, får ingen fordeler slik som oljenæringen har hatt	-
20	Hopper over en generasjon på Hovslykkja 31.01.18	Ø	nyhetsartikkel	Gård og overtakelse.	-
21	Skog, skogbruk og klima 31.01.18	A	leserinnlegg	skogeierforbundet prøver å dytte FNs klimapanel foran seg som argument for økt skogsdrift, konsekvensene av dette vil være en økning i den globale oppvarmingen, Naturvernforbundet vil ikke verne all skog, men for eksempel forlenge tiden mellom planting og ny hogst	V
22	27 mennesker døde under arbeid i fjor 31.01.2018	N	nyhetsartikkel,	Om dødsulykker.	-
23	Skogeierne i Glomma-vassdraget redd Borregaards Brasil-planer 01.02.18	N	gammel nyhetsartikkel	ikke relevant	-
24	Det er bra for klimaet å bruke skogen 01.02.18	A	kronikk	Erik Lahnstein, i strid med FNs klimapanel å begrense hogst, ny regjeringserklæring har økt hogst som mål, må ha mer planting og mer hogst, produkter med lang levetid som tre i bygg, i et økosystem uten menneskelig påvirkning vil store deler av skogen bli en utslippskilde, må ivareta artene i skogen, ansvarlig skogbruk, ikke mulig å nå	S

				klimamål uten å plante og hogge mer	
25	Konflikter i fanget 02.02.18	N	intervju	mye om ulv, Ola Elvestuen sa i 2016 at vern av skog er bedre enn bærekraftig skogbruk, nå sier han at skogen som vernes binder karbon, særlig i jordsmonnet, men at det både må vernes og brukes – ellers lite om skogbruk i dette intervjuet	-
26	Vi ville ha et sted som vi blir glade av 03.02.18	A	reportasje	Om hus.	-
27	Eilev regjerer – hvem blir årets bygdeprofil? 03.02.18	N	nyhetsartikkel	Kåring av bygdeprofil.	-
28	Bønder er lønnstapere 03.02.18	N	nyhetsartikkel	Dårlig lønn for bønder	-
29	Den mangfoldige riksavisa 09.02.18	N	nyhetsartikkel	om Nationen	-
30	Isaksen: Skogen er en fremtidsnæring 09.02.18	N	nyhetsartikkel	næringsminister Torbjørn Røe Isaksen mener skogbruk er en nøkkel når det gjelder grønn verdiskaping, framtida ser lys ut økonomisk, kunnskap og forskning viktig	S
31	100 11.02.18	A	bursdagshilsener	ikke relevant	-
32	21 har fått dispensasjon til å føre 12.02.18	Ø	nyhetsartikkel	Om villtføring.	-
33	Trenger ikke meldeplikt 13.02.18	Ø	leder	Miljøpartiet vil ha meldeplikt for hogst i Elverum etter at kommunen avskoget ti dekar, Østlendingen mener Norge har	S

				nok skog og ikke trenger mer byråkrati	
34	Landkreditt satser mer på forsikring 13.02.18	N	intervju	Om Landkreditt.	-
35	Riktig skogbruk er bra for klimaet 14.02.18	A	leserinnlegg	Svar til nr 24, dårlig idé å erstatte fossil bensin med innblandet biodrivstoff, har dobbelt negativ klimaeffekt og enda mer om økt etterspørsel fører til økt hogst; bioetanol slipper ut like mye CO som bensin og det kreves mye energi i omdanningsprosessen til bioetanol	V
36	NM i skogbruk 2018 i Telemark 15.02.18	N	nyhetsartikkel	Rapport fra NM i skogbruk.	-
37	Grønnvasker redaktøren? 16.02.18	Ø	kronikk	Svar på nr 33, mange skoger bare ungtrær i monokultur, viktige levesteder ødelagt av storflatehogst o.l., mange rødlistete arter har hatt sterk tilbakegang siste 50-80 år pga skogbruk, skogbruket forteller en grønn løgn som de har brukt mye penger på å lobbe, Østlendingen sluker dette agnet, man må ha to tanker i hodet samtidig, skognæringa er den eneste næringa som kan gjøre omfattende naturinngrep uten skikkelige konsekvensvurderinger	V
38	Topp hemmelig og sukkersøt 17.02.18	Ø	nyhetsartikkel	nye metoder for utvinning av treflis, dampeksplasjon, skogsmelasse, økt verdiskaping i skogen, politisk innafor,	S

				industrieventyret Glommen Technology ved Arne Grønn, skogsmelasse importeres i dag og brukes i produksjonen av dyrefôr	
39	95 18.02.18	A	bursdagshilsener	ikke relevant	-
40	Inntekten fra skog øker 19.02.18	N	nyhetsartikkel	færre har overskudd fra skogbruket, men de som har overskudd tjener mer	-
41	Miljøpartiet De Grønnes virkelighetsoppfatning 20.02.18	Ø	kronikk	av administrerende direktør i Glommen Skog, skogbruk viktig og lønnsom næring, rødlistene viser en positiv utvikling for mange av de truede skoglevende artene, skogloven fungerer, tilstanden er god i norske skoger, andelen gammelskog øker, tilveksten øker, og skogene binder ca. 40 % av norske klimagassutslipp hvert år, skogbruket har avsatt 70 000 nøkkelbiotoper, nær målet om å verne 10 % av skogen i Norge, skogbruket tar miljøet på alvor	S
42	Rieber-Mohns villmark 21.02.18	A	kronikk	av ordfører i Flå, Tor Egil Buøen, mener Rieber-Mohn tar feil, Flå ønsker mest mulig villmark og konsentrerer hyttebygging til eksisterende utbygde områder	V
43	Skogbruk i et klimaperspektiv 23.02.18	A	kronikk	innlegg som kritiserer å bruke trevirke til bioenergi mangler et langsiktig perspektiv for å løse klimautfordringen, dette er en ressurs det har tatt 100 år å produsere sammenlignet	S

				med millioner av år for fossile ressurser, hogsten i Norge styres først og fremst av prisene på sagtømmer som brukes til byggematerialer med lang levetid, hogstavfall kan brukes til bioenergi, langt bedre enn å la det ligge igjen og råtne, vi må hogge og plante mer for å nå klimamål	
44	Skogbruk i et klimaperspektiv	A	samme som 43		*
45	Ikke bli glad i et skogsområde, plutselig er det flatehogd 24.02.18	Ø	kronikk	svar til nr 41, av gruppeleder MDG, den økologiske tilstanden i skogen er ikke god, kommersielt skogbruk har ført til at 965 arter står i fare for å dø ut, økonomiske motiver for å fremsette feilaktige påstander, tørkeskader, toppbrekk og stormfelling er en konsekvens av skogbruk, 90 % av dagens skog er endret til kulturskog i løpet av de siste 50 årene, grøfting og markberedning frigjør store mengder karbondioksid, mye av dette subsidieres av skattepenger gjennom landbruksdepartementet	V
46	Nationen mener 28.02.18	N	leder	Om pelsdyr.	-
47	Leter etter løsning 02.03.18	Ø	nyhetsartikkel	Musikkfestivalen Trestokkfestivalen har fått bruksforbud, det er kun lov med skog- og jordbruksdrift på det aktuelle området, man ser etter en løsning	-

48	Flytter festivalen etter konflikt med kommunen 03.03.18	Ø	nyhetsartikkel	Festivalen fra nr. 47 flyttes til en annen kommune.	-
49	- Dette er en drittsak, det må ligge mer bak flyttingen 05.03.18	Ø	nyhetsartikkel	Kommunen sier at de ville gi dispensasjon, men følge opp ulovlighetene med avskoging og planering av et LNF-område. Mener det må ligge noe mer bak flyttingen.	-
50	Lagring av snø i grustak kan være ulovlig, nå må kommunen ta prøver av snøen 05.03.18	Ø	Nyhetsartikkel Ikke relevant	Elverum kommune må undersøke om snøen er ren nok.	-
51	Miniseminar og andelseiermøte 06.03.18	Ø	Nyhetsartikkkel	Informasjon om et seminar som handler om viktige grep i verdikjeden fra skog til industri.	-
52	Sol over miljøet 06.03.18	N	Kommentar av journalist i avisen	Mener at generalsekretæren i WWF Norge, Bård Vegar Solhjell, lovpriser motorferdsel i utmark når han gleder seg over oppkjørte løyper. Solhjell sier at naturen er verdt 125 000 milliarder dollar hvert år. Kommentatoren mener at det vil hisse opp Naturvernforbundet. Det nevnes også at Solhjell som miljøstatsråd uttalte at økt bruk av trevirke er god klimapolitikk.	V
53	Mart'n? Den startet på jordet hos Mikael 07.03.18	Ø	Nyhetsartikkel	Handler om personene som driver en gård.	-
54	Skogbruk i et klimaperspektiv 07.03.18	A	Leserinlegg	Viser til sitt eget innlegg fra 14.02. og svar fra Norsk Skogeierforbund 23.02. Peker	S

				på negative sider ved biodrivstoff, at det kreves mye energi med utslipp i produksjonen. Sier at grener og topper ikke er gunstig å bruke til produksjon fordi de skal ligge igjen og gi gjødning til skogbunnen for vekst av ny skog. Og det er bedre at massevirket brukes til varige produkter som sponplater, isolasjonsmateriale, bioplast, biokull og lignende. Mener at alternativet til biodrivstoff er batterier eller hydrogen, fremtiden er elektrisk.	
55	Stor vekst i biovarmeanlegg 09.03.18	N	Nyhetsartikkel	1708 gårder har hittil bygd biovarmeanlegg, det finnes ordninger som skal stimulere jord- og skogbrukere til å produsere, bruke og levere bioenergi.	-
56	- Den kommunale støtten kan være helt avgjørende for bedriften 10.03.18	Ø	Nyhetsartikkel	Kommunen har bidratt til å redde Trysil Interiørtre. Ordføreren mener det er starten på noe veldig positivt innenfor trebasert industri.	-
57	- Gjenreisningsarkitekturen fortjener fortsatt kjærlig behandling 10.03.18	Ø	Nyhetsartikkel ikke relevant	Riksantikvaren har kategorisert deler av Elverum sentrum/Leiret som kulturhistorisk verdi av nasjonal betydning.	-
58	Nationen mener 10.03.18	N	leder ikke relevant	dårlig likestilling i landbruket	-
59	Vil bli første leder i Innlandet AP 12.03.18	Ø	nyhetsartikkel	Fylkessammenslåing og Ap.	-

60	Hvit hev 13.03.18	Ø	leserinlegg	Kritiserer at jord- og skogbruk har bygd veier, grøftet myrer og hogd store flater i bratt terreng, noe som fører til dramatisk erosjon.. Jord, stein og grus legger seg på bunnen av elver og vassdrag, og det blir plass til mindre vann. Osv. Budskap: Skog og myr er den beste beredskapen vi har mot flomskader.	V
61	115 nye arbeidsplasser i Elverum i 2017 15.03.18	Ø	nyhetsartikkel	Statistikk	-
62	Lyser ut landets største skogoppdrag 17.03.18	Ø	nyhetsartikkel	Det søkes etter entreprenører for uttak av tømmer, men også planlegging, gjennomføring, rapportering, salg, ... Alt skal gjøres etter en miljøstandard.	-
63	Stopp framveksten av villsvin! 17.03.18	Ø	kronikk	Fra årsmøtet i Hedmark Bondelag. En flokk villsvin kan for eksempel gjøre store skader på nyplantinger av skog.	-
64	Fra papir til tømmerflyt 22.03.18	N	kommentar av journalist	Norske Skog kan gå fra å være papirmaker til å bli bioraffinør på grunn av oppkjøp.	-
65	Ulvepenger skal gi nye muligheter 24.03.18	Ø	nyhetsartikkel	Våler og Åsnes har fått 1,4 mill kr for at folk skal kunne starte med noe nytt ettersom jordbruk er vanskelig på grunn av ulv.	-
66	Gi fuglane ein heim 24.03.18	N	nyhetsartikkel	Det inviteres til nasjonal fuglekasse dugnad. Moderne skogbruk fører til at det blir mindre gammel skog og færre sprekker og hulrom i trærne. Og vi bygger veldig tette hus.	V

67	Skognæringa: Plukkhogstmetodar i skogbruket 30.03.18	N	leserinnlegg	Viser til kronikker om plukkhogst 10. og 15. februar. Poengterer at ord som plukkhogst og bledning har ulike betydninger. Mener at tidligere norsk skogbruk var preget av overutnyttelse og rovdrift på ressursene. Skriver om hvordan skogsdrift kan/bør gjennomføres.	S
68	Gi fuglane ein heim 28.03.18	N	samme som 66		*
69	100 03.04.18	A	bursdagshilsener	ikke relevant	
70	Vi som ser rundt svingen 03.04.18	N	kommentar, journalist	Generelt om vitenskap. Litt om skogvernlobbyen: Den vrir seg i våde over at FNs klimapanel sier økt bruk av biomasse er et nødvendig klimatiltak, at hogst er bedre enn vern.	S
71	Et enøyd fokus på klima 04.04.18	N	kronikk	Natur er også en begrenset ressurs, ikke bare energi. Vi kan oppgradere turbiner og bruke energi smartere og dermed frigjøre energimengder uten nye naturinngrep. Men myndighetene vil bygge for eksempel store, naturødeleggende vindindustriområder. Halvparten av truede arter er knyttet til skog. Stortinget har vedtatt at ti prosent skal vernes, bare en tredjedel av dette er vernet hittil. Naturskog hogges.	V
72	Minneord	Ø	minneord	ikke relevant	-

	04.04.18				
73	Nekrolog 2 04.04.18	A	minneord	ikke relevant	-
74	Her kan det bygges nytt 05.04.18	Ø	leder	Gjenreisningsarkitekturen i Elverum. Ikke alt må bevares.	-
75	Ulvepenger skal gi nye muligheter 06.04.18	Ø	kronikk ikke relevant	Viser til innlegg 24. mars. Rovdyrdebatt.	-
76	- Færre postdager svekker næringslivet 09.04.18	N	nyhetsartikkel ikke relevant	Distribuering av aviser.	-
77	Mer ferdighus av tre på gang 10.04.18	N	nyhetsartikkel	Nye alternative byggemetoder som reduserer negative miljøpåvirkninger: massivtre.	-
78	Minneord 11.04.18	N	minneord	ikke relevant	-
79	Tøff diplomatjobb 11.04.18	N	nyhetsartikkel	Erik Lahnstein slutter i skogeierforbundet	-
80	Minneord 12.04.18	N	minneord	ikke relevant	-
81	Fra furustokk til kjøkken 13.04.18	Ø	nyhetsartikkel	Thomas Marthinsen skal være programleder i Norge Rundt	-
82	Vil utvide naturreservat 14.04.18	Ø	nyhetsartikkel	Fylkesmannen foreslår å opprette naturreservat i Stor-Elvdal. Svært viktige verneverdier og nesten helt uberørt natur.	V
83	Varsler 400 tilsyn i jord- og skogbruk 14.04.18	N	nyhetsartikkel	Jord- og skogbruk svært ulykkesbelastet, derfor skal det gjennomføres tilsyn.	-
84	Skolejubileum og NM for skogselever 14.04.18	N	nyhetsartikkel	Skog-NM	-
85	400 tilsyn i landbruket 15.04.18	A	nyhetsartikkel	se 83	-
86	Vant lag-NM igjen	Ø	nyhetsartikkel	s 84	-

87	Varsler 400 tilsyn i landbruk og skogbruk 16.04.18	N	nyhetsartikkel	s 83	-
88	Nekrolog 3 17.04.18	A	minneord	ikke relevant	-
89	Hva møter trekkfuglene? 18.04.18	N	kommentar	Færre fugler, pga kulturlandskapet gror igjen, mindre visk, flatehogst osv.	-
90	104 25.04.18	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
91	Kø for å få ekte hestekrefter til skogsdrift 25.04.18	N	nyhetsartikkel	Oppdragene står i kø for Dag fra Flisa som driver skogsarbeid med hest. Han forteller at den gammeldagse måten å forvalte skogen på er mer skånsom mot det biologiske mangfoldet.	-
92	Norske skog er midlertidig reddet. Det er både bra og veldig farlig for skogeierne. 05.05.18	N	kronikk	Norske Skogs internasjonale satsing på 1990-tallet førte til en gjeld på over 9 milliarder. Nå er den redusert til 1,3 milliarder. Etterspørselen etter tremasse øker internasjonalt. Oceanwood er kjøperen og satser fortsatt på papir.	-
93	Norsk klimapolitikk rammer de fattigste 08.05.18	A	kronikk	Norsk satsing for klimatiltak i det globale sør, har innført strenge vernetiltak for skog. Dette vernet førte til at folk ikke kunne utnytte fornybare ressurser i skogen selv om de levde i absolutt fattigdom, opplevde år med tørke osv. Tiltak utenlands er billigere enn innenlands i Norge. De berørte får ikke erstatning for tapte inntekter.	-

94	Den siste palmeolje 12.05.18	N	kommentar av journalist	Vi vil ha forbrenningsmotorer i lang tid framover, og mer av drivstoffet disse skal bruke må være biodrivstoff. Det ligger store CO2-besparelser i å bruke matolje, slakteavfall, skogsavfall og treolje fra nordisk furu.	-
95	18 år og Fjellas yngste skogeigar 12.05.18	N	nyhetsartikkel	Attenåring har kjøpt skog. De yngste trærne skal vokse, må se på mulighet for hogst etter hvert.	-
96	Teknologene flytter inn på Kompetansesenteret 15.05.18	Ø	nyhetsartikkel	Om Kompetansesenteret	-
97	Totalskader på skogen etter snøbrekk 19.05.18	Ø	nyhetsartikkel	Ekstrem vinter har ført til skader på skogen i Elverum. Må felle trær tidligere enn planlagt. Har drevet skoggjødsling med støtte fra staten for å binde CO i veksten og øke skogproduksjonen. Dette gjør at stammen blir bredere og barnålene frodigere og treet fanger mer snø. Ugjødslet skog står uten toppbrekk.	-
98	Optimismen tilbake i skogbruket 22.05.18	Ø	nyhetsartikkel	Glommen Skog melder om økning i tømmerprisen på nærmere 40 prosent. Årsaken er økt etterspørsel etter massevirke. Miljøfordeler med trevirke, det er nedbrytbart og den binder halvparten av Norges CO2-utslipp.	S
99	Klima: Skogen må veie tungt 22.05.18	N	leserinlegg	Vi må bruke skogen for å lykkes i klimakampen, mener Olav Veum, styreleder i Norges	S

				Skogeierforbund. Kan brukes til mye som vi bruker olje til i dag, for eksempel biodrivstoff, plast og klær. Kan erstatte stål og betong. Viktig å hogge og plante mer skog.	
100	Annen kunnskap 22.05.18	N	kronikk	Svar til noen som mener odel ikke er bra. Mener at det er bra, de som har odel lærer av generasjonene før. Og det er disiplinerende med tanke på langsiktige valg. Regjeringen har på fire år bevilget nær 1,5 milliarder kroner til skogvern. Mange av de vernede områdene er frivillig vern, det betyr at bøndene bryr seg om naturen.	-
101	Avgir makt 24.05.18	N	kronikk	Av Ole André Myhrvold, stortingsrepresentant for Sp. Mener at EUs løsning på utfordringer alltid er lik politikk for et felles marked og at vi blindt implementerer mange EU-direktiv i Norge, med jord- og skogbruk som eksempel med LULUCF, Land use, land-use change and forestry.	-
102	Skogbruk: Mulighet eller problem 24.05.18	N	leserinlegg	Svar av Mathias Sellæg til innlegg fra 30. april (Solheim) og 3. mai (Heringstad) om skogreisingskogen langs kysten. Mens Solheim programmatisk mener skogplantingen på kysten var et mistak og at trevirket ikke kan brukes	S

				<p>til noe, heller ikke til karbonfangst, mener Heringstad skogreising er viktig og riktig, tross de feil som ble gjort, bl.a. fordi både kysten og verden trenger mer skog, hvilket nok de fleste er enige med ham i.</p> <p>Sellæg skriver at skogreisings skogen bare utgjør fire prosent av skogen i kystskogfylkene. Men grana i skogreisingsområdene står for 53 prosent av skogtilveksten. Alt dette er tilgjengelig med lite veibygging. Tilsvarende 30 til 50 prosent av dagens norske skogavvirking.</p>	
103	Rigger seg for økt osteproduksjon 25.05.18	N	nyhetsartikkel	Om osteproduksjon.	-
104	Omfattende kabelbrenning i knusktørr skog 25.05.18	Ø	nyhetsartikkel	Om sannsynlig kabeltyveri.	-
105	Takserer skog for enorme verdier 29.05.18	Ø	nyhetsartikkel	Takseringsprosjekt for å gi skogeierne bedre verktøy til forvaltning av skogen sin.	-
106	Fortviler over at de ikke får felle bjørn 30.05.18	N	nyhetsartikkel	Rovdyr.	-
107	Naturvern trykker framtida 31.05.18	Ø	kronikk	Av Ellen Hambro, direktør i miljødirektoratet. Mest om vern av natur generelt. Litt om frivillig skogvern. Har blitt godt mottatt hos skogeiere, vinn-vinn-ordning for både skogeiere og myndigheter.	V

108	- Vi sitter på nåler 31.05.18	Ø	nyhetsartikkel	Bekymring blant skogsentreprenører på grunn av ekstremt høy skogbrannfare.	-
109	Viltpesten 02.06.18	N	kommentar	For mye hjortevilt. Skogeierne får statstilskudd for å plante en ny gran selv om hjort spiser den opp med en gang. Mange av skogeierne tenker mer på jakt enn avling og skogens vel.	-
110	- Skal bli lønnsomt å bruke skogen 02.06.18	N	nyhetsartikkel	Landbruksministerens (Jon Georg Dale, FrP) budskap er mer planting og mer hogst. Klima- og miljøminister Ola Elvestuen har hatt et annet fokus og ville utrede forbud mot sitkagran. Dale mener at det ikke er bruk og vern, men mer sammensatt med lønnsom aktivitet, biomangfold og klimautfordringer.	N
111	Klima og miljø: Naturlig med tre 06.06.18	N	leserinlegg	Materialvalg i det nye regjeringskvartalet.	-
112	Nasjonen mener 07.06.18	N	leder	Næringsforbud for pels.	-
113	Vises fram på Elgfestivalen 07.06.18	Ø	nyhetsartikkel	Om Trysils største elghorn.	-
114	Protesterer på sitkagran- og lutzgran-risiko 08.06.18	N	nyhetsartikkel	Artsdatabanken bommer når de plasserer fremmedartene sitkagran, lutzgran og flere andre bartrær i den høyeste risikoklassen i den nye fremmedartlista, mener samvirket Skognæringa Kyst. De frykter at neste skritt er forbud.	S

115	Portretterer trær 09.06.18	Ø	nyhetsartikkel	Fotoutstilling	-
116	Tømmeret må settes i arbeid 13.06.18	N	kronikk	Av Hans-Christian Gabrielsen, leder i LO. Grønn vekst må gi flere arbeidsplasser og økt verdiskaping, vi må legge til rette for økt foredling av tre. I januar 2015 leverte Skog 22-utvalget sin rapport til regjeringen. Siden har det kommet 3 statsbudsjett, skogmeldingen, bioøkonomistrategien, ny regjeringsplattform og statsrådsliste. Resultatet så langt er en positiv økning på skogsbilveier, tømmerkaier og biodrivstoff som lyspunktene.	S
117	Tar oppgjør med negativ landbruksdebatt 15.06.18	N	nyhetsartikkel	Kvinnenettverk på Stortinget vil spre positivitet rundt landbruket.	-
118	Påfører trærne sårskader for å få bedre tømmer 18.06.18	N	nyhetsartikkel	Trær påføres sårskader for å gjøre tømmeret mer motstandsdyktig mot råte.	-
119	- Jeg ser ikke bort ifra at vi ender på Sjøli 19.06.18	Ø	nyhetsartikkel ikke relevant	Ektepar har kjøpt gård i Rendalen.	-
120	Skogeiere fra hele Norge fikk se kjoler av papir 19.06.18	N	nyhetsartikkel ikke relevant	Om Norges Skogeierforbunds årsmøte.	-
121	Sikret storkontrakt 21.06.18	Ø	nyhetsartikkel	SB Skog AS i Elverum skal drifte skogen til landets største skogeier, Statskog.	-

122	Evenstad eller Hamar for Blæstad-fagene? 21.06.18	Ø	debattinnlegg	Om flytting av studietilbud.	-
123	"Et sted blir akkurat så spennende eller daft som summen av sine innbyggere" 21.06.18	Ø	nyhetsartikkel	Om steds kvalitet i Løten, ny næringsplan. Skogbruk vil være viktig fortsatt.	-
124	Moelven: - Skogvernet slår uheldig ut for industrien 22.06.18	N	nyhetsartikkel	Moelven mener staten verner så mye skog i Nordland (og Trøndelag) at det går ut over industrien der og det grønne skiftet. Områder utredes for vern, allerede det betyr at avirkningen må reduseres. Nordland er fylket i Norge som har plantet mest skog – for 70 til 80 år siden. Moelven sier at de ikke er imot vern, men mener at det denne gangen slår geografisk uheldig ut. Mener at aktivt skogbruk er det beste for å binde mer CO2.	S
125	Høyre og jordbrukspolitikken 25.06.18	N	debattinnlegg	Svar til debattinnlegg 19.06. Av Terje Aasland, stortingsrepresentant for Ap. Ap er fornøyd med jordbruksoppgjøret.	-
126	Bevilger mer til brannberedskap 25.05.18	N	nyhetsartikkel	Regjeringen foreslår økte bevilgninger til skogbrannsløkking. Blant annet fordi halvparten av alle truede arter i Norge, og en rekke truede naturtyper, finnes i skog.	-
127	Alt som kan lages av olje, kan lages av skog	N	debattinnlegg	Av Jesper Nohr, leder i Hedmark senterungdom. "Skogen er den nye olja." I	S

				<p>netto tar den norske skogen opp CO2 tilsvarende halvparten av utslippene. Men å bruke skog til å erstatte fossilt materiale gir enda større gevinst. Hevder at både landbruksdirektoratet, miljødirektoratet, Norsk institutt for bioøkonomi og FN mener det samme. Skog er et viktig virkemiddel for å kunne oppfylle Parisavtalen. Kun halvparten av den årlige tilveksten avvirkes per i dag. Kvister, greiner, topper, stubber og lignende bør utnyttes bedre. Etterspørselen etter biodrivstoff vil øke veldig. For eksempel trehus holder på klimagasser helt til trærne rotner. Skogvern gir mindre CO2 på kort sikt, mens aktiv bruk gjør det på lang sikt. Sp vil ikke verne 10% av skogen.</p>	
128	Norskog: 10 prosent vern gir ikke 90 prosent hogst 26.06.18	N	nyhetsartikkel	<p>Skogeierorganisasjonen Norskog sier man skulle tro det ble lettere å drive skog på de 90 prosent som ikke er vernet som et resultat av bestemmelsen om 10% vern. Mindre enn halvparten av den produktive skogen brukes til tømmerhogst pga. vern, miljø- og kvalitetshensyn og tilgjengelighet.</p>	S
129	Skogvern som virker 28.06.18	N	kommentar	<p>Av Hans Bårdsgård, journalist i Nationen. Burde verne kommuneskog på Østlandet i</p>	S

				stedet for statlig skog i Nordland. Mener 10% vern er helt uten faglig begrunnelse eller kost-nyttevurdering og at områdene som vernes for eksempel ikke har mange rødlistearter.	
130	Ei kjærleikserklæring til skogen 29.06.18	N	bokanmeldelse	Om boka Den fantastiske skogen.	-
131	Varsler krevende rekruttering i Steinkjer 29.06.18	N	nyhetsartikkel	Landbruksdirektoratet flytter deler av virksomheten til Steinkjer, en stor rekrutteringsprosess starter.	-
132	Nasjonen mener 30.06.18	N	leder	Regjeringen vil gi bedre levekår for insekter som bier, humler og andre pollinerende insekter.	-
133	Starter med blanke ark 30.06.18	N	nyhetsartikkel	Mer om Landbruksdirektoratets flytteprosess.	-
134	Artsmangfold: Snakk med grunneier 02.07.18	N	debattinnlegg	Av Ellen Alfsen, Norsk Skogeierforbund. Man bør snakke med grunneier av skogen før man starter kartlegging av arter.	S
135	- Også Nordland må bidra i klimakampen 03.07.18	N	nyhetsartikkel	Naturvernforbundet mener at også Nordland må bidra i vern av skog. De sier at det "konstrueres" en sak om at vern truer skogindustrien. De mener at skogvern er det beste måten å bevare biologisk mangfold på. Det er helt greit om det blir over 10%, som er minimumsmålet. Det største karbonlageret finnes i skogsjorda, mer enn 80% av	V

				skogens karbon. Vern av gammel skog, forlenget omløpstid i skogen som drives, samt lukket hogst, er tre viktige tiltak for å opprettholde og øke skogens karbonlager. Det poengteres dessuten at Norge har ratifisert konvensjonen om biologisk mangfold, der det står at hvert land må ha som mål å sikre et representativt vern av minst 17 % av sin natur.	
136	Glommen tilbyr forskudd til tørkerammede bønder 05.07.18	N	nyhetsartikkel	Forskudd på hogst for å bote på trøbbel med tørke.	-
137	Frosttørke har skada skogen 06.07.18	N	nyhetsartikkel	Kald vinter, mild periode på våren – det førte til frosttørke. Tror skogbruk langs kysten vil bli vanskelig om det fortsetter slik siden de ikke får plante like mye sitka- og lutzgran som før.	-
138	Selvmordsbølge blant amerikanske bønder 09.06.18	N	nyhetsartikkel	Selvmord mer utbredt blant primærnæringsarbeidere enn gjennomsnittsammerikaneren.	-
139	Debuterte endelig 10.07.18	Ø	forside	Skogbruker stiller ut kunst.	-
140	- Gruale greier for en beskjeden skogbruker 10.07.18	Ø	nyhetsartikkel	Fortsettelsen på nummer 139.	-
141	- Villsvinn kan være en ressurs 11.07.18	N	nyhetsartikkel	Villsvinnjakt	-
142	Norskog: - Kan ikke sammenligne skogbruk med fiske 11.07.18	N	nyhetsartikkel	Skogbrukerorganisasjonen Norskog mener at ressurstilgangen i fiske og skogbruk kan sammenlignes,	S

				<p>se nummer 135. For eksempel fordi fisk tilhører allmennheten, mens skog tilhører skogeieren. Norskog mener også at de driver bærekraftig. Og mange rødlistearter befinner seg i skogen rett og slett fordi den dekker en stor del av landet. For å lykkes i klimakampen må vi hogge mer. Trær må hogges når de er hogstmodne, ellers råtner de og slipper ut igjen karbon.</p>	
143	<p>Sp etterlyser evaluering av tiprosent-vern 11.07.18</p>	N	nyhetsartikkel	<p>Sp ber klima- og miljøministeren evaluere målet om 10% skogvern. De mener vernet slår tilfeldig ut. Den mest produktive skogen vernes i stedet for å utnyttes til å øke verdiskapingen, hevder de. Rødlistede arter er ikke truet av hogst, men av gjengroing av kulturlandskapet.</p>	S
144	<p>Håper at nye lov vil endre hverdagen til fjellbøndene 12.07.18</p>	Ø	nyhetsartikkel	<p>Ønsker lokal forvaltning av skogen.</p>	S
145	<p>Har ponnien noko å gjera i skogbruket? 12.07.18</p>	N	historisk nyhetsartikkel	<p>Ikke relevant.</p>	-
146	<p>Ta skogindustrien på alvor 12.07.18</p>	N	kronikk	<p>Av Ida Aarø og Hans Asbjørn Sørli, rådgivere i Norges Skogeierforbund. Svar til nummer 135. Skogindustriens bekymring for redusert råstofftilgang er ikke noe vikarierende motiv. Det er den eldre skogen som er aktuell</p>	S

				både for hogst og vern. Vi må ta varer på eksisterende grønn industri for å lykkes med det grønne skiftet. Skogbrukets miljøarbeid bidrar positivt til artsmangfoldet. FNs klimapanel viser at det er viktig å hogge og plante mer skog. Skogen i Norge er ikke noe stabilt karbonlager.	
147	Opplysningsvesenets fond (OVF) og skogkjøp 13.07.18	Ø	debatt	Av Gudmund Nordtun, administrerende direktør i Glommen skog. Statlig aktør som er aktiv i markedet for skogeiendommer. God bakgrunn for debatt om hvor stor statens deltakelse innenfor skogbruk skal være.	S
148	Har tro på ekte hestekrefter i landbruket 16.07.18	N	nyhetsartikkel	Elever på landbruksskole lærer å bruke hester.	-
149	Vil ikke evaluere skogvernmålet 16.07.18	N	nyhetsartikkel	Oppfølging av nummer 143. Klima- og miljøministeren vil ikke evaluere skogvernmålet. Alle partier unntatt Sp var enige i dette målet i 2016 da det ble vedtatt. Han understreker at andre samfunnsinteresser skal vurderes opp mot skogvernet.	V
150	Verden og Norge trenger skogprodukter 17.07.18	A	debatt	FNs klimapanel og Miljødirektoratet har vist at det ikke er mulig å nå globale og nasjonale klimamål uten økt bruk av fornybart trevirke. Ekspertutvalget for grønn	S

				konkurranseskraft viste dessuten hvor avgjørende biomasse fra skogen er for det grønne skiftet. Det er derfor bred politisk enighet om at avvirkningen i Norge bør økes.	
151	Er blitt verre enn i 1947 17.07.18	Ø	debatt	Om tørkesommeren.	-
152	Penger på gata 18.07.18	Ø	kronikk	Av Gunnar A. Gundersen, næringspolitisk sjef Glommen skog. Viser til oppslag i Finansavisen 26.06. om vern eller bruk av skog. Frivillig vern fører til at konflikter dempes. Faren er at vi glemmer at skogen gir mange produkter som vi trenger. Skogen vil ikke fortsette å binde så mye CO2 uten at den forvaltes aktivt. Uten drift av skogarealene, intet «grønt skifte», hvorfor fortsetter da miljøsidens sin retorikk mot en bærekraftig og miljøvennlig virksomhet.	S
153	Høyre advarer mot vernevillig Ap 18.07.18	N	nyhetsartikkel	Høyre mener Ap har en ny kurs som kan ramme skognæringen, at de er mer vernevillige og vil ha mer styring nasjonalt i stedet for lokalt. Parodisk, mener Ap.	-
154	- Ser for mykje av det 18.07.18	N	nyhetsartikkel	Jordbærplukking og sesongarbeidere.	-
155	Hvem skal ta ansvar for de truede artene? 19.07.18	A	debatt	Skogbruket tar ikke nok hensyn til truede arter. Bare 2,4% er gammelskog og den hugges fremdeles. Det hugges flest	V

				trær i fuglenes hekkesepong. Mye plantasjeskog.	
156	Mener sagmugg er aktuelt som krisefôr 19.07.18	N	nyhetsartikkel	I forbindelse med tørken. Sagmugg kan brukes som krisefôr. Det blir produsert i relativt store mengder. Som grovfôr.	-
157	Pøser på med vann 20.07.18	Ø	nyhetsartikkel	Skogbrann. Ikke relevant.	-
158	En spydspiss i reiselivet 21.07-18	N	debattinnlegg	Fiske etter villaks svært viktig for reiselivet.	-
159	Gundersen er svært takknemlig 23.07.18	Ø	nyhetsartikkel	Takknemlig for hjelp i forbindelse med skogbrann.	-
160	Indoktrinering pågår i skogen 24.07.18	A	debatt	Av Gjermund Andersen, naturvernforbundets skogutvalg. Skognæringen gjentar at hogsten må økes for å redde klimaet. Men det er negativt for klimaet. Det tar 100-200 år før det teoretisk gir klimagevinst.	V
161	Må gi gass i bioøkonomien 24.07.18	N	kommentar	Av journalist i Nationen. Biogass kan produseres av blant annet avfall fra skogbruk og gjøre tungtrafikk og sjøfart klimanøytral.	-
162	- Det finst ikkje nok norske lærlingar 24.07.18	N	nyhetsartikkel	Bekymret for gartnerutdanningen i Norge.	-
163	- Har dei ikkje vore ute i sommar?	N	nyhetsartikkel	Skogsarbeidere risikerer å bli permitterte på grunn av tørken.	-
164	Tørkesommeren og veien videre 25.07.18	N	kronikk	Av Arne Bardalen, NIBIO. Vi må være forberedt på store endringer i klima og vær. Mest om jordbruk.	-

165	- Jeg har aldri opplevd 70 øre per kilowatttime 25.07.18	Ø	nyhetsartikkel	Om strømpriser.	-
166	Krysser fingrene for regn i store mengder 27.07.18	Ø	nyhetsartikkel	Skogsjef i Glommen skog vil ha regn, tørke og brannfare truer skogsdriften.	-
167	Fryktar borkbilleutbrot etter tørka 27.07.18	N	nyhetsartikkel	Norges skogeierforbund er bekymret med tanke på barkebiller. Etter et angrep kan man bli nødt til å hogge store mengder skog.	-
168	Varmen kan gi barkebilleutbrudd 28.07.18	Ø	nyhetsartikkel	Refererer til nummer 167.	-
169	Verden og Norge trenger skogprodukter 30.07.18	N	kronikk	Av Heidi Finstad, leder i Verdikjeden skog og tre. Viser til FNs klimapanel som viser at man ikke kan begrense globaloppvarming nok uten økt bruk av fornybart trevirke og rapporten Kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutvikling samt Skogmeldingen. Mener at norsk skogbruk tar biologisk mangfold på alvor. Den økologiske tilstanden til skogen vår blir stadig bedre, for eksempel mer gammel skog og mer død ved.	S
170	Sa endelig ja til Nationen 30.08.18	N	nyhetsartikkel	Ketil Koppang er redd for at det han sier blir vinklet til noe Sp-politisk. Er eiendomsmegler som driver med landbrukseiendommer.	-
171	På denne dag 31.07.18	A	gamle nyhetsartikler	ikke relevant	-

172	2014 31.07.18	Ø	gamle nyhetsartikler	ikke relevant	-
173	Ordfører kandidat og ulv 01.08.18	Ø	leserbrev	Om ulv, ikke relevant.	-
174	- Bjørnen kom brått på 03.08.18	Ø	nyhetsartikkel	En mann har sett en bjørn. Ikke relevant.	-
175	Skremmende lik veps 04.08.18	N	nyhetsartikkel	Om blomsterfluer. Viktige pollinatorer.	-
176	Direktør(r) trenger vann 04.08.18	Ø	nyhetsartikkel	Om tørke og strøm og bærekraft.	-
177	Norskog: Ulv svekker eiendomsverdien med cirka én mrd 08.08.18	N	nyhetsartikkel	Om rovdyr, ikke relevant.	-
178	Skogbruket i Norge inne i en omstillingsprosess 08.08.18	N	gamle nyhetsartikler	Ikke relevant.	-
179	Må forvaltes 09.08.18	N	kronikk	Av Ole André Myhrvold, stortingsrepresentant Sp. Om klimaendringer og at EU etter hans mening er i ferd med å etablere et regelverk som går i feil retning. Aktivt skogbruk gir størst opptak av karbon. Han mener at EU er i ferd med å bestemme at vi ikke skal øke bruken av skog.	S
180	Mener ulvebestanden reduserer verdien på skogeiendommen 10.08.18	Ø	nyhetsartikkel	Om rovdyr. Ikke relevant.	-
181	Kriseår for hjorteviltet 10.08.18	Ø	nyhetsartikkel	Tørke har ført til problemer for hjortevilt. Skogbruket kan bidra gjennom å tilrettelegge for at viltet får tilgang til avfall etter hogst.	-
182	Fjellmosveen tar feil om ulv	Ø	debatt	Om rovdyr, ikke relevant.	-

	15.08.18				
183	85 15.08.18	Ø	Gratulasjoner	Ikke relevant	-
184	Naturen er best på ekstremvær 15.08.18	N	kronikk	Av Ragna Kronstad, kommunikatør og agronom med jobb i Sabima. Tørke i sør, men ikke i nord viser at vi trenger jordbruk i hele landet. Det er vanskelig eller uheldig med tiltak så lenge ekstremværet kan bli av en helt annen type neste gang. Moderne, tettvokste og drenerte skoger brenner bedre enn fleraldrede gammelskoger som har brent før. La naturen være natur!	S
185	- Orientering er en feber 16.08.18	Ø	nyhetsartikkel	Om 80-åring som driver med orientering, har vært med i skogs-EM.	-
186	Tredje generasjon tar over familiefirmaet 17.08.18	Ø	nyhetsartikkel	Om et begravelsesbyrå i familieeie.	-
187	Eit stort stykke Noreg 17.08.18	N	nyhetsartikkel	Stort oppslag blant annet om de største aktørene innen skog i Norge. I Norge er det i snitt 2000 trær per innbygger. Rekordhøye tømmerpriser, "alt" kan lages av skog. "Alle" er enige om at norske skogeiere kan hogge mer og fremdeles drive bærekraftig. Om Gunnar Gundersen.	S
188	Dei aller største på skog 17.08.18	N	nyhetsartikkel	Del 2 av 187, om hvem som eier skog. Historisk og med lover og regler.	-

189	Får likevel dele gården etter lang prosess 20.08.18	N	nyhetsartikkel	Om deling av en familiegård. Ikke relevant.	-
190	Kraftig prisauke etter at priskontrollen fall 23.08.18	N	nyhetsartikkel	Prisen på skogeiendommer har økt med nesten 50% på et år. Særlig gårdsskog er populært.	-
191	Praktgård på tvangssalg, pris 29 millioner 23.08.18	Ø	nyhetsartikkel	Stor gård i Trysil selges.	-
192	Derfor er skogvern bra 24.08.18	N	kronikk	Av Arnodd Håpnes, Naturvernforbundet. Kun 3% av den produktive skogen er vernet, men skogvern er viktigste metode for å bevare biologisk mangfold. Svar til 146. Bare 2,6% av skogen er eldre enn 160 år. Skogeierforbundet underslår viktigheten av vern for artsmangfoldet og kunnskapen om vern som klimatiltak. Historisk høy vekst i hogst i Nordland til tross for vern. Mange grunner til at vern er nødvendig.	V
193	Produserer grønnsaker med 250 ansatte 25.08.18	N	nyhetsartikkel	Om et av landets største gartnerier.	-
194	Jordskifteretten kan bidra 30.08.18	N	kronikk	Jordskifteretten som et effektivt og rimelig verktøy for eiendomsutvikling. Mye urasjonell eiendomsstruktur i norsk skogeierskap.	-
195	Betryggende Moelven-tall 30.08.18	Ø	leder	Stor etterspørsel etter tre fører til godt resultat.	-
196	Skogpolitikk og råstofforsyning	N	Kronikk	Av Mathias Sellæg, tidligere fylkesskogsjef. Svar til Moelven	S

	31.08.18			og Statskog om det at nye skogvernforslag går utover råstofforsyningen til skogindustrien i Midt-Norge. Viser også til FNs klimapanel og skriver at skognæringa er et viktig klimaverktøy og framtidsnæring. Sier at situasjonen er utfordrende i regionen på grunn av hundreårig omlegging fra høstingsskogbruk til kulturskogbruk.	
197	- Får et knallår i skogen 01.09.18	Ø	nyhetsartikkel	Gode tømmerpriser, dårlige avlinger, krevende vinter, tørr sommer betyr svært gode tømmerpriser.	-
198	- 300 år gammel kunnskap oppfattes som helt ny 01.09.18	Ø	reportasje	Maren Kværness Halberg ved Anno museum mener tankene om bærekraft er gamle og ble brukt i skogbruket allerede for 300 år siden. Videre sier hun: Vi verner skog i den tro at vi skal bevare et bilde, det er jo ikke mulig når vi vet at skogen utvikler seg, det lever og vokser.	S
199	Tror Glommen og Mjøsen Skog på det selv? 06.09.18	Ø	leserbrev	Av Gjermund Gjestvang, MdG. Viser til oppslag om Glommen og Mjøsen og deres nye skogpleiestrategi som han mener de fikk "reklamere" for uten noen kritiske spørsmål. De bruker for eksempel markberedning og endevender dermed humuslaget som har ligget der siden istiden. Dette medfører blant annet også	V

				store karbonutslipp fra hogstflata.	
200	Gjestvang i spagat 08.09.18	Ø	debatt	Svar til 199, av Johannes Bergum, Mjøsen, og Per Skaare, Glommen. Viser til EU og FN, og også Göran Pärsons uttalelse: "Det absolutt mest kontroversiella är at inte bruka skogen". Forvaltning av skog er viktig. Netto opptak av CO2 allerede etter 7-8 år på et hogstfelt. Fra 100-120 år bindes mindre og mindre CO2, helt fram til ingenting etter 160 år.	S
201	Over stakk og stein med Mjøsen og Glommen Skog 12.09.18	Ø	leserbrev	Svar til 200, av Gjermund Gjestvang, MdG. Kritiserer at Mjøsen og Glommen ikke svarer på dette med markbereding. Minner om at hele skogøkosystemet er karbonlager, ikke bare trærne.	V
202	Ser økende skadenivå i nord 15.09.18	N	nyhetsartikkel	Flere invaderende skadegjørere lenger nord på grunn av et mildere klima.	-
203	Set ned fellesnordiske klimautval 20.09.18	N	nyhetsartikkel	To nordiske klimautvalg skal levere forslag til tiltak om hvordan jord- og skogbruket kan være bedre rustet mot klimaendringene.	-
204	Gir ulven skrubbsår til vernere 21.09.18	Ø	leserinlegg	Om rovdyr, ikke relevant.	-
205	Leserjakt i det grønne 21.09.18	N	nyhetsartikkel	Om Nationens jubileum.	-
206	Jernbanekommunene må våkne	Ø	debatt	Om tog øst for Hamar.	-

	21.09.18				
207	Slik skal skogeierne hogge mer – og tjene mer 21.09.18	N	nyhetsartikkel	Ny "bruksanvisning" skal bidra til at skogeierne kan få større økonomisk avkastning, forteller Glommen Skog. Kan øke med opptil 50%. I Edelbruksanvisningen er det spesielt tre områder hvor det i denne gang blir påpekt forbedringspotensial. Det første er markberedning, altså hvordan plantene får best mulig vekstforhold i bakken og skjermes for insektskader. Det andre er plantinga, hvordan man velger riktig type plante, riktig antall og plassering, og tidspunktet for plantinga. Til slutt er det pleie av ungsbogen, for eksempel å rydde vekk bjørk i en granskog.	S
208	Postkutt rammer bygda mest 22.09.18	N	nyhetsartikkel	Om reduisering av posttilbudet.	-
209	Statsbudsjettet: Vi trenger økt aktivitet i skogen 26.09.18	N	debatt	Av Olav Veum, Norges Skogeierforbund. Skognæringa er viktig for å redusere klimagassutslipp. Regjeringen må følge opp satsingen på skogsbilveger, samferdsel, gjødsling og økt bruk av tre i bygg.	S
210	Regjeringen betaler for planting av den samme typen trær som de bruker millioner på å fjerne 27.09.18	A	nyhetsartikkel	Regjeringen bruker flere millioner kroner på å fjerne utenlandske som de mener skader norsk natur. Men gir også penger til skogeiere som vil plante enda flere av de	N

				samme trærne. Eks: sitkagran og lutzgran. Et forbud utredes.	
211	Seks døde i primærnæringene 29.09.18	N	nyhetsartikkel	Ikke relevant.	-
212	Danske bønder skal få bytte dårlig jord 02.10.18	N	nyhetsartikkel	Tiltak i forbindelse med tørkekrisa at danske bønder kan bytte dårlig jord.	-
213	Bærekraft og skog 05.10.18	Ø	debatt	Innlegg i debatten om flatehogst, grøfting og markberedning, se 201. Av Per Ivar Kvammen, Norges Naturvernforund. Poengterer forskjellig syn på markberedning: Økt CO-utslipp mot fangst av CO2. Mener slike inngrep er rasing. Naturvernere og skogbrukere bør komme sammen og bli enige om hva som skal være kjennetegnet på et bærekraftig skogbruk, med minst mulig økologisk fotavtrykk!	V
214	Nationen mener 05.10.18	N	leder	Man må hente ut potensialet i skogen slik at Norge blir selvforsynt med biodrivstoff.	S
215	Reagerer på kjønnskjevhet 08.10.18	N	nyhetsartikkel	Kun to av 15 bønder nominert til prisen Årets unge bonde er kvinner.	-
216	Snakker om klima 09.10.18	N	kommentar	Av journalist i Nationen. Regjeringen sier skogen er viktig, men gir ikke penger til gjødsling, skogsbilveier og skogplanting, kun til forskning.	S
217	Hvorfor kutte klimatiltak i skogen?	N	kronikk	Av Ellen Alfsen, Norges Skogeierforbund. Sier at	S

	09.10.18			skogeierforbundet er glade for regjeringens satsing på samferdsel fordi det gjør transport av tømmer enklere. Men liker ikke at regjeringen reduserer satsingen på planting, gjødsling og planteforedling.	
218	100	A	gratulasjoner	Ikke relevant.	-
219	Mer trøkk på transport 10.10.18	N	nyhetsartikkel	Regjeringen vil gi 92 millioner kroner til bygging av skogsbilveier og tømmerkaier over statsbudsjettet.	-
220	Runde år 10.10.18	Ø	gratulasjoner	Ikke relevant.	-
221	Vil ha en fremtidsrettet jobb 12.10.18	N	nyhetsartikkel	Ungdom vil ha jobber som er viktig for klima og miljø, og for stadig flere er skogbruksutdanning et alternativ.	-
222	Kvinner i skogbruket satser grønt 12.10.18	N	nyhetsartikkel	Hver fjerde skogeier er kvinne, de er altså en viktig ressurs i det grønne skiftet og må få kunnskap om dette.	-
223	Staten er største skogbrukeren på Vestlandet 16.10.18	N	gammel nyhetsartikkel	Ikke relevant	-
224	Skogens utskjelte klimahelter 17.10.18	N	debatt	Av rådgivere i Norges skogeierforbund. Skriver at naturvernorganisasjoner har definert plantet norsk grans som pøbelgran. Mener at denne grana binder mer CO2 enn det alternativet hadde vært, nemlig løv- eller furuskog. Plantet granskog er nødvendig for å kunne drive	S

				skogbruk på Vestlandet og i Nord-Norge.	
225	Distrikts-Norge i medvind med Høyre 17.10.18	Ø	debatt	Av stortingsrepresentanter for Høyre. Om hvor bra de synes alt går.	-
226	Bærekraftig skogbruk og veger 19.10.18	Ø	leserbrev	Av Mari Qviller, Natur og ungdom. Svar til Skogeierforbundetse takknemlighet for statsbudsjettets penger til samferdsel. Miljødirektoratet mener at skogbruk er bedre for miljøet enn skogvern, dette fordi det kan senke behovet for ikke-fornybare og miljøskadelige materialer og industrier. Men det forutsetter at det er bærekraftig og gjort på en skånsom måte. I dag skjer det mange lovbrudd og andre inngrep i naturen som flere mener burde vært forbudt. For eksempel er flatehogst mest lønnsomt, men også mest skadelig.	V
227	- Det blir vemodig å flytte på seg 19.10.18	N	nyhetssak	Per Skorge blir administrerende direktør i Norges Skogeierforbund.	-
228	95 19.10.18	A	gratulasjoner	Ikke relevant.	-
229	Naturvernforbundet vil verne mer skog. Løvenskiold sier blankt nei. 21.10.18	A	nyhetsartikkel	I Osloomarka er bare 14% spart for flatehogst, i hele Norge 25%, tall fra NIBIO. Verneprosessen har stoppet opp etter at regjeringen bestemte at alt skogvern skal være frivillig. Løvenskiold sier:	N

				Vi er opptatt av å bevare biologisk mangfold, samtidig som skognæringen gis muligheter til å skape verdier og arbeidsplasser på en miljøvennlig måte. Kjuker trives best i uberørte skogområder. De er viktige deler av økosystemet.	
230	Lokal innsats hindret katastrofen 22.10.18	N	nyhetsartikkel	Forhindret skogbrann i Drangedal.	-
231	Forskere ber bonden slutte å skylde på seg selv 22.10.18	N	nyhetsartikkel	Bønder klandrer seg selv når ulykker skjer, det bør de ikke, mener forskere.	-
232	Skogeier forsvunnet 25.10.18	Ø	leserbrev	Av Rune Øygarden. Om naturen i dag. Den skal brukes og høstes, ikke vernes og gro igjen.	S
233	Sp vil stoppe "meningsløse" klimakutt 27.10.18	N	nyhetsartikkel	Sps nye næringspolitikk. Ikke villig til å redusere norsk matproduksjon for å få ned klimagassutslipp. Mener at kutt i Norge vil føre til økt utslipp i andre land. Ønsker skog i mye større grad inn i klimarapporteringen.	-
234	Nationen mener 27.10.18	N	leder	Vi må bruke mer biomasse for å nå 1,5-gradersmålet. Skriver at klimaforsker Glen Peters ved Cicero ber oss tenke over fiendebildene: Er det skoginteresser som står mot bioenergiinteresser, eller er det skog og bioenergi mot fossil energi? Vil vi hogge mer skog og dermed også påvirke biomangfold for å nå 1,5-	N

				gradersmålet, eller vil vi verne skogen og passere to grader, noe som vil ha enda større effekt på biomangfoldet?	
235	Rødt kjøtt og klima 19.10.18	N	kronikk	Av bonde Olav Sjølie. Om jordbruk og klima.	-
236	Tynset-beitelag har mistet 450 sauer 29.10.18	N	nyhetsartikkel	Om rovdyr. Ikke relevant.	-
237	Ein optimist takkar for seg 30.10.18	N	nyhetsartikkel	Lederen i Norsk Bonde- og Småbrukerlag går av.	-
238	Får fire millioner til hogstmaskin 31.10.18	Ø	nyhetsartikkel	Ny hogstmaskin til skoglinja på Sønsterud.	-
240	Faunarasisme i 40 år 31.10.18	Ø	debatt	Om rovdyr. Ikke relevant.	-
241	Permitterer 16 ansatte 06.11.18	Ø	nyhetsartikkel	Skogbruket klarer ikke levere småtømmer av furu, dermed blir det ikke mulig å produsere impregnerte gjerdestolper.	-
242	Solør Agrotre må permittere på grunn av tømmermangel 06.11.18	N	nyhetsartikkel	Som 241.	-
243	Heltar og pøblar i skogen? 07.11.18	N	debatt	Av Naturvernforbundet, Sabima og WWF. Svar til 224. Kan man stole på næringsorganisasjoner hvis man vil ha sannheten om grana på Vestlandet? Skogeierforbundet nevner ikke utfordringene knyttet til fremmede arter. Om man for eksempel planter en granskog på Vestlandet, blir samtidig noe av den vestlandske naturen borte.	V

244	Klimafrelserne 07.11.18	N	kommentar	<p>Av journalist i Nationen. Viser til FN-rapport om matproduksjon i en varmere verden. Tar for seg forskjellige trender. Å avstå fra alt kjøtt, er et personlig valg, ikke et miljøvalg. Klassiske skogvernere snakker om gammelskogen som karbonlager. Men lageret lekker. I Nord-Italia blåste store skogområder rett i bakken i forrige uke. Et villere klima gjør skogvern til en klimasrisiko. Skogbruket snakker om skogplanting som klimatiltak, og har sikret seg budsjettstøtte til å plante tettere. Samtidig planter mange skogeiere ikke til i det hele tatt, selv om loven påbyr dem å gjøre det. På 10 år har dette ødelagt karbonbindingen på 270.000 dekar bare i kystfylkene. Det er ikke klimasmart skogbruk, påpeker avdelingsleder Gunnhild Sjøgaard ved Nibio.</p>	N
245	Fersk skogeigar vil generere lokalt arbeid 07.11.18	N	nyhetsartikkel	Har kjøpt skog for 18 mill kr og vil skape arbeidsplasser lokalt.	-
246	Venstresidens skremmepolitikk 10.11.18	N	kronikk	Av Margunn Ebbesen, stortingsrepresentant for Høyre. Generelt om næringspolitikk.	-
247	Her kan møkka gå rett i gass 12.11.18	N	nyhetsartikkel	Husdyrgjødsel og fiskeslo kan bli biogass.	-

248	For polarisert debatt om skogvern 13.11.18	N	debatt	Av Aksel Gøytil Bødtker, Natur og Ungdom. Viser til den polariserte skogdebatten med skille mellom dem som driver skogen og klimaaktivistene. Trær som faller i et område preget av flatehogst, løses opp. Trær som faller der skogbunnen er dekket av sopper, moser og insekter, bringes videre i kjeden og karbonet slippes ikke ut. Mener at det trengs dialog om tiltak, ikke splittelse og stagnering.	N V
249	Skogen betyr mye 15.11.18	Ø	nyhetsartikkel	Ola Stensby blir driftsleder i Trysil kommuneskoger. Skogen betyr mye i Trysil med tanke på arbeidsplasser.	-
250	Fosterhjem skal redde elvemuslingen 19.11.18	N	nyhetsartikkel	NINA har utarbeidet handlingsplan for å redde elvemuslingen slik at den kan fjernes fra rødlista. Trues for eksempel av avrenning fra skogbruk.	-
251	Finner raker nese til Trump etter blemme 20.11.18	A	nyhetsartikkel	Trump har vist til finsk skogforvaltning som et skoleeskempel på å forebygge skogbranner. Trump har sagt at finnene "raker" skogene. Men det re ikke noe de driver med i Finland. Det nevnes at en tredjedel til halvparten av trærne bør hugges tidlig for å få en sunn skog og god kvalitet på tømmeret.	- (S)
252	Det som forundrer 24.11.18	Ø	leserinlegg	Om rovdyr.	-

253	Hamar trenger forstlig ryggdekning for byvåpnet med en skadeskutt kalkun omklamrende glissen buskvekst av heller tvilsom bonitet 24.11.18	Ø	kommentar	Glommen Skog i Elverum og Mjøsen Skog i Lillehammer vil fusjonere for å bli større.	-
254	Ønsker Starmoen-justering 24.11.18	Ø	nyhetsartikkel	Om en eventuell utvidelse av Starmoen fritidspark.	-
255	Naturen vi forlot	N	kommentar	Kulturlandskap gror igjen, om naturtyper. Jord- og skogbruk er den største årsaken til negativ påvirkning av naturtyper ifølge Artsdatabanken. Men mange på grunn av mangel på landbruk. Aktivt skogbruk er ikke problemet, men utbygging av boliger, veier, ...	S
256	Skogplanting for klimaet	N	kronikk	Av Arne L. Haugen, tidligere stortingsrepresentant Ap og Alf Daniel Moen, tidligere fylkesrådsleder Ap. Viser til FNs klimapanel og artikkel i DN 13.10. Klimapanelets rapport må få betydning for tiltakene vi gjennomfører og tiden det tar å komme i gang. Kystskogfylkene har foreslått å tilplante 5 mill dekar gjengroingsmarker som klimatiltak. Det vil binde 8-10 mill tonn CO2 pr år. Vil være et svært billig tiltak. Dette ble nedskalert i en stortingsmelding. I tillegg anbefaler de at klimatiltakene i ordinært skogbruk oppskaleres betydelig istedenfor å nedskaleres slik Regjeringen foreslår i budsjettet for 2019. Vi har ingen tid å miste.	S
257	Muligheter i skogen	Ø	debatt	Av Gudmund Nortun, Glommen skog. Politikerne må vise hvilke ambisjoner de har for Hedmarks skogressurs. Skogen binder årlig halvparten av Norges utslipp av CO2 og enorme mengder lagres i trær og	S

				byggematerialer og andre varige karbonlager. Alle FNs strategier for å begrense temperaturstigningen i verden forutsetter aktiv bruk og forvaltning av skogens karbonlager. Men skogen utsettes for press. Den er også «Norges treningssenter nr. 1», og som kilde til rekreasjon og ro har mange en subjektiv oppfatning om hvordan den skal forvaltes. Presset på å verne skogen og legge ressursen brakk, har sine markante røster. Men skogen kan ikke gi oss mer bygg i tre, mer fornybare og nedbrytbare produkter og bidra til en sunn verden om vi ikke forvalter den aktivt.	
258	Norge gir mer støtte til vern 05.12.18	N	nyhetsartikkel	Norge gir penger til vern av regnskog i Brasil.	-
259	Hva flatehogsten kan koste 05.12.18	N	debatt	Av spaltist i Nationen, Ragna Kronstad. Vi risikerer å miste det vi har igjen av biologisk gammel skog. Skogen vekker følelser, enten man tjener penger på den, eller man får store naturopplevelser. Men det som burde gi oss fryktsignaler og få hjertet til å pumpe er at biologisk søkkrik og sjelden gammelskog kan være flatehogd i morgen. Med huldrestry som eksempel.	V
260	Går for Ole Paus' gate her 06.12.18	Ø	nyhetsartikkel	Ole Paus skal få gate oppkalt etter seg i Elverum.	-
261	Er problemet at skogen bare veks? 08.12.18	Ø	kommentar	Av Gunnar Østmoe, redaktør. «SKOGEN VEKS», sier skogeieren når ikke andre argumenter er å oppdrive eller annet å si. Og det har han sagt støtt. Kamp om tømmeret. Mjøsen og Glommen vil bli det største skogandelslaget i landet.	-

262	Gi gjerne Ole Paus en gatestub. 08.12.18	Ø	nyhetsartikkel	Ordfører i Elverum liker ideen om å gi Ole Paus en gate.	-
263	Verner 22 nye skogområder – seks ligger i Hedmark 11.12.18	Ø	nyhetsartikkel	Regjeringen har besluttet å verne 22 skogområder. Eierne har tilbudt vern mot erstatning fra staten. Uten de private skogeiernes frivillige vern hadde dette ikke vært mulig sier klima- og miljøministeren.	N
264	Flytter atkomst til boliger 12.12.18	Ø	nyhetssak	Flytting av vei.	-
265	Flere truer Finnskogen 12.12.18	Ø	leserbrev	Av Hans Peter Nyhuus. Om hvorvidt Finnskogen er truet av vindkraft. Han mener naturvernerne er en større trussel. Skriver om meningsløst skogvern. Han skriver: Jeg vil imidlertid advare på det sterkeste mot at Finnskogen, som vi har bodd i generasjoner, skal gjøres til et slags rolig fristed for naturvernere som man kan få inntrykk av. Det bidrar hverken til vekst eller trivsel. Hva er verst, vindmøller eller en horde egosentriske naturverne som ofte går og leier en diger kjøttetende hund, kanskje to, og aldri har bidratt til å få ned klimautslippene med en halvmeter engang. Greit å kjempe mot vindmøller hvis man ønsker det, men håper det kan gjøres uten hjelp fra fienden.	S
266	EU-bønder fryktar karbonlekkasje	N	debatt	Av Hildegunn Gjengedal, senior-rådgiver i Norges Bondelag. Om EU og klimakampen.	-
267	Uheldig om vindkraft på Finnskogen 15.12.18	Ø	debatt	Av Gjermund Gjestvang, MdG. Kommentar til nummer 265. Hans Petter Nyhuus burde holdt seg for god til en nærmest banal latterliggjøring	V

				av organisasjonene Finnskogens venner og La naturen leve, som er mot Eidsivas planlagte naturraseringen av Kjølberget på Finnskogen Nord. Den fineste og eldste gammelskogen av denne størrelsen er der. Kjølberget regnes som en biologisk oase i et ellers så hardt drevet skoglandskap. Å påstå noe annet faller på sin egen urimelighet.	
268	40 15.12.18	A	nyhetsartikkel	Regjeringen verner 40 skogområder.	N
269	Juletrær som gir dobbelt glede 19.12.18	Ø	nyhetsartikkel	Penger fra juletresalg går til Sykehusklovnene.	-
270	Ny, full høringsrunde om Glommen/Mjøsen-fusjon 20.12.18	Ø	nyhetsartikkel	Som overskrifta sier, ny høringsrunde og nye forhandlinger. Fokus på å bygge videre på det beste fra Glommen og Mjøsen.	-
271	Flere organisasjoner tar til gatene i protest 20.12.18	N	nyhetsartikkel	Om ulvesonen og rovdyr.	-
272	Norsk skogsdrift i EU-potten 20.12.18	N	kronikk	Av Ole André Myhrvold, Sp. Avtale om felles oppfyllelse av klimautslippsmålet for 2030 mellom EU og Norge. Nibioss og Miljødirektoratets konklusjon, som er den såkalte referansebane 9, har fått alarmbjellene til å ringe. Denne gir nemlig anledning til mindre hogst enn hva som er det bærekraftige potensialet i	S

				norsk skog, og hva som er sammenfallende med våre nabolands holdning. Skogen er en del av klimaløsningen, og for viktig til å overlates til et teoretisk byråkrati i EU. Det er derfor avgjørende hvilken referansebane klima- og Smiljøminister Ola Elvestuen sender til EU før nyttår.	
272	Blir lektor i klimakunnskap 22.12.18	Ø	nyhetssak	Thomas Cottis går over i ny stilling ved Høgskolen i Innlandet.	-
273	Brant ned julaften 28.12.18	Ø	nyhetssak	Gapahuk brant ned.	-
274	Da Sonja Henie var i Elverum 29.12.18	Ø	nyhetssak	I forbindelse med den nye kinofilmen.	-
275	Skogvernmål kan dra ut 04.01.18	N	nyhetssak	Det kan nå mange år før man er i mål med ti prosent vern. - Hundrevis av insektarter, soppartar og enkelte fuglar er avhengige av død ved og gammel skog. Det er difor viktig at vi bidreg til å betra situasjonen for trua artar og naturtypar, sa klima- og miljøminister Ola Elvestuen (V) i samband med fredinga av dei 40 nye skogområda før jul.	N
276	Skal spise seg Innlandet rundt 05.01.19	Ø	nyhetssak	Om fylkesmann Knut Storberget som skal besøke hele Innlandet i forbindelse med fylkessammanslåingen.	-
277	Siste ulv skutt utenfor sonen 05.01.19	N	nyhetssak	Kvoten er fylt i ulvejakten.	-
278	Hvor er helheten i norsk naturforvaltning? 08.01.19	N	kronikk	Av Gaute Nøkleholm, bestyrer i Romedal og Stange Almanning. Kun kort om skog: Skogvernet er et annet eksempel. For noen år tilbake konkluderte naturforskningen med et vernebehov i skog på under	S

				<p>fem prosent. Betydelige skogarealer verner i tillegg seg selv fordi det ikke er mulig å drive dem. På toppen av dette kommer det vernet som ligger i næringens eget sertifiseringssystem. Allikevel vedtok Stortinget uten forvarsel eller faglig diskusjon at hele ti prosent av skogen skulle vernes.</p> <p>Med et pennestrøk tok Stortinget, uten faglig forarbeid, en høy andel av landets fornybare vekst ut av miljø- og samfunnsviktig produksjon. Dette i samme periode som en rekke stortingsmeldinger og offentlige utredninger pekte på bioøkonomien som landets fremtid.</p>	
279	Jubilanter 08.01.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
280	Vern om allemannsretten 09.01.19	N	debatt	Av Karin Andersen, SV. Om Allemannsretten.	-
281	Knus eliten, vinn valget 10.01.19	N	kommentar	"Eliten" skyr Sp og Frp. Om populisme.	-
282	Trenger en sterk skogeierorganisasjon 14.01.19	Ø	debatt	Av almenningene Romedal, Stange, Løiten og Vang. Nødvendig med fusjon av Glommen og Mjøsen Skog. Hvor hovedkontoret skal ligge osv.	-
283	Skogbrukets rolle for klimaet 14.01.19	N	kommentar	<p>Av spaltist i Nationen. Skogen rommer mye av løsningen på karbonbinding, hvis vi gjør ting riktig.</p> <p>Problemet er at det også i skogbruket, nok er pengene som rår. Skogeier tjener lite, men leddene etter ham i verdikjeden, stikker av med fortjenesten. Tenker man mer på syselsetting enn god forvaltning? Også små, tynne trær hogges.</p>	mot S

284	Jubilanter 14.01.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
285	Minneord 15.01.19	Ø	minneord	ikke relevant	-
286	Afrikansk svinepest nær Frankrike 15.01.19	N	nyhets sak	Villsvin med svinepest i Belgia.	-
287	80 15.01.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
288	Da ulykken rammet, var han dårlig forberedt 16.01.19	Ø	nyhetsartikkel	Arbeidsulykke på gård.	-
289	Ingen grenser for Ap/Sp? 17.01.19	Ø	leserbrev	Gjermund Gjestvang, MdG. Tar for seg vindkraftanlegget Raskiftet og et kommende anlegg på Kjølberget i Finnskogen.	-
290	- Avhengige av økt avvirkning 17.01.19	Ø	nyhetsartikkel	Ordfører kandidater i Elverum frykter at Norge vil inngå avtaler som hindrer skogbruket. Miljødirektoratet har anbefalt at Norge forplikter seg til ikke å øke avvirkningen, altså legge oss på dagens nivå. Skog 22 anslår en mulig firedobling. Vil gi økt verdiskaping, flere arbeidsplasser og en åpenbar miljøgevinst.	S
291	85 17.01.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
292	85 18.01.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
293	Norskog jubler over regjeringsplattformen 19.01.19	N	nyhetsartikkel	Regjeringen varsler økt satsing på samferdsel og regulering av reglene for skogvern. Har lagt til: "vernet skal gjennomføres på en slik måte at det får minst mulige konsekvenser for	N

				avvirkningen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet"	
294	Borgfred med muligheter 19.01.19	N	kommentar	Om regjeringserklæringen. Mye om landbruk, dette om skog: KrF har også fått inn at skogvern skal få «minst mulig konsekvenser» for hogst og næring. Det svekker miljømyndighetenes ønske om billig-vern av relativt artsfattig statsskog i Nordland, et vern som truer lokal skogindustri.	-
295	Økonomi er viktig, også i skogen 21.01.19	N	debatt	Svar til 283, av Lise Thorsø Mohr, Fredrikstad. Spør om kommentatoren kjenner til skogbruket i Norge. Lønnsomhet i skogbruket er like viktig som i andre næringer. Omløp ned mot 50 år kun mulig med riktige tiltak. Da kan ikke busker og kratt råde grunnen. Blir ikke skogen høstet, vil den råtne på rot.	S
296	Glommens viktige vegvalg 22.01.19	Ø	debatt	Om fusjonen mellom Glommen og Mjøsen, svar til 282.	-
297	Nationen mener 22.01.19	N	leder	Kristelig Folkeparti har skaffet seg muligheter på landbruk og distrikt. Både partiet og regjeringen er avhengig av at de blir realisert.	-
298	Sagt av andre 23.01.19	N	sitater	«Jeg er uenig med dem i det. Jeg mener vern er et klimatiltak.» Påtroppende statsråd Ola Elvestuen fornekter klimaforskeres konklusjoner om at skogbruk	-

				er best for klimaet, i Norsk Skogbruk (2016).	
299	Halvveis til mål om vern av skog 25.01.19	N	nyhetsartikkel	Norge er bare halvveis til å nå målet om ti prosent vern.	-
300	Hogst eller frivillig vern 31.01.19	N	debatt	Gjermund Andersen, skogutvalget i Naturvernforbundet. Skogeierne tjener bedre på å verne verdifull skog enn å hogge den ned. Viktig at skogeiere blir oppmerksomme på denne muligheten.	V
301	Bygger sin egen arbeidsplass 01.02.19	Ø	nyhetssak	Oppstart av hundepensjonat.	-
302	Trenger vi en bygdepolitikk	N	kommentar	Om bygdeutvikling.	-
303	Slår et slag for den "demoniserte" sitkagrana 01.02.19	N	nyhetsartikkel ("dokument")	Treslaget sitkagran har blitt et hatobjekt for enkelte i miljøbevegelsen. Kystskogbruket mener sitkagran kan få en viktig rolle i verdiskapningen og i klimakampen, og gir det kallenavnet «supertreet». Nestleder i Kystskogbruket vil jobbe for å fjerne det dårlige ryktet sitkagrana har. Gir store muligheter for verdiskaping. Binder karbon dobbelt så bra som vanlig grand. Det vil ikke miljøbevegelsen snakke om, mener han. Uønsket spredning kan unngås. Man kan heller frede andre områder for å kompensere for tapt biomangfold.	S
304	Større del av biodrivstoffet kom fra rester og avfall 04.02.19	N	nyhetsartikkel	Avansert biodrivstoff, som kommer fra rester og avfall, utgjorde rundt 40 prosent av	-

				salget av biodrivstoff i 2018. Det totale salget gikk ned.	
305	Skogbruk gagnar samfunnet 04.02.19	N	debatt	Svar til 300. Av Yngve Holth, Norskog. Skogbruk skaper arbeidsplasser og verdier. Næringsgrunnlag også i distriktene. Sentral rolle i det grønne skiftet. Det må utøves et bærekraftig skogbruk og fredningen må begrenses. Mener 10 % er valgt etter "tenk på et tall"-prinsippet.	S
306	Klager på avslaget 05.02.19	Ø	nyhetssak	Klage på avslag om konsesjon.	-
307	Sitka-støtte fra KrF til Kystskogbruket 05.02.19	N	nyhetssak	Næringspolitisk talsperson i Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, gir Kystskogbruket full støtte. – Sitka kan bli et viktig redskap, sier Reiten. Ufortjent dårlig rykte. Binder mest CO2.	S
308	Gardsarbeid nedst på lønnsstigen 06.02.19	N	nyhetssak	Bønder har lav gjennomsnittlig inntekt.	-
309	Nibios troverdighet 07.02.19	N	debatt	Svar til 300. Av Per Aker, skogeier og takstmann for landbrukseiendom. Skogeiere har interesse for og ønsker om å ta vare på naturen. Vern er godt for den enkelte, men skog er en "evighetsmaskin". Ikke bare hans levetid skal sikres.	S
310	- Helt uaktuelt med biffavgift 08.02.19	N	nyhetssak	Høyre har omtalt klimaavgift på biologiske prosesser.	-
311	Mot oppstart i Steinkjer 11.02.19	N	nyhetssak	Nibio har etablert forskningsstasjon i Steinkjer.	-

312	Vil ikke være brems 13.02.19	Ø	nyhetsartikkel	Konflikt om grund i Osen i Åmot.	-
313	Samarbeid og muligheter 13.02.19	Ø	debatt	Om saken omtalt i nummer 312.	-
314	Verdiskaping her eller der? 14.02.19	Ø	debatt	Av Per Gunnar Stensvaag. By/land-debatten.	-
315	Nødvendig presisering 14.02.19	N	debatt	Av Kjersti Kinderås, daglig leder Skognæringa i Trøndelag. Om regjeringserklæringen og 10% vern. Skal gjennomføres med minst mulig konsekvenser. Skognæringa i Trøndelag synes det er bra.	S
316	Drømmen om biodiesel 14.02.19	N	kronikk	Av masterstudent i miljø og naturressurser. Satsing på biodrivstoff gir økte klimagassutslipp, det kan gi øke matvareprisene i den tredje verden og føre til hugging av regnskog med dertil monokulturer.	V
317	Øvre Sjølie gård: Kommunen avviser saksbehandlingsfeil eller feiltolkninger 15.02.19	Ø	nyhetsartikkel	Klage på avslag av konsesjonssøknad.	-
318	Göran Persson: Vi har aldri tatt ut mer skog enn vi gjør i dag 15.02.19	N	nyhetsartikkel	Åpning av årets Tømmer og Marked. Persson sier at å bruke skogen er det største bidraget til å bekjempe klimaendringene.	S
319	Imot "tankeløs" fredning av skog 15.02.19	N	nyhetsartikkel	Næringsminister Torbjørn Røe Isaksen mener fredning ikke nødvendigvis er det beste for miljøet.	S

320	Politikerne kan hjelpe reiselivet 16.02.19	Ø	debatt	Reiselivet kan skape flere arbeidsplasser som gir økte skatteinntekter.	-
321	Party uten ryddegjeng 16.02.2019	N	kommentar	Skogeierna er pålagt å plante etter hogst, men likevel hogges 10 fotballbaner hver dag i kystfylkene som ikke blir plantet til igjen. Det står ikke i erklæringen om vern at vernet skal gjennomføres med best mulige konsekvenser for artsmangfoldet. Det skjer da heller ikke.	V
322	Millionene ruller inn 16.02.19	A	nyhetsartikkel	Om gaver til politiske partier.	-
323	Norske Skog er forberedt på endringer 18.02.19	N	nyhetsartikkel	Skal se på hvilke andre produkter de kan produsere.	N
324	Krise, kyr, skog og bier 19.02.19	N	debatt	Av stortingsrepresentant fra KrF. Mest om jordbruk, litt om skog: Det er viktig for norsk skogsbruk at Noreg er tydeleg på at vår skog og god forvaltning av den skogen bidreg positivt til klimarekneskapa og at vi får høve til å vidareutvikle denne i tråd med dei mål som stortinget har sett. Ein viktig felles jobb for oss skoglanda i Norden har vore å sørgje for at EU sitt regelverk tar inn over seg at ulike delar av Europa ser ulikt ut. Ein treng strengare vern i område i sør, men i nord har vi dei siste åra hogd mindre enn skogen veks. Forhandlingane må gje rom for at vi får utvikla norsk skogbruk med dei måla som er sett - inkludert auka avverking.	-

325	Dårlig veier tømmer skogbruket for tid og penger 19.02.19	N	nyhetsartikkel	Dårlige veier som ikke tillater at tømmerbiler kjører med henger gjør skogbruket mindre lønnsomt. I Hordaland kun lov på en av fem veier.	-/S
326	Nationen mener 20.02.19	N	leder	Med utgangspunkt i nummer 325: Flaskehalsene må vekk.	-/S
327	Solgt for 80 millioner kroner 22.02.19	Ø	nyhetsartikkel	Gammelstu Stai gård er solgt.	-
328	Bonde tiltalt for smugling av korn 22.02.19	N	nyhetsartikkel	Har importert korn frå Sverige utan å betale toll.	-
329	Landbrukstopp frå havgapet 22.02.19	N	nyhetsartikkel	Om jordbruk.	-
330	Gården solgt for 80 millioner kroner	N	nyhetsartikkel	Som nummer 327.	-
331	Redd for at insektene skal dø ut? Slik kan du bidra til å redde dem. 23.02.19	A	nyhetsartikkel	Insektene forsvinner svært fort. Lang liste over hva man kan gjøre, deriblant la gamle trær stå.	-
332	Gud bevare Pedersenrekka? 25.02.19	Ø	debatt	Om vern av hus i Elverum.	-
333	Vil utvikle "klima-torv" 25.02.19	N	nyhetsartikkel	Vil resirkulere restmateriale for å utvikle et alternativ til torv.	-
334	Regjeringen vil gi rom for økt hogst 25.02.19	N	nyhetsartikkel	Vil forhandle klimaavtale med EU for å kunne hogge mer skog.	S/-
335	Verdiskaping her eller der? 27.02.19	N	kronikk	Som 314.	-
336	Bidrag fra norsk matproduksjon 27.02.19	N	debatt	Om jordbruk.	-
337	Jubilanter 28.02.19	A	gratulasjoner	Ikke relevant	-
338	Rekordmange utdanner seg innen naturbruk 28.02.19	N	nyhetssak	Om statistikk og utdanningsvalg.	-

339	Betal for bruk av naturressurser 28.02.19	N	kronikk	Høyres forslag om grunnrenteskatt på havbruk.	-
340	Ingen løfter om penger til Liatunet 01.03.19	Ø	nyhetsartikkel	Liatunet, et tilbud til ungdom som trenger alternativ undervisning, har ikke fått løfter om penger til fortsatt drift.	-
341	- Landbruket er fullstendig avhengig av insekter 02.03.19	N	nyhetsartikkel	MdG vil stoppe insektdøden. Om jordbruk.	-
342	90 07.03.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
343	Heia kvinner i landbruket! 08.03.19	N	kommentar	Andelen kvinnelige bønder øker. Om jordbruk. 16 prosent av bøndene er kvinner.	-
344	Slik vil venstre løfte distriktene 09.03.19	N	nyhetsartikkel	Bredbånd, ladestasjoner, nærhet til tjenester, ... Forslag til et distriktsløft. Nevner ikke primærnæringene.	-
345	80 10.03.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
346	Hogst eller frivillig vern? 11.03.19	N	debatt	Av Guttorm Tovsrud, nypensjonert skogeier. Svar til 300. Frivillig er bedre enn tvang. Det tar lang tid å få oppgjør. Engangserstatning, ikke årlig erstatning. Burde hete frivillig tvangsvern.	S
347	Skei Grande i strupen på Senterpartiet 12.03.19	N	nyhetsartikkel	Vil for eksempel ikke ut av EØS. Bare litt om skog: Venstre sier ja til bruk av skogen og trematerialer til for eksempel biodrivstoff, men også ja til skogvern. Fordi tap av natur medfører store kostnader, både i dag og for kommende generasjoner.	-
348	Slik vil regjeringen styrke skog- og trenæringa 13.03.19	N	nyhetsartikkel	Regjeringens strategi for økt aktivitet i skog- og trenæringa har blitt lagt fram. Skjedde i Moelv i Ringsaker. Vil satse på samarbeid og utdanning.	-

349	Det hendte 13.03.19	N	historisk nyhetsartikkel	ikke relevant	-
350	Grønt skifte helt i ut det blå 16.03.19	N	kommentar	Bort fra olje. Over på bioøkonomi og grønne arbeidsplasser. Kritiserer regjeringen for å være passive. Skogen er, og kan i enda større grad være, akkurat hva klimaet trenger. Skogen binder som kjent CO2, og bøter på klimautslippene. Gjennom mer aktivt skogbruk, ved å plante mer og tettere, kan enda mer CO2 tas opp. Skog som vokser binder CO2. Skog som hogges til byggematerialer binder fortsatt CO2. Bærekraftig kretsløp. Og det er sant at alt som kan lages av olje kan lages av tre. Treindustrien får stadig fram nye grønne bruksområder for resten av trestokken. Skogen ligger til rette for å bli landets nye store, grønne vekstnæring. Noe må gjøres!	S
351	Bønder arbeider fleire timar enn før 16.03.19	N	nyhetsartikkel	Flere arbeidstimer i gjennomsnitt, tall fra SSB.	-
352	Innlandet har og kan skog 18.03.19	Ø	kronikk	Av Kjell Roar Rognstad, avdelingsdirektør skog- og trebruk. Det trengs mer skogforedling o.l. i Innlandet, ikke bare tømmertog på vei fra Trøndelag til Sverige. Oppgir mange tall som bevis for hvor viktig Innlandet er. Vil ha avvikning samtidig med at kulturminner og biomangfold	S

				tas vare på, nevner ikke konkret hvordan.	
353	- Må brette opp ermene 18.03.19	Ø	nyhetsartikkel	Om arbeidsplasser i Elverum, det skapes ikke nok.	-
354	Slik skal Høyre fri til distriktsvelgere 18.03.19	N	nyhetsartikkel	Rapport fra Høyres landsmøte som vil gi kommunene mer makt. Lister opp tiltak.	-
355	Regjeringen verner fire skogområder i Hedmark 19.03.19	Ø	nyhetsartikkel	Et vernevedtak som er et skritt mot målet om ti prosent. Skogvern viktig for å bevare naturmangfold, sier klima- og miljøministeren. Liste over områdene.	-
356	"Noen har vondt i ryggen, jeg har vondt i sjela" 19.03.19	Ø	nyhetsartikkel	Om depresjon.	-
357	Det hendte 19.03.19	N	gammel nyhetsartikkel	ikke relevant	-
358	Bevaring av Trysil sentrum 20.03.19	Ø	debatt	Om utbygging av Trysil sentrum.	-
359	Ser ikke skogen for bare trær? 21.03.19	Ø	debatt	For dårlig støtteordning for entreprenørskap i Elverum, for eksempel med tanke på skog og det grønne skiftet.	-
360	Lundteigen vil ha ambisiøs klimalinje 21.03.19	N	nyhetsartikkel	Sp-politiker mener partiet har for lave ambisjoner når det gjelder å gjøre fornybar karbon-drift lønnsom.	-
361	Det hendte 21.03.19	N	gammel nyhetsartikkel	ikke relevant	-
362	Forstår vi fotosyntesen? 21.03.19	N	kronikk	Av Gunnar Kvaal, forstkandidat. Viser til sveitsisk rapport hvor det framgår at skogplanting er det eneste realistiske tiltaket for å holde 1,5 graders-målet. Men fotosyntesen er som	S

				<p>tiltaksområde så å si fraværende i klimaforliket, men det grønne skiftet har gitt økt fokus på grønne og blågrønne næringer. Det er fotosyntesen som er hovedforutsetningen for et grønt skifte. En aktiv bruk av fotosyntesen krever aktiv bruk av de grønne næringene. Manglende skogbruks-aktivitet gjør nå skogen til et svekket tiltaksområde mot klimautslipp</p>	
363	Det hendte 22.03.19	N	gammel nyhetsartikkel	ikke relevant	-
364	Gjems valgt til ny leder i Hedmark Bondelag 23.03.19	Ø	nyhetsartikkel	Ny og første kvinnelige leder.	-
365	Vedum angriper "grønnvasking" og symbolsk klimapolitikk 23.03.19	Ø	nyhetsartikkel	Regjeringen fører en moralistisk klimapolitikk som straffer folk med dårlig råd og gjør dem til klimasyndere, mener Senterpartiets leder Trygve Slagsvold Vedum.	-
366	Slakter Høyres næringspolitikk 25.03.19	N	nyhetsartikkel	Sp mener Høyre har blitt et næringsfiendtlig parti. Om sentralisering.	-
367	Senterpartiets klimapolitikk er for svak 25.03.19	A	leder	Sp er kun for tiltak som styrker distriktene. Vern av skog er uaktuelt. Snarere vil Senterpartiet ha mer aktivt skogbruk for å øke skogens opptak av karbon. Det selv om det er omstridt om aktivt skogbruk og skogplanting i Norge gir pluss i klimaregnskapet.	V/-

368	20 vedtak fra helgens landsmøte 25.03.19	A	nyhetsartikkel	Liste med vedtak, for eksempel: 1. Vil bruke skogen, ikke verne den. Sp mener at «en viktig del av klimaløsningen er å tenke bruk fremfor vern. "Oppskriften er å øke skogproduksjonen, hugge når skogen er hugstmoden og plante ny skog som tar opp karbon", mener partiet. 2. Miljøavgift på olje for å satse på skog: Sp vil bruke inntekter fra CO2-avgiften på sokkelen til å finansiere investeringer i skog og treforedlingsindustri.	S
369	Høyre slår tilbake 25.03.19	N	nyhetsartikkel	H mener det blir verre å bo i distriktene med Sp ettersom de vil avslutte EØS-avtalen.	-
370	Senterpartiets klimapolitikk er fortsatt for svak 25.03.19	A	leder	Som 367	*
371	Grønt landbruk V2.0 26.03.19	N	nyhetsartikkel	Landbruket må spare inn 5 millioner tonn CO2.	-
372	Bingo-spenning på "post" 29.03.19	Ø	nyhetsartikkel	Trekning av elgretter.	-
373	Det er som å bli tyttet inn i et stort eikepledd når man søker ly for vinden utenfor 30.03.19	A	nyhetsartikkel	Om en hytte tegnet av en arkitekt.	-
374	Fikk politikernes tillatelse til å dele eiendommen Mellum 30.03.19	Ø	nyhetsartikkel	Klaget på avslag, har nå fått tillatelse til å dele. Eiendom i Hernes i Elverum.	-
375	Det hendte 30.03.19	N	gammel nyhetsartikkel	ikke relevant	-
376	Fjordhesten 30.03.19	N	nyhetsartikkel	Om fjordhesten og at den er truet.	-

377	Det er som å bli tyttet inn i et stort eikepledd når man søker ly for vinden utenfor 30.03.19	A	nyhetsartikkel	som 373	*
378	Vil ha elbil-logikk for tre 02.04.19	N	nyhetsartikkel	Skogeierforbundet vil at framtidens landbruksbygg blir bygd i tre.	-
379	Bonden må bli grønnere 02.04.19	N	debatt	Av Stortingsrepresentant for Høyre. Hevder at landbruket slipper ut fire ganger så mye klimagasser som flytrafikken i Norge. Stort sett kun om jordbruk.	-
380	Klima og miljø – samme sak? 03.04.19	N	kronikk	Av Gudmund Nordthun, administrerende direktør i Glommen Skog. Mener man bør dele opp klima- og miljødepartementet i to. Kritikk av departementet som jobber med vern og forbud mot sitkagran.	S
381	Forskar fann uvanleg barkbilleangrep 03.04.19	N	nyhetsartikkel	Ikke bare den vanlige barkebilla angriper.	-
382	Aftenposten mostrøms 05.04.19	A	debatt	Av Gudmund Nordtun, Glommen Skog. Viser til leder, nummer 367, om Sps politikk. Mener at FNs klimapanel støtter Sps syn. Og det samme med EU.	S
383	Minneord 06.04.19	Ø	minneord	ikke relevant	-
384	Leder i skogeierlag: - En stygg prosess 08.04.19	N	nyhetsartikkel	Om sammenslåing av AT Skog og Vestskog. Leder i Birkenes Skogeierlag er skeptisk.	-
385	Sommerjobb for unge i skogen	Ø	nyhetsartikkel	Sommerjobb for fire unge i tre Solør-kommuner.	-

	09.04.19				
386	Fusjon viktig for skogeiere 10.04.19	N	debatt	Av ledere i forskjellige skogeierlag. Om Glommen og Mjøsen. Gir sin støtte.	-
387	Svekket tillit etter fusjonsprosessen 12.04.19	Ø	debatt	Av Nils H- Weihe, andelseier og ansatt i Mjøsen. Om fusjonen.	-
388	Frykter for Evenstad 12.04.19	Ø	nyhetsartikkel	Ordfører bekymret for Høgskolen i Innlandets avdeling på Evenstad.	-
389	Enstemming nei til aksjeselskap som eier 13.04.19	Ø	nyhetsartikkel	Avslag på konsesjonssøknad.	-
390	Jo da, det vokser penger på trær 13.04.19	A	kommentar	Må hogge og plante mer. Kan firedoble omsetningen fra skognæringen. Samarbeid og klynger positivt. Norge har overskudd av skog og skogbruket drives bærekraftig.	S
391	Østmarka nasjonalpark 16.04.19	N	debatt	Miljødirektoratet mener deler av Østmarka kan bli en nasjonalpark. Vil gjerne veier og dammer. Forfatteren mener det er skjemmende og problematisk med tanke på brann. Bioøkonomien er klar med masse nye produkter. Vi må ta vare på biologisk mangfold der de er størst og konsekvensene minst.	S
392	Landbrukseiendom til 125 millioner 16.04.19	N	nyhetsartikkel	Eiendom til salgs i Sverige.	-
393	Nå kan du bli anmeldt 24.04.19	Ø	nyhetsartikkel	Det skal slås hardt ned på dumping av søppel i Våler.	-
394	Svinger øksa helt ukritisk 24.04.19	Ø	debatt	Av Gjermund Gjestvang, Naturvernforbundet. Svar til	V

				382. Mener han bagatelliserer Naturvernforbundets bekymringer. Mengden biologisk viktig gammelskog som aldri har vært flatehogd reduseres med ca. 1,3 % pr. år. Vil snart være borte. Skriver: " For mange av våre skoger er bare en masse unge trær i en monokultur, hvor viktige levesteder er ødelagt av storflatehogst, markberedning, nygrøfting, sprøyting, fremmede treslag, skogbilveibygging og gjødsling. Har skognæringen sluttet å tenke i generasjoner?	
395	Norskogs bekymringer i Østmarka 25.04.19	N	debatt	Av Sigmund Hågvar, Østmarkas Venner, svar til 391. Enig i at det ikke bør bli nasjonalpark og veier og dammer bør ikke tilbakeføres. Men deler ikke bekymringene om at det ikke kan drives skogbruk. Det drives allerede forsiktig.	V
396	Skal Oslo ha kolonihager? 26.04.19	A	debatt	Av Erling Røed Larsen, OsloMet og BI. Kolonihagene øker boligprisene. Kutte i kolonihager eller sykkelveier? Bør satse på sykkelstier.	-
397	Skal Oslo ha kolonihager? 27.04.19	A	debatt	Samme som 396.	*
398	KrF-topp skal være distriktenes vaktbikkje 29.04.19	N	nyhetsartikkel	Ingelin Noresjø ny i KrFs ledelse. Sier at det nesten bare vil bli vern fra Trøndelag og nordover. Må tas tak i.	-
399	Lykke og nervøsitet under NM i skogfag	N	nyhetsartikkel	Naturbrukselever deltar i NM.	-

	30.04.19				
400	Dystert naturtap 02.05.19	N	kronikk	Arnodd Håpnos, Naturvernforbundet. Om FNs internasjonale naturpanel, IPBES. Biologisk mangfold trues. Særlig arealforbruket ødelegger livsgrunnlaget. Ikke så mye om skog, men et klart standpunkt for å verne natur.	V
401	Hevder stemningen er god før fusjonsmøte 03.05.19	Ø	nyhetsartikkel	Om fusjonen mellom Mjøsen og Glommen.	-
402	Plantasjefuru inntar Østerdalen 04.05.19	Ø	debatt	Av Steinar Prytz. Kan oppnå tett ungskogbestand ved frøtrær og markbereding, men bedre med naturlig vekst. Frykter at det vil bli Sverige som tjener på dette.	V
403	Ny rapport: Urørt natur er halvert – og én million arter truet 05.05.19	A	nyhetsartikkel	10% av plante- og dyrearter er utryddet. Det jobbes med en naturavtale, tilsvarende FNs klimapanel. Områder med skog er bare 68% av det det var før industrialiseringen. Skogbruk er en av årsakene til problemene.	V/-
404	Hver femte norske dyre- og planteart er truet 07.05.19	A	nyhetsartikkel	Hver femte norsk art er rødlistet. Skogbruk er en av årsakene. 10% skal vernes. Ikke så mye om skogbruk, men om vern generelt.	V
405	Skogeier: - Det er nå de har sjansen. 09.05.19	N	nyhetsartikkel	Bedre å samarbeide enn å konkurrere som skogeiersamvirker.	-
406	Vil ikke anbefale yrket 09.05.19	N	nyhetsartikkel	Bønder anbefaler ikke å bli bonde.	-

407	Tømmer-bonanza i skogene 13.05.19	Ø	nyhetsartikkel	Innledning: " Aldri har det stått så mye trær i skogen. Aldri har det vært tatt ut så mye tømmer. Aldri har det vært så høye priser." Alle skal ha tre. Tre ganger så mange trær som for hundre år siden. Mange muligheter.	S
408	Bakom synger fusjonene 14.05.19	N	kommentar	Generelt om fusjonering av skogsamvirker.	-
409	Freda gård klar for ny tid med samhold og selvforsyning 15.05.19	N	nyhetsartikkel	Om gården Systugu Norderhus i Gudbrandsdalen.	-
410	68 000 bunadsaktivister tar ikke feil 15.05.19	N	debatt	Om såkalt høyredreining og sentralisering.	-
411	Maten me skal leva av 15.05.19	N	kommentar	Om hvordan landbruket vil påvirkes av megatrender. Klimamessig smart å satse på skog framover.	-
412	Søndre Land ventar på konsesjons-søknaden frå Sveaas 18.05.19	N	nyhetsartikkel	Venter på søknad fra investor som har kjøpt gård.	-
413	- Nå gjelder det å forsvare skogen 18.05.19	Ø	nyhetsartikkel	På grunn av tørkesommeren i 2018 og varmen denne åren, må man se opp for tørkestress og billeangrep.	-
414	Julianne (18) ble landets beste 18.05.19	Ø	nyhetsartikkel	Elev på skoglinja i Solør har blitt norgesmester.	-
415	Har roser en fri vilje, kan de velge om de vil blomstre? 18.05.19	A	bokanmeldelse	ikke relevant	-

416	Slik blir prisar og tilskot endra i jordbruksavtalen 20.05.19	N	nyhetsartikkel	Bondeorganisasjonene og staten enige om jordbruksavtale.	
417	Furu gir kvalitet 21.05.19	Ø	debatt	Svar til 402. Stort potensiale i Østerdalen for mer tømmerproduksjon enn i dag. Glommen og Mjøsen har utviklet skogbehandlingsprogrammet EDEL. Det er nødvendig med planting, elles blir volumet mindre.	S
418	Oppdag den ekstreme laven 22.05.19	N	kommentar	Vi har omtrent en tiendel av verdens lavararter i Norge. Tviler på om skogeierne vil ta ansvaret med å redde dem på alvor.	V
419	100 22.05.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
420	Nye steg mot sammenslåing 23.05.19	N	nyhetsartikkel	Om sammenslåing av skogselskaper.	-
421	- Vi skal vise folk at skog er framtida	N	nyhetsartikkel	"Tenk tre" skal vise at det grønne skiftet er avhengig av verdiskaping i skogen. Vind, vann og skog er framtida, sier Norges Skogeierforbund. Opptatt av å få fram fakta om skogen til folket.	S
422	Pollen fra furu og gran ekstra kraftig 23.05.19	N	nyhetsartikkel	Skogfrøverket på Hamar leverer frø til skogbruk og juletreproduksjon.	-
423	100 23.05.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
424	Skogbruket: Kjøp tre, dropp plast, redd verden!	A	nyhetsartikkel	Ny klima/natur-konflikt på vei. Hundrevis av arter trenger mer gammel skog for å overleve. Om "Tenk tre". De neste årene skal sosiale medier,	V

				konferanser og ymse nettsider «bombarderes» med filmer som viser hvordan tre-landet Norge kan bruke mer tre. Men økt bruk av trevirke er ikke konfliktfritt. I norske barskoger, i motsetning til i tropiske regnskoger, er svært mye av karbonet lagret i skogbunnen.	
425	Jubilanter 23.05.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
426	Sier nei til sitka-forbud 24.05.19	N	nyhetsartikkel	Et forbud mot planting av utenlandske treslag har blitt utredet. Konkluderer med at spredningsfaren ikke er så stor som antatt. Nå er det opp til politikerne hva som skjer videre.	N
427	Et treslagsskifte 24.05.19	N	kommentar	Om sitkagrana på Vestlandet. Regjeringserklæringen lover å fjerne arter med høy økologisk risiko. Men miljøforvaltningen mener det ikke gjelder for sitkagran. Direktoratet mener planting av skog på nye arealer er bra for klimaet. Men planting av sitka skal foregå på gamle arealer. Kommentatoren mener det ikke passer sammen. Venstre har svært dårlig spredningshastighet for tiden. Men partiet har funnet oppskriften på å få spredt mindretallsstandpunkter i regjeringskontorenes kjellerrom. Pelsforbud og tenkpåettall-skogvern er to eksempler.	V
428	Nationen mener 25.05.19	N	leder	Om vurderingen av forbud mot sitkagran. Sier om skogbruket:	V/mot S

				" Næringen har fått myndighetene med på å støtte tiltak som skal fremme skogproduksjonen, som tettere planting, gjødsling og planting av skog på nye arealer. Samtidig overser mange skogeiere den plikt de har etter skogloven til å få opp ny skog etter hogst." Kommunene tar ikke ansvaret som lokal skogmyndighet for å kontrollere hogst.	
429	Det hendte 25.05.19	N	gammel nyhetsartikkel	ikke relevant	-
430	Skal seile på død fisk og skogavfall 25.05.19	N	nyhetsartikkel	Om Hurtigruten og biogass. Blant annet produsert av avfall fra skogbruk.	-
431	Biogass er et kinderegg av et drivstoff 27.05.19	N	nyhetsartikkel	Om Hurtigruten og biogass. Stadig flere vil reise bærekraftig.	-
432	Politisk støtte til sitkagrana 28.05.19	N	nyhetsartikkel	Viser også til anbefalingen om ikke å forby utenlandske treslag. Olaug Bollestad, landbruks- og matminister, var ikke spesielt ivrig på å uttale seg om saken. Men andre politikere støtter det. De aller fleste partier får komme til orde.	N
433	Diskriminering av gutter og menn er underkommunisert 28.05.19	A	debatt	Om likestilling.	-
434	Politisk støtte til sitkagrana 29.05.19	N	nyhetsartikkel	Som 432	*
435	Det vanskelege kjøttkuttet	N	kommentar	Om jordbruket og kjøttkutt.	-

	01.06.19				
436	Disse hårete beistene kan ødelegge skogen 01.06.19	Ø	nyhetsartikkel	Barkebillefare på grunn av fjorårets snørike vinter og tørre sommer.	-
437	Satser på seterdrift 03.06.19	Ø	nyhetsartikkel	Seterbruk, og Fylkesmannen i Hedmark som vil satse mer på det.	-
438	100 03.06.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
439	Trenger risikoavlastning 04.06.19	Ø	nyhetsartikkel	Lite utvikling av arbeidsplasser i skogbruket i Hedmark. Skogen binder CO2, alt som lages av olje kan lages av tre, kan både skape arbeidsplasser og redde miljøet.	S
440	Det er store sko å fylle 04.06.19	Ø	nyhetsartikkel	Nytilsatt i skogvokterjobb.	-
441	Sp hogger ned skogavtale 05.06.19	N	nyhetsartikkel	Mener en proposisjon mellom EU og Norge om utslippskutt gjør det usikkert om man får fortsette å hogge skog. Venstre mener det er rom for mye hogst.	N
442	- Vi får ingen respons 05.06.19	Ø	nyhetsartikkel	Ap-veteraner skuffet over manglende vyer for nye arbeidsplasser.	-
443	Grønt skifte på grasrota 06.06.19	Ø	leder	Oppfølging av 442.	-
444	Vil ikke kutte i skog 07.06.19	N	nyhetsartikkel	Engergi- og miljøkomiteen skal levere innstilling til felles oppfylging av utslippsmål. Sp går imot fordi de er redde for at den vil ramme skogbruket.	-
445	Trur ikke avtalen vil hindre skogbruk 08.06.19	N	nyhetsartikkel	Samme innhold som 445	-
446	Nytt fra næringslivet	Ø	nyhetsartikkel	Om forskjellige firmaer.	-

	08.06.19				
447	Auka hogst i ljos av ny kunnskap 11.06.19	N	debatt	Svar til innlegg om økt hogst 02.05. Av Harald Kvaalen, pensjonert forsker. Mener målet må være at skogen skal gjøre størst mulig klimanytte både på kort og lang sikt. Må inkludere karbonlagring i trær, jord og treprodukter. Poengterer at treprodukter har lavere CO2-utslipp enn alternativene. Ny skog vil vokse mye raskere enn den gamle har gjort, "vet vi". På grunn av plukkhogst i tidligere tider.	S
448	Våren en fin, men utfordrende tid 11.06.19	Ø	debatt	Om flom og skogbrannfare.	-
449	Kjenner seg ikke igjen i sitka-kritikk 13.06.19	N	nyhetsartikkel	Naturvernforbundet har gått ut mot konklusjonen på "sitka-rapporten". De mener at mange av konklusjonene er mer politiske enn faglige. Direktoratet er uenige. Direktoratet har også blitt kritisert av skognæringen. Ønsker mer planting.	N
450	Full fart for grønt skifte med VM i tømmerfløting 14.06.19	N	nyhetsartikkel	Rapport om VM som snart skal arrangeres.	-
451	Nytt fra næringslivet 18.06.19	Ø	nyhetsartikkel	Om forskjellige firmaer.	-
452	Skog er gull 19.06.19	N	debatt	Av Vestfold Sp. Skog er en viktig del av klimaløsningen. Skogproduksjonen må økes. Oppgir mange tall og viser til	S

				rapporter. Viktig med infrastruktur.	
453	- Det må tas mer hensyn til fuglene 20.06.19	N	nyhetsartikkel	Skogbruket hogger mest skog i juni, akkurat når skogen er full av egg og fugleunger. Dette sier MdG. Vil unngå hogst i de mest fuglerike områdene. Denne regelen finnes også i PEFC. Men regelen bør bli klarere, mener MdG.	V
454	Nationen mener 20.06.19	N	leder	Om fusjonen mellom Mjøsen og Glommen.	-
455	Glommen og Mjøsen sier ja til sammenslåing 21.06.19	N	nyhetsartikkel	Om fusjonen mellom Mjøsen og Glommen.	-
456	Har søkt konsesjon for milliongarden 21.06.19	N	nyhetsartikkel	Om eiendom i Søndre Land.	-
457	Jublianter 21.06.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
458	Vil ha to måneder forbud mot hogst 24.06.19	N	nyhetsartikkel	Naturvernforbundet vil ha totalforbud mot hogst og veibygging fra 15. april til 15. juni pga. fugler.	-
459	Hjorten spiser opp fôret til husdyra 24.06.19	N	nyhetsartikkel	Bonde får økte kostnader pga. hjort.	-
460	Nasjonen mener 24.06.19	N	leder	Om forhandlinger om klimaavtale mellom staten og jordbruket.	-
461	Norsk selskap satser i Belgia med furu fra New Zealand 25.06.19	N	nyhetsartikkel	Produserer utendørsmaterialer av furu.	-
462	Nasjonen mener 25.06.19	N	leder	Om planoverganger knyttet til jord- og skogbruk.	-
463	Fra 29 til 14 millioner 25.06.19	Ø	nyhetsartikkel	Prisen på en gård i Trysil er redusert. Tvangssalg.	-

464	- Industrien trenger tømmer hele året 26.06.19	N	nyhetsartikkel	Videre om skogbruk og fugl. Representant fra skognæringen sier at de hogger på mindre enn 0,1 % av skogarealet i Norge i løpet av sommeren. Og at tømmer må leveres jevnt til industrien. Så ikke viktig egentlig for skogbruket, men for industrien.	S
465	Vil bruke lokal bjørk 26.06.19	Ø	nyhetsartikkel	Fabrikken Orkla på Flisa vil bruke lokalt trevirke.	-
466	Verner 29 skogområder 27.06.19	N	nyhetsartikkel	En del av vegen mot 10%. Mange truede arter, mange er avhengige av ved og gammel skog.	V
467	Utvider forsøk på å skyte ulv i Telemark 27.06.19	N	nyhetsartikkel	Sau tatt av ulv, utvidet fellingstillatelse.	-
468	Derfor er oppgangssaga pakket ned på ubestemt tid 27.06.19	Ø	nyhetsartikkel	Sag på Glomdalsmuseet er pakket ned.	-
469	- Skal verneorganisasjonene, vil vi òg 28.06.19	N	nyhetsartikkel	Om dyrevernsorganisasjonen NOAH.	-
470	Jublanter 01.07.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
471	Nytt vern kan bli konfliktfylt 03.07.19	N	kronikk	Av Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund og Norskog. Om ny verneplan som klima- og miljødepartementet arbeider med. Frivillig vern har gitt lavere konfliktnivå. Uheldig hvis det leges opp til omfattende vern på privat grunn.	S

472	Planteimport og skadegjørere 04.07.19	N	kronikk	Man bør kjøpe planter som produseres i Norge.	-
473	Gard (16) er allergisk mot sommerjobben 05.07.19	Ø	nyhetsartikkel	Jobber i skogen, har pollenallergi.	-
474	Færre unge vil jobbe i skogen 05.07.19	Ø	nyhetsartikkel	Prosjekt i Åsnes for å få flere unge til å jobbe i skogen.	-
475	Ny rapport: - Tar vare på uinteressant skog, mens verneverdig skog hugges 07.07.19	A	nyhetsartikkel	Skogbruket har ansvar for å finne, registrere og ta vare på verneverdig skog. Rapport viser at det motsatte skjer. Resulterer i at verneverdig skog hogges.	V
476	Frykter planer gir mer vern på privat grunn 09.07.19	N	nyhetsartikkel	Om arbeidet for å følge opp regjeringserklæringen om å utvikle konsepter for naturforvaltning.	-
477	Kan nærme seg raudlista 11.07.19	N	nyhetsartikkel	Elg i Sverige kan regnes som nesten truet.	-
478	Lite granbarkbiller i sikte 15.07.19	N	nyhetsartikkel	Kjølig og fuktig sommer har hjulpet.	-
479	Jubilanter 17.07.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
480	Minneord 18.07.19	N	minneord	ikke relevant	-
481	Vårfred i skogen 18.07.19	N	debatt	Av Martin Eggen, Norsk Ornitologisk forening. Skognæringen har bestemt at det ikke skal hogges i skog med mye fuglereir vår og sommer, ny regel i PEFC norsk Skogstandard.	V
482	Ungdom og bioøkonomi 20.07.19	Ø	debatt	Innlandet må få flere ungdommer til å bli i fylket eller flytte tilbake og komme.	-

483	Nei, vi kan ikke ødelegge naturen for å redde klimaet 22.07.19	N	debatt	Om kraftverk, vindmøller o.l.	-
484	Forsker om rotråte: - Vi gjør altfor lite 22.07.19	N	nyhetsartikkel	Så mange som et av fem grantrær kan være smittet.	-
485	Mange ledige plasser 22.07.19	Ø	nyhetsartikkel	Om studieplasser.	-
486	På denne dag 22.07.19	A	gammel nyhetsartikkel	ikke relevant	-
487	Biller og tørke drep millionar av tre i Tyskland 23.07.19	N	nyhetsartikkel	Skogeiere i Tyskland frykter milliardregninger.	-
489	Bytting av treslag kan hjelpe mot rotråte 24.07.19	N	nyhetsartikkel	Oppfølging av 484. Råd til skogeiere for hvordan de kan unngå det. Kan for eksempel bytte til løvtrær eller en blanding av gran og furu.	-
490	Så mange har fått studieplass innen jord-, skog- og havbruk 25.07.19	N	nyhetsartikkel	Om inntak til høyere utdanning.	-
491	Morits O. Nordrum 25.07.19	A	minneord	ikke relevant	-
492	Viktor (19) har en jobb man ikke tenker over at noen gjør 26.07.19	Ø	nyhetsartikkel	Maler utedoer og gapahuker.	-
493	Jubilarer 27.07.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
494	Skoledagene var fylt av frykt: - Jeg mistet ti år av livet mitt 27.07.19	A	nyhetsartikkel	Om mobbing i Drangedal kommune.	-
495	Når villdyret vaknar 29.07.19	N	kommentar	Om bærplukking.	-
496	Nytt om næringslivet	Ø	nyhetsartikkel	Om firmaer.	-

	30.07.19				
497	Skogtørken av sitkagran 31.07.19	N	debatt	Av Torgeir Strøm, SV, Trøndelag. Skogen er en viktig ressurs. For eksempel viktig for CO2-balansen. Innføring av fremmede arter fører til reduksjon av naturmangfold. SV ønsker forbud mot planting av sitkagran.	V
498	Vis næring i Østmarka 01.08.19	N	debatt	Av Lise Venn, Norskog. Skogbruket i Østmarka har lange tradisjoner. Alt som kan lages av olje, kan lages av tre. Skogdrift kan gjøres andre steder, men bra med Østmarka at folk ferdes der slik at næringen får vist seg fram.	S
499	Praktgård solgt ut av slekta etter 500 år 01.08.19	Ø	nyhetsartikkel	Om salg av gården Gammelstu Stai.	-
500	Nationen mener 03.08.19	N	leder	Linjerydding har felt 200 kubikkmeter på en skogeiendom. En del sagtømmer. Alt kappet opp i ujevne lengder. Ikke greit, mener Nationen.	-
501	Rett treslag på rett sted 05.08.19	N	debatt	Av pensjonert skogingeniør. Viser til hva SV skriver, svar på 497: Kan ikke løse ett naturproblem, altså klimaendringer, med å skape et nytt, nemlig tap av naturmangfold. Kanskje ikke egentlig naturlig uten sitkagran, har med istiden å gjøre. Sitkagran er best.	S
502	Kulusveen topper 05.08.19	Ø	nyhetsartikkel	Sport, har vunnet skyting.	-

503	Trur prisane vil flate litt ut 07.08.19	N	nyhetsartikkel	Tømmerprisene har økt også i andre kvartal i 2019.	-
504	Husdyr og landbruk blir turistattraksjon på Hunderfossen 08.08.19	N	nyhetsartikkel	Stor interesser for å oppleve husdyr, landbruk og matproduksjon.	-
505	Skogen er viktig i klimakampen 08.08.19	N	debatt	Av Ståle Grøtthe, Ap. Klima, økonomi og arbeid går hånd i hånd i skognæringen. Må ta i bruk skogen mer for å klare klimakampen.	S
506	- Regjeringen burde føle kjøttskam 09.08.19	N	nyhetsartikkel	Om klima og kjøtt.	-
507	Familien Hovden har kjempet mot vindmøller i ti år 09.08.19	N	nyhetsartikkel	Om en families kamp mot vindmøller.	-
508	Klimapanelet i ny rapport: Spis mindre, kast mindre, redd klimaet 09.08.19	A	nyhetsartikkel	Spesialrapport fra FNs klimapanel om klima og jordbruk.	-
509	Elvestuen: Vi må legge om 12.08.19	N	nyhetsartikkel	Om rapporten fra 508. Klima- og miljøministeren uttaler seg.	-
510	Bærekraftig skogbruk kan øke skogens karbonlagring 15.08.19	N	nyhetsartikkel	Også om rapporten fra 508. Mindre kjøtt og mer skog er blant tiltakene i rapporten. Skognæringen kan få en viktig rolle. Norskog sier at skogen må brukes mer og det må plantes mer. Mye positivt om skog, nevner ikke detaljer eller hvorfor skog bør vernes.	S/N
511	30 prosent vekst i skogplantinga på fem år 15.08.19	N	nyhetsartikkel	Interessen for skogplanting vokser sterkt, det grønne skiftet er i full gang. Skog binder CO2.	S

512	Grønn-vasking på kollisjonskurs med artsmangfold i skog 15.08.19	A	debatt	Svar til Glommen skog. BIOfokus sin rapport viser at skognæringens registreringer ikke fanger opp mer enn 14% av naturverdiene uavhengige biologer finner. Kritiserer dette.	V
513	Tre er fremtiden – vil politikerne gripe mulighetene? 16.08.19	Ø	debatt	Av tillitsvalgte i Glommen Skog. I klimasaken er pleie og utvikling av skogen det eneste effektive tiltaket, hevdes det.	S
514	- Ikke regjeringens fortjeneste at få kommuner har gjeld 17.08.19	N	nyhetsartikkel	Sp mener det er omleggingen av aksjeskatteloven som er grunnen.	-
515	Det hendte 17.08.19	N	gammel nyhetsartikkel	ikke relevant	-
516	Nå vil han bli ordfører 17.08.19	Ø	nyhetsartikkel	Skogbruker Anders Nyhus vil bli ordfører i Trysil.	-
517	Klimaskog stanser ørkenspredning 19.08.19	N	debatt	Av Stig Klomsten, Trøndelag Ap. Svar til 497. Mener faglige rapporter taler mot SV og regjeringen.	S
518	Global rapport – nasjonal politikk 22.08.19	N	kronikk	Av Arne Bardalen, spesialrådgiver i Nibio. Om rapport fra FNs klimapanel om klimaendringer og landarealer.	-
519	Gledelig spørsmål om skog 22.08.19	N	debatt	Viser til 505. Av Eivind Brenna, styreleder i Norske Parker og ordfører i Vestre Slidre. Mener spørsmålet som Grøtte stiller om hvorfor ikke skog har større plass i klimadebatten er betimelig. Mener det er helt i tråd med siste rapport fra FNs klimapanel.	S

520	- Å produsere storfekjøtt selv, er et godt klimatiltak 24.08.19	N	nyhetsartikkel	Tar utgangspunkt i FN-rapporten. Om kjøtt, ikke skog.	-
521	Jubilanter 24.08.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
522	Jubilanter 25.08.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
523	Er rødlisten relevant? 26.08.19	A	debatt	Av Gudmund Nordtun, Glommen Skog. Skogbruket må forholde seg til utfordringen med klimaendringer. Nye arter kommer av seg selv og arter flytter på seg. Naturen har for eksempel reetablert vegetasjon etter istiden. Må skogbruket alltid bli uthengt? Mener rødlistede arter bare "dukker opp" så fort man begynner å lete.	S
524	Avtale i røyken frå Amazonas 27.08.19	N	kommentar	Om frihandelsavtale med Brasil og skogbranner i Amazonas.	-
525	De legger nordiske villsvin-planer 28.08.19	N	nyhetsartikkel	Frykt for afrikansk svinepest og utfordringer knyttet til villsvin.	-
526	Verdiløse garantier for lokalsamfunnene 29.08.19	N	nyhetsartikkel	Om regjeringens kommunereform.	-
527	Legger villsvin-planer med naboene 29.08.19	Ø	nyhetsartikkel	Landbruksministeren har fått til en avtale med sine nordiske kolleger.	-
528	Solberg maner til måtehold 29.08.19	A	nyhetsartikkel	Om regjeringens budsjettforslag for 2020. Venstre krever mer penger til skogvern.	-
529	Rydder mer jord 30.08.19	N	kommentar	Om situasjonen i regnskogene i Amazonas.	-

530	Sp – det store nei-partiet?	N	debatt	Om Sp generelt, ikke skog.	-
531	Slik blir Paus-festen 04.09.19	Ø	nyhetsartikkel	Feiring av åpningen av gata med Ole Paus sitt navn i Elverum.	-
532	Den siste ordføreren 09.09.19	N	nyhetsartikkel	Kommunesammenslåing.	-
533	Oddvar Haveraaen 09.09.19	A	minneord	ikke relevant	-
534	Jubilanter 10.09.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
535	Den vanskelige debatten om å slutte å ødelegge natur 12.09.19	N	debatt	Av Rasmus Hansson, MdG. Mener at FNs Naturpanel må få like stor oppmerksomhet som FNs klimapanel.	V
536	Bollestad har satt i gang gruppearbeid for å styrke skog- og trenæringa 14.09.19	N	nyhetsartikkel	Hvordan skal skognæringen få en større rolle i den grønne omstillingen? To grupper, med aktører i næringa, skal jobbe med dette. En om samarbeid og en om utvikling.	-
537	Ulven har ikke flyttet elver 14.09.19	N	nyhetsartikkel	Om rovdyr.	-
538	Nationen mener 14.09.19	N	leder	Omsetningen i skognæringen kunne vært mye høyere. Peker på ting som kunne vært bedre.	N
539	Da vi hadde det fælt, da hadde vi det topp 14.09.19	Ø	kommentar	Om Ole Paus' gate.	-
540	"De som mener at Sangen om Elverum er en nidvise, de vet ingenting om kjærlighet" 16.09.19	Ø	nyhetsartikkel	Om Ole Paus' gate.	-
541	Upopulære tanker 19.09.19	N	kommentar	Matsvinn, landbruk kan redde verden sier en rapport. Men kan det virkelig det?	-

542	Vil ta Løiten Almenning videre 19.09.19	Ø	nyhetsartikkel	Nyansatt Bert Bjørnsgaard vil utvikle L.A.	-
543	Villedende om miljø-hensyn i skogen 20.09.19	Ø	debatt	Av Per Skorge, Norges Skogeierforbund. Viser til at Naturvernforbundet beskylder skogbruket for å forbigå biologisk viktige områder i forbindelse med kartlegging av skog. Men sier at de setter av de viktigste livsmiljøene i nøkkelbiotoper.	S
544	Dølahesten og norsk kaldblodstraver 21.09.19	N	nyhetsartikkel	Om dølahesten.	-
545	Kraftfôr, verdiskaping og klima 22.09.19	N	debatt	Om politikk, mange eksempler på hva som gjøres.	-
546	- Jeg er skuffet over Høyre 24.09.19	N	nyhetsartikkel	Om rovdyrpolitikk.	-
547	- Klimaeffekt er høyere enn tidligere antatt 25.09.19	N	nyhetsartikkel	Sitkagran vokser enda fortere og er mer utholdende enn tidligere antatt viser en rapport fra NIBIO, finansiert av Utviklingsfondet for skogbruk, Skogtiltaksfondet, Allskog, tidligere Vestskog og Skognæringa Kyst. En del steder er den uheldig med tanke på biologisk mangfold.	S
548	Dette er skogens F16 28.09.19	Ø	nyhetsartikkel	Om moderne hogstmaskiner og Solør vgs.	-
549	Nå har de åpnet den nye Proffpartner-butikken 02.10.19	Ø	nyhetsartikkel	Ny åpning i Elverum.	-
550	Biolog slår urskogalarm	N	nyhetsartikkel	Har kjent på økologisk sorg med tanke på alle arter som	V

				stille og rolig dør ut. Mikkel Soya Bølstad har skrevet bok om skogen.	
551	Utsetter endringer i støtten til frivillige 09.10.19	N	nyhetsartikkel	Om støtte til frivillige organisasjoner.	-
552	Null tilskudd til planting 08.10.19	N	nyhetsartikkel	Regjeringen mener planting av skog er et godt klimatiltak. Norsk Skogeierforbund har håpet på en tilskuddsordning, men det får de ikke. Mener det er skuffende med tanke på FN-rapport.	S
553	- Viktigere å sikre matberedskapen i mer utsatte land 09.10.19	N	nyhetsartikkel	Regjeringen setter ikke av penger til etablering av et norsk beredskapslager.	-
554	Motkonjunktur i landbruket 09.10.19	N	kommentar	Landbruks- og matministeren sier det går godt i skogen. Kommentatoren mener at regjeringen kan ta litt av æren, men kanskje mer internasjonale konjunkturer og høyere tømmerpriser. Reduserte bevilgninger til skogsbilvei og tømmerkai nå og mindre til skogplanting. 10 millioner ekstra til skogvern, som Miljødirektoratet ikke mener er et klimatiltak.	-
555	Avledningsmanøver om miljøhensyn 09.10.19	A	debatt	Av Gjermund Andersen, Skogutvalget i Naturvernforbundet. Skogeierne fanger ikke opp verdifulle biotoper. Og disse registreringene legges til grunn for all forvaltning av skog.	V

556	Ola Magnus er dyrenes advokat 11.10.19	Ø	nyhetsartikkel	Veterinær som står på dyrenes side og mener at noen aldri skulle hatt dyr.	-
557	- Vi ligger milevis unna å nå målene 12.10.19	N	nyhetsartikkel	Milevis unna mål for 2030, sier stortingsrepresentant for SV Lars Haltbrekken. Det dreier seg om klimautslipp. Mest fokus på olje. Men mener det ser store muligheter i opptak og lagring av CO2 i skog og jordsmonn. Det er ikke satset på skog i det hele tatt, mener han.	S
558	Ni år, utallige timer og unevnelig mye penger 12.10.19	Ø	nyhetsartikkel	Oppussingsprosjekt.	-
559	Bra for klimaet 14.10.19	N	debatt	Av Nobio og Skogeierforbundet. Skog må legge på seg og lagre mer karbon over tid. Det er det vi gjør i Norge.	S
560	Trenger mer tid om planting av skog som klimatiltak 14.10.19	N	nyhetsartikkel	Regjeringen skriver at planting av skog er et godt klimatiltak. Ga Norges Skogeierforbund håp om penger til planting. Det fikk de ikke. Venstre poengterer at skogplanting kan ha negativ effekt på naturmangfold. Jobber med gjennomgang av pilotprosjekt om dette.	N
561	Utgjør størsteparten av Norge 17.10.19	N	nyhetsartikler	Landbrukseiendommer dekker et stort areal.	-
562	Nytt fra næringslivet 22.10.19	Ø	nyhetsartikkel	Om firmaer.	-

563	Fortsetter satsingen med bruk av tre 24.10.19	Ø	nyhetsartikkel	Elverum har fått penger til bruk av tre i offentlige bygg.	-
564	Nytt fra næringslivet 22.10.19	Ø	nyhetsartikkel	Om firmaer.	-
565	Trysil og Engerdal	Ø	hva skjer	ikke relevant	-
566	Stor tro på norsk landbruksteknologi 01.11.19	N	nyhetsartikkel	Om landbruk.	-
567	- Beitedyr spiller en viktig rolle 04.11.19	N	nyhetsartikkel	FN-ekspert ikke nødvendigvis enig i at mindre forbruk er det beste. Om jordbruk og storfe.	-
568	- Framtidens rovdyrforvaltning må bli mer arealeffektiv 05.11.19	N	nyhetsartikkel	Trær må plantes der hvor de vokser best. Og mat må produseres på andre områder. Da blir det kanskje mindre plass til rovdyr.	-
569	Nationen mener 05.11.19	N	leder	Om kua som klimaversting.	-
570	Vil kartlegge arters DNA før det er for sent 05.11.19	A	nyhetsartikkel	Om artsmangfold. Nevner kort at tapet av dette også vil ha negative konsekvenser for skogbruk.	-
571	Skatt i fjorden 06.11.19	N	kommentar	Oppdrettsnæringen vil unngå skattlegging.	-
572	Fornybar og veldrevet skog 07.11.19	Ø	debatt	Av Johannes Bergum og Gunnar A. Gundersen, Glommen Mjøsen skog. Om norsk skogbruk som er tilpasningsdyktig og hensynsfullt. Mener at endringen i artsmangfold kommer enten vi vil det eller ikke.	S
573	Nytt fra næringslivet 08.11.19	Ø	nyhetsartikkel	Om firmaer.	-

574	Skal fremme skogbruket i det grønne skiftet 12.11.19	Ø	forside	ikke relevant	-
575	Trenger nye spor og flere tog 12.11.19	Ø	debatt	Jernbanen i Norge må bli så bra som mulig.	-
576	Arbeiderpartiet vil satse på kornlagring 12.11.19	N	nyhetsartikkel	Aps alternative statsbudsjett. Vil gi mer penger til bioøkonomiordningen og skogplanting.	-
577	Skal selges skogbrukets rolle i det grønne skiftet 12.11.19	Ø	nyhetsartikkel	Nyopprettet stilling i Skogselskapet i Hedmark. Skal formidle budskapet om skogens betydning og mulighetene innen skogbruk, særlig for barn og unge.	-
578	Refses KrF-Skogan 15.11.19	N	nyhetsartikkel	Arnodd Håpnes kritiserer Skogan i KrF som mener klimaendringer vil presse fram tøffere prioriteringer mellom beitebruk, skog og rovviltforvaltning. Mener det er absurd og faglig virkelighetsfjernt.	V
579	En trussel mot biologisk mangfold 18.11.19	N	debatt	Skogbruket i Norge er den største trusselen mot biologisk mangfold, mener Mikkel Soya Bølstad.	S
580	Matoma årets ambassadør 19.11.19	Ø	nyhetsartikkel	Musikeren Matoma er årets Åsnes-ambassadør.	-
581	Najsonalpark i Østmarka: Foregriper politisk seier? 19.11.19	A	debatt	Norskog er kritiske til konklusjonen om vern av Østmarka. Det må baseres på et solid grunnlag, ikke politisk populisme.	S
582	Kallar skogvern populistisk og politisk	N	nyhetsartikkel	Norskogs reaksjon mot Østmarka og nasjonalpark.	S

	23.11.19			Viser til Miljødirektoratets vurdering.	
583	Nytt fra næringslivet 23.11.19	Ø	nyhetsartikkel	Om firmaer.	-
584	Nationen mener 23.11.19	N	leder	Om staten og bondeorganisasjonenes intensjonsavtale om utslippskutt.	-
585	- Viss hun vil, får hun det til 25.11.19	Ø	nyhetsartikkel	Salg av gård til Sigrid Ekran som vil drive salg av jakt og fiske med guiding.	-
586	Har samlet frø til 500 millioner skogstrær 25.11.19	N	nyhetsartikkel	Tørr sommer i 2018 betyr meget godt kongleår i 2019.	-
587	Nytt fra næringslivet 26.11.19	Ø	nyhetsartikkel	Om firmaer.	-
588	Nytt fra næringslivet 27.11.19	Ø	nyhetsartikkel	Om firmaer.	-
589	Skogen blir slagmark 27.11.19	N	nyhetsartikkel	Om det blir rødgrønt flertall i 2021, kan det bli konflikt om skog. Sp mener det bør hogges og plantes, mens de andre rødgrønne partiene vil satse på skogvern med tanke på artsmangfold og klima.	N
590	Må tilpassast 28.11.19	N	kommentar	Innføring av ny jordbrukspolitikk i EU.	-
591	Svinepesten nærmer seg Norge 28.11.19	A	nyhetsartikkel	Har spredd seg til 15 europeiske land.	-
592	Disse vil bli rådmann i Engerdal 29.11.19	Ø	nyhetsartikkel	Søkerliste og informasjon om søkere.	-
593	En nasjonalpark i Østmarka til glede for alle 02.12.19	A	debatt	Av Østmarkas venner. Alle innen naturvern og friluftsliv støtter saken. Svar til en som tror marka vil bli full av falne	V

				trær og det vil bli umulig å komme fram. Det gjelder heller i kulturskog, mener forfatterne.	
594	Nasjonalpark i Østmarka – tilgodeser den friluftslivet? 06.12.19	A	debatt	Av Norskog, svar til 593. De egenskapene som oppleves som positive for friluftsliv i Østmarka, har oppstått sammen med et aktivt skogbruk. Det er opplagt en feiloppfatning at nasjonalparkstatus vil utvikle disse kvalitetene ytterligere.	S
595	Kan miste kontrollen 07.12.19	Ø	nyhetsartikkel	Eidsiva har solgt seg ut av Moelven, solgt til Skog AS.	-
596	Regjeringa vernar 28 skogområde 10.12.19	N	nyhetsartikkel	Verner for å nå 10%. Skogvern er viktig for naturmangfoldet, mener Ola Elvestuen (V).	V
597	Regjeringa vernar 28 skogområder – ett i Hedmark 11.12.19	Ø	nyhetsartikkel	Samme innhold omtrent som 596.	V
598	Nasjonen mener 12.12.19	N	leder	Om pelsforbud.	-
599	Det hendte 12.12.19	N	gammel nyhetsartikkel	ikke relevant	-
600	- De ber rovviltnevdene gjøre noe umulig 13.12.19	N	nyhetsartikkel	Om skyting av ulv.	-
601	Distriktsmelding i fortidens tegn 13.12.19	Ø	debatt	Av Gudmund Nordtun, Glommen Mjøsen Skog. Om stortingsmeldingen Levende lokalsamfunn for framtiden. Mener den er en skuffelse og ikke peker framover mot det grønne skiftet.	S

602	Gode ideer for skogindustrien 17.12.19	Ø	leder	Aps forslag om bedre utnyttelse av skog er positivt, de vil ha et nasjonalt anlegg for gjenvinning av tre.	-
603	Jubilanter 17.12.19	A	gratulasjoner	ikke relevant	-
604	Grønne konsekvenser av vedtak 20.12.19	Ø	leder	Nye budsjett for 2020 i kommunene.	-
605	Distriktsmelding i fortidens tegn? 20.12.19	N	kronikk	Samme som 601.	S
606	Møkk, slam og avfall skal skape flere arbeidsplasser 23.12.19	Ø	nyhetsartikkel	Har etablert selskapet Hedmark Biogass.	-
607	Med dronejakt på ulovlige juletrær 23.12.19	N	nyhetsartikkel	Miljødirektoratet vil følge opp tips om ulovlig planting av utenlandske treslag til skog- og juletreproduksjon.	-
608	Reidar Otto Ullevålseter 23.12.19	A	minneord	ikke relevant	-
609	11 nye skogområder vernet i Hedmark 24.12.19	Ø	nyhetsartikkel	Ny runde med frivillig skogvern, totalt 46 nye områder vernes for å ta vare på truede arter og naturtyper.	V
610	Fornuften sier bruk fremfor vern 24.12.19	A	debatt	Av Gunnar A. Gundersen, Losby Bruk. Østmarka bør ikke vernes, det er verdifullt med aktivt skogbruk. Det sikrer forståelse for at skog må forvaltes hos folk i hovedstaden.	S
611	Nytt fra næringslivet 28.12.19	Ø	nyhetsartikkel	Om firmaer.	-

Fornybar og veldrevet skog

Debatt

**JOHANNES BERGUM
OG GUNNAR A.
GUNDERSEN**
Glommen Mjøsen Skog

NORSK SKOGBRUK har vist seg svært lydhøre og tilpassingsdyktige til endringer i samfunnets krav til næringen. Da skogene var uthogd for 100 år siden etablerte man Landsskogtakseringen. Dette gir oss en, i internasjonal forstand, nokså unik oversikt over utviklingen i skogtilstanden de siste år. Det er ikke mange land som har tilsvarende.

Landsskogtakseringens historikk og oversikt sier klart at stående volum av trær og tilvekst har økt formidabelt gjennom bevisst oppbygging av ressursen. Holdningen «du skal overlate eiendommen i bedre stand enn da du overtok» har dype røtter hos de fleste. Denne ressursoppbyggingen har skjedd samtidig med at Landsskogtakseringens tall viser at det blir mer av de livsmiljøer som mange rødlistede arter er avhengig av (gamle trær, grove trær, død ved og lauvskog). Ett eksempel er at alle hakkespettarter nå er ute av rødlista. Dette er en suksesshistorie for det private eierskap, rotfestet i skoglov og miljøsertifisering. Skogbruket har gjennom sertifisering pålagt seg selv ikke å avvirke i kantsoner og hensynsområder der man har spesielle miljøkvaliteter. Dette utgjør 10-12 prosent av skogarealet og kommer i tillegg til Stortingets vedtatte mål for vernet areal på 10 prosent.

Vi driver vår næring uten dørs og vi driver den på arealer der interessekonfliktene i særlig tettbebygde strøk er store. Vi kommer ikke unna at en hogst kan oppleves som et stort inngrep. Vi er leverandør av råvaren til materialene i bygg og bruer, i bøker og drikkekartonger, i tannkrem og kosmetikk, toalettpapir og tørkeruller, i godteri og klær, i nye skoler og

BRA: Skogen i Norge er både veldrevet og fornybar, hevder artikkelforfatterne.

helsehus. Med det «grønne skiftet» er industrien blitt forskningsintensiv på nye produkter med en fornybar råvare. Dette vil alle ha!

Men, er du turgår og ditt nærområde berøres, kan vi lett kritiseres. Er du miljøverner og mener at naturen ikke skal røres, kan vi kritiseres. Og, vi blir det. Kritikkk skal vi tåle, men det er ofte lett å kritisere, og ikke så lett å forsvare at skogeier faktisk må gjøre avveiningene og at man ikke kan etterkomme alle ønsker som alle særinteresser har. I sum viser Landsskogtakseringens tall at vi gjør en god jobb!

De hensyn vi tar er viktig for de drøye 1100 truede artene som lever i skogen i Norge. Vi vil sikre deres overlevelse. Det hører imidlertid med til historien at nær 700 arter, det vil si 29 prosent av alle arter på rødlista, påvirkes negativt av gjengroing. De er avhengig av hogstaktivitet, beiting og bruk av skogen for å overleve. Dette hører vi sjelden i debatten i Norge. Som et eksempel truer ensidig fokus på oppbygging av rovvilt kulturlandskapet og nær 700 arter i Norge i store deler av Norge!

Skogbruket står framfor spennende tider. FNs naturpanel slår fast at det er i tropene vi

har de store utfordringene med tap av arts mangfold. Glommen Mjøsen Skog ønsker å gå inn i fornybarsamfunnet med kunnskap som våpen og fanen høyt hevet mht. å bevare arts mangfoldet. Men, vi har ikke kontroll med hva som skjer om temperaturen stiger med 2 grader Celsius sågar 4-5 som enkelte spår. Hva slags mangfold får vi da? Hvilke arter kommer inn og hvilke forsvinner uten at norsk skogbruk kan påvirke utviklingen i den ene eller andre retningen? Det eneste sikre er vel at endring får vi enten vi vil eller ikke. Vi tilbyr oss å være med på den store omstillingen til et fornybarsamfunn basert på bærekraftig bruk av skogressursene for å bidra til at vi begrenser temperaturstigningen. Det betyr i klare ordelag at vi må ha en aktiv bruk av lagerressurser i skogen og omdanne dem til fornybarressurser som overfører lagringen til langsiktig lagring i bygg og andre produkter. Når dette skjer i kombinasjon med skogbrukets sterke fokus på reetablering av skog på de arealene som hogges, har vi en fantastisk karbonrensemekanisme som fungerer til en kostnad som vi så langt ikke har vært i nærheten av å finne gjennom teknologiske løsninger.

Ikke bare trær: Skogeierforbundet ser ikke skogen som økosystem, de ser bare trærne, skriver Armodd Håpnes.

Foto: Siri Juell Rasmussen

Derfor er skogvern bra

Skogvern er den viktigste metoden vi har for å bevare artsmangfold i skog, men bare 3 prosent av produktiv skog er vernet, 60 prosent av alle arter er vernet, og skogbruket var og er den største trusselen mot det fantastiske artsmangfoldet i skogene våre.

Bare 2,6 prosent av skogen er eldre enn 160 år. For svært mange rødlista skogarter er gammel skog deres leveområde. Derfor er vern av gammelskog viktig. Gamle skoger er også viktig i klimasammenheng som karbonlager. Flatehogst av gammelskog medfører store klimagassutslipp fra skogsjorda. Selv om arealet til plantes kan det ta over hundre år før karbonregnskapet går i pluss.

Når Naturvernforbundet kritiseres av Skogeierforbundet (2. juli), så understår viktigheten av vern for artsmangfoldet og kunnskapen om vern som klimatiltak. De hevder også at vern truer næringen, bla.a. i Nordland. Virkeligheten er annerledes. I Nordland viser tall fra Landbruksdirektoratet at hogsten i fylket har økt siden 2010, og at den i perioden 2014-2017 var historisk høy. På tross av vern.

Stortinget har vedtatt en mål-

Vi må verne mer skog

«For å nå målet må mer av den produktive og biologisk viktigste skogen vernes.»

setting om vern av 10 prosent av skogarealet. Politikerne forsto at mer skogvern er viktig både for biologisk mangfold og av klimahensyn. Politikerne skal ha ros for å ha gjort et kunnskapsbasert og klokt vedtak!

For å nå målet må mer av den produktive og biologisk viktigste skogen vernes. Det beste må vernes først, og det er kvaliteten på områdene som må være førende for skogvernet, ikke hva som måtte være økonomisk mest lønnsomt for skogeler. Dessverre viser ordningen med frivillig vern at de biologiske kvalitetene i områdene som vernes går nedover. Samtidig vet vi at verneverdig skog hogges fordi noen skogelere ikke ønsker vern. Det er problematisk når egeninteresse overstyret kvalitetskravet i frivillig vern-prosessen.

Skogvern er nødvendig fordi:

- vern er den aller viktigste metoden vi har for å bevare unike skogtyper, spetsielle arter og deres levesteder.
- vi skal stanse tap av biologisk mangfold. Vi har internasjonale forpliktelser etter Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) og naturmangfoldloven.
- for mange skogtyper og artsmangfoldet der er det livsviktig at en del skogområder får utvikle seg fritt på naturens egne pre-

misser.

- verneområder er bufferområder iht klimaendringer, naturlig genbank og evolusjonskilde.
- vi trenger gode referanseområder for forskning, overvåking og undervisning, ikke minst er det viktig i klimaendringenes dramatiske tidsalder.

Skogbruket blir ikke bedre selv om næringen påstår at de driver bærekraftig. Kanskje tror de på det selv, kanskje ønsker de at politikere og andre skal tro på det, men sant er det ikke.

Skognæringens egendefinerte miljøstander som benyttes til selvsertifisering, er ikke god nok. Miljøkravene er til og med blitt svekket de siste årene, stikk i strid med skogøkologisk forskning. Næringen må bli kunnskapsbasert og bedre til å ivareta biologisk mangfold, sjeldne arter og naturtyper. I tillegg må mange miljøkrav styrkes, inkludert hensyn mot vann og vassdrag, der ødeleggende hogst skjer for ofte i de artsrike og frodige kantsonene. Skognæringen har alt å tjene på å bli bedre på miljøtiltak og det er helt nødvendig om de skal få aksept og troverdighet i samfunnet.

Skogelerforbundet gjentar påstanden om at «vern av skog ikke er et klimatiltak». Mye forskning viser det motsatte. Andelen flatehogst øker og det har en uheldig virkning på skognaturen og øker klimagassutslippene.

Skogelerforbundet ser ikke skogen som økosystem, de ser

bare trærne. Men det er hele skogøkosystemet som er viktig, som karbonlager, fordi mer enn 80 prosent av karbonet er lagret i skogsjorda. Relativt sett er lite karbon lagret i trærne. Vanlige metoder som flatehogst, grofthing og markberedning medfører store karbonutslipp fra hogstflata og det kan ta 90-150 år før et flatehogd areal igjen går i null. Hogges skogen etter 80 år så bidrar skogbruket negativt i klimasammenheng! Karbonregnskapet i skog må derfor inkludere de store utslippa fra jordsmonnet.

Vern av gammel skog og forlenget omleppetid i skogen som drives samt lukket hogst vil være tre viktige tiltak for å opprettholde og øke jorda som karbonlager. Bevaring av den eldste skogen gir størst klimanytten på kort og mellomlang sikt. Gammelskogen har sugd til seg CO₂ og plassert det trygt i bakken i lang tid. Forskning viser at gammel, vernet skog fortsetter å binde karbon i svært lang tid, kanskje i flere tusen år dersom skogen ikke hogges.

Skogen kan bidra i klimasammenheng, men ikke på den måten Skogeierforbundets næringspolitikere ønsker, med mer hogst og mindre vern. Skognæringen må bli klimasmart og kunnskapsbasert. Fordi vern av skog er viktig både for artsbevaring og som klimatiltak.

Armodd Håpnes
Naturvernforbundet

Regjeringen betaler for planting av den samme typen trær som de bruker millioner på å fjerne

Klima- og miljøminister Ola Elvestuen var med å fjerne edelgran i et naturreservat i Asker i helgen. Nå utredes forbud mot å plante fremmede treslag. FOTO: PAAL AUDESTAD

INNENRIKS

OLE MATHISMOEN
PAAL AUDESTAD (foto)

Regjeringen mener utenlandske bartrær skader norsk natur. Derfor brukes flere millioner på å fjerne dem.

Men samtidig gir staten også penger til skogteiere som vil plante enda flere av de samme fremmede trærne.

I 2017 og hittil i år er det gitt tillatelse til å plante flere titusen nye fremmede bartrær på flere hundre dekar her i landet.

Når det gis tillatelse til å plante, får ofte skogteieren økonomisk tilskudd til treplantingen - uavhengig av om det er norsk gran eller utenlandsk gran.

- Et paradoks, sier klima- og miljøminister Ola Elvestuen.

70.000 fotballbaner

I tiårene etter krigen ble sitkagran, lutzgran og andre edelgran typer plantet ut i enorme mengder. De vokste raskt. Perfekt for effektiv skogreinsning.

På Vestlandet og i Nord-Norge ble folk

kalt ut på dugnad for å hjelpe til å plante.

Det vokser nå sitkagran på 500.000 dekar i Norge. Det tilsvarer arealet av omtrent 70.000 fotballbaner.

Men, som med så mange andre fremmede arter, noen av utlendingene spredte seg raskt og er flere steder blitt en trussel mot norske stedelegne treslag.

Artsdatabanken skriver på fremmedartslisten av sitkagran har svært høy risiko for spredning og negativ økologisk effekt.

Derfor bruker Regjeringen i år mange millioner kroner på å fjerne disse treslagene.

Og i forrige uke ble to grunneiere på Stokkøya i Ålfjord kommune tildelt Regjeringens kulturlandskapspris for at de fjernet fremmede bartrær og dermed reddet de gamle kystlyngheiene.

- Truer naturreservatene

Sist helg arrangerte flere miljøorganisasjoner «Pøbelgrandugnad» flere steder rundt i landet. Klima- og miljøminister Ola Elvestuen var med å luke edelgran på Konglungen i Asker.

- Fremmede arter er et stort problem som truer vårt arts mangfold. Flere av dem blir

Invaderende, og truer verdiene i naturreservatene, sier statsråden.

- Derfor foreslår vi å bruke mer penger på å fjerne fremmede arter i statsbudsjettet for neste år. I år bruker vi 26 millioner kroner. Neste år foreslår vi å øke til 36 millioner kroner, sier Elvestuen.

- Men hvorfor gis det da støtte til å plante nye slike trær?

- Det er et paradoks. I regjeringserklæringen fra Jeløya står det at et forbud mot planting av fremmede treslag skal utredes. Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet er i gang med å utrede et forbud, sier han.

Om det blir et forbud og eventuelt når kan han ikke si før utredning og eventuell høring er gjennomført.

- Det må bli slutt på statens sponning av pøbelgran, både som klimatiltak og generell skogbruksplanting, sier skogbiolog Trude Myhre i WWF.

- Jeg har store forventninger til at Regjeringen fjerner den statlige støtten til granplantingen i statsbudsjettet for 2019, sier skogbiolog Trude Myhre i WWF.

Frustrert lokalbefolkning

«Pøbelgrandugnaden» som Elvestuen var med på, ble arrangert av Naturvernforbun-

det, WWF, Botanisk Forening og Sabtma.

- Det er snart bare skogneringen selv som ønsker å drive med dette, sier Gjermond Andersen i Naturvernforbundet.

- Lokalbefolkningen på Vestlandet og i Nord-Norge er frustrerte og sinte. Både sitkagran og lutzgran ødelegger den lokale naturen, sier Andersen.

Trude Myhre i WWF er spesielt bekymret for at naturreservatene ødelegges av de fremmede treslagene.

- Det er veldig alvorlig at de fleste av naturreservatene våre rett og slett har en haug med fremmede treslag som truer den allerede truede naturen som var utgangspunktet for vernet, sier Myhre. Hun sier problemet er størst langs kysten av Vestlandet og Nord-Norge.

- Selv små granplantefelt kan spre seg voldsomt og true naturen på stedet, sier biologen, som gjorde masteroppgave på supersjeldne lav som lever på eldgamle asketrær på Vestlandet.

- De gamle trærne trues blant annet av gran, som sprir opp i trekronene og dermed ødelegger de gamle trærne ovenfra, sier hun.

OLE MATHISMOEN/ANUPROSEN/NO

Skogeier forsvunnet

I TRYSILS skoger har mennesker i generasjoner høstet av naturen. Trysil har naturligvis gode forutsetninger for å produsere trevirke. På Hedmarken har vi fra naturens side gode forutsetninger for å produsere korn. Alle forstår at en kornåker er et resultat av menneskelig aktivitet, hvor vi har tatt kontroll over naturen. Slik er det også i stor grad i skogbruket.

I generasjoner har mennesker forvaltet skogen og tatt ut tømmer i store mengder. Moderne mennesker som i dag ferdes i skogene i Trysil, Engerdal og på Finnskogen, opplever ofte det de kaller uberørt natur. Skogene i Hedmark er et resultat av fornuftig forvaltning. Hedmark-skogene har en stor produksjon av tømmer, vilt og turistopplevelser. Kommersiell drift og forvaltning har vært så god at man godt kan si at sporene etter skogeieren er forsvunnet.

Å eie skog og jordbruk er en oppgave som krever at man har ett forvalter perspektiv. I landbruksnæringen er det nødvendig å ha en langsiktig horisont. Det er med bekymring jeg registrerer at dagens urbane mennesker stadig oftere mener at menneskers kultivering av naturen er et overgrep. Enkelte ganger kan man lure på om det moderne mennesket vet hvor strømmen, kjøttet, eggene, melken, kornet, grønnsakene og materialene kommer ifra. Mye tyder på at mange har glemt at hovedårsaken til at husdyr holdes i hus, er at det skåner dem mot sykdom. Slik jeg kjenner landbruket i Hedmark, er fokuset på dyrevelferd sterkt.

I et moderne urbant samfunn er kontakten med landbruk redusert til å plukke delikate varer i kjøttbutikken. Kunnskap om mat og dyrehold hentes ofte ukritisk fra løssalgssaviser eller internett. Vi har sett en del eksempler på tvilsomme dietter som enten skal: kurere, forebygge eller slanke.

En motvekt til dette er NRK serien Folkeopplysningen som på en fremragende måte avliver en del myter som har fått satt seg. Vi skal fortsatt bruke naturen, det er her vi får nye næringer. Det er dette vi kaller det grønne skiftet. Teknologi og

Statsråd

VED FLERE anledninger har vi sbeiderpartiet og Ap fylkesråd Ar Torp Adolfsen i Hedmark fylke ne påstår at de må følge håndt Statens vegvesen (SVV) og at d vesenet som bestemmer. Det bl.a. sett når det gjelder å følge kestingsvedtak om å bygge er billigere sykkel- og gangveg. Ke ne står i kø for å få bygd ut flere sykkelveger rundt i hele Hedm Hedmark fylkeskommune har i å følge opp ønskene. Den Ap- og te fylkeskommunen argument at de ikke har råd til å bygge tils med sykkel- og gangveger. De opp derfor er det viktig å kunn de rigide og firkanta kravene i håndbøker. Det er avgjørende vi for å få mer trafiksikkerhet fr pengene, men også bedre folkel

Men det er ikke bare når de muligheten til å kunne få mer s gangveg i Hedmark at det rød-g kestrådet lar seg styre av håndt byråkratene i SVV. Nylig så vi rende eksempel når det gjelder ten for å gi dispensasjon, slik Pizza i Elverum kan få den ute gen de ønsker. Vi i Frp er tydel her kan fylkesråd Adolfsen ryde sørge for at Peppes får ja. Men i gruppeleder Per Roar Bredvol Ap-Adolfsen at det ikke er opp politikere å bestemme hvor st vering Peppes Pizza i Elverum f dere skriver Adolfsen at dette e vegvesen sitt bord.

Det er overraskende at fylkes samferdsel i Hedmark ikke vet hun som har ansvaret og ikke b ne i Statens vegvesen. Eller er at Ap sin fylkesråd ikke vil eller ansvaret? Begge deler er like il

kunnskap vil løse mange av dagens utfordringer. Også i årene som kommer vil forvaltning av innlandets ressurser skape næring og arbeidsplasser. Naturen skal brukes og høstes, ikke vernes og gro igjen.

Rune Øygarden

Svar til Granum

ROGER GRANUM skriver i Østlendingen 18. oktober at både Ja- og Nei-organisasjonene vi har i Norge er mot EØS-avtalen. Dette stemmer ikke.